

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת
פקודי
ל' אדר א' – ו' אדר ב' תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה

של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של

רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה

ולזכות

רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

יַלְפִינַן מְצִיאָה מִגֵּט וּמַר סָבַר לֹא יַלְפִינַן מְצִיאָה מִגֵּט וְאִיבָּעֵית אֵימָא בִּקְטַנָּה כּוּלֵּי עָלְמָא לֹא פְּלִיגֵי דְּיַלְפִינַן מְצִיאָה מִגֵּט וְהָכָא בְּקָטָן קָא מִיפַּלְגֵי מַר סָבַר יַלְפִינַן קָטָן מִקְּטַנָּה וּמַר סָבַר לֹא יַלְפִינַן קָטָן מִקְּטַנָּה וְאִיבָּעֵית אֵימָא מַר אָמַר חֲדָא וּמַר אָמַר חֲדָא וְלֹא פְּלִיגֵי: **מתני'** רָאָה אוֹתָן רָצִין אַחַר מְצִיאָה אַחַר צְבִי שָׁבוּר אַחַר גּוֹזָלוֹת שֶׁלֹּא פָּרְחוּ וְאָמַר זָכְתָה לִי שָׂדִי זָכְתָה לוֹ הָיָה צְבִי רָץ כְּדַרְכּוֹ אוֹ שֶׁהָיוּ גּוֹזָלוֹת מַפְרִיחִין וְאָמַר זָכְתָה לִי שָׂדִי לֹא אָמַר כְּלוּם: **גמ'** אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל וְהוּא שֶׁעוֹמֵד בְּצַד שָׂדֵהוּ וְתִקְנֵי לֵיהּ שָׂדֵהוּ דְּאָמַר ר' יוֹסֵי בְּר' חֲנִינָא חֲצֵרוֹ שֶׁל אָדָם קוֹנָה לוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ הָנֵי מִילֵּי בְּחָצֵר הַמִּשְׁתַּמֶּרֶת אֲבָל חָצֵר שֶׁאֵינָהּ מִשְׁתַּמֶּרֶת אִי עוֹמֵד בְּצַד שָׂדֵהוּ אִין אִי לֹא לֹא וּמְנָא תֵּימְרָא דְּחָצֵר שֶׁאֵינָהּ מִשְׁתַּמֶּרֶת אִי עוֹמֵד בְּצַד שָׂדֵהוּ אִין אִי לֹא לֹא דְּתַנְיָא הָיָה עוֹמֵד בָּעִיר וְאוֹמֵר יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁעוֹמֶר שֶׁיֵּשׁ לִי בַּשָּׂדֶה פּוֹעֲלִים שְׁכָחוּהוּ לֹא יְהֵא שִׁכְחָה יָכוֹל לֹא יְהֵא שִׁכְחָה תַּלְמוּד לוֹמַר וְשָׁכַחְתָּ עֹמֶר בַּשָּׂדֶה בַּשָּׂדֶה וְשָׁכַחְתָּ וְלֹא בָּעִיר הָא גּוּפָא קַשְׁיָא אָמְרַתְּ יָכוֹל לֹא יְהֵא שִׁכְחָה אַלְמָא הָוֵי שִׁכְחָה וְנָסֵיב לָהּ גְּמָרָא בַּשָּׂדֶה וְשָׁכַחְתָּ וְלֹא בָּעִיר אַלְמָא לֹא הָוֵי שִׁכְחָה אֶלָּא לָאו הָכֵי קָאָמַר בַּשָּׂדֶה שָׁכוּחַ מֵעִיקָּרוֹ הָוֵי שִׁכְחָה זָכוּר וּלְבַסּוֹף שָׁכוּחַ אֵין שִׁכְחָה מַאי טַעְמָא דְּכֵיוָן דְּקָאֵי גַּבֵּהּ הַוְיָא לֵיהּ חֲצֵרוֹ וְזָכְתָה לֵיהּ אֲבָל בָּעִיר אֲפִילוּ זָכוּר וּלְבַסּוֹף שָׁכוּחַ הַוְיָא שִׁכְחָה מַאי טַעְמָא דְּלֵיתֵיהּ גַּבֵּיהּ דְּלִזְכֵּי לֵיהּ מִמַּאי דִּלְמָא גְּזֵירַת הַכָּתוּב הִיא דְּבַשָּׂדֶה נֶהֱוֵי שִׁכְחָה וּבָעִיר לֹא נֶהֱוֵי שִׁכְחָה אָמַר קְרָא לֹא תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ לְרַבּוֹת שִׁכְחַת הָעִיר הַאי מִיבְּעֵי לֵיהּ לְלָאו אִם כֵּן נֵימָא קְרָא לֹא תִקָּחֶנּוּ מַאי לֹא תָשׁוּב לְרַבּוֹת שִׁכְחַת הָעִיר וְאַכַּתִּי מִיבְּעֵי לֵיהּ לִכְדִתְנַן שֶׁלְּפָנָיו אֵין שִׁכְחָה שֶׁלְּאַחֲרָיו יֵשׁ שִׁכְחָה שֶׁהוּא בְּבַל תָּשׁוּב זֶה הַכְּלָל כָּל שֶׁהוּא בְּבַל תָּשׁוּב שִׁכְחָה כָּל שֶׁאֵינוֹ בְּבַל תָּשׁוּב אֵינוֹ שִׁכְחָה אָמַר רַב אַשִׁי אָמַר קְרָא יִהְיֶה לְרַבּוֹת שִׁכְחַת הָעִיר וְכֵן אָמַר עוּלָּא וְהוּא שֶׁעוֹמֵד בְּצַד שָׂדֵהוּ וְכֵן אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה וְהוּא שֶׁעוֹמֵד בְּצַד שָׂדֵהוּ אֵיתִיבֵיהּ רַבִּי אַבָּא לְעוּלָּא מַעֲשֶׂה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּזְקֵנִים שֶׁהָיוּ בָּאִים בִּסְפִינָה אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל עִישּׂוּר שֶׁאֲנִי עָתִיד לָמוֹד נָתוּן לִיהוֹשֻׁעַ

ומקומו

רש"י

יַלְפִינַן מְצִיאָה מִגֵּט. כִּי הֵיכִי דְּגַבֵּי גֵּט אִית לָהּ חָצֵר לִקְטַנָּה גַּבֵּי מְצִיאָה נַמִּי אִית לָהּ: **וּמַר סָבַר לֹא יַלְפִינַן.** מָמוֹנָא מֵאִיסּוּרָא וְגַבֵּי מָמוֹנָא חָצֵר מֵאִם הַמָּצָא אִתְרַבָּאִי וְאִיכָּא לְמֵימַר דִּשְׁלִיחוּת הוּא וּמִשּׁוּם דְּאֵין שָׁלִיחַ לִדְבַר עֲבֵירָה אִצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב הָתָם: **וְהָכָא בְּקָטָן פְּלִיגֵי.** דְּלֹא אַשְׁכְּחָן דְּרַבֵּי בֵּיהּ חָצֵר: **מַר אָמַר חֲדָא כו'.** ר"ש בֶּן לָקִישׁ אָמַר לְעִנְיַן מְצִיאָה וְרַבִּי יוֹחָנָן לְעִנְיַן גֵּט אִי נַמִּי מַר אָמַר קָטָן וּמַר אָמַר קְטַנָּה: **מתני' אַחַר צְבִי שָׁבוּר.** דְּהוּא דּוּמְיָא דִּמְצִיאָה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לָרוּץ וּמִשְׁתַּמֵּר בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה אִם לֹא יִטְּלוּהוּ אֲחֵרִים: **גמ' אִי עוֹמֵד בְּצַד שָׂדֵהוּ אִין.** דְּעַכְשָׁיו הִיא מִשְׁתַּמֶּרֶת עַל יָדוֹ: **עוֹמֶר שֶׁיֵּשׁ לִי בַּשָּׂדֶה.** שֶׁהִנַּחְתִּיו שָׁם מִדַּעְתִּי וְסָמַכְתִּי עַל הַפּוֹעֲלִים שֶׁיְּבִיאוּהוּ וּפוֹעֲלִים שְׁכָחוּהוּ: **לֹא יְהֵא שִׁכְחָה.** אִם חָזַר וְשְׁכָחוֹ: **בַּשָּׂדֶה וְשָׁכַחְתָּ.** אִם שְׁכַחְתּוֹ בְּבוֹאֲךָ מִן הַשָּׂדֶה הֲוֵי שִׁכְחָה וְלֹא שֶׁשְּׁכַחְתּוֹ מִשֶּׁנִּכְנַסְתָּ לָעִיר: **אֶלָּא לָאו הָכֵי קָאָמַר בַּשָּׂדֶה שָׁכוּחַ מֵעִיקָּרוֹ כו'.** בְּעוֹד הָאִישׁ בַּשָּׂדֶה עוֹמֶר הַשָּׁכוּחַ מֵעִיקָּרוֹ שֶׁשְּׁכָחוֹ הוּא תְּחִילָּה לַפּוֹעֵל הֲוֵי שִׁכְחָה אֲבָל זָכוּר שֶׁהִנִּיחוֹ שָׁם מִדַּעְתּוֹ וּלְבַסּוֹף שְׁכָחוֹ עַל יְדֵי פּוֹעֲלִים לֹא הֲוֵי שִׁכְחָה: **אֲבָל בָּעִיר.** מִשֶּׁנִּכְנַס לָעִיר אֲפִילוּ זָכוּר וּלְבַסּוֹף שָׁכַח הֲוֵי שִׁכְחָה דְּלֵיתֵיהּ גַּבֵּיהּ כו' וְהָכֵי קָא נָסֵיב לֵיהּ תַּנָּא לְתַלְמוּדֵיהּ יָכוֹל לֹא יְהֵא שִׁכְחָה ת"ל בַּשָּׂדֶה וְשָׁכַחְתָּ בְּעוֹדְךָ בַּשָּׂדֶה הוּא דִּבְעִינַן דְּשִׁכְחָתֵיהּ אַתָּה וְלֹא בָּעִיר לֹא בְּעִינַן וְשָׁכַחְתָּ שֶׁאַף שִׁכְחַת פּוֹעֲלִים עוֹשָׂה אוֹתָהּ שִׁכְחָה: **וּמִמַּאי.** דִּקְרָא הָכֵי מִתָּרֵץ וּמַתְנִי' הָכֵי אָמְרָה: **דִּלְמָא גְּזֵירַת הַכָּתוּב הִיא.** דְּמַשְׁמַע דְּבַשָּׂדֶה יְהֵא שִׁכְחָה אֲבָל מִשֶּׁבָּא בַּעַל הַבַּיִת לָעִיר אֵין שִׁכְחָתוֹ וְשִׁכְחַת פּוֹעֲלִים כְּלוּם וְהָכֵי קָאָמַר יָכוֹל יְהֵא שִׁכְחָה ת"ל כו': **שֶׁלְּפָנָיו אֵין שִׁכְחָה.** בְּשִׁכְחַת הַקּוֹצֵר קָאֵי יָחִיד שֶׁהִתְחִיל לִקְצוֹר מֵרֹאשׁ הַשּׁוּרָה וְשָׁכַח לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו שֶׁלְּאַחֲרָיו הֲוֵי שִׁכְחָה שֶׁלְּפָנָיו לֹא הֲוֵי שִׁכְחָה: **יִהְיֶה.** לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה יִהְיֶה: **עִישּׂוּר שֶׁאֲנִי עָתִיד לָמוֹד.** נִזְכַּר שֶׁלֹּא עִישֵּׂר מַעַשְׂרוֹתָיו וְהוּקְשָׁה לוֹ וּמִיהֵר לְעַשְּׂרָן בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם: **נָתוּן לִיהוֹשֻׁעַ.** לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בַּר חֲנַנְיָא שֶׁהָיָה עִמּוֹ בִּסְפִינָה וְהוּא לֵוִי וְנוֹטֵל מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן כִּדְאַמְרִי' בָּעֲרָכִין (דף יא:) מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהָלַךְ לְסַיֵּיעַ אֶת ר' יוֹחָנָן בֶּן גּוּדְגְּדָא בַּהֲגָפַת דְּלָתוֹת אָמַר לוֹ חֲזוֹר בְּךָ שֶׁאַתָּה מִן הַמְשׁוֹרְרִים וַאֲנִי מִן הַמְשׁוֹעֲרִים וּמְשׁוֹרֵר שֶׁשִּׁיעֵר בְּמִיתָה:

ומקומו

תוספות

יַלְפִינַן מְצִיאָה מִגֵּט. הַאי יַלְפִינַן הֲוֵי מִדְּרַבָּנָן דִּמְצִיאַת קָטָן לָא הֲוֵי אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן אֲפִילוּ לְרַבִּי יוֹסֵי דְּאָמַר (לקמן דף יב.) גֶּזֶל גָּמוּר הַיְינוּ מִדִּבְרֵיהֶם וּלְעִנְיַן יָד לֹא פְּלִיגֵי דְּיַלְפִינַן אֶלָּא לְעִנְיַן חָצֵר:

זָכְתָה לוֹ. נִרְאֶה אע"ג דְּלֹא אָמַר זָכְתָה לִי דְּזָכְתָה לוֹ כִּדְאַמְרִי' לְעֵיל (דף י.) אִי תִּקּוּן רַבָּנָן דְּלִקְנֵי כִּי לֹא אָמַר מַאי הֲוֵי וְאֵין לוֹמַר דְּהָתָם הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּנָפַל לוֹ עָלֶיהָ דְּגַלֵּי בְּדַעְתֵּיהּ שֶׁרוֹצֶה לִקְנוֹת אֲבָל הָכָא מִי יֵימַר דְּרוֹצֶה לִקְנוֹת דְּאַדְּרַבָּה מַשְׁמַע לְעֵיל דְּאִי לֹא נָפַל קָנָה טְפֵי וְאע"ג דְּלֹא אָמַר אֶקְנֵי וְעוֹד דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּר' חֲנִינָא חֲצֵרוֹ שֶׁל אָדָם קוֹנָה לוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ אַלְמָא אע"ג דְּלֹא אָמַר קָנֵי וְהָכָא נָקַט מִשּׁוּם סֵיפָא דַּאֲפִילוּ אָמַר כֵּיוָן דְּרָץ כְּדַרְכּוֹ לֹא קָנֵי:

הָיָה צְבִי רָץ כְּדַרְכּוֹ. ה"ה אֲפִי' צְבִי שָׁבוּר אִם רָץ אַחֲרָיו וְאֵין מַגִּיעוֹ אֶלָּא אוֹרְחָא דְּמִילְּתָא נָקַט דִּכְשֶׁרָץ כְּדַרְכּוֹ אֵין מַגִּיעוֹ: **ה"מ** בְּחָצֵר הַמִּשְׁתַּמֶּרֶת. תֵּימַהּ דִּבְפ' שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה (ב"ק דף מט: ושם ד"ה והלכתא) אָמַר מַשְׁכּוֹנוֹ שֶׁל גֵּר בְּיַד יִשְׂרָאֵל וּמֵת הַגֵּר כו' וְזֶה קוֹנֶה הַשְּׁאָר כו' וּפָרִיךְ וְתִקְנֵי לֵיהּ חֲצֵרוֹ דְּאָמַר ר' יוֹסֵי בְּר' חֲנִינָא כו' וּמַסִּיק דְּלֵיתֵיהּ פִּי' לַמַּלְוֶה בַּחֲצֵרוֹ וְקָשֶׁה דְּהָתָם מַשְׁמַע דַּהֲוֵי בְּחָצֵר הַמִּשְׁתַּמֶּרֶת מִדְּמַיְיתֵי עֲלָהּ מֵרַבִּי יוֹסֵי בְּר' חֲנִינָא דְּמַיְירֵי בְּמִשְׁתַּמֶּרֶת כִּדְמוּכָח הָכָא וְעוֹד דְּמִסְתָּמָא בֵּיתוֹ וַדַּאי מִשְׁתַּמֵּר הוּא שֶׁשָּׁמַר שָׁם הַמַּשְׁכּוֹן וְא"כ כִּי לֵיתֵיהּ נַמִּי לִקְנֵי וְעוֹד אַדְּפָרִיךְ לֵיהּ מִדְּרַבִּי יוֹסֵי בְּר' חֲנִינָא לִפְרוֹךְ מִמַּתְנִי' וּמִיהוּ זֶה נוּכַל לְתָרֵץ דְּמַתְנִי' הֲוֵי מִשּׁוּם דְּנִתְכַּוֵּין לִזְכּוֹת בָּהּ דְּאָמַר זָכְתָה לִי לְכָךְ מַיְיתֵי מֵרַבִּי יוֹסֵי בְּר' חֲנִינָא וְי"ל דְּה"פ דְּלֵיתֵיהּ לְמַשְׁכּוֹן בְּחָצֵר אֲבָל מַלְוֶה גַּם לְפִי הַמַּקְשָׁן מַיְירֵי דְּלֵיתֵיהּ בְּחָצֵר וּלְכַךְ לֹא פָּרִיךְ מִמַּתְנִי' כ"א מֵרַבִּי יוֹסֵי בְּר' חֲנִינָא וְא"ת פֶּרֶק הַזּוֹרֵק (גיטין דף עז: ושם ד"ה והוא) דִּתְנַן זָרַק לְתוֹךְ בֵּיתָהּ אוֹ לְתוֹךְ חֲצֵרָהּ מְגוֹרֶשֶׁת מַשְׁמַע דְּמִשְׁתַּמֶּרֶת וַאֲפִילוּ הָכֵי קָאָמַר עוּלָּא וְהוּא שֶׁעוֹמֶדֶת בְּצַד בֵּיתָהּ וְי"ל דְּדַוְקָא גַּבֵּי גֵּט דְּאִיתֵיהּ בַּעַל כָּרְחָהּ בְּעִינַן עוֹמֶדֶת בְּצַד בֵּיתָהּ כִּדְאָמַר בִּשְׁמַעְתִּין:

זָכוּר וּלְבַסּוֹף שָׁכוּחַ. פֵּירוּשׁ זָכוּר בְּשָׁעָה שֶׁהַשִּׁכְחָה מַתְחֶלֶת שֶׁכְּבָר שְׁכָחוּהוּ פּוֹעֲלִים וּלְבַסּוֹף שָׁכַח גַּם הוּא וְשָׁכוּחַ מֵעִיקָּרוֹ הֲוֵי כְּשֶׁשְּׁכָחוּ הַפּוֹעֲלִים שָׁכַח גַּם הוּא אֲבָל מַה שֶּׁהוּא זָכוּר בְּשָׁעָה שֶׁהַפּוֹעֲלִים זוֹכְרִין אֵין זֶה זָכוּר וּלְבַסּוֹף שָׁכוּחַ דְּאל"כ לֹא תִּמְצָא שִׁכְחָה לְעוֹלָם דִּכְשֶׁשָּׂדֵהוּ מְלֵאָה עוֹמָרִין יֹאמַר יִזְכֶּה לִי שָׂדִי: **דִּלְמָא** גְּזֵירַת הַכָּתוּב הִיא. פֵּרַשׁ"י וְנִגְרוֹס יָכוֹל יְהֵא שִׁכְחָה וְתֵימַהּ לְפִי שֶׁרוֹצֶה לִסְתּוֹר רְאָיָיתוֹ מַגִּיהַּ הַבְּרַיְיתָא וְתוּ מַה מְּתָרֵץ לְרַבּוֹת שִׁכְחַת הָעִיר וַהֲלֹא בִּבְרַיְיתָא יָלִיף דְּזָכוּר וּלְבַסּוֹף שָׁכוּחַ לֹא הֲוֵי שִׁכְחָה דְּקָתָנֵי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁפּוֹעֲלִים שְׁכָחוּהוּ וְהָכָא דְּדָרִישׁ לְרַבּוֹת שִׁכְחַת הָעִיר יַעֲמִיד בְּשָׁכוּחַ מֵעִיקָּרָא לְכָךְ י"ל שֶׁאֵינוֹ סוֹתֵר רְאָיָיתוֹ אֶלָּא גְּמָרָא קָשֶׁה לוֹ עַל הַבְּרַיְיתָא מנ"ל לְמִדְרַשׁ מִיעוּטָא עַל דִּיוּקָא דִּקְרָא דְּדָרִישׁ בַּשָּׂדֶה וְשָׁכַחְתָּ דְּהַיְינוּ שָׁכוּחַ מֵעִיקָּרָא אֲבָל זָכוּר וּלְבַסּוֹף שָׁכוּחַ לֹא הֲוֵי שִׁכְחָה וְעַל זֶה קָאֵי מִיעוּטָא לוֹמַר דְּבָעִיר אֲפִילוּ זָכוּר וּלְבַסּוֹף שָׁכוּחַ הֲוֵי שִׁכְחָה דִּלְמָא גְּזֵירַת הַכָּתוּב הִיא דְּבַשָּׂדֶה הֲוֵי שִׁכְחָה שָׁכוּחַ מֵעִיקָּרָא וְלֹא בָּעִיר וְהָכֵי מִסְתַּבְּרָא טְפֵי לְאוֹקְמֵי מִיעוּט אַגּוּפֵיהּ דִּקְרָא בַּשָּׂדֶה וְשָׁכַחְתָּ וְלֹא בָּעִיר וְהַשְׁתָּא מְשַׁנֵּי שַׁפִּיר לְרַבּוֹת שִׁכְחַת הָעִיר וְע"כ לֹא מָצֵי קָאֵי אַפְּשָׁטֵיהּ דִּקְרָא: **זֶה** הַכְּלָל. לְאִתּוּיֵי קֶרֶן זָוִית:

עִישּׂוּר שֶׁאֲנִי עָתִיד לָמוֹד. פֵּרַשׁ"י פֶּרֶק קַמָּא דְּקִידּוּשִׁין (דף כו: ושם ד"ה מעשה) שֶׁהָיָה יָרֵא פֶּן יִסְמְכוּ עָלָיו בְּנֵי בֵּיתוֹ שֶׁעִישֵּׂר וְיֹאכְלוּ טֶבֶל דַּחֲזָקָה עַל חָבֵר שֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא מִתַּחַת יָדוֹ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְתוּקָּן וְקָשֶׁה דְּהַיְינוּ דַּוְקָא בְּחָבֵר שֶׁמֵּת אוֹ בְּהוֹלֵךְ וְאֵין בְּדַעְתּוֹ לָשׁוּב עַד יָמִים רַבִּים וְעוֹד לָמָּה נְתָנָם לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וּלְרַבִּי עֲקִיבָא יִקְרָא לָהֶם שֵׁם וְלֹא יוֹתֵר וְעוֹד דְּאֵין זֶה קְרִיאַת שֵׁם דְּלֹא אָמַר עֲשָׂרָה יְהֵא מַעֲשֵׂר אֶלָּא אָמַר מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן יְהֵא נָתוּן לִיהוֹשֻׁעַ וּפר"ת דִּשְׁנַת הַבִּיעוּר הָיְתָה וּכְבָר הִפְרִישָׁם וְהָיָה צָרִיךְ לְהוֹצִיאָם מִתַּחַת יָדוֹ

ולתנם

ולתנם לבעלים וזה המעשה דר"ג תנן במסכת מעשר שני (פ"ה מ"ו) גבי ביעור דתנן התם ערב הפסח של רביעית ושל שביעית היה הביעור נותן תרומה ותרומת מעשר לכהן רב' מי שהיה פירותיו רחוק ממנו ברר"ג והקנים רב' וא"ת ואמאי לא נתן תרומה גדולה בדתן במ"ש נותן תרומה ותרומת מעשר לכהן שהרי ר"א בן עזריה היה עמו בדקתני סיפא עמד רבי יהושע ואמר תרומת מעשר שבו נתון לר"א בן עזריה ור"ל תרומה גדולה טרם שנפע הפרישה ונתנה לפי שקלה היתה להפריש תחשוב אחת פותרת את הברי ניטלת באומד ועוד שהתבואה היתה בכר ממוזרחת בביתו של ר"ג בדמוכח בירושלמי ותרומה גדולה מפרישה בשדה מיד אחר המזרח כדאמרינן בירושלמי דמעשר שני מצא פירות בשדה מפזר מתרין משום גזל וחייבין במעשר ופטורין מתרומה דא"א לגזרן משום גזל שתעיקר אא"כ נתרמה תרומה ממנה:

נתון ליהושע. וא"ת והא קנסינהו עזרא ור"ל דס"ל בר"ע דאמר דקודם קנס דוקא לולי ואחר קנסא לכהן ולולי בדאמר פ"ב דכתובות (דף כו. ושם ד"ה אין) ואם תאמר ר' יוחנן בן גודגדא שאמר לר' יהושע חזור בך שאתה מן המשוררים ואני מן המשתערין (ערכין דף יא:) משמע שקנסו שניהם לוים ובשלהי החליל (סוכה דף נו:) אמרינן מגיפי דלתות שבמקדש היו נוטלין שכרן מלחם הפנים ולחם הפנים אינו מותר אלא לכהנים ור"ל בג' מקומות היו הכהנים שומרים בבהמ"ק כדאמרי' בריש מס' תמיד ואותן מגיפי דלתות היו נוטלין שכרן מלחם הפנים:

מקומו מושכר לו. בסיפא קתני שקבלו שכר זה מזה וא"ת אמאי קבלו שכר לו להשאיל להם או להשכיר בחליפין ור"ל דשאלה ושכירות אינה נקנית בחליפין. **ובי** בצד שדהו של ר"ג היו עומדין. וא"ת והלא התבואה היתה בביתו של ר"ג כדמוכח בירושלמי פרק ג' דמעשרות וביתו של רבן גמליאל היה משתמר ויש לומר דלגבי זקנים לא היה משתמר שלא היה הפסק בין תבואתו לתבואתן ואם תאמר שלהי השואל (לקמן דף קב.) גבי הזקל של בעל הבית מוכי לה בגמרא בתורי דאתו מעלמא ובחצר דמשכיר וברבי יוסי ברי' חנינא והשתא ניחא השואל משתמש בחצר ואם כן הזקל משתמר לדעת השואל בחצר ואיך יזקה המשכיר בזקל תורי דאתו מעלמא ויש לומר שגם משכיר ביתו פתוח לאותו חצר ומקרי עומד בצד שדהו (ור"ע בתוספות גיטין עט: ד"ה פנימית):

חצר

ומקומו מושכר לו. וקבל ממנו שם שכר המקום דהכי קתני סיפא נתקבלו זה מזה שכר וקל כך למה כדי לקנות מעשר שהתחה חצרו קונה לו לפי שהמטלטלין אין קונין אלא או במשיכה או חצרו שהקנה לו: **נתון לעזקיא.** גבאי היה ואותה שנה שנת מעשר עני היתה: **כי אתא.** רבי אבא לסורא אמר להו כו': **מטלטלי אגב** בקרקעי הקנה להם. ולאו משום דחקני להם מקומם בחורת חצר שאשלילו הקנה לזן חצר אחרת שאינן בתוכה קנוי נמי בדתנן (קדושין דף כו.) נכסים שאין לזן אחריות נקנין עם נכסים שיש לזן אחריות בבסף משקנתן הכסף בשביל הקרקע והמטלטלין במתנה נקנין המטלטלין בקנין המכר ומטלטלין במתנה נקנין המטלטלין בקנין הקרקע בלא משיכה כדילפינן בקדושין (שם) מויהי להם מקומם מתנות רבות לבסף ולזהב עם ערים בצוארות אשר ביהודה: **קבלה.** להאי תירצא: **וכי לא היה** להן סודר כו'. לפה לו לקבל מהן הנאה שהרויחה לו לרבן גמליאל דטובת הנאה במעשרות הלזו: **אינה** חשובה כמטו. דתדמה נקנית בחליפין דלקיבא למימר כי קנה ליה ר"ג להאי סודר אקנייניה חליפין דידיה בבל מקום שהן דכיון דאין לו בהן אלא טובת הנאה שבירדו לתתו לבל מי שירצה אין זו חשובה ממון לחול על זו קנין חליפין: **הבא נמי.** גבי קנין קרקע: **אינה** ממון לקנות על גבי קרקע. בקנין שהקרקע נקנה בו אלא באפקעיה בעלמא אפקר וגבייהו וכי אונר להו מקום קנתה לו חצרו בתורת חצר בשאר הפקר: **ולא היא.** מהאי דכי לא היה לזן סודר לאו ראיה היא למילף מינה דאין טובת הנאה נקנית בחליפין ועל גבי קרקע דשפיר איכא למימר מטלטלי אגב קרקעי הקנה לזן ודקשיא לך לקנינהו בחליפין: **מתנות.** של בהונה ולויה ומעשר עני: **נתינה בתיבה** בהו. בדכתיב (דברים כו) ונתתה ללוי זה מעשר ראשון לגבי לויתום ולאלמנה זה מעשר עני לפיכך אסור להקטירן בסודר דדרך מקח הוא שזה נותן לו בלוי תחתיהן ונראה זה במוכרן לו: **נתינה אלימתא היא.** מותר להקטרן מתנות בהונה על גבי קרקע: **רב פפא אמר.** **לעולם בחורת חצר קנאו ואפילו הכא** בבצד השדה משום דדעת אחרת מקנה אותן שרבן גמליאל הקנה להן מטלטלין שהיו בתוך שדה חבירו ונותן בעליהן לבעל שדה במתנה היאך הדין מי בעינן הוא שרץ אחריהן ומגיען ואי לא לא קני ומצי נותן למיהדר ביה או לא: **קבלה מיניה רבי אבא.** להך בעיא מרבי ירמיה דשפיר דק שיש חילוק בין מתנה להפקר ובמתנה אע"פ כן: **ואמר עוילא.** במסכת גיטין (דף עז:) גבי הזורק גט לאשתו בתוך ביתה או בתוך חצרה: **שאני גט דאיתיה בעל ברחמי.** שהוא נותנו לה ולא ניתא לה למגרשה: **ולאו** כל **וחומר הוא.** מן השעם הזה יש לדון דכ"ש לקנין אחר: **מה גט.** דכי איתה בצד חצרה ולא ניתא לה למקניא **הבא נמי** אפילו הכי קניא לה חצרה אמרינן דאי איתה אין א"ל לא: **מתנה.** דלית' בע"כ דאי אמרה לא בעינא לא קניא: **לא כ"ש.** דכי אמרה בעינא צריכא שתהא בצד חצרה: **אלא אמרי רב אשי.** לא תתלי טעמא משום דאיתה בעל ברחה אלא גבי מתנה היינו טעמא דלא בעינן עומד אצלה דכיון דמירה אתרבאי לא גרעה משלוחה להטיל לה ואילו שלוחה שקיבל לה מתנה מי לא קני לה ואפילו אין עומדת בצדו דחצרה נמי לא שנא הלקך גבי מתנה דזכות הוא לה אגן שהרי דיניהא לה שתהא שלוחה וקניא לה כשליח אבל גבי גט דחוב הוא לה לא ניתא לה שתהא שלוחה הלקך גט עומדת בצדה על ברחה ידה היא ידה קניא גבי גט על ברחה ואי לא לאו ידה הוא ולא שלוחה הוא טעמא דיש חילוק בין גט למתנה ואף על גב דתרוייהו דעת אחרת מקנה אותן משום דהוי חצר אף על גב דאתרבאי משום דהוי כדאמרן לעיל (דף י) לא גרעה משליחות דאי נמי לא אתרבאי מונחן בידה הוי נפקא לן חצר משליחות וכי אצטריך לרבויי משום יד משום קטן וקטנה דלתנהו בתורת שליחות אצטריך וכל היכא דאיתיה לשליחות איתיה לדין חצר הלקך גבי גט דחוב הוא לה אין חבין בו' כלומר אין אדם יכול לעשות שליח לחוב אדם שלא מדעתו וחצרו נמי לאו בתורת שליחות מצית לאתויי דתרגנרא שלא מדעתה הלקך בגט לא תרבייה אלא משום יד ומה יד דסמוכה לה אף חצירה בסמוכה לה:

גבי

גַּבֵּי מַתָּנָה דִּיכּוּת הוּא לוֹ יָכֵין לוֹ לְאָדָם שֶׁלֹּא בְּפָנָיו. וְשֶׁלָּא מִדַּעְתּוֹ דְּאֵגֶן שַׁהֲדֵי דִּינֵיהּ לֵיהּ שְׁתְּהֵא שְׁלוּחוֹ הֹלֵךְ כִּי לֵיתֵיהּ בְּצַד חֲצֵרוֹ דִּלְיכֵא לְמֵימַר שְׁמוֹכֵהּ לֵהּ תִּיפּוֹק לֵהּ דְּזַכְיֵיהּ מִשְּׁלִיחוּתֵהּ כִּי לֵיתֵיהּ בְּצַד חֲצֵרוֹ נְמֵי אֵין לוֹ דִּין יַד הֲבֵי נְמֵי אֵין לוֹ דִּין שְׁלִיחוּת אֶלָּא לא גָּרַע מִשְּׁלִיחוּת וּבְמִידֵּי דְּזַכוּת כְּמוֹ וּמִיהוּ גַּבֵּי מְצִיאָה כִּי לֵיתֵיהּ גַּבָּהּ דִּלְא נָפְקָא זַכְיֵיהּ מִשּׁוּם יַד לֵיכָא לְרַבּוֹיֵי מִשְּׁלִיחוּת דְּגַבֵּי שְׁלִיחוּת אֵיכָא דַּעַת הַשּׁוֹלֵחַ אוֹ דַּעַת שְׁלִיחַ אֲבָל חָצֵר לֵיכָא לְאַתּוֹיֵי דַּעַת שׁוֹלֵחַ וְלֹא דַּעַת שָׁלִיחַ הִלְכָךְ כִּי לֵיתֵיהּ בְּצַד חֲצֵרוֹ לָא מְזַכֵּי לֵיהּ וְהַקּוֹדֵם זָכָה לְמַאי דְּאִיתְּמַר מַקָּנֶה אוֹתוֹ: וְזֶרֶק אֲרִיגֵיהּ. הָאוֹיֵר: בְּמוּנָּח דָּמֵי. וְקָאוֹמֵר בַּעַל הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן אוֹ לְאוֹיֵר כְּמוּנָּח דָּמֵי לְהָבֵי בַּעֲנֵי אוֹיֵר שֶׁאֵין סוֹפוֹ לָנוּחַ בְּתוֹךְ הַבַּיִת כְּמוּנָּח דָּמֵי דְּאִילּוּ אוֹיֵר שֶׁהֵיְיטָא סוֹפוֹ לָנוּחַ בְּתוֹךְ הַבַּיִת פְּשִׁיטָא לֵן דַּאֲפִילּוּ קֹדֶם אִישׁ אַחֵר וְקָלְטָה בְּתוֹךְ הָאוֹיֵר לֹא קָנָה דִּמְשַׁמְּעֵנָא הָכִי לְאוֹיֵר קָנוּ בַּעַל הַבַּיִת דְּתְנַן בְּמַסֶּכֶת גִּיטִּין (דף עט.) הָיְתָה עוֹמֶדֶת בְּרֹאשׁ הַגַּג וְזָרַק לָהּ גֵּט בְּיַן שֶׁנִּכְנַס לְאַוִּיר הַגַּג הֲרֵי זוֹ מְגוּרַשְׁת הוּא לְמַעְלָה וְדִיא לְמָטָּה כְּיַן שֶׁיָּצָא מֵרְשׁוּת הַגַּג נִמְחַק אוֹ נִשְׁרַף הֲרֵי זוֹ מְגוּרַשְׁת. וְאִינוֹ בְּמִנְיָן. אַלְמָא מִתְגַּלְגְּלִים וְיוֹצְאִין הֵן וְאֵין סוֹפָן לָנוּחַ וְקָאָמַר דְּקָנָה לֵיהּ שְׁדֵהוּ: **מתני'** מְצִיאַת בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים כו'. בְּנוֹ קָטָן בְּגָמָרָא מְפָרֵשׁ מ"ט בִּתּוֹ הַקְּטַנָּה בְּבִטּוּחַ (דף מו:) יְלִפִינַן לֵהּ מִקְּרָאֵי דִּכְתִיב וְאַף נַעֲרָה כָּל שֶׁבֵּן נְעוּרֶיהָ לְאֲבִיהָ: מְצִיאַת עֶבְדֵּי וְשִׁפְחָתּוֹ הַכְּנַעֲנִים שֶׁלּוֹ. שֶׁהֲרֵי גּוּפוֹ קָנוּי לוֹ עוֹלָמִית כִּדְכְתִיב (ויקרא כה) וְהִתְנַחַלְתֶּם וגו': מְצִיאַת אִשְׁתּוֹ. רַבָּנָן תַּקִּינוּ לֵיהּ מִשּׁוּם אֵיבָה: מְצִיאַת עֶבְדֵּי וְשִׁפְחָתּוֹ הָעִבְרִים. בְּגָמָרָא פָּרִיךְ לֹא יְהֵא אֶלָּא פּוֹעֵל דְּאָמְרִינַן לְעֵיל (דף י.) מְצִיאָתוֹ לְבַעַל הַבַּיִת: **גמ'** מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ מְצִיאַת קָטָן לְאָבִיו. בְּשִׁלְמָא בְּתוֹ וְאִשְׁתּוֹ טַעֲמָא מְצִיאַת קָטָן לְאָבִיו. בְּמָקוֹם בִּכְתוּבוֹת אֶלָּא בְּנוֹ טַעֲמָא מַאי: מְרִיצָה אצל אָבִיו. הִלְכָךְ בְּשִׁמְגִּיבֶיהָ לְעוֹרֵב אָבִיו הִגְבִּיהָהּ: וְלָקַט בְּנוֹ אַחֲרָיו. מוּתָּר לָבְנוֹ שֶׁל פּוֹעֵל אִם עֲנִי הוּא לְלַקּוֹט אַחַר אָבִיו אֶת לֶקֶט הַנּוֹשֵׁר אֲבָל אִם קִבֵּל הַפּוֹעֵל אֶת הַשָּׂדֶה לְמַחְצָה לִשְׁלִישׁ וּלְרֶבַע עָשִׂיר הוּא וַחֲרֵי הוּא כְּבַעַל הַבַּיִת בְּשָׂדֶה זֶה וְלֹא יִלְקֹט בְּנוֹ אַחֲרָיו לְפִי שֶׁלְּקֹט בְּנוֹ לְאָבִיו: בֵּין כַּךְ וּבֵין כַּךְ בוֹ. דְּאִם הָאַב עָשִׁיר הֵבֵן עֲנִי וְזוֹכֶה לְעַצְמוֹ: **מתני'** מְצִיאַת קָטָן לְאָבִיו. וְלֵיהּ **לא ס"ל**. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ מְצִיאַת קָטָן לְאָבִיו. מִדִּבְרֵיהֶם. מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם: **וְנִפְקָא מִינָּה.** מִדְּרַ' יוֹסֵי הָא אִתָּא לְאַשְׁמוּעִינַן דְּהַחֲמִירוּ חֲכָמִים בְּהֶקְנָיָן כְּגוֹזֵל גָּמוּר לְהוֹצִיאוֹ בְּדִיָּנִין וְכֵיוָן דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא לֵית לֵיהּ זְכִיָּיה נִמְצָא אָבִיו גּוֹזֵל אֶת הָעֲנִיִּים: **אֶלָּא אֲמַר אַבַּיֵי.** רַבִּי יוֹסֵי נְמֵי כְּתַנָּא דִּידָן ס"ל דְּקָטָן לֵית לֵיהּ זְכִיָּיה וְגַבֵּי לֶקֶט הֵיכָּא דְּאִית לֵיהּ לְפוֹעֵל זֶה בְּגָמָּם וְאִשָּׁה עֲנִיִּים עִסְקִינַן מֵיְיאֵשִׁי מִלֶּקֶט שֶׁלָּהּ לְפִיכָךְ עִשְׂאוּהָ כְּשֶׁהִלְבִּינוּ בּוֹ הַנְּמוּשׁוֹת הִתְנַן (פיאה פ"ח מ"א) מֵאֵימָתַי כָּל אָדָם מוּתָּרִין בְּלֶקֶט שִׁכְּחוּלִיכּוּ בּוֹ הַנְּמוּשׁוֹת לִקּוּטֵי בֶּתֶר לִקּוּטֵי הַמְּהַדְּרִין שֶׁעִנְתָּא עֲנִיִּים דְּעָתַיְיהוּ מֵיְיאֵשִׁי וְהָכָא נְמֵי מִסְתַּמָּא דְּעָתַיְיהוּ כו':

עשו

חָצֵר משום יד אתרבאי. וְלִכְךְ כִּי הֲוֵי דּוֹמְיָא דְּיַד דְּהֵיכִי דְּנִיחָא לֵיהּ בְּצַד חֲצֵרוֹ קוֹנֶה אֲפִילּוּ בְּע"כ אוֹ אֲפִילּוּ קְטַנָּה בְּיָדָהּ וּכְשֶׁאֵינָהּ כְּמוֹכָהּ לְחֲצֵרָהּ דִּלְא הֲוֵי דּוֹמְיָא דְּיַד לֹא תִּיקַּח כִּי הֵיכִי דְּאֵין לוֹ דִּין יַד הֲבֵי נְמֵי אֵין לוֹ דִּין שְׁלִיחוּת אֶלָּא לא גָּרַע מִשְּׁלִיחוּת וּבְמִידֵּי דְּזַכוּת כְּמוֹ מַתָּנָה קָנָה וְאֲפִילּוּ אֵינוֹ עוֹמֵד בְּצַד חֲצֵרוֹ וַאֲפִילּוּ אֵינָהּ מְשׁוּתֶּפֶת וּבִמְצִיאָה דְּאֵין דַּעַת אַחֶרֶת מְקַנָּה אוֹתָהּ בְּעִינָן מְשׁוּתֶּפֶת וּבְגוּ דְּחוּד הוּא לָהּ אֲפִילּוּ בְּמִשְׁתַּמֶּרֶת אֵינָהּ מְתְגַּרֶשֶׁת דִּלְא קָנָה מְשׁוּם דְּלֹא נָפְקָא זַכְיֵיהּ מִשְּׁלִיחוּת דְּאֵין דַּעַת אַחֶרֶת מְקַנָּה אוֹתָהּ בְּמִשְׁתַּמֶּרֶת אֵינָהּ מְתְגַּרֶשֶׁת דִּלְא קָנָה לָהּ אֲפִילּוּ בְּמִשְׁתַּמֶּרֶת וּבְגוּ דְּחוּד הוּא לָהּ לְנוּחַ סוֹפוֹ לָנוּחַ וְקָאָמַר דְּקָנָה לֵיהּ שְׁדֵהוּ: **מתני'** מְצִיאַת בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים כו'. בְּנוֹ קָטָן בְּגָמָרָא מְפָרֵשׁ מ"ט בִּתּוֹ הַקְּטַנָּה בְּבִטּוּחַ (דף מו:) יְלִפִינַן לֵהּ מִקְּרָאֵי דִּכְתִיב וְאַף נַעֲרָה כָּל שֶׁבֵּן נְעוּרֶיהָ לְאֲבִיהָ: מְצִיאַת עֶבְדֵּי וְשִׁפְחָתּוֹ הַכְּנַעֲנִים שֶׁלּוֹ. שֶׁהֲרֵי גּוּפוֹ קָנוּי לוֹ עוֹלָמִית כִּדְכְתִיב (ויקרא כה) וְהִתְנַחַלְתֶּם וגו': מְצִיאַת אִשְׁתּוֹ. רַבָּנָן תַּקִּינוּ לֵיהּ מִשּׁוּם אֵיבָה: מְצִיאַת עֶבְדֵּי וְשִׁפְחָתּוֹ הָעִבְרִים. בְּגָמָרָא פָּרִיךְ לֹא יְהֵא אֶלָּא פּוֹעֵל דְּאָמְרִינַן לְעֵיל (דף י.) מְצִיאָתוֹ לְבַעַל הַבַּיִת: **גמ'** מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ מְצִיאַת קָטָן לְאָבִיו. בְּשִׁלְמָא בְּתוֹ וְאִשְׁתּוֹ טַעֲמָא מְפָרֵשׁ לְהוּ בְּמָקוֹם בִּכְתוּבוֹת אֶלָּא בְּנוֹ טַעֲמָא מַאי: מְרִיצָה אצל אָבִיו. הִלְכָךְ בְּשִׁמְגִּיבֶיהָ לְעוֹרֵב אָבִיו הִגְבִּיהָהּ: וְלָקַט בְּנוֹ אַחֲרָיו. מוּתָּר לָבְנוֹ שֶׁל פּוֹעֵל אִם עֲנִי הוּא לְלַקּוֹט אַחַר אָבִיו אֶת לֶקֶט הַנּוֹשֵׁר אֲבָל אִם קִבֵּל הַפּוֹעֵל אֶת הַשָּׂדֶה לְמַחְצָה לִשְׁלִישׁ וּלְרֶבַע עָשִׂיר הוּא וַחֲרֵי הוּא כְּבַעַל הַבַּיִת בְּשָׂדֶה זֶה וְלֹא יִלְקֹט בְּנוֹ אַחֲרָיו לְפִי שֶׁלְּקֹט בְּנוֹ לְאָבִיו: בֵּין כַּךְ וּבֵין כַּךְ בוֹ. דְּאִם הָאַב עָשִׂיר הֵבֵן עֲנִי וְזוֹכֶה לְעַצְמוֹ: **מתני'** מְצִיאַת קָטָן לְאָבִיו. וְלֵיהּ **לא ס"ל**. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ מְצִיאַת קָטָן לְאָבִיו. מִדִּבְרֵיהֶם. מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם: **וְנִפְקָא מִינָּה.** מִדְּרַ' יוֹסֵי הָא אִתָּא לְאַשְׁמוּעִינַן דְּהַחֲמִירוּ חֲכָמִים בְּהֶקְנָיָן כְּגוֹזֵל גָּמוּר לְהוֹצִיאוֹ בְּדִיָּנִין וְכֵיוָן דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא לֵית לֵיהּ זְכִיָּיה נִמְצָא אָבִיו גּוֹזֵל אֶת הָעֲנִיִּים: **אֶלָּא אֲמַר אַבַּיֵי.** רַבִּי יוֹסֵי נְמֵי כְּתַנָּא דִּידָן ס"ל דְּקָטָן לֵית לֵיהּ זְכִיָּיה וְגַבֵּי לֶקֶט הֵיכָּא דְּאִית לֵיהּ לְפוֹעֵל זֶה בְּגָמָּם וְאִשָּׁה עֲנִיִּים עִסְקִינַן מֵיְיאֵשִׁי מִלֶּקֶט שֶׁלָּהּ לְפִיכָךְ עִשְׂאוּהָ כְּשֶׁהִלְבִּינוּ בּוֹ הַנְּמוּשׁוֹת הִתְנַן (פיאה פ"ח מ"א) מֵאֵימָתַי כָּל אָדָם מוּתָּרִין בְּלֶקֶט שִׁכְּחוּלִיכּוּ בּוֹ הַנְּמוּשׁוֹת לִקּוּטֵי בֶּתֶר לִקּוּטֵי הַמְּהַדְּרִין שֶׁעִנְתָּא עֲנִיִּים דְּעָתַיְיהוּ מֵיְיאֵשִׁי וְהָכָא נְמֵי מִסְתַּמָּא דְּעָתַיְיהוּ כו':

עשו

חָצֵר אִיתְרַבְּאִי מִשּׁוּם יַד וְלֹא גְּרָעָה מִשְּׁלִיחוּת גַּבֵּי גֵּט דְּחוֹב הוּא לָהּ אֵין חָבִין לְאָדָם אֶלָּא בְּפָנָיו גַּבֵּי מַתָּנָה דִּיכּוּת הוּא לוֹ יָכֵין לְאָדָם שֶׁלֹּא בְּפָנָיו גּוּפָא רָאָה אוֹתָן רָצִין אַחַר הַמְּצִיאָה וְכוּ' אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן וְהוּא שֶׁרָץ אַחֲרֵיהֶן וּמִגַּיַּע בְּעֵי רַבִּי יִרְמְיָה בְּמַתָּנָה הֵיאַךְ קְבָלָה מִינַּיהּ ר' אַבָּא בַּר כָּהֲנָא אַע"פ שֶׁרָץ אַחֲרֵיהֶן וְאֵין מַגִּיעַ בְּעֵי רָבָא וָרַק אַרְגִּיהָ בְּפָתַח זֶה וְיָצָא בְּפֶתַח אַחֵר מַהוּ אוֹיֵר שֶׁאֵין סוֹפוֹ לָנוּחַ כְּמוּנָּח דָּמֵי אוֹ לֹא אָמַר לֵיהּ רַב פָּפָּא לְרָבָא וְאָמְרֵי לָהּ רַב אַדָּא בַּר מַתָּנָה לְרָבָא וְאָמְרֵי לָהּ רַבִּינָא לְרָבָא לַאו הֵיינוּ מְתִנֵיתִין רָאָה אוֹתָן רָצִין אַחַר הַמְּצִיאָה וְאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן וְהוּא שֶׁרָץ אַחֲרֵיהֶן וּמִגַּיַּע וּבְעֵי רַבִּי יִרְמְיָה בְּמַתָּנָה הֵיאַךְ קִבְּלָה מִינַּיהּ רַבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא בְּמַתָּנָה אַף עַל פִּי שֶׁרָץ אַחֲרֵיהֶן וְאֵין מַגִּיעַ אָמַר לֵיהּ מְתִנֵּיתִין שֶׁאנִי מְתַנֶּה לְאַחֵר שֶׁהֲכִי הַמְּצִיאָה שֶׁפְּחָתוֹ הָעִבְרִים מְצִיאָה אִשְׁתּוֹ אַע"פ שֶׁלֹּא נָתַן כְּתוּבָּה חֲרֵי אִלּוּ שֶׁלָּהֶן: **גמ'** אָמַר שְׁמוּאֵל מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ מְצִיאַת קָטָן לְאָבִיו שֶׁכָּשָׁעָה שֶׁמּוֹצְאָהּ מְרִיצָהּ אֵצֶל אָבִיו וְאֵינוֹ מֵאַחַר בְּיָדוֹ לְיַמְרָא דְּסָבַר שְׁמוּאֵל קָטָן לֵית לֵיהּ זְכִיָּיה מִדְּאוֹרַיְיתָא וְהַתְנָיָא הַשּׁוֹבֵר אֶת הַפּוֹעֵל יִלְקֹט בְּנוֹ אַחֲרָיו לְמַחְצָה לִשְׁלִישׁ וּלְרֶבַע לֹא יִלְקֹט בְּנוֹ אַחֲרָיו רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר בֵּין כַּךְ וּבֵין כַּךְ יִלְקֹט בְּנוֹ וְאִשְׁתּוֹ אַחֲרָיו וְאָמַר שְׁמוּאֵל הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי אִי אָמְרַת בְּשִׁלְמָא קָטָן אִית לֵיהּ זְכִיָּיה לְנַפְשֵׁיהּ כִּי קָא מִלְּקֵט לְנַפְשֵׁיהּ קָא מִלְּקֵט וְאַבּוּהּ מִינֵּיהּ קָא זָכֵי קָא מִלְּקֵט לְאָבִיו קָא מִלְּקֵט אֲבוּהּ עָשִׁיר הוּא אַמַּאי אִשְׁתּוֹ וּבְנוֹ מִלְּקְטִי אַחֲרָיו שְׁמוּאֵל מַתְנֵיתָא דְּתָנָא דִּידָן קָאָמַר וְלֵיהּ לֹא סְבִירָא לֵיהּ וְקָסָבַר רַבִּי יוֹסֵי קָטָן אִית לֵיהּ זְכִיָּיה מִדְּאוֹרַיְיתָא וְהָתְנַן מְצִיאַת חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן יֵ"ש בָּהֶן מִשּׁוּם גֵּזֶל מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר גֵּזֶל גָּמוּר וְאָמַר רַב חִסְדָּא גֵּזֶל גָּמוּר מִדִּבְרֵיהֶן נִפְקָא מִינָּה לְהוֹצִיאָה בְּדִיָּנִין אֶלָּא אָמַר אַבַּיֵי עֲשָׂאוּהָ כְּמִי שֶׁהָלְכוּ בָּהּ נְמוּשׁוֹת דַּעֲנִיִּים גּוּפַיְיהוּ מִסְתַּיְיעֵי סָבְרֵי בְּרִיהּ דְּהַיְינָךְ מִלְּקְטֵי לֵיהּ א"ל רַב אַדָּא בַּר מַתָּנָה לְאַבַּיֵי אֶלָּא אָמַר רָבָא

עשו

וְכִי מוּתָּר לְאָדָם לְהַרְבִּיץ אֲרִי בְּתוֹךְ שָׁדֵהוּ כְּדֵי שֶׁיִּרְאוּ עֲנִיִּים וְיִבָּרְחוּ אֶלָּא אָמַר רָבָא

התורה לֹא הֵיְיתָה לָהֶם לִתֵּן שִׁיּוּבָהּ אֵבִיו בְּיַן דְּלֵיכָא אֵיבָה שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ קָמוּךְ עַל שׁוּלְחָנוֹ אֶלָּא וְדַאי לֹא זַכִּי לְנַפְשֵׁיהּ כְּלַל אֶלָּא לְאָבִיו שֶׁבִּשְׁעַת הַגְּבָהָה מְגַבִּיהַּ לְצוּרָךְ אָבִיו:

רבי יוחנן אמר לא גדול גדול ממש. מפרש ר"ת כי היכי דפליגי נמי גבי עירוב
דתנן בפ' חלון (עירובין דף עט: ושם ד"ה ומזכה) ומזכה להם על ידי בנו ובתו ולשמואל
דאמר הכא קטן ממש התם נמי גבי עירוב אינו זוכה דידו כיון דמצאתו לאביו
ה"ה כל זכיותיו לאביו ואמרה העבריה אע"פ שהיא קטנה זכיא בעירובה דמצאתה אינה
לאלונית אף על גב דשמואל אית ליה פרק
התקבל (גיטין דף סה: ושם ד"ה אלא) קטן זוכה
לעצמו ואינו זוכה לאחרים הא משני התם שאני
שתופי מבואות דרבנן והא דאמר שמואל פרק
מי שהוציאוהו (עירובין דף מט. ושם: ד"ה וקטן)
דעירוב משום קנין ורבא אמר משום דידה ואמר
איבא ביניהו קטן הא פר"ח התם דאית ליה בית
לקטן קאמר ולא בפרש"י שפי' שאינו גובה
העירוב לפי שאינו זוכה ולר"י דאמר לא גדול
גדול ממש ה"ה דגבי עירוב נמי דקטן ואינו סמוך
על שולחן אביו זוכה כאמה העברית וגדול סמוך
לזכות העירוב ע"י בנו הגדול הסמוך לשולחנו
דקי"ל כרבי יוחנן לגבי שמואל כדאמר פרק מי
שהוציאוהו (שם מז:) ועבדו ושפחתו העברים
אע"ג דסמוכין על שולחנו מציאתם לעצמם וכן
זוכין בעירוב ולא יהיו ידם כיד האדון ולא שייך
איבה אלא בבנו שדרכו לזונו תמיד ואם לא
יפרנסנו אביו לא יפרנסנו אחר אבל אדם אחר
מעלמא סמוך על שולחן חבירו חנם כגון יתום
וכיוצא בו אין סברא שתהא מציאתו לחבירו
וכ"ש עבד ואמה שבשכר טרחם הם אוכלים
ובתו אפילו נערה ואינה סמוכה על שולחן אביה
מציאתה לאביה משום דאי בעי מסר לה
למנוע ומוכה שחין כדאמר בפרק נערה (כתובות
דף מו ושם) ודלא כרש"י שפירש משום דכתיב
בנעוריך דהכהוא בהפרת נדרים הוא דכתיב
בדאיתא בפרק קמא דקדושין (דף ג: ושם) ופרק
נערה (שם מו:) ואשתו דזכיא בעירוב אף על גב
דידה ביד בעלה מוקי לה בסוף נדרים (דף פח:)
דאית ליה בית באותו מבוי דמגו דזכיא לנפשה
זכיא נמי לאחריני:

במגיבה מציאה עם מלאכתו. וא"ת הא
העבריה מציאתה לאביה ושכר בשלה לרבה
היכי מהוקמא אליבא דרבא דאם הגביהה עם
מלאכתו ליכא שכר בשלה ואם לא הגביהה עם
מלאכתו א"כ מציאתה לאלונית ור"ל דהתם
ודאי צריך להעמיד בנוקבת מרגליות:

ששברו לקמן מציאות. וה"פ דבריהם בד"א
בזמן שאמר ליה עשה עמי היום אבל אמר ליה
עגין שהוא כמו נבש עמי היום אבל אמר ליה
עשה עמי מלאכתו של מציאות וכו':

מאי בעיא גבייה. דהיא נמי אינה יכולה למכור
עצמה אחרי כן כדאיתא בספרי: **ולא**
לזה עד תשרי. פירוש ועתה רוצה ללות זו שיש
לו טורח לכבות שטר אחר וגם כדי להרויח פשיטי
דסקרא אבל אין לפרש שכבר לזה בו קודם שנפל
דא"כ מאי משני הני ריעי לפי שנפל היש הוקחה
דמשום פסולו לא נזדבר לשומרו: **כותבין** שטר
ופשיטא שנזדבר לשומרו: **כותבין** שטר ללוה
אף על פי שאין מלוה עמו. ולקיבא למיימר למחזי
לשקרא כמו באשתרפא דדייקינן דאם כתבו קודם
דתנחזי חתימת ידי סהדי פסולה דהכא כיון שהוא כותב חובתו לא שייך מחזי בשקרא:
אבני

עָשׂוּ אֶת שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה מ"ט עֲנִיִּים גּוּפַיְיהוּ נָיְחָא לְהוּ
כִּי הֵיכִי דְּכִי אָתְרוּ לְדִידְהוּ נְלִקּוֹט בְּנֵיהוּ בַּתְרַיְיהוּ
וּפְלִינְהוּ דְּר' חִיָּיא בַּר אַבָּא דְּאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא
אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לֹא גָּדוֹל גָּדוֹל מַמָּשׁ וְלֹא קָטָן קָטָן
מַמָּשׁ אֶלָּא גָּדוֹל וְסָמוּךְ עַל שֻׁלְחָן אָבִיו זֶהוּ גָּדוֹל: מְצִיאַת עֲבָדוֹ
וְאָמְנוֹ סָמוּךְ עַל שֻׁלְחָן אָבִיו זֶהוּ גָּדוֹל: מְצִיאַת שִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִים חֲבֵרִים הוּא שֶׁל עַצְמָן: אַמַּאי לֹא יְהֵא
אֶלָּא פּוֹעֵל וַהֲנֵיָא מְצִיאַת פּוֹעֵל לְעַצְמוֹ בְּמָה דְּבָרִים
אֲמוּרִים בְּזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ נַכֵּשׁ עִמִּי הַיּוֹם עָדוֹר עִמִּי
הַיּוֹם אֲבָל אָמַר לוֹ עֲשֵׂה עִמִּי מְלָאכָה הַיּוֹם מְצִיאָתוֹ
לְבַעַל הַבַּיִת אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן
הָכָא בְּעֶבֶד נוֹקֵב מַרְגָּלִיּוֹת עַסְקִינַן שֶׁאֵין רַבּוֹ רָוֶצֶה
לְשַׁנּוֹתוֹ לְמְלָאכָה אַחֶרֶת רָבָא אָמַר בְּמַגְבִּיהַּ מְצִיאָה
עִם מְלַאכְתּוֹ עַסְקִינַן רַב פָּפָּא אָמַר כְּגוֹן שֶׁשָּׁכְרוֹ
לְלַקֵּט מְצִיאוֹת וְהֵיכִי דָּמֵי דְּאַקְפֵּי אַגַּמְא בְּכַוְורֵי: הַאי
שְׁפָחָה הֵיכִי דָּמֵי אִי דְּאֵיתֵי שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת מֵאי בָּעְיָא
נַבֵּיהּ וְאִי דְּלָא אֵיתֵי שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת אִי אִיתֵיהּ לָאָב
דְּאָבוּהּ הָוְיָא וְאִי דְּלֵיתֵיהּ לְאָב תֵּיפּוֹק בְּמִיתַת הָאָב
דְּאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ אָמָה הָעִבְרִיָּה קָנָה עַצְמָהּ בְּמִיתַת
הָאָב מֵרְשׁוּת הָאָדוֹן מִקַּל וָחֹמֶר וָלָאו אִיתְּמַר רֵישׁ
לָקִישׁ נִימָא מַהֲאי נַמִּי תֵּיהֲוֵי תִּיוּבְתָּא לֹא לְעוֹלָם
דְּאִיתֵיהּ לָאָב וּמַאי חֲרֵי הֵן שֶׁלָּהֶן לַאֲפוּקֵי דְּרַבָּה:
מְצִיאַת אִשְׁתּוֹ: גֵּירְשָׂהּ פְּשָׁטָה הָכָא בְּמַאי עַסְקִינַן
בְּמְגוֹרֶשֶׂת וְאִינָהּ מְגוֹרֶשֶׂת דְּאָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר
שְׁמוּאֵל כָּל מָקוֹם שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים מְגוֹרֶשֶׂת וְאִינָהּ
מְגוֹרֶשֶׂת בַּעֲלָהּ חַיָּיב בְּמְזוֹנוֹתֶיהָ מֵאי אָמְרַת
רַבָּנָן מְצִיאַת אִשָּׁה לְבַעֲלָהּ כִּי הֵיכִי דְּלֹא תֵּיהֲוֵי לָהּ
אֵיבָה הָכָא אֵית לָהּ אֵיבָה וְאֵיבָה: **מתני'** מָצָא
שְׁטָרֵי חוֹב אִם יֵשׁ בָּהֶן אַחֲרִיּוֹת נָכְסִים לֹא יַחְזִיר
שְׁבָיָה דִּין נִפְרָעִין מֵהֶן אֵין בָּהֶן אַחֲרִיּוֹת נָכְסִים יַחְזִיר
שְׁאֵין בֵּית דִּין נִפְרָעִין מֵהֶן דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר וַחֲכָמִים
אוֹמְרִים בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ לֹא יַחְזִיר מִפְּנֵי שְׁבָיַת דִּין
נִפְרָעִין מֵהֶן: **גמ'** בְּמַאי עַסְקִינַן אִילֵימָא בְּשֶׁחָיַיב
מוֹדֶה כִּי יֵשׁ בָּהֶן אַחֲרִיּוֹת נָכְסִים אַמַּאי לֹא יַחְזִיר
הָא מוֹדֶה וְאִי בְּשֶׁאֵין חַיָּיב מוֹדֶה כִּי אֵין בָּהֶן אַחֲרִיּוֹת נָכְסִים אַמַּאי יַחְזִיר נְהִי דְּלֹא
גַּבֵּי מִמַּשְׁעַבְּדֵי מִבְּנֵי חֲרֵי מִגַּבָּא גַּבֵּי לְעוֹלָם כְּשֶׁחַיָּיב מוֹדֶה וְהָכָא הֵיכִי מָצֵית אָמְרַתְּ דְּחַיְישִׁינַן
שֶׁמָּא כָּתַב לְלוֹת בְּנִיסָן וְלֹא לָוָה עַד תִּשְׁרֵי וְאָתֵי לְמִטְרַח לְקוֹחוֹת שֶׁלֹּא כְּדִין אָמַר רַב אַסִּי
כָּל שְׁטָרֵי דְּאָתוּ לְקַמָּן נִיחוּשׁ לְהוּ הָכִי כָּל שְׁטָרֵי לֹא רֵיעֵי הָנֵי רֵיעֵי אֶלָּא הָא דְּתָנֵן
כּוֹתְבִין שְׁטָר לַלּוֶה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מַלְוֶה עִמּוֹ לְכַתְּחִלָּה הֵיכִי כָּתְבִינְהוּ נִיחוּשׁ שֶׁמָּא
כָּתַב לְלוֹת בְּנִיסָן וְלֹא לָוָה עַד תִּשְׁרֵי וְאָתֵי לְמִטְרַח לְקוֹחוֹת שֶׁלֹּא כְּדִין אָמַר רַב אַסִּי

בשטרי

מְצִיאַת עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הוּא קָטָן מְצִיאָתוֹ
שֶׁלּוֹ: **לא** יְהֵא אֶלָּא פּוֹעֵל. לא יְהֵא עַבְדּוֹ אֶלָּא
שֶׁכִּיר בְּעַלְמָא תְּנֵינָא דְּמְצִיאָתוֹ לְבַעַל הַבַּיִת בְּזְמַן
שֶׁלֹּא פֵּירֵשׁ לוֹ לְאֵיזוּ מְלָאכָה שָׂכָרוֹ וְעֶבֶד זֶה
בְּשֶׁקְּנָאוֹ רַבּוֹ לְתַחַם מְלָאכָה קָנָאוּ: **שאין** רַבּוֹ
רוֹצֶה לְשַׁנּוֹתוֹ. הִלְכָךְ לָא נִיחָא לֵיהּ שֶׁיְּגַבֶּיהָ לוֹ
מְצִיאָה דְּמְצִיאָה מְעוּלָּה בְּדָמֶיהָ מִשְׂכַּר בִּיטוּל
מְלַאכְתּוֹ לֹא שְׁכִיחָא הִלְכָךְ אִי אִתְרְמֵי וְאִשְׁכַּח
שְׁלּוֹ הוּא וְיִשְׁלַם לְרַבּוֹ שְׂכַר בִּיטוּלוֹ: **עם** מְלַאכְתּוֹ.
שֶׁלֹּא בְּיוֹם כְּלוּם הִלְכָךְ לְעִנְיַן
הָא דְּתָנֵיָא פּוֹעֵל מְצִיאָתוֹ לְבַעַל הַבַּיִת: **שֶׁשָּׁבְרוֹ**
לְלַקֵּט מְצִיאוֹת. הַרְבֵּה: **וְהֵיכִי** דָּמֵי. דְּאִתְרַמֵּי:
דְּאַקְפֵי אַגְמָא בְּכוּוְרֵי. שֶׁקָּפָּה הַגֹּבַר חֵרֶץ לְגַדּוֹתֶיהָ
וְצָפוּ הַדְּגִים שָׁם וְכִשֶּׁיַּבְשׁוּ הַמַּיִם הַיּוֹצְאִים נִמְצְאוּ
שָׁם דָּגִים הַרְבֵּה. דְּאַקְפֵי תַּרְגּוּם שֶׁל הֶצִיף
בְּדִתְרַחֲבִינְהוּ וְיָצָא הַכְּרוֹל וְקָפָא בָּרֶקַע (מלכים ב
ח): **מאי** בעיא גביה. הָא תְּנֵיא יוֹצְאָה בְּסִימָנֶיהָ:
דאבוה הוויא. מְצִיאָתָהּ דְּהָא קְטַנָּה הִיא: **ואי**
דליתיה לאב. מֵאי בָּעְיָא גַּבֵּי הָאָדוֹן תִּיפּוֹק מִנַּיְיהוּ
בְּמִיתַת הָאָב: מקל וחומר. בְּפֶרֶק קַמָּא דְּקִדּוּשִׁין
(דף טז.) מָה סִימָנִין שֶׁאֵין מוֹצִיאִין מִרְשׁוּת הָאָב
מוֹצִיאִין מִרְשׁוּת הָאָדוֹן כְּדִילְפִינַן וְיֵצְאָה חִנָּם
אוֹתָם לְבָנֶיהָ וְלֹא בְּנוֹתֶיהָ לִבְנֵיהֶם אִינוֹ דִין
שֶׁמּוֹצִיאִים מִרְשׁוּת הָאָדוֹן: **ולאו** איתמר רבי
שמעון בן לקיש. בִּקִּדּוּשִׁין (שם): **לאפוקי** דרבה.
לְאַפּוֹקֵי שֶׁאִינוֹ שֶׁל רַבָּה אֶלָּא שֶׁל אֲבִיהָ וְקָרֵי לֵיהּ
שֶׁלָּהֶן מִשּׁוּם דְּאִם מִינָּה קָנְסִי: **במגורשת** ואינה
מגורשת. כְּגוֹן זָרַק לָהּ גִּיטָּהּ קֹפֵץ קָרוֹב לָהּ קֹפֵץ
קָרוֹב לוֹ בְּרה"ר: **חייב** בְּמְזוֹנוֹתֶיהָ. וּמִשּׁוּם הֶבֵּי
אִצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוּעִינַן דְּמְצִיאָתָהּ שֶׁלָּהּ דִּסְעָנָא
מַאי אָמוּר רַבָּנָן מְצִיאַת הָאִשָּׁה כו': **מתני'**
אֲחֵרִיּוֹת נִכְסִים. שֶׁעִבּוּד קַרְקָעוֹת שֶׁיִּגְבֶּה מִתּוֹ:
חַיָּיב וְלֹא יַחְזִיר. טַעֲמָא נִגְמַ' מִפְּרָשׁ:
בְּשֶׁחַיָּיב מוֹדֶה. שֶׁהַלְוֶה מוֹדֶה שֶׁהִשְׁטַר אֵינוֹ פָּרוּעַ:
אַמַּאי לֹא יַחְזִיר. אִם לִטְרוֹחַ לְקוֹחוֹת בָּא בְּדִין
הוּא טוֹרֵחַ: **מִמַּשְׁעַבְּדֵי**. מִמִּקְרְקְעֵי שֶׁמָּכַר אַחַר כָּךְ:
הָנֵי רֵיעֵי. הוֹאִיל וְנִפְרָע אֹתָרע דַּיְיקִינַן לוֹמַר אִם הָיָה
כָּשֵׁר הָיָה נוֹדָר בּוֹ:

בשטרי

רש"י

בְּשְׁטָרֵי הַקְנָאָה. שֶׁמִּקְנֶה לוֹ נְכָסָיו מֵהֵיום בֵּין יְלוּדָה בֵּין לֹא יְלוּדָה יִגְבֶּה מֵהֶן לְאוֹתוֹ זְמַן מֵהֵיוֹם:
אי יָכֹל. דִּבְשְׁטָרֵי דִּלְאו הַקְנָאָה לֹא עֲבִידִי דְּכִתְבֵי אֶלָּא אִם כֵּן רָאוּ הַלְוָאוֹת הַמְעוֹת מֻתָּנִי׳
דְּקָתָנֵי כו׳: בִּי לֵיכָּא מַלְוֶה בַּחֲדָיו. וְנוֹתֵן מָעוֹת בְּפָנֵיהֶם לא כְּתִבְינַן: אַבַּיֵי אָמַר. הָא דְּתָנַן
כּוֹתְבִין שְׁטַר לְלוֹה בְּלֹא מַלְוֶה אֲפִילּוּ בִּשְׁטָר דִּלְאו הַקְנָאָה נַמִּי וְאִי נַמִּי אֲתֵי לְמִירְמָה
מֵהָאִידָּא וְהוּא לֹא לָוָה עַד תִּשְׁרֵי לֹא שָׁלְא כְּדִין
הוּא דְעָדְיוּ בְּחַתּוּמָיו וְכֵן לוֹ מִיום שֶׁהַתְּנוּהוּ וְכֵן
לוֹ הַשְׁעִבּוּד וְאֲפִילּוּ לֹא הִלְוָה הַמָּעוֹת עַד תִּשְׁרֵי
וּלְהָכֵי מוֹקֵי לֵיהּ אַבַּיֵי בְּהַאי טַעְמָא מִשּׁוּם דְּקָשְׁיָא
לֵיהּ כֵּיוָן דְּאָמְרַת בו׳ אֲבָל הַשְׁתָּא דְּתָנֵן כּוֹתְבִין
חֵישִׁינַן דִּלְמָא כְּתַב לְלוֹת וְלֹא לָוָה וּלְקַמֵּיהּ פָּרִיךְ
אַמַּאי לֹא יַחֲזִיר הֲרֵי זְכוּ לֵיהּ עָדְיוּ בְּחַתּוּמָיו
וְשִׁפְיר טָרִיחַ: דַּיְיתֵיכִי. צוֹחֵאת שְׁכִיב מֵרַע וּלְשׁוֹן
דַּיְיתֵיכִי דָּא תֵּיקֵי וְאֵת תֵּיקוּם דִּדְבָרִי שְׁכִיב מֵרַע
בִּכְתוּבִין וְכֵן מִסּוּרִין דָּמִי: סָתָנָה. מַתְנָה בָּרַיְיתָא:
וְשׁוֹבְרִין. פִּרְעוֹן שְׁטָר: הֵנִי מִילֵּי הֵיכָא דְּמֵמָא שָׁטַר
לְיָרֵית. וַאֲפִילּוּ לְאַחַר זְמַן זָכוּ לוֹ חוֹתְמָיו לְגַבּוֹת
מִזְמַן הַכְּתוּב בו וְאִי קַשְׁיָא הָא דְּתָנַן (שביעית פ״י
מ״ה) שִׁטְרֵי חוֹב הַמּוּקְדָּמִין פְּסוּלִין וְהַמְאוּחָרִין
כְּשֵׁרִין בְּמַאי מוֹקֵי לַהּ אַבַּיֵי תְּרֵיץ בְּמוּקְדָּמִת
כְּתִיבְתָן לְחַתִּימָתָן וּלְהָכֵי פְּסוּלִין שֶׁבָּא לְטָרוֹף
מִשְׁעַת כְּתִיבָה כו׳ שֶׁכְּתָבוֹ וְהֶחֱמִיהוּ בְּתִשְׁרֵי וְהֵם
כְּתָבוּ בְּתוּכוֹ נִיסָן שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְשִׁטְרוֹת:
בְּשִׁלְמָא לְרַב אַבַּיֵי. דְּמוֹקֵי לְהָהוּא דְּכוֹתְבִין
בְּשִׁטְרֵי אִקְּרֵיתָא: מוֹקֵי. מִתְנִיתִין בְּדִלְאו אִקְּנְיֵיתָא
וּלְהָכֵי לֹא יַחֲזִיר בְּדִקְאָמַר אִיתְרַע לֵיהּ וְחִישִׁי
דִּלְמָא אִקְּרֵי וְכָתַב וְהָוָה לֵיהּ מוֹקֵד וְלָכֵן הוּפְקַר
לְהַשְׁלִיכוֹ: לְפַרְעוֹן וּלְקַנְיָא. שֶׁמָּא פָּרְעוֹ וּמִן
הַלְוֶה נָפַל וְהָא דְּקָא מוֹדֶה לֹא פָּרַעְתִּי עַצָּה הִיא
בְּיַנֵיהֶם שֶׁל רַמָּאוֹת לְטָרוֹת אֶת הַלְּקוּחוֹת שֶׁלְּקוּחַ
מִמֶּנּוּ קַרְקַע שֶׁלֹּא בְּאִתְרַיְיהוּ וְיוֹדְעִין בְּיַנֵיהֶם:
וְלִשְׁמוּאֵל דְּאַמַּר. לְקַמָּן: לֹא חַיְישִׁינַן לְפַרְעוֹן.
בְּשֶׁטָּר הַנִּמְצָא וְאֲפִילּוּ אֵין הַיָּיב מוֹדֶה דְּאִם אֵיתָא
דְּפַרְעֵיהּ מִקְרָע הָוָה קָרַע לֵיהּ דְּאָמַר שְׁמוּאֵל
לְקַמָּן (דף טז:) הַמּוֹצֵא שְׁטַר הַקְנָאָה בְּשׁוּק יַחֲזִיר
לְבַעֲלִים וְכ״ש בְּשֶׁהַיָּיב מוֹדֶה מֵהאי טַעְמָא גּוּפֵיהּ
דְּמִיום פְּרִיעָתוֹ הוּא קוֹרְעוֹ הִלְכָךְ לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ
לְאַחַר זְמַן לִקְנוֹנְיָא מֻתָּנִי׳ בְּמַאי מוֹקֵי לַהּ: הֲנִיקָא
כו׳. וְאִי קַשְׁיָא עַל בְּרֵיתָךְ אֵם כֵּן בְּצִבְיָא לֵיהּ כְּאַבַּיֵי
דְּאִי כְּאַבַּיֵי ס״ל מַאי אִירְיָא שְׁטַר הַקְנָאָה הָא
לְאַבַּיֵי אֵין חִילּוּק בֵּין זֶה לָוֶה דְּאֲפִילּוּ דִּלְאו
הַקְנָאָה נַמִּי יַחֲזִיר הוֹאִיל וּשְׁמוּאֵל לָא חַיְישׁ
לְפַרְעוֹן לְאוֹ פִּירְכָא הוּא דְּמוֹדֶה אַבַּיֵי בְּדִלְקָא
מָטָא שִׁטְרָא לְיָדֵיהּ כְּדַאֲמָרַן הִלְכָךְ אֵיכָא לְמֵימַר
כָּתַב לְלוֹת וְלֹא לָוָה לְגַמְרֵי וְלֹא מָטָא לְיָדֵיהּ
מִשּׁוּם שְׁמוּאֵל מוֹקֵי לַהּ בְּשֶׁאֵין חַיָּיב מוֹדֶה.
בִּכְתִיבַת הַשְׁטָר שֶׁאוּמַר לוֹ לֹא כְּתַבְתִּי וּמְזוּיָּף
הוּא וְא״ת יִתְקַיֵּים בְּחוֹתְמָיו כֵּיוָן שֶׁנִּפְסַל אִתְרַע
לֵיהּ וְאָמְרִינַן מִפְּנֵי שֶׁפְּסוּלִין הָיָה לֹא נִזְהַר
וּמְהֵנְיָנן לֵיהּ לְהַאי:

אינו

בְּשְׁטָרֵי הַקְנָאָה דְּהָא שַׁעְבּוּד נַפְשֵׁיהּ אִי הָכֵי מַתְנִיתִין
דְּקָתָנֵי אִם יֵשׁ בָּהֶן אַחֲרָיוּת נְכָסִים לֹא יַחֲזִיר
וְאוֹקִימְנָא בְּשֶׁחַיָּיב מוֹדֶה וּמִשּׁוּם שֶׁמָּא כָּתַב לְלוֹת
בְּנֵיכָן וְלֹא לָוָה עַד תִּשְׁרֵי וְאָתֵי לְמִטְרַח לְקוֹחוֹת
שֶׁלֹּא כְּדִין אַמַּאי לֹא יַחֲזִיר נָחֵזִי אִי בְּשִׁטָּר דִּלְאו הַקְנָאָה
הָא שַׁעְבּוּד לֵיהּ נַפְשֵׁיהּ אִי בְּשִׁטָּר דִּלָּא הַקְנָאָה
לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ דְּהָא אָמְרַת כִּי לֵיכָּא מַלְוֶה בַּחֲדָיהּ
לֹא כְּתַבְינַן אַ״ל רַב אַסֵּי אע״ג דְּשִׁטְרֵי דִּלְאו הַקְנָאָה
כִּי לֵיכָּא מַלְוֶה בַּחֲדָיהּ לֹא כְּתַבְינַן מַתְנִיתִין בֵּיוָן
דְּנָפַל אִתְרַע לֵיהּ וְחִישִׁינַן דִּלְמָא אִקְּרֵי וְכָתוּב אַבַּיֵי
אָמַר עָדְיוּ בַּחֲתוּמָיו זָכוּ לוֹ וַאֲפִילּוּ שִׁטְרֵי דִּלְאו
הַקְנָאָה מִשּׁוּם דְּקִשְׁיָא לֵיהּ כֵּיוָן דְּאָמְרַת בְּשִׁטְרֵי
דִּלְאו הַקְנָאָה כִּי לֵיתֵיהּ לְמַלְוֶה בַּחֲדָיהּ לֹא כְּתַבְינַן
לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ דְּאִקְּרֵי וְכָתוּב אֲבָל אַחֲרָיוּת נְכָסִים
גְּיוֹסֵי נְשִׁים וְשִׁחְרוּרֵי עֲבָדִים דַּיְיתֵיכִי מַתָּנָה וְשׁוֹבְרִים
הָרֵי זֶה לֹא יַחֲזִיר שֶׁמָּא כְּתוּבִים הָיוּ וְנִמְלַךְ עֲלֵיהֶם
שֶׁלֹּא לִיתְּבָם וְכִי נִמְלַךְ עֲלֵיהֶם מַאי הֲוֵי וְהָא אָמְרַת
עָדְיוּ בַּחֲתוּמָיו זָכוּ לוֹ הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּקָא מְמֵי
לְיָדֵיהּ אֲבָל הֵיכָא דְּלֹא מְמֵי לְיָדֵיהּ לֹא אָמְרִינַן
אֶלָּא מַתְנִיתִין דְּקָתָנֵי מָצָא שִׁטְרֵי חוֹב אִם אֵשׁ
בָּהֶם אַחֲרָיוּת נְכָסִים לֹא יַחֲזִיר וְאוֹקִימְנָא בְּשֶׁחַיָּיב
מוֹדֶה וּמִשּׁוּם שֶׁמָּא כָּתַב לְלוֹת בְּנֵיכָן וְלֹא לָוָה עַד
תִּשְׁרֵי בְּשִׁלְמָא לְרַב אַסֵּי דְּאָמַר בְּשִׁטְרֵי אִקְּרֵיתָא
מוֹקֵי לַהּ בְּשִׁטְרֵי דִּלְאו אִקְּנְיֵיתָא וְכִדְאָמְרִינַן אֶלָּא
לְאַבַּיֵי דְּאָמַר עָדְיוּ בַּחֲתוּמָיו זָכוּ לוֹ מַאי אִיכָּא
לְמֵימַר אָמַר לָךְ אַבַּיֵי מֻתָּנִי׳ הַיְינוּ טַעְמָא דַּחֲיֵישׁ
לְפַרְעוֹן וּלְקַנְיָא וְלִשְׁמוּאֵל דְּאָמַר לֹא חַיְישִׁינַן לְפַרְעוֹן
וּלְקַנְיָא מַאי אִיכָּא לְמֵימַר הָנֵיחָא אִי סָבַר לַהּ
כְּרַב אַסֵּי דְּאָמַר בְּשִׁטְרֵי הַקְנָאָה מוֹקֵי מַתְנִיתִין
בְּשִׁטְרֵי דִּלְאו הַקְנָאָה אֶלָּא אִי סָבַר כְּאַבַּיֵי דְּאָמַר
עָדְיוּ בַּחֲתוּמָיו זָכוּ לוֹ מַאי אִיכָּא לְמֵימַר שְׁמוּאֵל
מוֹקֵי לַהּ לְמַתְנִיתִין בְּשֶׁאֵין חַיָּיב מוֹדֶה אִי הָכֵי אֵין
בָּהֶן אַחֲרָיוּת נְכָסִים אַמַּאי יַחֲזִיר נָהֵי דִּלְא גָּבֵי מִן
מְשַׁעְבְּדֵי מִבְּנֵי חֲרֵי מִגַּבֵּי בְּנֵי שְׁמוּאֵל לְטַעֲמֵיהּ דְּאָמַר
שְׁמוּאֵל אוֹמַר הָיָה רַבִּי מֵאִיר שֶׁטָּר חוֹב שֶׁאֵין בּוֹ
אַחֲרָיוּת נְכָסִים אֵין גּוֹבֶה לֹא מִמְּשַׁעְבְּדֵי וְלֹא מִבְּנֵי

חֲרֵי וְכִי מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ גּוֹבֶה אַמַּאי יַחֲזִיר אָמַר רַבִּי נָתָן בַּר אוֹשַׁעְיָא לָעִזּוּר עַל פִּי צְלוֹחִיתוֹ שֶׁל מַלְוֶה וְנַהֲדְרִיהּ לְהוּ לְמַלְוֶה לָעִזּוּר עַל פִּי צְלוֹחִיתוֹ שֶׁל לָוֶה לוֹה הוּא

דאמר

תוספות

אַבַּיֵי אָמַר עָדְיוּ בַּחֲתוּמָיו זָכִין לוֹ. מִכָּאן קָשֶׁה לְרַשִׁ״י דְּדָרֵשׁ מִסֶּכֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה (דף ב. ושם
ד״ה לשטרות) דְּתָנֵן בְּאֶחָד בְּנִיסָן רֹאשׁ הַשָּׁנָה לַמְּלָכִים וּמִסֶּכֶת דְּנִפְקָא מִינַּהּ
לִשְׁטָרֵי חוֹב הַמּוּקְדָּמִים וּמְפֹרָשׁ ר״ת שֶׁאִם לֹא קָבְעוּ יוֹם לְתְחִלַּת שְׁנַת הַמֶּלֶךְ אֶלָּא בְּכָל מֶלֶךְ לִפְנֵי
מַה שֶּׁעוֹמֵד פְּעָמִים שֶׁאֵין לְהַבְחִין בֵּינוֹ אִם כָּתַב בּוֹ בְּסִכְלִיו בִּשְׁנַת ג׳ לְמַלְכּוֹ וּבְאוּ עֵדִים וְאָמְרוּ
בְּשִׁטְרֵי הַקְנָאָה דְּהָא שַׁעְבּוּד נַפְשֵׁיהּ אִי הָכֵי מַתְנִיתִין
דְּקָתָנֵי אִם יֵשׁ בָּהֶן אַחֲרָיוּת נְכָסִים לֹא יַחֲזִיר
וְאוֹקִימְנָא בְּשֶׁחַיָּיב מוֹדֶה וּמִשּׁוּם שֶׁמָּא כָּתַב לְלוֹת
בְּנֵיכָן וְלֹא לָוָה עַד תִּשְׁרֵי וְאָתֵי לְמִטְרַח לְקוֹחוֹת
שֶׁלֹּא כְּדִין אַמַּאי לֹא יַחֲזִיר נָחֵזִי אִי בְּשִׁטָּר דִּלְאו הַקְנָאָה
הָא שַׁעְבּוּד לֵיהּ נַפְשֵׁיהּ אִי בְּשִׁטָּר דִּלָּא הַקְנָאָה
לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ דְּאִקְּרֵי וְכָתוּב אֲבָל אַחֲרָיוּת נְכָסִים
גְּיוֹסֵי נְשִׁים וְשִׁחְרוּרֵי עֲבָדִים דַּיְיתֵיכִי מַתָּנָה וְשׁוֹבְרִים
הָרֵי זֶה לֹא יַחֲזִיר שֶׁמָּא כְּתוּבִים הָיוּ וְנִמְלַךְ עֲלֵיהֶם
שֶׁלֹּא לִיתְּבָם וְכִי נִמְלַךְ עֲלֵיהֶם מַאי הֲוֵי וְהָא אָמְרַת
עָדְיוּ בַּחֲתוּמָיו זָכוּ לוֹ הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּקָא מְמֵי
לְיָדֵיהּ אֲבָל הֵיכָא דְּלֹא מְמֵי לְיָדֵיהּ לֹא אָמְרִינַן
אֶלָּא מַתְנִיתִין דְּקָתָנֵי מָצָא שִׁטְרֵי חוֹב אִם אֵשׁ
בָּהֶם אַחֲרָיוּת נְכָסִים לֹא יַחֲזִיר וְאוֹקִימְנָא בְּשֶׁחַיָּיב
מוֹדֶה וּמִשּׁוּם שֶׁמָּא כָּתַב לְלוֹת בְּנֵיכָן וְלֹא לָוָה עַד
תִּשְׁרֵי בְּשִׁלְמָא לְרַב אַסֵּי דְּאָמַר בְּשִׁטְרֵי אִקְּרֵיתָא
מוֹקֵי לַהּ בְּשִׁטְרֵי דִּלְאו אִקְּנְיֵיתָא וְכִדְאָמְרִינַן אֶלָּא
לְאַבַּיֵי דְּאָמַר עָדְיוּ בַּחֲתוּמָיו זָכוּ לוֹ מַאי אִיכָּא
לְמֵימַר אָמַר לָךְ אַבַּיֵי מֻתָּנִי׳ הַיְינוּ טַעְמָא דַּחֲיֵישׁ
לְפַרְעוֹן וּלְקַנְיָא וְלִשְׁמוּאֵל דְּאָמַר לֹא חַיְישִׁינַן לְפַרְעוֹן
וּלְקַנְיָא מַאי אִיכָּא לְמֵימַר הָנֵיחָא אִי סָבַר לַהּ
כְּרַב אַסֵּי דְּאָמַר בְּשִׁטְרֵי הַקְנָאָה מוֹקֵי מַתְנִיתִין
בְּשִׁטְרֵי דִּלְאו הַקְנָאָה אֶלָּא אִי סָבַר כְּאַבַּיֵי דְּאָמַר
עָדְיוּ בַּחֲתוּמָיו זָכוּ לוֹ מַאי אִיכָּא לְמֵימַר שְׁמוּאֵל
מוֹקֵי לַהּ בְּשֶׁאֵין חַיָּיב מוֹדֶה אִי הָכֵי אֵין
בָּהֶן אַחֲרָיוּת נְכָסִים אַמַּאי יַחֲזִיר נָהֵי דִּלְא גָּבֵי מִן
מְשַׁעְבְּדֵי מִבְּנֵי חֲרֵי מִגַּבֵּי בְּנֵי שְׁמוּאֵל לְטַעֲמֵיהּ דְּאָמַר
שְׁמוּאֵל אוֹמַר הָיָה רַבִּי מֵאִיר שֶׁטָּר חוֹב שֶׁאֵין בּוֹ
אַחֲרָיוּת נְכָסִים אֵין גּוֹבֶה לֹא מִמְּשַׁעְבְּדֵי וְלֹא מִבְּנֵי

חֲרֵי וְכִי מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ גּוֹבֶה אַמַּאי יַחֲזִיר אָמַר רַבִּי נָתָן בַּר אוֹשַׁעְיָא לָעִזּוּר עַל פִּי צְלוֹחִיתוֹ שֶׁל מַלְוֶה וְנַהֲדְרִיהּ לְהוּ לְמַלְוֶה לָעִזּוּר עַל פִּי צְלוֹחִיתוֹ שֶׁל לָוֶה לוֹה הוּא

דאמר

משום

מְשַׁעְבְּדֵי לֵיהּ. לְאַבַּיֵי תֵּימָה דִּבְשֶׁלֹּא כָּךְ
לֹא הַיְינוּ לְמֵימַר עָדְיוּ בַּחֲתוּמָיו זָכִין לוֹ
דְּאֲפִילּוּ יִסְבּוֹר דְּאִין זָכִין בְּרֹב אַסֵּי וּמַתְנִיתִין
שְׁכוֹתְבִין שְׁטַר לְלוֹת בְּשִׁטְרֵי הַקְנָאָה וְדִלְמָא מִיקְּרֵי
קוֹדֶם לָכֵן אוֹ אַחֲרֵי כֵּן שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִים מָתַי עָמַד
הַמֶּלֶךְ אִם בֵּין תְּמוּז לְכִסְלֵיו שֶׁל אַחֲרָיו וְהָוֶה לֵיהּ
כְּסִלֵּיו תְּחִלָּה אַ״כ מוּקְדָּם הוּא וּפָסוּל אוֹ בֵּין
כְּסִלֵּיו לְתְמוּז שֶׁל אַחֲרָיו וַהֲוָה לֵיהּ מְאוּחָר וְכָשֵׁר
וְהַשְׁתָּא שְׁקַבְּעוּ נִיסָן ר״ה הָוֶה לֵיהּ תְּמוּז תְּחִלָּה
וְשָׁטַר מְאוּחָר הוּא וְכָשֵׁר וְהַשְׁתָּא לְאַבַּיֵי כה״ג
לְאוֹ מוּקְדָּם הוּא דְּעָדְיוּ בְּחַתּוּמָיו זָכִין לוֹ וְלָרֵב
אִסֵּי נַמִּי דְּלֵית לֵיהּ לְמָה דְּהוּצְרְכוּ לְעִשּׂוֹת תְּקָנָה
בֵּיוָן דְּלֵית לֵיהּ כּוֹתְבִין שְׁטַר לְלוֹת אֶלָּא בְּשִׁטְרֵי
הַקְנָאָה וְעוֹד וְכִי רְגִילוּת הוּא שֶׁיִּשְׁכְּחוּ כָּל הָעוֹלָם
וְהַסּוֹפֵר וּב״ד מְתֵי עָמַד הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּצְרְכוּ לַעֲשׂוֹת
תַּקָּנָה בִּשְׁבִיל כָּךְ וְעוֹד דַּהֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר דְּנִ״מ
טוֹבָא בְּכָל שְׁטָרוֹת שֶׁלֹּא יִדְעוּ מֵאֵימָתַי לְגַבּוֹת
בֵּיוָן דְּאֵין יוֹדְעִים מָתַי מִתְחַלֶּת שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וע״ק
יוֹתֵר אַף אֵין מְקוֹמוֹ הָבָא וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּנִ״מ
לִשְׁטָרֵי חוֹב הַמּוּקְדָּמִים הַיְינוּ בְּגוֹן שֶׁאִם עָמַד
הַמֶּלֶךְ בְּכ״ט בַּאֲדָר כְּשֶׁנִּיצְנָץ כ״ט בַּאֲדָר בְּשָׁנָה שֶׁל
אַחֲרָיו פְּעָמִים יֵשְׁנָה הַסּוֹפֵר בֵּיום אֶחָד וְיִכְתּוֹב
שֶׁעָמַד הַמֶּלֶךְ שְׁנָה שֶׁתִּקַּח בֵּינָיו לְבֵינִיסָן וְיִכְתּוֹב עָהּ
בְּכ״ט בַּאֲדָר שְׁנָה רִאשׁוֹנָה וְנִמְצָא שְׁטָר זֶה
מוּקְדָּם שְׁנָה שְׁלִימָה וְזֶה פָּסוּל לִבּוֹלְעִי עַלְמָא
שֶׁכּוֹתֵב עָהּ שְׁנָה שֶׁל אִשְׁתְּקַד אֲבָל בְּשֶׁקִּבְּעוּ
נִיסָן ר״ה לֹא יִטְעֶה דְּמִזֹּום שְׁנֵי לְעַמִּידַת הַמֶּלֶךְ
שֶׁהוּא שֵׁם חֹדֶשׁ נִיסָן כָּתַב הַסּוֹפֵר שָׁנָה שְׁנִיָּה
וּמִשָּׁם וְאֵילַךְ עַד נִיסָן הַבָּא:

מִשּׁוּם דִּקְשִׁיָא לֵיהּ. לְאַבַּיֵי תֵּימָה דִּבְשֶׁלֹּא כָּךְ
לֹא הַיְינוּ לְמֵימַר עָדְיוּ בַּחֲתוּמָיו זָכִין לוֹ
דְּאֲפִילּוּ יִסְבּוֹר דְּאִין זָכִין בְּרֹב אַסֵּי וּמַתְנִיתִין
שְׁכוֹתְבִין שְׁטַר לְלוֹת בְּשִׁטְרֵי הַקְנָאָה וְדִלְמָא מִיקְּרֵי
קוֹדֶם לָכֵן אוֹ אַחֲרֵי כֵּן שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִים מָתַי עָמַד
הַמֶּלֶךְ אִם בֵּין תְּמוּז לְכִסְלֵיו שֶׁל אַחֲרָיו וְהָוֶה לֵיהּ
כְּסִלֵּיו תְּחִלָּה אַ״כ מוּקְדָּם הוּא וּפָסוּל אוֹ בֵּין
כְּסִלֵּיו לְתְמוּז שֶׁל אַחֲרָיו וַהֲוָה לֵיהּ מְאוּחָר וְכָשֵׁר
וְהַשְׁתָּא שְׁקַבְּעוּ נִיסָן ר״ה הָוֶה לֵיהּ תְּמוּז תְּחִלָּה
וְשָׁטַר מְאוּחָר הוּא וְכָשֵׁר וְהַשְׁתָּא לְאַבַּיֵי כה״ג
לְאוֹ מוּקְדָּם הוּא דְּעָדְיוּ בְּחַתּוּמָיו זָכִין לוֹ וְלָרֵב
אִסֵּי נַמִּי דְּלֵית לֵיהּ לְמָה דְּהוּצְרְכוּ לְעִשּׂוֹת תְּקָנָה
בֵּיוָן דְּלֵית לֵיהּ כּוֹתְבִין שְׁטַר לְלוֹת אֶלָּא בְּשִׁטְרֵי
הַקְנָאָה וְעוֹד וְכִי רְגִילוּת הוּא שֶׁיִּשְׁכְּחוּ כָּל הָעוֹלָם
וְהַסּוֹפֵר וּב״ד מְתֵי עָמַד הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּצְרְכוּ לַעֲשׂוֹת
תַּקָּנָה בִּשְׁבִיל כָּךְ וְעוֹד דַּהֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר דְּנִ״מ
טוֹבָא בְּכָל שְׁטָרוֹת שֶׁלֹּא יִדְעוּ מֵאֵימָתַי לְגַבּוֹת
בֵּיוָן דְּאֵין יוֹדְעִים מָתַי מִתְחַלֶּת שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וע״ק
יוֹתֵר אַף אֵין מְקוֹמוֹ הָבָא וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּנִ״מ
לִשְׁטָרֵי חוֹב הַמּוּקְדָּמִים הַיְינוּ בְּגוֹן שֶׁאִם עָמַד
הַמֶּלֶךְ בְּכ״ט בַּאֲדָר כְּשֶׁנִּיצְנָץ כ״ט בַּאֲדָר בְּשָׁנָה שֶׁל
אַחֲרָיו פְּעָמִים יֵשְׁנָה הַסּוֹפֵר בֵּיום אֶחָד וְיִכְתּוֹב
שֶׁעָמַד הַמֶּלֶךְ שְׁנָה שֶׁתִּקַּח בֵּינָיו לְבֵינִיסָן וְיִכְתּוֹב עָהּ
בְּכ״ט בַּאֲדָר שְׁנָה רִאשׁוֹנָה וְנִמְצָא שְׁטָר זֶה
מוּקְדָּם שְׁנָה שְׁלִימָה וְזֶה פָּסוּל לִבּוֹלְעִי עַלְמָא
שֶׁכּוֹתֵב עָהּ שְׁנָה שֶׁל אִשְׁתְּקַד אֲבָל בְּשֶׁקִּבְּעוּ
נִיסָן ר״ה לֹא יִטְעֶה דְּמִזֹּום שְׁנֵי לְעַמִּידַת הַמֶּלֶךְ
שֶׁהוּא שֵׁם חֹדֶשׁ נִיסָן כָּתַב הַסּוֹפֵר שָׁנָה שְׁנִיָּה
וּמִשָּׁם וְאֵילַךְ עַד נִיסָן הַבָּא:

לְסוֹפֵר וְעוֹד שֶׁיֵּשׁ הַמַּלְוֶה שֶׁשָּׁמְעוּ הַפְּרִיעָה וְאַהֲלוֹאָה שְׁנִית לֹא נִבְהַת הַשְׁטָר:

הא

הָא קָאָמַר לֹא הָיוּ דְּבָרִים מֵעוֹלָם. מִשְּׁמַע שֶׁהַמַּלְוֶה טוֹעֵן שֶׁהוּא מוֹחֵק לְמִימְרָא מַה שֶּׁטָּעָן לֹא הָיוּ דְּבָרִים מֵעוֹלָם הַיְינוּ שֶׁאוֹמֵר פָּרָעתִּי דְּא"כ נֶהֱדַר לֵיהּ לִלְוֹת לְצוֹר ע"פ עֵדִים וְעוֹד דְּשְׁמוּאֵל לֹא חַיֵּישׁ לְפָרָעוֹן וְקָשֶׁה דְּאָפִילּוּ יֵשׁ בּוֹ אַחֲרָיוּת אֲמַאי לֹא יְכַלְיְמֶנּוּ לֹא יִגְבֶּה כֻּלּוֹם וְאִם יְכַלְיְמֶנּוּ בְּדִין יִגְבֶּה וְאֵין לוֹמַר דְּחַיִישִׁינַן שֶׁמָּא יוֹצִיאֶנּוּ שֶׁלֹּא בְּפָנָיו אוֹ עַל הַלְּוָחוֹת וְיתוֹמִים וְלֹא נִטְעַן לָהֶם מְזוּיָף מִשּׁוּם דְּלֹא שְׁכִיחַ כְּמוֹ שֶׁאֵין טוֹעֲנִין לְיִתְמֵי נַאֲנַסוּ מִשּׁוּם דְּלֹא שְׁכִיחַ כִּדְאָמְרִינַן בְּהַמּוֹכֵר (אֶת) הַבַּיִת (ב"ב דף ע: רשב) וְכֵיוָן דְּאֵין טוֹעֲנִין לְהוּ מְזוּיָף גַּם אֵין טוֹעֲנִין לָהֶם פָּרוּעַ הוּא אע"ג דִּשְׁמוּאֵל סָבַר בְּפ' מִי שֶׁמֵּת (שם דף קנד: רשב) מוֹדֶה בְּשֶׁטָּר שֶׁכָּתְבוּ צָרִיךְ לְכַלְיְמֶנּוּ וְנַאֲמָן לוֹמַר פָּרוּעַ הוּא בְּמִגּוֹ דְּאִי בְּעֵי אָמַר מְזוּיָף מִכָּל מָקוֹם לֵיתְמֵי וְלִלְוָחוֹת דִּלְא טָעֲנִינַן מְזוּיָף לֹא טָעֲנִינַן פָּרוּעַ הוּא הָכָא לֵיתָא דַּאֲפִילּוּ לֹא נִטְעַן לָהֶם מְזוּיָף הוּא נִטְעַן לָהֶם פָּרוּעַ כִּדְאָמְרִי' (אֶת) הַבַּיִת (שם דף ע: רשב) גַּבֵּי שְׁטַר כִּיס הַיּוֹצֵא עַל הַיְתוֹמִים דְּנִשְׁבַּע וְגוֹבֶה מֵהֶחָתָ אֲבָל בְּפֶלְגָא דְּפֶלְגָא טָעֲנִינַן לְהוּ דְּאִי בְּעֵי אָמַר הַחֲזַרְתִּי כְּמוֹ שֶׁהָיָה נַאֲמַן וְלֹכָךְ גַּם לָהֶם טָעֲנִינַן בְּמִגּוֹ דְּאִי בְּעֵי אָמַר נַאֲנַסוּ וְלֹכָךְ גַּם לָהֶם טָעֲנִינַן הַחֲזַרְתִּי אַף עַל גַּב דְּלֹא טָעֲנִינַן לְהוּ נַאֲנַסוּ דְּעֵד כָּרְחָךְ טָעֲנִינַן לְהוּ מְזוּיָף אוֹ פָּרוּעַ דְּאִם לֹא כֵּן לֹא שִׁבְּקָת חַיֵּי לְבַל בְּרִיָּה דְּיוֹכֵל כָּל אָדָם לְהוֹצִיא עַל הַיְתוֹמִים וּלְכָךְ תִּשְׁלַח בְּפָנָיו שֶׁטָּר מִלְוָה אוֹ שֶׁטָּר מֶכֶר שֶׁעֻשָּׂה כְּרִצּוֹנוֹ וְלֹא נִטְעַן לָהֶם וְכֵן מוֹכֵר בְּפֶרֶק גַּט פִּשּׁוּט (שם דף קעד: רשב) דְּרַב חִסְדָּא וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ שְׁכִיב מְרַע שֶׁאָמַר מָנֶה לְפְלוֹנִי בְּיָדִי אָמַר תְּנוּ וְנוֹתְנִין לוֹ אָמַר תְּנוּ אֵין נוֹתְנִין וּמִפְּרָשׁ הָתָם דְּנֵיקוּט שְׁטָרָא אָמַר תְּנוּ קַיְימֵיהּ לִשְׁטָרָא לֹא אָמַר תְּנוּ לֹא קַיְימֵיהּ לִשְׁטָרָא אֶלְמָא טָעֲנִינַן מְזוּיָף הוּא בְּשִׁבְיל יְתוֹמִים דְּרַב סָבַר בְּפ' דִּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ שְׁכִיב מְרַע שֶׁאָמַר מָנֶה לְפְלוֹנִי בְּיָדִי וְהוּא בְּשִׁבְיל יְתוֹמִים וְלִשְׁטָרָא אֶלְמָא טָעֲנִינַן מְזוּיָף וְאע"ג דְּמַשְׁמַע שֶׁהַלְוָה בְּפָנָיו וְטוֹעֵן פָּרַעְתִּי דְּמִינַּיהּ דְּרִישָׁא דְּשָׁנִים אֲדוּכְרֵי בְּשֶׁטָּר וְאַמַּאי לֹא יְהֵא נַאֲמָן לוֹמַר פָּרַעְתִּי בְּמִגּוֹ דְּאִי בְּעֵי אָמַר מְזוּיָף הוּא דְּאִי לֹא יַחֲזִיר פַּן יִגְבֶּה בְּלֹא מְזוּיָף וּלְלוָחוֹת וְאֲפִילּוּ מְקוּיָּם לֹא מַהֲנֵי לֵיהּ כְּדִפְרִישִׁית וְרִ"ת דְּאֵין לוֹ לוֹמַר פָּרַעְתִּי שֶׁלֹּא יְכַחֲשֶׁנּוּ שׁוּם אָדָם מִלּוֹמַר מְזוּיָף כִּי יָרֵא פַּן יְקַיְימֶנּוּ וְאע"ג שֶׁהַקַּיּוּם אֵינוֹ מוֹעִיל לִגְבוֹת בּוֹ מִכָּל מָקוֹם מִן בְּרֵעוֹן דְּבָר שֶׁיָּכוֹל לְהִכָּחִישׁוּ הוּא נַאֲמָר שֶׁמָּן הַלְוָה בְּעַצְמוֹ הוּא גּוֹבֶה ע"י קִיּוּם מֵעֵינוֹ לְמִימְרָא דְּחָרֵי הוּא בְּחִנָּקוֹתוֹ לֹא שַׁיְיחִינַן לְחוּשׁ פַּן יוֹצִיאֶנּוּ בְּיוֹתוֹמִים וּלְלוָחוֹת אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁיְּכוֹלִין לְקַיְימֶנּוּ הַמְּלוָה בְּעוֹדוֹ בְּיַד הַמּוֹצֵא יִגְבֶּה מִן הַלְוָה וְלֹא חַיִישִׁינַן לְפָרָעוֹן וְלִקְנוּנְיָא לֹא חַיִישִׁינַן. וְלִשְׁמָא כְּתַב לְלוֹת בְּנִיכָּר כו' נִמְצֵי לֹא חַיִישִׁינַן כְּדַאֲבִי וְלִקְנוּנְיָא מִשּׁוּם יֵשׁ בּוֹ אַחֲרָיוּת לֹא שַׁיְיךְ קִנּוּנְיָא דְּלֹא גָּבֵי מִמַּשְׁעְבְּדֵי דְּלֹא יָדַע בְּרֵירָיָה דִּבְסָמוּךְ אַ"כ רַבִּי אֶלְעָזָר סָבַר דְּאֵין בּוֹ אַחֲרָיוּת גָּבֵי מִמַּשְׁעְבְּדֵי לְרַבָּנַן דְּאַחֲרָיוּת ס"ס הוּא אע"ג דְּלֹא יָדַע בְּרֵירָיָה דִּבְסָמוּךְ דְּבָר אִי לְאו טָעוּת סוֹפֵר הוּא מִבְּנֵי חֹרִי נִמְי לֹא גָּבֵי דְּכֵיוָן שֶׁמַּחֲל הַמַּשְׁעְבֵּד מָחַל גַּם הַקַּרְקַע כְּמוֹ לְרַבִּי מֵאִיר וְכֵן מַשְׁמַע קַצָּת דְּקָאָמַר מְחֻלּוֹקֶת כְּשֶׁאֵין הַחַיָּב מוֹדֶה דְּהַיְינוּ בְּאֵין בּוֹ אַחֲרָיוּת וְעַל זֶה קָאָמַר בְּרַב הֵבִי אֲבָל חַיָּב מוֹדֶה לְפָרָעוֹן וְלִקְנוּנְיָא לֹא חַיִישִׁינַן מַשְׁמַע דְּאִיאֵין בּוֹ אַחֲרָיוּת קָאָ: **אֲלָמָּא** חַיִישִׁינַן לִקְנוּנְיָא. וְאע"ג דְּמַיְינוּ לְמִימְרָא דְּטָעֲנָא דְּלֹא יַחֲזִיר מִשּׁוּם דְּשָׁמָּא בְּתַב לְלוֹת בְּנִיכָּר מ"מ קָשֶׁה דְּרִ"ת אָמַר תַּרְתֵּי מִילֵּי נִינְהוּ חָדָא הִיא וְאע"ג דְּאֲמַאי חָדָא הִיא דְּלֹא כְּתַב לְלוֹת בְּנִיכָּר וְלֹא הִצְרִיךְ לוֹמַר ר"א אֲבָל בְּשַׁחֲזִיב מוֹדֶה דִּבְרֵי הַכֹּל יַחֲזִיר לְפָרָעוֹן וְלִקְנוּנְיָא לֹא חַיִישִׁינַן דְּהוּמֹ"ל בֵּין בְּאֵין בּוֹ אַחֲרָיוּת בֵּין בְּיֵשׁ בּוֹ אַחֲרָיוּת וְאִי דָּחֵי דְּגַבֵּי מִמַּשְׁעְבְּדֵי חַיִישִׁינַן לִקְנוּנְיָא וְרִ"ת דָּחֵי דְּקָאָמַר לְפָרָעוֹן וְלִקְנוּנְיָא לֹא חַיִישִׁינַן קְשִׁיתֵיהּ דְּתָנֵי וְכֵן מַעֲשֶׂה בְּ"ד יַחֲזִיר אֶלָּמָּא לֹא חַיִישִׁינַן לִקְנוּנְיָא וְלֹא יַעֲמִידְנוּ בְּשׁטְרֵי חֲלִיצָאתָא בִּדְתַנֵּי לְקַמָּן (דף טז:) וְכֵיוָן דְּמִכַּח מִתְנִיתִין קָאָמַר לֹא חָשִׁיב לֵיהּ אֲבָל מַה שֶּׁמְּפֹרָשׁ דְּלֹ"מ אֵינוֹ גּוֹבֶה כְּלוּם בְּאֵין בּוֹ אַחֲרָיוּת זֶה לֹא הוֹצִיקָה אוֹתוֹ הַמִּשְׁנָה לְפָרֵשׁ וְלֹכָךְ קָאָמַר חָדָא הִיא וְלִשְׁמוּאֵל בְּתַרְתֵּי מִשּׁוּם דְּהָא דְּקָאָמַר לְפָרָעוֹן וְלִקְנוּנְיָא לֹא מִכַּח מִתְנִיתִין קָאָמַר דְּהָא בְּעֵלְמָא קָאָמַר לֵיהּ מָצָא שְׁטַר חֲבוֹ כו':

מאי

אֵינוֹ גּוֹבֶה לֹא מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים וְלֹא מִבְּנֵי חוֹרִין. אִם אֵין הַלְוָה מוֹדֶה דְּשְׁטָרָא דִּלְא שְׁעִבּוּד בֵּהּ נְכָסִים לְאוֹ שְׁטָרָא הוּא וְהָוֵה כְּמִלְוָה עַל פֶּה וְשָׁאנֵי עָלֵיהָ עֵדִים: וְרַבָּנַן סְבְרִי. לְהָא מֵיהָא חָזֵי שְׁטָרָא שֶׁהָיָה כְּמִלְוָה עַל פֶּה בְּעֵדִים לְהַלְבָּה גַּבֵּי מִבְּנֵי חֹרִי לְהָכִי לֹא יַחֲזִיר לְפָרָעוֹן וְלִקְנוּנְיָא: **מִמַּשְׁעְבְּדֵי נִמְי גָּבֵי**. כִּדְמְפָרֵשׁ דְּכֵיוָן דְּנָפַל אִתְּרַע לֵיהּ וְאָמְרִינַן מְזוּיָף הוּא בְּדַרְמִינַן לוֹ: לְקַמָּן אִתְּרַיוּת טְעוּת סוֹפֵר הוּא וְחַיִישִׁינַן לְפָרָעוֹן וְלִקְנוּנְיָא: **אֲבָל כְּשֶׁאֵין חַיָּב מוֹדֶה**. וְאַפִּילּוּ מוֹדֶה שְׁכִיחָא טְפֵי וְחַיִישִׁינַן לֵיהּ: **דִּבְרֵי הַכֹּל לֹא יַחֲזִיר**. דַּחַיִישִׁינַן לְפָרָעוֹן כִּדְקָאָמַר: **אַף עַל פִּי שֶׁשְּׁנִיהֶם מוֹדִים כו'**. חַיִישִׁינַן לְקִנּוּנְיָא: **בְּזְמַן שֶׁשְּׁנִיהֶם מוֹדִים**. שֶׁהוּא מְחַיֵּב לוֹ: **יַחֲזִיר לַמַּלְוֶה**. שֶׁאֵין כָּאן קִנּוּנְיָא דְּלֹא גָּבֵי מִמַּשְׁעְבְּדֵי: **מֵיטָּה מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים**. וְלֹא יַחֲזִיר וְאַפִּי' שְׁנֵיהֶם מוֹדִים דְּחַיִישִׁינַן לְקִנּוּנְיָא: **הֲנֵי תַּרְתֵּי מִילֵּי חֲזֵי**. וְאִתְּ אֲמֶרְתְּ תְּיוּבְתָּא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּחַדָּא:

ומשני

חָדָא הוּא דְּחַד טַעַם הוּא דְּמִשּׁוּם דְּקָאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מַחְלוֹקֶת בְּשֶׁאֵין חַיָּיב מוֹדֶה הוּא מְתָרֵץ הָכִי תְּיוּבְתָּא דִּשְׁמוּאֵל בְּתַרְתֵּי חָדָא כְּרַבִּי אֶלְעָזָר דְּהָא מוֹקֵי מַתְנִיתִין בְּשֶׁאֵין חַיָּיב מוֹדֶה וְחָדָא דְּאָמַר שְׁמוּאֵל מָצָא שְׁטַר הַקְנָאָה בַּשּׁוּק יַחֲזִיר לַבְּעָלִים וְלֹא חַיְישִׁינַן לְפִרְעוֹן תְּיוּבְתָּא דְּקָתָנֵי הָכָא אע"פ שֶׁשְּׁנֵיהֶם מוֹדִים לֹא יַחֲזִיר לֹא לָזֶה וְלֹא לָזֶה אַלְמָא חַיְישִׁינַן לְפִרְעוֹן וְכָל שֶׁכֵּן הָכָא דְּלֹא מוֹדֶה לֹוֶה דְּחַיְישִׁינַן לְפִרְעוֹן אָמַר שְׁמוּאֵל מ"ט דְּרַבָּנַן סָבְרֵי אַחְרָיוּת טָעוּת סוֹפֵר הוּא א"ל רָבָא בַּר אִיתַי לְרַב אִידִי בַּר אָבִין וּמִי אָמַר שְׁמוּאֵל הָכִי וְהָאָמַר שְׁמוּאֵל שְׁבַח שְׁפַר וְשִׁעְבּוּד צָרִיךְ לִימָּלֵךְ לֵימָא מַאן דְּאָמַר הָא לֹא אָמַר הָא לֹא קַשְׁיָא כָּאן בִּשְׁטַר הַלְוָאָה דְּלֹא יָהִיב אִינִישׁ זוּזֵי בִּכְדִי כָּאן בְּמֶקַח וּמֶמְכָּר דְּעָבִיד אִינִישׁ דְּזָבִין אַרְעָא לְיוֹמֵיהּ כִּי הַהִיא דַּאֲבוּהַ בַּר אִיהִי זְבִין עִלִּיתָא מֵאֲחָתֵיהּ אָתָא בַּעַל חוֹב טַרְפָא מִינֵּיהּ אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּמַר שְׁמוּאֵל אָמַר לֵיהּ כָּתְבָה לָךְ אַחְרָיוּת אָמַר לֵיהּ לֹא אָמַר לֵיהּ אִם כֵּן זִיל לִשְׁלָמָא א"ל וְהָא מַר הוּא דְּאָמַר אַחְרָיוּת טָעוּת סוֹפֵר הוּא א"ל הָנֵי מִילֵּי בִּשְׁטָרֵי הַלְוָאָה אֲבָל בִּשְׁטָרֵי מֶקַח וּמִמְכָּר לֹא דְּעָבִיד אִינִישׁ דְּזָבִין אַרְעָא לְיוֹמֵיהּ אָמַר אַבַּיֵּי רְאוּבֵן שֶׁמָּכַר שָׂדֶה לְשִׁמְעוֹן בְּאַחְרָיוּת וּבָא בַּעַל חוֹב דִּרְאוּבֵן וְקָא טָרִיף לֵיהּ מִינֵּיהּ דִּינָא הוּא דְּאָזִיל רְאוּבֵן וּמִשְׁתָּעֵי דִּינָא בַּהֲדֵיהּ וְלֹא מָצֵי א"ל לָאו בַּעַל דְּבָרִים דִּידִי אַתְּ דְּא"ל דְּמַפְּקַתְּ מִינֵּיהּ עֲלַי הָדַר אִיכָּא דְּאָמְרֵי אֲפִי' שֶׁלֹּא בְּאַחְרָיוּת נַמִּי דְּא"ל לֹא נִיחָא לִי דְּלֶיהֱוֵי לְשִׁמְעוֹן תַּרְעוֹמֶת עֲלַי וְאָמַר אַבַּיֵּי רְאוּבֵן שֶׁמָּכַר שָׂדֶה לְשִׁמְעוֹן שֶׁלֹּא בְּאַחְרָיוּת וְיָצְאוּ עָלֶיהָ עֲסִיקִין עַד שֶׁלֹּא הֶחֱזִיק בָּהּ

יכול

רש"י

וּמְשַׁנֵּי חָדָא הוּא דְּחַד טַעְמָא הוּא. טַעַם אֶחָד הִזְקִיקוֹ לְרַבִּי אֶלְעָזָר לוֹמַר אֶת שְׁתֵּיהֶן דְּמִשּׁוּם דְּקָאָמַר מַחְלוֹקֶת דְּמַתְנִיתִין בְּשֶׁאֵין חַיָּיב מוֹדֶה הוּזְקַק לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ גּוֹבֶה אֲפִילּוּ מִבְּנֵי חוֹרִין וְכֵיוָן דְּהוּצְרַךְ לְסַיֵּים אֲבָל כְּשֶׁחַיָּיב מוֹדֶה דִּבְרֵי הַכֹּל יַחֲזִיר הוּזְקַק לוֹמַר לֹא חַיְישִׁינַן לְקְנוּנְיָא: שְׁטַר הַקְנָאָה. דְּלֵיכָּא לְמֵימַר כָּתַב לִלְווֹת וְלֹא לָוָה דְּהָא אֲפִילּוּ לֹא לָוָה שַׁעְבֵּיד נַפְשֵׁיהּ: וְלֹא חַיְישִׁינַן לְפִרְעוֹן. אֲפִילּוּ אֵין חַיָּיב מוֹדֶה דְּאִם אִיתָא דְּפַרְעֵיהּ מִקְרַע הֲוָה קָרַע לֵיהּ וְהָכָא קָתָנֵי אע"פ שֶׁשְּׁנֵיהֶם מוֹדִים כו': וְכ"ש בְּשֶׁאֵינוֹ מוֹדֶה. וְהָא לָא קַשְׁיָא לְר' אֶלְעָזָר דְּהוּא אָמַר בְּשֶׁאֵין חַיָּיב מוֹדֶה לֹא יַחֲזִיר שׁוּם שְׁטָר הָרָאוּי לִגְבּוֹת דְּהַאי דְּקָאָמַר ר' מֵאִיר יַחֲזִיר מִשּׁוּם דְּלַאו בַּר גְּבִיָּיה הוּא: מַאי טַעֲמַיְיהוּ דְּרַבָּנַן. דְּאָמְרֵי כִּי אֵין בּוֹ אַחְרָיוּת נְכָסִים גּוֹבֶה אַף מִן הַמְּשׁוּעְבָּדִים: אַחְרָיוּת טָעוּת סוֹפֵר הוּא. כְּשֶׁאֵינוֹ כָּתוּב בַּשְּׁטָר סוֹפֵר הוּא שֶׁטָּעָה אֲבָל זֶה לֹא לָוָה לוֹ מָעוֹתָיו בְּלֹא אַחְרָיוּת נְכָסִים דְּלֹא שָׁדֵי אִינִשׁ זוּזֵי בִּכְדִי: שְׁבַח שְׁפַר וְשִׁעְבּוּד צָרִיךְ לִימָּלֵךְ. הַסּוֹפֵר צָרִיךְ לִימָּלֵךְ בְּמוֹכֵר שָׂדֶה לַחֲבֵירוֹ לִישְׁאַל הֵימֶנּוּ אִם יְקַבֵּל עָלָיו לִכְתּוֹב בִּשְׁטַר הַמְּכִירָה שֶׁהוּא שִׁיעְבֵּד לוֹ נְכָסָיו לִמְכִירָה זוֹ שֶׁאִם יָבֹא בַּעַל חוֹבוֹ וְיִטְרְפֶנָּה מִן הַלּוֹקֵחַ שֶׁיִּגְבֶּה לוֹקֵחַ זֶה הַקֶּרֶן וְהַשֶּׁבַח שֶׁהִשְׁבִּיחַ בָּהּ לִפְנֵי טִירְפָא מִשְּׁפַר עִידִית שֶׁבִּנְכָסִים וְאִם לֹא נִמְלַךְ בּוֹ לֹא יִכְתּוֹב שֶׁיֵּשׁ מוֹכֵר שֶׁאֵין מְקַבֵּל עָלָיו אַחְרָיוּת וְאַף אִם קִבֵּל עַל הַקֶּרֶן לֹא קִבֵּל עַל הַשֶּׁבַח וְאַף אִם קִבֵּל עַל שְׁנֵיהֶם לֹא קִבֵּל לְהַגְבּוֹתוֹ מִן הָעִידִית אֶלָּא מִן הַבֵּינוֹנִית אַלְמָא לַאו טָעוּת סוֹפֵר הוּא דְּאִיכָּא לְמֵימַר אִמְּלִיךְ בֵּיהּ וְלֹא קִבֵּל עֲלֵיהּ: לֵימָא מַאן דְּאָמַר הָא. מִשְּׁמֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל: לֹא אָמַר הָא. וְאָמוֹרָאֵי נִינְהוּ אַלִּיבָּא דִּשְׁמוּאֵל: בִּשְׁטָרֵי הַלְוָאָה. טָעוּת סוֹפֵר הוּא כֵּיוָן דְּלֹא אָכֵיל פֵּירוֹת וְלֹא מִתְהַנֵּי מִידֵי לֹא שָׁדֵי זוּזֵי בִּכְדִי לְאוֹזְפֵיהּ בְּלֹא אַחְרָיוּת וְזֶה יִמְכּוֹר נְכָסָיו וּכְשֶׁיָּבֹא לִגְבּוֹת לֹא יִמְצָא כְּלוּם: עָבִיד אִינִשׁ דְּזָבִין אַרְעָא לְיוֹמָא. לְסָפֵק יוֹם אֶחָד שֶׁמָּא לֹא יִטְרְפוּהָ מִמֶּנּוּ וְאִם יִטְרְפוּהָ שֶׁמָּא לִזְמַן מְרוּבֶּה וְאוֹכֵל בְּתוֹךְ כַּךְ פֵּירוֹת הַרְבֵּה: זִיל לִשְׁלָמָא. אֵין כָּאן עוֹד דִּין שֶׁמָּחַלְתָּ עַל הַכֹּל: בְּאַחְרָיוּת. אִם יִטְרְפוּהָ מִמֶּנּוּ יְשַׁלֵּם לוֹ: לְאִשְׁתַּעוּיֵי דִּינָא בַּהֲדֵיהּ. דְּבע"ח וּלְסַלְּקוֹ מֵעַל שִׁמְעוֹן בְּכָל טַעֲנָה שֶׁיּוּכַל לִטְעוֹן וְלוֹמַר פְּרַעְתִּיךָ כַּךְ וְכַךְ אוֹ כַּךְ וְכַךְ יֵשׁ לִי עָלֶיךָ תְּבִיעָה וַאֲנִי מְעַכֵּב חוֹב זֶה תַּחְתָּיו: וְלֹא מָצֵי. בע"ח לְמֵימַר לֵיהּ לַאו בַּעַל דְּבָרִים דִּידִי אַתְּ בְּדָבָר זֶה קַרְקַע שִׁמְעוֹן אֲנִי נוֹטֵל אִם יֵשׁ לְךָ תְּבִיעָה עָלַי הַעֲמִידֵנִי בְּדִין: דְּמַפְּקַתְּ מִינֵּיהּ עֲלַי הָדַר. מַה שֶּׁאַתָּה מוֹצִיא מִשִּׁמְעוֹן יַחֲזוֹר עָלַי: עֲסִיקִין. עוֹרְרִין כְּמוֹ הִתְעַשְּׂקוּ עִמּוֹ (בראשית כו):

יכול

תוספות

מַאי טַעֲמַיְיהוּ דְּרַבָּנַן. תֵּימַהּ אִי שְׁמוּאֵל יָדַע בְּרַיְיתָא דְּקָתָנֵי אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה גּוֹבֶה מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים א"כ הָיָה לוֹ לְפָרֵשׁ הַמִּשְׁנָה כַּוָּותֵיהּ וְלֹא הֲוָה אִיתוֹתַב וְאִי לֹא יָדַע בְּרַיְיתָא מְנָלֵיהּ דִּלְרַבָּנַן אֵין בּוֹ אַחְרָיוּת וְגָבֵי מִמְּשַׁעְבְּדֵי וְי"ל דְּלֹא יָדַע הַבְּרַיְיתָא ומ"מ אִית לֵיהּ מִסְּבָרָא כְּדְפֵרִישִׁית לְעֵיל (דף יג: ד"ה דברי) דְּאִי לֹא גָּבֵי מִמְּשַׁעְבְּדֵי לֹא גָּבֵי נַמִּי מִבְּנֵי חָרֵי כְּמוֹ לְר"מ:

שִׁעְבּוּד צָרִיךְ לִימָּלֵךְ. בִּשְׁטָרֵי מֶקַח וְאִי לֹא כָּתְבוּ מִבְּנֵי חָרֵי נַמִּי לֹא גָּבֵי אִי בַּעַל חוֹב טָרְפָהּ לָהּ כִּדְאָמַר בְּסָמוּךְ אֲפִי' שֶׁלֹּא בְּאַחְרָיוּת דְּלֹא נִיחָא לִי דְּלֶהֱוֵי תַּרְעוֹמֶת דְּשִׁמְעוֹן עֲלַי אַלְמָא לֹא הָדַר עֲלֵיהּ אֲבָל אִי נִגְזַל טָרְפָהּ חוֹזֵר עַל הַגַּזְלָן אֲפִילּוּ בְּלֹא אַחְרָיוּת וַאֲפִילּוּ מִמְּשַׁעְבְּדֵי כֵּיוָן דַּהֲוֵי מֶקַח טָעוּת הֲוֵי לֵיהּ שְׁטַר הַלְוָאָה וְהַשְׁתָּא א"ש דְּלֹא קָאָמַר הָכָא פֵּירֵי דְּמַיְירֵי שֶׁבַּעַל חוֹב טָרְפָהּ וְלֵית לֵיהּ פֵּירֵי כִּדְאָמַר לְקַמָּן (דף טו.) בַּעַל חוֹב גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח שֶׁבַח אֵין פֵּירֵי לֹא וְהָא נִיחָא נַמִּי דִּלְקַמָּן (שם) אָמַר שְׁמוּאֵל אַמְּלִיךְ וּכְתוֹב שׁוּפְרָא וּשְׁבָחָא וּפֵירֵי וְלֹא קָאָמַר שִׁעְבּוּד כִּדְהָכָא מִשּׁוּם דִּלְקַמָּן מַיְירֵי בְּנִגְזַל שֶׁטְּרָפָהּ אַף בְּלֹא כְּתִיבַת שִׁעְבּוּד חוֹזֵר עָלָיו וַאֲפִי' מִמְּשַׁעְבְּדֵי וְהַיְינוּ טַעְמָא כְּדְפֵרִישִׁית דְּכֵיוָן דְּיֵשׁ לוֹ שְׁטַר מֶקַח וַהֲרֵי מֶקַח בָּטֵל שֶׁגְּזוּלָה הָיְתָה וַהֲוֵי לֵיהּ שְׁטַר הַלְוָאָה דְּאָמְרִינַן בֵּיהּ אַחְרָיוּת טָעוּת סוֹפֵר הוּא וְהָא דְּאָמַר שְׁמוּאֵל בְּחֶזְקַת הַבָּתִּים (ב"ב דף מג.) הַמּוֹכֵר שָׂדֶה שֶׁלֹּא בְּאַחְרָיוּת אֵין מֵעִיד לוֹ עָלֶיהָ מִפְּנֵי שֶׁמַּעֲמִידָהּ בִּפְנֵי בַּעַל חוֹבוֹ הָא לַאו הָכֵי מֵעִיד לוֹ עָלֶיהָ אֲפִי' נִמְצֵאת שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ מַשְׁמַע דְּלֹא הָדַר עֲלֵיהּ הָתָם מַיְירֵי שֶׁפֵּירֵשׁ לוֹ בִּשְׁטָר שֶׁלֹּא בְּאַחְרָיוּת אֲבָל סְתָמָא הָדַר עֲלֵיהּ:

דִּינָא הוּא דְּאָתֵי רְאוּבֵן. תֵּימַהּ מַאי נַפְקָא מִינָּהּ דְּהָא כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל לִטְעוֹן רְאוּבֵן טוֹעֵן שִׁמְעוֹן דְּטוֹעֲנִין לַלּוֹקֵחַ וְאֵין לוֹמַר דְּנ"מ אִם יֵשׁ לְבע"ח עֵדִים שֶׁקְּרוֹבִים לִרְאוּבֵן וּרְחוֹקִים לְשִׁמְעוֹן דְּאִי טָעֵין נַמִּי שִׁמְעוֹן הֵם פְּסוּלִים דְּכֵיוָן דְּאִי מַפְסִיד שִׁמְעוֹן הָדַר עַל רְאוּבֵן כִּדְמוּכָח ספ"ק דְּמַכּוֹת (דף ז.) גַּבֵּי אִלְעָא וְטוֹבִיָּה קְרוֹבִים דְּעַרְבָא הֲווּ וְקָא מַסִּיק דִּפְסוּלִים אַף לַלֹּוֶה וְלַמַּלְוֶה כֵּיוָן דְּאִי לֵית לֵיהּ לַלֹּוֶה אָזִיל בָּתַר עַרְבָא וּמֵהַאי טַעְמָא נַמִּי א"ל דְּנ"מ אִם יֵשׁ לְשִׁמְעוֹן עֵדִים שֶׁהֵם קְרוֹבִים לוֹ וּרְחוֹקִים לִרְאוּבֵן דְּכִי נַמִּי טוֹעֵן רְאוּבֵן פְּסוּלִים שֶׁעַל פִּי עֵדוּתָם יִשָּׁאֵר הַקַּרְקַע בְּיַד שִׁמְעוֹן שֶׁהוּא קְרוֹבָם וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁקְּנָה שֶׁלֹּא בְּאַחְרָיוּת שֶׁהֵם פְּסוּלִים שֶׁאָז מַרְוִיחִים לוֹ הַקַּרְקַע לְגַמְרֵי וְי"ל דְּנ"מ אִם אָמַר שִׁמְעוֹן אֵין לִי עֵדִים וְאֵין לִי רְאָיָה וְאח"כ מָצָא עֵדִים אוֹ רְאָיָה שֶׁהוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְהָבִיא דְּאֵין הֲלָכָה כְּרשב"ג בִּרְאָיָה אַחֲרוֹנָה (סנהדרין דף לא.) וּרְאוּבֵן יְבִיאֵם א"נ כְּגוֹן שֶׁבַּעַל חוֹב חַיָּיב שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְיתָא לִרְאוּבֵן וְהַשְׁתָּא יְגַלְגֵּל עָלָיו שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא פָּרַע אֲבָל לְשִׁמְעוֹן לֹא יִשָּׁבַע אֶלָּא שְׁבוּעָה דְּרַבָּנַן וּבְפֶרֶק הַכּוֹתֵב (כתובות דף פח.) אָמַר אִי פִּקֵּחַ הוּא מַיְיתֵי לֵיהּ לִידֵי שְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְיתָא אַלְמָא יֵשׁ חוֹמֶר בִּשְׁבוּעָה דְּאוֹרַיְיתָא יוֹתֵר מִשְּׁבוּעָה דְּרַבָּנַן בְּנֵרוֹת דּוֹלְקוֹת וְנוֹדוֹת נְפוּחוֹת כִּדְמְפָרֵשׁ בִּתְשׁוּבַת הַגְּאוֹנִים וְעוֹד נַפְקָא מִינָּהּ כְּגוֹן שֶׁרְאוּבֵן פִּקֵּחַ וּבַעַל דְּבָרִים וְעוֹד שֶׁאֵינוֹ מֵעִיז בִּרְצוֹן נֶגֶד רְאוּבֵן לְפִי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁפְּרָעוֹ אוֹ אִם יָכוֹל רְאוּבֵן לָלֶכֶת עִמּוֹ לְב"ד הַגָּדוֹל וְשִׁמְעוֹן אֵינוֹ יָכוֹל [וע"ע תוס' כתובות צב: ד"ה דינא הוא וכו']:

וְיָצְאוּ עָלֶיהָ עֲסִיקִין. פֵּי' עוֹרְרִין וְלֹא אַנָּסִין מִדְּמַפְלִיג בֵּין מֶכֶר בְּאַחְרָיוּת לְלֹא בְּאַחְרָיוּת וְכֵן מוּכָח פ' שְׁבוּעַת הָעֵדוּת (שבועות דף לא. ושם) וַאֲשֶׁר לֹא טוֹב עָשָׂה וְגוֹ' זֶה הַלּוֹקֵחַ שָׂדֶה שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ עֲסִיקִין וְאִי אַנָּסִין תָּבֹא עָלָיו בְּרָכָה:

עַד שֶׁלֹּא הֶחֱזִיק בָּהּ כו'. תֵּימַהּ הֵיכִי מַיְירֵי אִי גַּם לֹא נָתַן מָעוֹת פְּשִׁיטָא דְּיָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ דַּאֲפִילּוּ מִי שֶׁפָּרַע לֵיכָּא וְאִי נָתַן הַמָּעוֹת אַמַּאי יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ וְהָא קַרְקַע נִקְנֵית בְּכֶסֶף אִם לֹא נַעֲמִיד בְּאַתְרָא דְּלֹא קָנוּ בְּכַסְפָּא וְעוֹד מִשֶּׁהֶחֱזִיק בָּהּ אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ אֲבָל בְּאַחְרָיוּת יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ אַמַּאי יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ כֵּיוָן שֶׁנָּתַן מָעוֹת וְהֶחֱזִיק כְּמִשְׁפָּט וְעוֹד חֲזָקָה דְּדַיֵּישׁ אַמְּצָרֵי לֹא אַשְׁכְּחַן בְּשׁוּם מָקוֹם וְלָמָּה הִנִּיחַ חֲזָקָה דִּתְנַן בְּמַתְנִי' (ב"ב ד' מב.) דְּנָעַל גָּדַר וּפָרַץ וְעוֹד מַאי שְׁנָא הָכָא שֶׁשּׁוֹאֵל מֵאֵימָתַי הֲוֵי חֲזָקָה יוֹתֵר מִבְּשׁוּם מָקוֹם דִּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת מַזְכִּיר חֲזָקָה וְלֹא בָּעֵי מֵאֵימָת הֲוֵי חֲזָקָה וּפֵירֵשׁ רִיבָ"א דְּמַיְירֵי כְּגוֹן שֶׁקְּנָאָהּ בְּקִנְיָן גָּמוּר כְּגוֹן בַּחֲלִיפִין וְלֹא נָתַן מָעוֹת וְקָאָמַר עַד שֶׁלֹּא הֶחֱזִיק בָּהּ חֲזָקָה דִּמְפָרֵשׁ בָּתַר הָכֵי דַּיֵּישׁ אַמְּצָרֵי שֶׁלֹּא הָלַךְ לְאָרְכָּהּ וּלְרָחְבָּהּ וְלֹא סָמְכָה דַּעְתֵּיהּ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ מִשֶּׁהֶחֱזִיק בָּהּ שֶׁהָלַךְ לְאָרְכָּהּ וּלְרָחְבָּהּ אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ אֲבָל בְּאַחְרָיוּת יָכוֹל לַחֲזוֹר כֵּיוָן שֶׁלֹּא נָתַן מָעוֹת וְיֵשׁ עוֹרְרִים הוֹאִיל וְסוֹפוֹ לְשַׁלֵּם מָעוֹתָיו עַתָּה שֶׁהֵם בְּיָדוֹ יְעַכְּבֵם וא"ש דְּדַיֵּישׁ אַמְּצָרֵי אֵינָהּ חֲזָקָה גְּמוּרָה אֶלָּא לִרְאוּתָהּ אִם הִיא מְיוּשֶּׁבֶת עַל לִבּוֹ וא"ת כְּשֶׁהֶחֱזִיק בָּהּ אַמַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ כֵּיוָן שֶׁלֹּא נָתַן מָעוֹת לֵימָא לֵיהּ שְׁקוֹל אַרְעָא בְּזוּזָךְ אֲפִילּוּ אִית לֵיהּ זוּזֵי לְפִי הַמְפָרְשִׁים דַּאֲפִילּוּ אִית לֵיהּ זוּזֵי מָצֵי לְסַלֵּק לֵיהּ לְבע"ח בִּשְׁאָר דְּבָרִים וְגָרְסִינַן בְּהַמּוֹכֵר פֵּירוֹת (ב"ב ד' צב: ושם ד"ה אי) אִי לְתַנְהוּ לְהַנְהוּ זוּזֵי כו' וְי"ל דְּהָכָא מָצֵי א"ל הַאי אַרְעָא אֵינָהּ שָׁוָה כְּפִי מָעוֹתַי לְפִי שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ עוֹרְרִים אֲבָל שׁוֹר שֶׁנָּגַח כֵּיוָן דְּאִייַּקַּר שָׁוֶה מָעוֹתָיו שַׁפִּיר:

ויש

יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ מִשֶּׁהֶחֱזִיק בָּהּ אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ דְּא״ל חַיְיתָא דִּקְטִרֵי סַבְרַת וְקַבְּלַת מֵאֵימָתַי הָוְיָא חֲזָקָה מִכִּי דַּיֵּישׁ אַמְּצְרֵי וְאִיכָּא דְּאָמְרֵי אֲפִילוּ בְּאַחְרָיוּת נַמִּי דְּאָמַר לֵיהּ אַחְוֵי טִרְפָּךְ וַאֲשַׁלֵּם לָךְ אִיתְּמַר הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לַחֲבֵירוֹ וְנִמְצֵאת שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ רַב אָמַר יֵשׁ לוֹ מָעוֹת וְיֵשׁ לוֹ שֶׁבַח וּשְׁמוּאֵל אָמַר מָעוֹת יֵשׁ לוֹ שֶׁבַח אֵין לוֹ בָּעוּ מִינֵּיהּ מֵרַב הוּנָא פֵּירֵשׁ לוֹ אֶת הַשֶּׁבַח מַהוּ טַעְמָא דִּשְׁמוּאֵל מִשּׁוּם דְּלֹא פֵּירֵשׁ שִׁבְחָא וְהָכָא הָא פֵּירֵשׁ לָהּ אוֹ דִּלְמָא טַעְמֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל כֵּיוָן דְּלֵית לֵיהּ קַרְקַע מֶחֱזֵי כְּרִבִּית א״ל אֵין וְלַאו וְרַפְיָא בִּידֵיהּ אִיתְּמַר אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל מָעוֹת יֵשׁ לוֹ שֶׁבַח אֵין לוֹ אע״פ שֶׁפֵּירֵשׁ לוֹ אֶת הַשֶּׁבַח מַאי טַעְמָא כֵּיוָן דְּקַרְקַע אֵין לוֹ שְׂכַר מְעוֹתָיו עוֹמֵד וְנוֹטֵל אֵיתִיבֵיהּ רָבָא לְרַב נַחְמָן אֵין מוֹצִיאִין לַאֲכִילַת פֵּירוֹת וְלִשְׁבַח קַרְקָעוֹת וְלִמְזוֹן הָאִשָּׁה וְהַבָּנוֹת מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים מִפְּנֵי תִּיקּוּן הָעוֹלָם מִמְּשַׁעְבְּדֵי הוּא דְּלֹא מַפְּקִינָן הָא מִבְּנֵי חוֹרִין מַפְּקִינָן וְקָתָנֵי מִיהָא לִשְׁבַח קַרְקָעוֹת מַאי לַאו בְּלוֹקֵחַ מִגַּזְלָן לֹא בְּבַעַל חוֹב אִי בְּבַעַל חוֹב אֵימָא רֵישָׁא אֵין מוֹצִיאִין לַאֲכִילַת פֵּירוֹת וְאִי בְּבַעַל חוֹב בַּעַל חוֹב מִי אִית לֵיהּ פֵּירֵי וְהָאָמַר שְׁמוּאֵל בַּעַל חוֹב גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח שֶׁבַח אִין אֲבָל פֵּירוֹת לֹא אֶלָּא פְּשִׁיטָא בְּגוֹזֵל וְנִגְזָל וּמִדְּרֵישָׁא בְּגוֹזֵל וְנִגְזָל סֵיפָא נַמִּי בְּגוֹזֵל וְנִגְזָל מִידֵי אִרְיָא הָא כִּדְאִיתָא וְהָא כִּדְאִיתָא וְהָא לֹא תָּנֵי הָכִי לִשְׁבַח קַרְקָעוֹת כֵּיצַד הֲרֵי שֶׁגָּזַל שָׂדֶה מֵחֲבֵירוֹ וַהֲרֵי הִיא יוֹצְאָה מִתַּחַת יָדוֹ כְּשֶׁהוּא גּוֹבֶה גּוֹבֶה אֶת הַקֶּרֶן מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים וְשֶׁבַח גּוֹבֶה מִנְּכָסִים בְּנֵי חוֹרִין הֵיכִי דָּמֵי אִילֵימָא כִּדְקָתָנֵי גַּזְלָן מִמַּאן גָּבֵי אֶלָּא לַאו כְּגוֹן שֶׁגָּזַל שָׂדֶה מֵחֲבֵירוֹ וּמְכָרָהּ לְאַחֵר וְהִשְׁבִּיחָהּ א״ל לַאו תְּרוּצֵי קָא מְתָרְצַת תְּרֵיץ נַמִּי בְּבַעַל חוֹב ת״ש לַאֲכִילַת פֵּירוֹת כֵּיצַד הֲרֵי שֶׁגָּזַל שָׂדֶה מֵחֲבֵירוֹ וַהֲרֵי הִיא יוֹצְאָה מִתַּחַת יָדוֹ כְּשֶׁהוּא גּוֹבֶה גּוֹבֶה אֶת הַקֶּרֶן מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים וּפֵירוֹת גּוֹבֶה מִנְּכָסִים בְּנֵי חוֹרִין הֵיכִי דָּמֵי אִילֵימָא כִּדְקָתָנֵי גַּזְלָן מִמַּאן גָּבֵי אֶלָּא לַאו כְּגוֹן שֶׁגָּזַל שָׂדֶה מֵחֲבֵירוֹ וּמְכָרָהּ לְאַחֵר וְהִשְׁבִּיחָהּ אָמַר רָבָא הָכָא בְּמַאי עַסְקִינַן כְּגוֹן שֶׁגָּזַל שָׂדֶה מֵחֲבֵירוֹ מְלֵאָה פֵּירוֹת וְאָכַל אֶת הַפֵּירוֹת וְחָפַר בָּהּ בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת בָּא נִגְזָל לִגְבּוֹת קֶרֶן גּוֹבֶה מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים בָּא נִגְזָל לִגְבּוֹת פֵּירוֹת גּוֹבֶה מִנְּכָסִים בְּנֵי חוֹרִין רַבָּה בַּר רַב הוּנָא אָמַר כְּגוֹן

שנטלוה

רש"י

יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ. וּבְשֶׁלֹּא נָתַן מָעוֹת: אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ. וַאֲפִילוּ לֹא נָתַן מָעוֹת שֶׁהַקַּרְקַע נִקְנֵית בַּחֲזָקָה וְהַמָּעוֹת עַל זֶה מִלְוֶה: חַיְיתָא. שַׂק מָלֵא קְשָׁרִים: מִכִּי דַּיֵּישׁ אַמְּצְרֵי. מְתַקֵּן גְּבוּלֵי הַשָּׂדֶה וּמַגְבִּיהָם: אִיכָּא דְּאָמְרֵי אֲפִי׳ בְּאַחְרָיוּת נַמִּי. אע״ג דְּסוֹף סוֹף עֲלֵיהּ הָדַר אֵין יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ שֶׁהַמּוֹכֵר מְעַכֵּב עָלָיו וְלֹא מָצֵי אָמַר הוּא הוֹאִיל וְסוֹפְךָ לְשַׁלֵּם לִי מָעוֹתַי הַשְׁתָּא דְּבִידָי אֲעַכְּבֵם: דְּאָמַר לֵיהּ אַחְוֵי טִרְפָּךְ וַאֲשַׁלֵּם לָךְ. כְּשֶׁיַּעֲמִידוּךְ וְיִזְכּוּ בְּדִין וְיִכְתּוֹב לְךָ הַדַּיָּין שְׁטָר טוֹרֵף עָלַי שֶׁבְּדִין טְרָפוּהָ מִמְּךָ בִּשְׁבִילִי בֹּא וַאֲשַׁלֵּם לְךָ וְכָל כַּמָּה דְּלֹא עָמַדְתָּ בְּדִין אֵינִי יָרֵא מֵהֶם: שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ. שֶׁלֹּא הָיְתָה שֶׁל מוֹכֵר שֶׁהָיְתָה גְּזוּלָה בְּיָדוֹ וְהַנִּגְזָל בָּא וּמוֹצִיא מִיַּד הַלּוֹקֵחַ: יֵשׁ לוֹ. לַלּוֹקֵחַ מִן הַמּוֹכֵר מָעוֹת: וְיֵשׁ לוֹ שֶׁבַח. אִם זֶה הִשְׁבִּיחַ אֶת הַקַּרְקַע בְּזֶבֶל אוֹ בְּגָדֵר קוֹדֶם שֶׁהוֹצִיא נִגְזָל מִיָּדוֹ גּוֹבֶה לוֹקֵחַ מִן הַמּוֹכֵר שֶׁבַח וְאִם תֹּאמַר הַנִּגְזָל יִתֵּן הַשֶּׁבַח שֶׁהֲרֵי הֱשִׁיבוֹ קַרְקַע מְשׁוּבַּחַת כְּגוֹן שֶׁגְּזָלָהּ מְשׁוּבַּחַת וְהִכְסִיפָהּ בְּיַד הַגַּזְלָן: שֶׁבַח אֵין לוֹ. לְקַמָּן מְפָרֵשׁ טַעְמָא: פֵּירֵשׁ לוֹ אֶת הַשֶּׁבַח. כְּשֶׁמְּכָרָהּ לוֹ הִתְנָה אִם יִטְרְפוּהָ מִיָּדְךָ אֲשַׁלֵּם לְךָ אֶת הַשֶּׁבַח מַהוּ: כֵּיוָן דְּלֵית לֵיהּ קַרְקַע. הוֹאִיל וְאֵין קַרְקַע זוֹ שֶׁלּוֹ נִמְצָא שֶׁאֵין כָּאן שׁוּם מֶכֶר וְהַמָּעוֹת מִלְוֶה אֶצְלוֹ וּכְשֶׁמְּשַׁלֵּם יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁנָּטַל מֶחֱזֵי כְּרִבִּית: אֵין וְלַאו. תְּחִילָּה אָמַר אֵין וְחָזַר וְאָמַר לַאו רָפוּי הָיָה הַדָּבָר בְּיָדוֹ שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ טַעְמוֹ שֶׁל דָּבָר יָפֶה: לַאֲכִילַת פֵּירוֹת כו׳. מְפָרֵשׁ לְהוּ לְקַמָּן: לִמְזוֹן הָאִשָּׁה וְהַבָּנוֹת. תְּנַאי כְּתוּבָּה שֶׁמְּקַבֵּל עָלָיו אַתְּ תְּהֵא יָתְבָא בְּבֵיתִי וּמִיתְזְנָא מִנְּכָסַי וְכֵן הַבָּנוֹת בְּנָן נוּקְבָן דְּיֶהֶווּ לִיכִי מִינָּאִי אִינוּן יְהוֹן יָתְבָן בְּבֵיתִי וּמִיתְזְנָן מִנְּכָסַי עַד דְּתִתַּלְּקָחָן לְגוּבְרִין אֵין מוֹצִיאִין לְאֶחָד מִכָּל אֵלּוּ מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים: מִפְּנֵי תִּיקּוּן הָעוֹלָם. שֶׁאִם אַתָּה אוֹמֵר יִטְרְפוּ לְקוּחוֹת עַל כָּךְ אֵין לְךָ אָדָם שֶׁלּוֹקֵחַ שָׂדֶה מֵחֲבֵירוֹ דְּהָא אֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין חוֹב זֶה מוּטָל עָלָיו וְדָבָר שֶׁאֵין לוֹ קִצְבָּה הִיא וַאֲכִילַת פֵּירוֹת וּשְׁבַח קַרְקָעוֹת נַמִּי דָּבָר שֶׁאֵינוֹ יָדוּעַ הוּא וְאֵין הַלְּקוּחוֹת יוֹדְעִין לְהִזָּהֵר בְּכָךְ: מַאי לַאו בְּלוֹקֵחַ שָׂדֶה מִגַּזְלָן. וְהִשְׁבִּיחָהּ וּבָא נִגְזָל וְטְרָפָהּ חוֹזֵר לוֹקֵחַ וְגוֹבֶה קֶרֶן מִן הַמּוֹכֵר אֲפִילוּ מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים שֶׁמָּכַר אַחַר מְכִירָה זוֹ דִּשְׁטָרוֹ שֶׁל זֶה קוֹדֵם שֶׁכָּתַב בּוֹ אַחְרָיוּת וְהַשֶּׁבַח מִנְּכָסִים בְּנֵי חוֹרִין וְלֹא מִמְּשׁוּעְבָּדִים מִפְּנֵי תִּיקּוּן הָעוֹלָם שֶׁהַשֶּׁבַח לֹא הָיָה קָצוּב בִּשְׁעַת מְכִירָה כְּשֶׁקִּיבֵּל עָלָיו אַחְרָיוּת אַלְמָא אִית לֵיהּ לְלוֹקֵחַ שֶׁבַח מִגַּזְלָן: לֹא בְּבַעַל חוֹב. שֶׁטְּרָפָהּ בַּעַל חוֹב מִמֶּנּוּ בִּשְׁבִיל חוֹבוֹ וְלֹא גְּזוּלָה הָיְתָה דְּהַהִיא וַדַּאי אִית לֵיהּ שִׁבְחָא דִּמְכִירָה מְעַלַּיְיתָא הִיא כָּל זְמַן שֶׁלֹּא טְרָפָהּ מִמֶּנּוּ שֶׁאִם פָּרַע הַמּוֹכֵר מְעוֹתָיו לְבע״ח הֲרֵי הוּא מְסוּלָּק מִן הַלְּקוּחוֹת הִלְכָּךְ כִּי מְשַׁלֵּם לֵיהּ יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁקִּיבֵּל הַשְׁתָּא הוּא דְּהָדַר זָבִין מִינֵּיהּ קַרְקַע הַמְּכוּרָה לוֹ וְלֹא מֶחֱזֵי כִּשְׂכַר מְעוֹתָיו: לַאֲכִילַת פֵּירוֹת. ס״ד הָא מַיְירֵי בְּשָׂדֶה שֶׁטְּרָפוּהָ מְלֵאָה פֵּירוֹת מִיַּד הַלּוֹקֵחַ וְחוֹזֵר לוֹקֵחַ לִגְבּוֹת מִן הַמּוֹכֵר וְאִי בְּשֶׁטְּרָפָהּ בַּעַל חוֹב מִי אִית לֵיהּ לְבע״ח פֵּירוֹת גְּמוּרִין הַמְחוּבָּרִין בְּקַרְקַע וְאֵינָן צְרִיכִין לַקַּרְקַע כְּלוּם שֶׁיָּכוֹל לְטוֹרְפָן: גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח. וְכָל הַקַּרְקַע טוֹרֵף מִיַּד הַלּוֹקֵחַ כְּמוֹ שֶׁהִיא מְשׁוּבַּחַת ע״י הַלּוֹקֵחַ: בְּגוֹזֵל וְנִגְזָל. וּכְגוֹן שֶׁגְּזָלָהּ עִם פֵּירוֹתֶיהָ וּמְכָרָהּ אִי נַמִּי גְּזָלָהּ בְּלֹא פֵּירוֹת וּמְכָרָהּ לְאַחֵר וְעָשָׂה בָּהּ פֵּירוֹת וְטוֹעֵן נִגְזָל אַרְעָאִי אַשְׁבַּח וּמִיהוּ הַיְּצִיאָה שֶׁהוֹצִיא הַלּוֹקֵחַ יְשַׁלֵּם לוֹ הַנִּגְזָל שֶׁהֲרֵי מִתּוֹךְ כָּךְ הוּשְׁבְּחָה יוֹתֵר וְאִם אֵין הַשֶּׁבַח יוֹתֵר אֶלָּא הַיְּצִיאָה יְתֵירָה נוֹתֵן לוֹ יְצִיאָה שִׁיעוּר שֶׁבַח וְדַיּוֹ: הָא כִּדְאִיתָא כו׳. רֵישָׁא בְּנִגְזָל וְסֵיפָא בְּבַעַל חוֹב וּלְקַמֵּיהּ מוֹתִיב לָהּ מֵרֵישָׁא: וְהָא לֹא תָּנֵי הָכִי. בִּבְרַיְיתָא עֲלָהּ דְּהַךְ מַתְנִיתִין דְּאֵין מוֹצִיאִין דְּתוֹקְמָהּ בְּבַעַל חוֹב: וַהֲרֵי הִיא יוֹצְאָה מִתַּחַת יָדוֹ. שֶׁבֵּית דִּין מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִיָּדוֹ: כְּשֶׁהוּא גּוֹבֶה. לְקַמֵּיהּ מְפָרֵשׁ לָהּ: אִילֵימָא כִּדְקָתָנֵי. שֶׁלֹּא מְכָרָהּ גַּזְלָן וּמִיָּדוֹ הִיא יוֹצְאָה בְּדִין: גַּזְלָן מִמַּאן גָּבֵי. מִמַּאן יֵשׁ לוֹ לִגְבּוֹת וְכִי מָה נָּתַן בָּהּ: וְהִשְׁבִּיחָהּ. וַהֲרֵי הִיא בְּדִין יוֹצְאָה מִתַּחַת יָדוֹ שֶׁל לוֹקֵחַ אַלְמָא אִית לֵיהּ שִׁבְחָא לְלוֹקֵחַ מִגַּזְלָן: שֶׁגָּזַל שָׂדֶה מֵחֲבֵירוֹ וּמְכָרָהּ לְאַחֵר וְהִשְׁבִּיחַ. וְנַעֲשָׂה פֵּירוֹת גְּמוּרִין וְנִגְזָל לוֹקְחָהּ עִם פֵּירוֹתֶיהָ וְאֵינוֹ נוֹתֵן אֶלָּא יְצִיאָה דְּקָאָמַר אַרְעָאִי אַשְׁבַּח וְקָתָנֵי דְּלוֹקֵחַ חוֹזֵר וְגוֹבֶה מִגַּזְלָן מִן הַמְחוּרָרִין: אָמַר רָבָא כו׳. הַאי כְּשֶׁהוּא גּוֹבֶה לַאו בְּלוֹקֵחַ קָאָמַר דִּבְשֶׁלֹּא מְכָרָהּ עַסְקִינַן וְגוֹבֶה אֶת הַקֶּרֶן דְּקָאָמַר בְּנִגְזָל וְא״ת קֶרֶן אַמַּאי גּוֹבֶה מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים הֲרֵי קַרְקַע לְפָנָיו כְּגוֹן שֶׁחָפַר בָּהּ בּוֹרוֹת דְּאַפְחַתָהּ מִשְּׁוְיֵיהּ:

שנטלוה

תוספות

וְיֵ״שׁ לוֹ שֶׁבַח. שֶׁהַנִּגְזָל לוֹקֵחַ הַקַּרְקַע עִם הַשֶּׁבַח וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם לְלוֹקֵחַ רַק הַיְּצִיאָה כְּדִין יוֹרֵד לְתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת דְּאִם הַשֶּׁבַח יָתֵר עַל הַיְּצִיאָה נוֹתֵן לוֹ אֶת הַיְּצִיאָה וְאוֹתוֹ שֶׁבַח הַיָּתֵר יִקַּח הַלּוֹקֵחַ מִן הַגַּזְלָן וּמַיְירֵי שֶׁנִּגְזְלָה רֵיקָנִית: וּשְׁמוּאֵל אָמַר מָעוֹת יֵשׁ לוֹ. אֲפִילוּ קָנְאָה שֶׁלֹּא בְּאַחְרָיוּת כִּדְפִי׳ לְעֵיל וְכֵן מַשְׁמַע דְּמַיְירֵי דּוּמְיָא דְּהִכִּיר בָּהּ שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ דִּלְקַמָּן דְּמַיְירֵי עַל כָּרְחָךְ שֶׁלֹּא בְּאַחְרָיוּת כִּדְקָאָמַר שְׁמוּאֵל מָעוֹת מַתָּנָה דְּאִי בְּאַחְרָיוּת אַמַּאי מָעוֹת מַתָּנָה:

סֵיפָא נֵימָא בְּגוֹזֵל כו׳. מֵרֵישָׁא עַצְמָהּ הָיָה יָכוֹל לְהַקְשׁוֹת כִּדְמַקְשֶׁה בְּסָמוּךְ אֶלָּא כַּמָּה שֶׁיָּכוֹל לְהַקְשׁוֹת מִשֶּׁבַח גּוּפֵיהּ פָּרִיךְ: תְּרֵיץ נַמִּי בְּבַעַל חוֹב. בְּפֶרֶק מִי שֶׁמֵּת (ב״ב דף קנז: ושם ד״ה גובה) רָצָה לְהוֹכִיחַ דְּאִקְנֵי קָנָה וּמָכַר מִשְׁתַּעְבֵּד מֵהָכָא דְּגָבֵי בַּעַל חוֹב שֶׁבַח שֶׁלֹּא הָיָה בְּעַיִן בִּשְׁעַת הַלְוָאָה וְדָחֵי ר״מ הִיא דְּאָמַר אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם וְא״ת וְלוֹכַח מִשְּׁמוּאֵל דְּאָמַר בַּעַל חוֹב גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח וּשְׁמוּאֵל גּוּפֵיהּ הוּא דְּבָעֵי לֵיהּ הָתָם דְּלֹא מָצֵי לְמֵימַר דִּשְׁמוּאֵל נַמִּי סָבַר כְּר״מ וּמִבָּעֵי לֵיהּ אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן דְּהָא בְּפֶרֶק אע״פ (כתובות דף נט.) פָּסַק שְׁמוּאֵל כְּר׳ יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר דְּלֵית לֵיהּ אָדָם מַקְנֶה כו׳ וְי״ל דְּהָא דְּאָמַר שְׁמוּאֵל בַּעַל חוֹב גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח הַיְינוּ לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּהָתָם דְּפָשִׁיט דְּאִקְנֵי קָנָה וּמָכַר מִשְׁתַּעְבֵּד אַף לְרַבָּנָן וְאִם תֹּאמַר אַדְּרַבָּה לוֹכַח מֵהָכָא דְּלֹא מִשְׁתַּעְבֵּד מִדְּלֹא טָרִיף בע״ח מִמְּשַׁעְבְּדֵי דְּטָרִיף לוֹקֵחַ דְּאֵין לוֹמַר דְּאַחַר שֶׁטָּרַף בע״ח קַרְקַע מִן הַלּוֹקֵחַ קָנָה הַמּוֹכֵר קַרְקָעוֹת וּמְכָרָן דְּא״כ גַּם הַשֶּׁבַח יִגְבֶּה מֵהַנְהוּ מְשַׁעְבְּדֵי דְּגַם הַשֶּׁבַח הָיָה קָצוּב כֵּיוָן שֶׁכְּבָר טָרַף הַבַּעַל חוֹב קוֹדֶם שֶׁלָּקַח זֶה הַקַּרְקַע וְי״ל דְּמַיְירֵי שֶׁזֶּה הַקַּרְקַע עֲשָׂאוֹ הַמּוֹכֵר לְבַעַל חוֹב אַפּוֹתֵיקֵי וּלְכָךְ גּוֹבֶה אוֹתוֹ בע״ח וְאע״פ שֶׁיֵּשׁ שְׁאָר מְשַׁעְבְּדֵי אַךְ קָשֶׁה אַמַּאי דָּחִיק לְדָחוּיֵי בְּפֶרֶק מִי שֶׁמֵּת (ב״ב דף קנז: ושם) הָא מַנִּי ר״מ הִיא יַעֲמִיד כְּשֶׁעֲשָׂאוֹ אַפּוֹתֵיקֵי דְּאָז בַּעַל חוֹב גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח הַיָּתֵר עַל הַיְּצִיאָה חִנָּם כְּדִין יוֹרֵד לְתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵירוֹ כְּדְמַשְׁמַע לְקַמָּן אוֹ יַעֲמִיד בְּלוֹקֵחַ מִן הַגַּזְלָן וּכְגוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַרְקַע אוֹ קָנוּ מִיָּדוֹ כִּדְמְתָרֵץ לְקַמָּן בִּשְׁמַעְתִּין:

בשעמד

שֶׁנְּטָלוּהָ מַסִּיקִין בָּא נִגְזָל לִגְבּוֹת קֶרֶן גּוֹבֶה מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים בָּא נִגְזָל לִגְבּוֹת פֵּירוֹת גּוֹבֶה מִנְּכָסִים בְּנֵי חוֹרִין רָבָא לֹא אָמַר כְּרַבָּה בַּר רַב הוּנָא הֲרֵי הִיא יוֹצְאָה מִתַּחַת יָדוֹ בְּדִינָא מַשְׁמַע וְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא לֹא אָמַר כְּרָבָא הֲרֵי הִיא יוֹצְאָה מִתַּחַת יָדוֹ בְּעֵינָא מַשְׁמַע רַב אַשִׁי אָמַר לִצְדָדִין קָתָנֵי כְּגוֹן שֶׁגָּזַל שָׂדֶה מֵחֲבֵירוֹ מְלֵאָה פֵּירוֹת וְאָכַל אֶת הַפֵּירוֹת וּמָכַר אֶת הַשָּׂדֶה בָּא לוֹקֵחַ לִגְבּוֹת קֶרֶן גּוֹבֶה מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים בָּא נִגְזָל לִגְבּוֹת פֵּירוֹת גּוֹבֶה מִנְּכָסִים בְּנֵי חוֹרִין בֵּין לְרָבָא בֵּין לְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא מִלְוֶה עַל פֶּה הוּא וּמִלְוֶה עַל פֶּה אֵינוֹ גּוֹבֶה מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים הָכָא בְּמַאי עַסְקִינַן כְּשֶׁעָמַד בְּדִין וְהָדַר זַבִּין אִי הָכֵי פֵּירוֹת נַמִּי כְּשֶׁעָמַד בְּדִין עַל הַקֶּרֶן וְלֹא עָמַד בְּדִין עַל הַפֵּירוֹת וּמַאי פַּסְקָא סְתָמָא דְּמִילְּתָא כִּי תָּבַע אִינִישׁ קַרְנָא תָּבַע בְּרֵישָׁא וְסָבַר שְׁמוּאֵל לוֹקֵחַ מִגַּזְלָן לֵית לֵיהּ שְׁבָחָא וְהָא א"ל שְׁמוּאֵל לְרַב חִינְנָא בַּר שִׁילַת אַמְלִיךְ וּכְתוֹב שׁוּפְרָא שְׁבָחָא וּפֵירֵי בְּמַאי אִי בְּבַעַל חוֹב מִי אִית לֵיהּ פֵּירֵי וְהָאָמַר שְׁמוּאֵל בַּעַל חוֹב גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח שֶׁבַח אִין אֲבָל פֵּירוֹת לֹא אֶלָּא לָאו בְּלוֹקֵחַ מִגַּזְלָן אָמַר רַב יוֹסֵף הָכָא בְּמַאי עַסְקִינַן כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַרְקַע א"ל אַבַּיֵי וְכִי מוּתָּר לִלְוֹת סְאָה בִּסְאָה בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַרְקַע א"ל הָתָם הַלְוָאָה הָכָא זְבִינֵי אִיכָּא דְּאָמְרֵי אָמַר רַב יוֹסֵף הָכָא בְּמַאי עַסְקִינַן כְּגוֹן שֶׁקָּנוּ מִיָּדוֹ א"ל אַבַּיֵי וְכִי מוּתָּר לִלְוֹת סְאָה בִּסְאָה בְּמָקוֹם שֶׁקָּנוּ מִיָּדוֹ א"ל הָתָם הַלְוָאָה וְהָכָא זְבִינֵי: גּוּפָא אָמַר שְׁמוּאֵל בַּעַל חוֹב גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח אָמַר רָבָא תֵּדַע שֶׁכָּךְ כּוֹתֵב לוֹ מוֹכֵר לַלּוֹקֵחַ אֲנָא אֵיקוּם וַאֲשַׁפֵּי וַאֲדַכֵּי וַאֲמָרֵיק זְבִינֵי אִילֵּין אִינּוּן וְעַמְלֵיהוֹן וּשְׁבָחֵיהוֹן וְאֵיקוּם קֳדָמָךְ וְצָבֵי זְבִינָא דְּנָן וְקַבֵּיל עֲלוֹהִי א"ל רַב חִיָּיא בַּר אָבִין לְרָבָא אֶלָּא מֵעַתָּה מַתָּנָה דְּלָא כְּתִיב לֵיהּ הָכֵי ה"נ דְּלָא טָרֵיף שְׁבָחָא א"ל אֵין וְכִי יָפֶה כֹּחַ מַתָּנָה מִמֶּכֶר א"ל אֵין יָפֶה וְיָפֶה אָמַר רַב נַחְמָן הָא מַתְנִיתָא מְסַיְּיעָא לֵיהּ לְמַר שְׁמוּאֵל וְהוּנָא חַבְרִין מוֹקִים לָהּ בְּמִילֵּי אַחֲרִינֵי דְּתַנְיָא הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לַחֲבֵירוֹ וַהֲרֵי הִיא יוֹצְאָה מִתַּחַת יָדוֹ כְּשֶׁהוּא גּוֹבֶה גּוֹבֶה אֶת הַקֶּרֶן מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים וּשְׁבַח גּוֹבֶה מִנְּכָסִים בְּנֵי חוֹרִין וְהוּנָא חַבְרִין מוֹקִים לָהּ בְּמִילֵּי אַחֲרִינֵי בְּלוֹקֵחַ מִגַּזְלָן תַּנְיָא אִידָךְ הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לַחֲבֵירוֹ וְהִשְׁבִּיחָהּ וּבָא בַּעַל חוֹב וְטָרְפָהּ כְּשֶׁהוּא גּוֹבֶה אִם הַשֶּׁבַח יוֹתֵר עַל הַיְצִיאָה נוֹטֵל אֶת הַשֶּׁבַח מִבַּעַל הַקַּרְקַע וְהַיְצִיאָה מִבַּעַל חוֹב וְאִם הַיְצִיאָה יְתֵירָה עַל הַשֶּׁבַח אֵין לוֹ אֶלָּא הוֹצָאָה שִׁיעוּר שֶׁבַח מִבַּעַל חוֹב וְהָא שְׁמוּאֵל בְּמַאי מוֹקִים לָהּ אִי בְּלוֹקֵחַ מִגַּזְלָן קַשְׁיָא רֵישָׁא דְּאָמַר שְׁמוּאֵל לוֹקֵחַ מִגַּזְלָן לֵית לֵיהּ שְׁבָחָא אִי בְּבַעַל חוֹב קַשְׁיָא רֵישָׁא וְסֵיפָא דְּאָמַר שְׁמוּאֵל בַּעַל חוֹב גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח אִיבָּעֵית אֵימָא בְּלוֹקֵחַ מִגַּזְלָן כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַרְקַע אִי נַמִּי בְּשֶׁקָּנוּ מִיָּדוֹ אִיבָּעֵית אֵימָא בְּבַעַל חוֹב וְלָא קַשְׁיָא כָּאן בְּשֶׁבַח

המגיע

רש"י

שֶׁנְּטָלוּהָ מַסִּיקִין. אַנָּסִים עכו"ם נְטָלוּהָ מִן הַגַּזְלָן וּמֵחֲמָתוֹ וּתְנַן בְּבָבָא קַמָּא (דף קטז:) הַגּוֹזֵל שָׂדֶה מֵחֲבֵירוֹ וּנְטָלוּהָ מַסִּיקִין אִם מֵחֲמַת הַגַּזְלָן חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ שָׂדֶה אַחֵר וַהֲרֵי הִיא יוֹצְאָה מִתַּחַת יָדוֹ דְּקָתָנֵי בִּנְטִילַת מַסִּיקִין הוּא: בְּדִינָא מַשְׁמַע. הִלְכָּךְ בְּהוֹצָאַת נִגְזָל קָאָמַר וְגוֹבֶה אֶת הַקֶּרֶן דְּקָאָמַר כְּשֶׁחָפַר בּוֹ בּוֹרוֹת: בְּעֵינָא מַשְׁמַע. כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה וְלֹא שֶׁחָפַר בָּהּ בּוֹרוֹת: וּמָכַר אֶת הַשָּׂדֶה. וַהֲרֵי הִיא יוֹצְאָה מִתַּחַת יָדוֹ שֶׁל לוֹקֵחַ בְּדִינָא וּבְעֵינָא: בֵּין לְרַבָּה בֵּין לְרָבָא. דְּמוֹקְמֵי גְּבִיַּית קֶרֶן מִן הַגַּזְלָן בְּנִגְזָל הָא מִלְוֶה עַל פֶּה הוּא וְלֹא טַרְפָא מִמְּשַׁעְבְּדֵי: כְּשֶׁעָמַד בְּדִין. קוֹדֶם שֶׁמָּכַר נְכָסָיו וְכֵיוָן דְּחִיְּיבוּהוּ ב"ד אִית לֵיהּ קָלָא וַהֲוָה לֵיהּ כְּמִלְוֶה בִּשְׁטָר: מַאי פַּסְקָא. בִּתְמִיָּה פַּסְקָא תַּנָּא לְמִלְּתֵיהּ דְּהָעוֹמֵד בְּדִין אֵינוֹ עוֹמֵד עַל הַפֵּירוֹת: רַב חִינְנָא בַּר שִׁילַת. סוֹפֵר הָיָה: אַמְלִיךְ. כְּשֶׁאַתָּה כּוֹתֵב שְׁטַר הַמְּלֵךְ בַּמּוֹכֵר אִם יְקַבֵּל עָלָיו לְהַגְבּוֹת לַלּוֹקֵחַ מִשְּׁפַר נְכָסָיו קַרְנָא וּשְׁבָחָא וּפֵירֵי אִם יִטְרְפוּהָ מִמֶּנּוּ: כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַרְקַע. לְגַזְלָן זֶה שֶׁמַּגְבֵּהוּ לַלּוֹקֵחַ קַרְקַע וְלֹא מָעוֹת דְּהַשְׁתָּא לֹא מֶחֱזֵי כְּרִבִּית: אָסוּר לִלְוֹת סְאָה בִּסְאָה. שֶׁמָּא יוֹקְרוּ חִטִּין: בְּהַלְוָאָה. שַׁיָּיךְ רִבִּית טְפֵי מִמֶּכֶר: שֶׁקָּנוּ מִיָּדוֹ. עַל הַשֶּׁבַח דַּהֲוָה לֵיהּ מְחוּיָּב מִשְּׁעַת הַמֶּכֶר קוֹדֶם שֶׁיֵּשׁ שְׂכַר הַמְתָּנַת מָעוֹת: תֵּדַע. דְּגוֹבֶה וְלֹא מָצֵי לוֹקֵחַ לְמֵימַר אֲנָא אַשְׁבָּחִי: שֶׁכָּךְ כּוֹתֵב לוֹ מוֹכֵר לְלוֹקֵחַ. בְּאַחְרָיוּת שְׁטַר הַמֶּכֶר: וַאֲשַׁפֵּי. אַשְׁקִיט וְדוֹמֶה לוֹ עַל הַר נִשְׁפֶּה דְּמִתַּרְגֵּם עַל טוּרָא שְׁלֵיוָא (ישעיה יג): וַאֲדַכֵּי. אֲטַהֵר מִכָּל עִרְעוּר: אִינּוּן וְעַמְלֵיהוֹן וּשְׁבָחֵיהוֹן. וְכֵיוָן דְּעַל מוֹכֵר הָדַר גָּבֵי שְׁבָחָא בַּעַל חוֹב מִלּוֹקֵחַ וְחוֹזֵר הַלּוֹקֵחַ עַל הַמּוֹכֵר: מַתָּנָה דְּלָא כְּתִיב בֵּיהּ הָכֵי. שֶׁאֵין אָדָם מְקַבֵּל עָלָיו אַחְרָיוּת מַה שֶּׁהוּא נוֹתֵן: ה"נ. דְּאִם נוֹתֵן נְכָסָיו בְּמַתָּנָה לֹא גָּבֵי בַּעַל חוֹב שְׁבָחָא הוֹאִיל וְלֹא הָדַר עַל הַנּוֹתֵן: וְכִי יָפֶה כֹּחַ מַתָּנָה כו'. בִּתְמִיָּה: יָפֶה וְיָפֶה. בְּדָבָר זֶה דְּכֵיוָן דְּלֹא הָדַר גָּבֵי לֵיהּ לֹא מַפְסִיד לֵיהּ בְּמִידֵי דְּלָא אַפְסְדֵיהּ לְבַעַל חוֹב דְּבִשְׁלָמָא גּוּפָהּ שֶׁל קַרְקַע א"ל אַמַּאי (זַבֵּנְתֵּיהּ) מֵאַיִן אֶגְבֶּה חוֹבִי אֲבָל שְׁבָחָא א"ל מַאי אַפְסֵדְתִּיךְ: מְסַיְּיעָא לֵיהּ לְמַר שְׁמוּאֵל. דְּבַעַל חוֹב גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח: כְּשֶׁהוּא גּוֹבֶה. כְּשֶׁלּוֹקֵחַ חוֹזֵר וְגוֹבֶה מִן הַמּוֹכֵר: בְּמִילֵּי אַחֲרִינֵי. בְּדָבָר אַחֵר: בְּלוֹקֵחַ מִגַּזְלָן. דְּנִגְזָל וַדַּאי טָרֵיף שְׁבָחָא דְּאָמַר לֵיהּ אַרְעָאִי אַשְׁבַּח אֲבָל בַּעַל חוֹב כָּל כַּמָּה דְּלָא טְרָפָהּ לָהּ לָאו דִּידֵיהּ הוּא וּבִרְשׁוּתָא דְּלוֹקֵחַ אַשְׁבַּח: עַל הוֹצָאָה. שֶׁהוֹצִיא הַלּוֹקֵחַ בְּשִׁבְחָהּ: נוֹטֵל. הַלּוֹקֵחַ: אֶת הַשֶּׁבַח מִבַּעַל הַקַּרְקַע. מַה שֶּׁעוֹדֵף עַל הַיְצִיאָה דְּאָמַר לֵיהּ פָּרַעְתִּי אֶת חוֹבְךָ: אֵין לוֹ. לַלּוֹקֵחַ אֶלָּא מִן הַיְצִיאָה שֶׁהוֹצִיא בָּהּ פּוֹרֵעַ לוֹ שִׁיעוּר שֶׁבַח וְהַשְּׁאָר מַפְסִיד: אִי בְּלוֹקֵחַ מִגַּזְלָן. הַאי בע"ח הַיְינוּ נִגְזָל: קַשְׁיָא רֵישָׁא. דְּקָתָנֵי נוֹטֵל אֶת הַשֶּׁבַח מִבַּעַל הַקַּרְקַע: קַשְׁיָא רֵישָׁא וְסֵיפָא. דְּקָתָנֵי בע"ח נוֹתֵן אֶת הַיְצִיאָה וְלִשְׁמוּאֵל בַּעַל חוֹב גּוֹבֶה הַשֶּׁבַח וְאֵינוֹ נוֹתֵן כְּלוּם:

המגיע

תוספות

כְּשֶׁעָמַד בְּדִין עַל הַקֶּרֶן וְלֹא עַל הַפֵּירוֹת. תֵּימָה אִם כֵּן מַאי מִפְּנֵי תִּיקּוּן הָעוֹלָם הֲלֹא בְּדִין לֹא גָּבֵי דְּמִלְוֶה עַל פֶּה לֹא גָּבֵי מִמְּשַׁעְבְּדֵי וְיֵשׁ לוֹמַר דְּאִי לָאו מִפְּנֵי תִּיקּוּן הָעוֹלָם הֲוָה אֲמִינָא הוֹאִיל וְעָמַד בְּדִין עַל הַקֶּרֶן יֵשׁ קוֹל גַּם לַפֵּירוֹת:

כְּגוֹן שֶׁקָּנוּ מִיָּדוֹ. וְא"ת א"כ אַמַּאי קָאָמַר אַמְלִיךְ הֲלֹא סְתַם קִנְיָן לִכְתִיבָה עוֹמֵד וְי"ל ה"מ כְּגוֹן שֶׁהִקְנָה לוֹ דָּבָר שֶׁהוּא בְּעַיִן דְּכֵיוָן דְּיָפֶה כֹּחוֹ לַעֲשׂוֹת קִנְיָן רוֹצֶה שֶׁיִּכְתְּבוּ לוֹ:

בַּעַל חוֹב גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח. נִרְאֶה דְּגָבֵי אֲפִי' מִן הַשֶּׁבַח שֶׁהִשְׁבִּיחוּ יְתוֹמִים אע"פ שֶׁאֵין לָהֶם עַל מִי לַחֲזוֹר וַהֲוָה לֵיהּ כְּמַתָּנָה דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן דְּלָא גָּבֵי שְׁבָחָא מ"מ גּוֹבֶה מֵהֶן מִשּׁוּם דְּכַרְעֵיהּ דַּאֲבוּהוֹן נִינְהוּ כִּדְמוּכָח בְּפֶרֶק יֵשׁ בְּכוֹר (בכורות דף נב. ושם) דִּתְנַן אֵין הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בָּרָאוּי כְּבַמּוּחְזָק וְלֹא בַּשֶּׁבַח וְלֹא הָאִשָּׁה בִּכְתוּבָּתָהּ וְלֹא הַבָּנוֹת בִּמְזוֹנוֹתֵיהֶן וּפָרֵיךְ בַּגְּמָרָא וְהָאָמַר שְׁמוּאֵל בַּעַל חוֹב גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח וּמְשַׁנֵּי מִקּוּלֵּי כְּתוּבָּה שָׁנוּ כָּאן וּמְזוֹן בָּנוֹת נַמִּי תְּנַאי כְּתוּבָּה כִּכְתוּבָּה דָּמֵי וְהָתָם מִשְּׁבַח יְתוֹמִים מַיְירֵי דְּאִי מִשְּׁבַח לְקוּחוֹת אִם כֵּן מַאי אִרְיָא דְּלָא טַרְפֵי בָּנוֹת מִשְּׁבַח וַהֲלֹא מִגּוּף הַקַּרְקַע נַמִּי לָא טַרְפֵי דְּאֵין מוֹצִיאִין לִמְזוֹן הָאִשָּׁה וְהַבָּנוֹת מִנְּכָסִים מְשׁוּעְבָּדִים אֶלָּא וַדַּאי בִּשְׁבַח יְתוֹמִים מַיְירֵי וְדַוְקָא כְּתוּבַּת אִשָּׁה וּמְזוֹנוֹת דְּקִילֵי לָא גָּבוּ מִשְּׁבַח אֲבָל שְׁאָר בע"ח גָּבֵי וְרַשִׁ"י פֵּירֵשׁ הָתָם מְזוֹן הַבָּנוֹת כְּגוֹן נָשָׂא אִשָּׁה וּפָסַק לָזוּן בִּתָּהּ ה' שָׁנִים וּלְפֵירוּשׁוֹ אֵין רְאָיָה דְּמָצֵי מַיְירֵי בִּשְׁבַח לְקוּחוֹת אַךְ לֹא נְהִירָא דְּלָא שַׁיָּיךְ בְּהוּ תְּנַאי כְּתוּבָּה וְהָא דְּאָמַר בְּהַמְקַבֵּל (לקמן דף קי.) יְתוֹמִים אוֹמְרִים אָנוּ הִשְׁבַּחְנוּ וְאֵין הַשֶּׁבַח שֶׁלְּךָ מַשְׁמַע דְּלָא גָּבֵי מִשְּׁבַח יְתוֹמִים הָתָם מַיְירֵי כְּשֶׁעָשָׂה אַפּוֹתֵיקֵי וְאוֹמְרִים אָנוּ הִשְׁבַּחְנוּ וְתֵן לָנוּ הַיְצִיאָה כְּדִין יוֹרֵד לְתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וְכֵן מוֹקֵי הָתָם בְּמַסְקָנָא כְּשֶׁעֲשָׂאָהּ אַפּוֹתֵיקֵי:

תֵּדַע שֶׁכָּךְ כָּתַב כו'. אֵין לְפָרֵשׁ דְּהָכֵי מוּכָח דְּבע"ח גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח דְּבִשְׁבִיל דְּבע"ח גּוֹבֶה אֶת הַשֶּׁבַח כּוֹתֵב מוֹכֵר לְלוֹקֵחַ שֶׁיְּשַׁלֵּם לוֹ אֶת הַשֶּׁבַח דְּא"כ מַאי פָּרֵיךְ מַתָּנָה דְּלָא כְּתִיב בָּהּ הָכֵי נַמִּי דְּלָא טָרֵיף שֶׁבַח וַהֲלֹא אֵין תָּלוּי גְּבִיַּית הבע"ח בִּכְתִיבַת הַמּוֹכֵר אֶלָּא יֵשׁ לוֹמַר מִדִּמְשַׁלֵּם מוֹכֵר לְלוֹקֵחַ אֶת הַשֶּׁבַח אֵין לָחוּשׁ אִם יִגְבֵּהוּ בַּעַל חוֹב מִמֶּנּוּ דְּאֵין הַלּוֹקֵחַ מַפְסִיד כָּל כַּךְ וְא"ת וּמַאי רְאָיָה הִיא דִּלְמָא מַיְירֵי בְּלוֹקֵחַ מִגַּזְלָן דְּנִגְזָל וַדַּאי אִית לֵיהּ שְׁבָחָא וְי"ל דְּאִי בְּלוֹקֵחַ מִן הַגַּזְלָן אַיְירֵי הֲוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב נַמִּי וּפֵירֵיהוֹן אֶלָּא מַיְירֵי בְּבַעַל חוֹב דְּלֵית לֵיהּ פֵּירֵי אִי נַמִּי מִדְּקָאָמַר וַעֲמָלֵיהוֹן הַיְינוּ הוֹצָאָה וּשְׁבָחֵיהוֹן הַיְינוּ הַשֶּׁבַח הַיָּתֵר עַל הַיְצִיאָה וְאִי בְּנִגְזָל הָא נִגְזָל גּוּפֵיהּ יָהֵיב לֵיהּ יְצִיאָה כְּדִין יוֹרֵד לְתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת:

הא

הָא דְּלֹא מְסֵיק אֲפָא שִׁיעוּר אַרְעָא. תִּימְהַ בֵּינָן דְּלֹא מְסֵיק אֲפָא שִׁיעוּר אַרְעָא אַמַּאי נוֹטֵל שְׁבָח הַיְתֵר עַל הַיְצִיאָה וְ״ל דִּבְלֹאו הָכִי כֵּיוָן דְּלֹא הַמְּסָקָנָא דְּמוֹקֵי בְּאַפּוֹתִיקִי א״ש דְּאַע״פ דְּלֹא מְסֵיק בֵּיהּ אֲפָא שִׁיעוּר אַרְעָא נוֹתֵן לוֹ הַיְצִיאָה לְלוֹקַח וְהַשְׁבָח הַיְתֵר עַל הַיְצִיאָה לוֹקֵחַ חֲצִי יוֹרֵד לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּתוֹ. **הֲנִיחָא** לְמַ״ד כוּ׳. מְפוֹרָשׁ בְּהַמַּקְבֵּל (לקמן דף קיג ע״ב) (ועיין בתוספות דף צא: ד״ה מאי):

כְּגוֹן דְּשַׁוְּיֵיהּ אַפּוֹתִיקִי. הַשְׁתָּא מִצִּי אֵיזֵירִי דְּמַסֵּיק בֵּיהּ אֲפִי׳ שִׁיעוּר אַרְעָא וְשִׁבְחָא דִּידֵיהּ דְּשַׁוְּיֵיהּ אַפּוֹתִיקִי צָרִיךְ לִיתֵּן הַיְצִיאָה בְּדִין יוֹרֵד כוּ׳ כְּדַאֲמְרִי׳ בְּפֶרֶק הַמַּקְבֵּל (שם.) גְּבֵי יְתוֹמִים אוֹמְרִים אָנוּ הַשְׁבַּחְנוּ וְרוֹצִים הַיְצִיאָ׳ דְּמְיֵירִי בְּאַפּוֹתִיקִי וְאַע״ג דְּמַסֵּיק בֵּהּ שִׁיעוּר אַרְעָא וְשִׁבְחָא דִּידֵיהּ אִם אֲבִיהֶם הִשְׁבִּיחַ גּוֹבֶה הַכֹּל וּמִיהוּ אֵין רְאָיָה דְּשָׁאנִי יְתוֹמִים שֶׁאֵין לָהֶם עַל מִי לַחֲזוֹר לְפִיכָךְ הַיְצִיאָה דְּבִיוָן שֶׁעָשָׂה אֲבִיהֶם אַפּוֹתִיקִי הֲרֵי הוּא כְּיוֹרֵד לְתוֹךְ שָׂדֵה חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁאִינוֹ מִפְסִיד כְּלוּם שֶׁהַמּוֹכֵר מְשַׁלֵּם לוֹ הַיְצִיאָה וְהַשְׁבָּח שֶׁזֶּה פּוֹטְרוֹ מֵחוֹבוֹ מֵצִינוּ לְמֵימַר דְּאַפִּילּוּ בְּאַפּוֹתִיקִי בֵּיוָן דְּמַסֵּיק בֵּיהּ שִׁיעוּר אַרְעָא וְשִׁבְחָא שָׁקִיל הַכֹּל שֶׁבְּשָׁבִיל שֶׁעָשָׂאהָ אַפּוֹתִיקִי לֹא יַפְרִע בְּחוֹ וְאִ״תּ בֵּיוָן דְּאָמַר לֵיהּ לֹא יְהֵא לְךָ פַּרְעוֹן אֶלָּא מִזּוֹ בְּשָׁמוֹכֵר לֵיהּ לֹא מוֹסִיף לְלוֹקֵחַ מִגּוֹבֶה שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ שֶׁל מוֹכֵר א״כ לָמָּה נוֹטֵל מִן הַמּוֹכֵר הַשְׁבָּח הַיְתֵר עַל הַיְצִיאָה וְהָא לוֹקֵחַ מְגוֹבֶה לְשַׁמּוֹאֵל לֵית לֵיהּ שִׁבְחָא וְ״ל בְּגוֹן שֶׁמְּכָרָהּ קוֹדֶם שֶׁבָּא זְמַנּוֹ שֶׁל בַּעַל חוֹב דְּחָל הַמַּקַּח עַל הַזְּמַן לְדִידֵיהּ וְלָא דָּמֵי לְגַזְלָן שֶׁלֹּא חָל הַמַּקַּח בְּלֹא דִּיּוּרוֹ דְּהוּ הִלְוָאָה וְאִם יְשַׁלֵּם שִׁבְחָא הָוֵה לֵיהּ רִבִּית וְאַפִּילּוּ מְכָרָהּ אַחַר הַזְּמַן הָיָה סָבוּר לְפַיֵּיס בע״ח בְּזוּזֵי וְחָל הַמַּקַּח עַד שֶׁמְּרָפָּה מִמֶּנּוּ. **מָעוֹת** יֵשׁ לוֹ שִׁבְחָא אֵין לוֹ. תִּימְהַ בְּהַגּוֹזֵל קַמָּא (ב״ק דף צח. ושם: ד״ה דלמא) תְּנָא ה׳ גּוּבְיָן מִן הַמְּחוֹרָרִין שִׁבְחָא וּמוֹקֵי לָהּ בְּת״ח דְּיָדְעִי דְּקַרְקַע אֵינָהּ נִגְזֶלֶת אִלְמָא אַפִּילּוּ בְּהִכִּיר בָּהּ יֵשׁ לוֹ שִׁבְחָא וְ״ל דְּהָתָם מְיֵירֵי כְּשֶׁקִּיבֵּל עָלָיו אַחֲרָיוּת:

וְנָתַן לוֹ לְשֵׁם מַתָּנָה. אֲבָל בְּעַרְבִין פֶּרֶק הַמּוֹכֵר שָׂדֵהוּ בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל עַצְמָהּ דְּאָמַר שְׁמוּאֵל מָעוֹת חוֹזְרִין לְבֵיכָא לְמֵימַר אָדָם יוֹרֵד שֶׁאֵין מֹכֵר בְּיוֹבֵל דְּאִין זֶה פְּשׁוּט דְּהָא אָמַר רַב מְבוֹרָה וְיוֹצְאָהּ: **חֹזֶר** וְלוֹקֵחַ כו׳. בְּלֹא הַכִּיר בָּהּ מְיֵירֵי וְקַמְיַבְעְיָא לֵיהּ אִם הַגּוֹזֵל יְבוֹל לְבַטֵּל הַמַּקָּח וּלְהַחֲזִיר לוֹ מָעוֹתָיו אוֹ לֹא: **דְּמֵימַר** לוֹקֵחַ. פֵּרוּשׁ אַחַר שֶׁלּוֹקֵחַ וְאִין נִרְאֶה דְּמֵימַר שֶׁכָּנָה הַגּוֹזֵל זָכָה בּוֹ לוֹקֵחַ וְאָטוּ מִשּׁוּם דְּמֵימַר לֵיהּ בְּתַר הָכִי פְּקַע בְּחוֹ אֶלָּא יֵשׁ לוֹמַר דְּמֵימַר קוֹדֶם שֶׁלָּקְחָה הַגּוֹזֵל מִגַּזְלָן (ומיהת גּוֹזֵל) צ״ל שֶׁהָיְתָה חוֹלֶה אוֹ גוֹסֵס בְּשָׁעָה שֶׁלָּקְחָה מִגַּזְלָן:

מאי

הַמּוֹצִיא לְחֲבֵרָיו כָּאן בְּשַׁבָּח שֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא לְחֲבֵרָיו. **וְהָא** מָעֲשִׂים בְּכָל יוֹם וְקָא מַנְּצֵי שְׁמוּאֵל אֲפִי׳ בְּשַׁבָּח **הַמּוֹצִיא לַחֲבֵרָיו** לֹא קָשְׁיָא הָא דְּמַסֵּיק בֵּיהּ בְּשִׁעּוּר אַרְעָא וּשְׁבָחָא הָא דְּלֹא מַסֵּיק בֵּיהּ אֶלָּא בְּשִׁעּוּר אַרְעָא דִּיהִיב לֵיהּ שַׁבְּחֵיהּ וּמְסַלֵּיק לֵיהּ הָנִיחָא לְמ״ד אִי אִית לֵיהּ זוּזֵי לְלוֹקֵחַ לֹא מְצֵי מְסַלֵּיק לֵיהּ הָנִיחָא לְמַ״ד חוֹב שֶׁפֵּרוֹתָיו אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר כִּי אִית לֵיהּ זוּזֵי לְלוֹקֵחַ מְצֵי מְסַלֵּיק לֵיהּ לְבַעַל חוֹב נִימָא לֵיהּ אִילּוּ הָוָה לִי זוּזֵי הָוָה מְסַלְּקִינָךְ מִכּוּלָּהּ אַרְעָא הַשְׁתָּא דְּלֵית לִי זוּזֵי הַב לִי גַּרְבָּא דְּאַרְעָא בְּאַרְעָא שִׁעּוּר שַׁבְּחַאי הָכָא בְּמַאי עֲסָקִינַן כְּגוֹן שֶׁעָשָׂאוֹ אַפּוֹתִיקִי דְּאָמַר לֵיהּ לֹא אֶלָּא מִזּוֹ וְהָכִי נָמֵי מִשְׁמַע דְּאָמַר לֵיהּ לֹא אֶלָּא מִזּוֹ: **הָכִיר** בָּהּ שְׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ וְלָקְחָהּ מֵעוֹת יֵשׁ לוֹ שֶׁכֵּן אֵין לוֹ אַחֲרָיוּת מֵעוֹת סוֹפֵר הוּא בֵּין בְּשִׁטְרֵי הַלְוָאָה בֵּין בְּשִׁטְרֵי מֶקַח וּמִמְכָּר בָּעָא מִינֵּיהּ שְׁמוּאֵל מַר חַזֵּר וְלָקְחָהּ מִבְּעָלִים הָרִאשׁוֹנִים מַהוּ אָמַר לֵיהּ מַה מָּכַר לוֹ רִאשׁוֹן לְשֵׁנִי כָּל זְכוּת שֶׁתָּבַע לְיָדוֹ מֵאי טַעְמָא מַר וּוּטְרָא אָמַר נִיחָא לֵיהּ דְּלֹא נִקְרֵיהּ גַּזְלָנָא רַב אַשִׁי אָמַר נִיחָא לֵיהּ דְּלֹא לִקְרֵיהּ גַּזְלָנָא בְּהַמְנוּתֵיהּ מַאי בֵּינַיְיהוּ אִיפָּא בֵּינַיְיהוּ דְּמִית לוֹקֵחַ מַאן דְּאָמַר נִיחָא לֵיהּ דְּלֹא לִקְרֵיהּ גַּזְלָנָא

הא

הָא מִית לֵיהּ וּמַאן דְּאָמַר נִיחָא לֵיהּ דְּלֵיקוּם בְּהֵימְנוּתֵיהּ כַּהֲדֵי בְּנֵי נַמִּי נִיחָא לֵיהּ דְּלֵיקוּם בְּהֵימְנוּתֵיהּ סוֹף סוֹף קָרוּ לֵיהּ בְּנֵי לוֹקֵחַ גַּזְלָנָא אֶלָּא אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּמִית גַּזְלָן מַאן דְּאָמַר נִיחָא לֵיהּ לְאִינִישׁ דְּלָא לִקְרְיוּהוּ גַּזְלָן הָא מִית לֵיהּ לְמ"ד נִיחָא לֵיהּ דְּלֵיקוּם בְּהֵימְנוּתֵיהּ ה"נ אע"ג דְּמִית נִיחָא לֵיהּ דְּלֵיקוּם בְּהֵימְנוּתֵיהּ סוֹף סוֹף קָרוּ לִבְנֵיהּ בְּנֵי גַּזְלָנָא אֶלָּא אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דִּיהֲבָהּ בְּמַתָּנָה מַאן דְּאָמַר נִיחָא לֵיהּ דְּלֵיקוּם בְּהֵימְנוּתֵיהּ מַתָּנָה נַמִּי נִיחָא לֵיהּ דְּלֵיקוּם בְּהֵימְנוּתֵיהּ מַאן דְּאָמַר נִיחָא לֵיהּ דְּלָא נִקְרְיוּהוּ גַּזְלָנָא א"ל מַאי גַּזְלִינָא מִינָּךְ: פְּשִׁיטָא זַבְּנָהּ אוֹרְתָהּ וִיהֲבָהּ בְּמַתָּנָה לַאו לְאוֹקְמָהּ קַמֵּי לוֹקֵחַ קָא בָּעֵי נָפְלָה לֵיהּ בִּירוּשָּׁה יְרוּשָּׁה מִמֵּילָא הִיא וְלַאו אִיהוּ קָא טָרַח אַבַּתְרָהּ גָּבֵי אִיהוּ בְּחוֹבוֹ חָזֵינָא אִי אִית לֵיהּ אַרְעָא אַחֲרִיתִי וְאָמַר הַאי בְּעֵינָא לְאוֹקְמָהּ קַמֵּיהּ לוֹקֵחַ קָא בָּעֵי וְאִי לָא זוּזֵי הוּא דְּבָעֵי אִפָּרוֹעֵי יַהֲבָהּ נֶהֱלֵיהּ בְּמַתָּנָה פְּלִיגֵי בָּהּ רַב אַחָא וְרָבִינָא חַד אָמַר מַתָּנָה כִּירוּשָּׁה דְּהָא מִמֵּילָא וְחַד אָמַר מַתָּנָה כְּמֶכֶר דְּאִי לָאו דְּטָרַח וְאַרְצֵי קַמֵּיהּ לָא הֲוֵי יָהֵיב לֵיהּ מַתָּנָה לְהָכֵי טָרַח וְאַרְצֵי קַמֵּיהּ כִּי הֵיכִי דְּלֵיקוּם בְּהֵימְנוּתֵיהּ וְעַד אֵימַת נִיחָא לֵיהּ דְּלֵיקוּם בְּהֵימְנוּתֵיהּ אָמַר רַב הוּנָא עַד שְׁעַת הַעֲמָדָה בְּדִין חִיָּיא בַּר רַב אָמַר עַד דְּמָטָא אַדְרַכְתָּא לְיָדֵיהּ רַב פַּפָּא אָמַר עַד דְּמִתְחַלָּן יוֹמֵי אַכְרַזְתָּא מַתְקִיף לָהּ רָמִי בַּר חָמָא מִכְּדֵי הַאי לוֹקֵחַ בְּמַאי קָנֵי לְהַאי אַרְעָא בְּהַאי שְׁטָרָא הַאי שְׁטָרָא חַסְפָּא בְּעָלְמָא הוּא א"ל רָבָא תֵּהֵא בְּמַאֲמִינוֹ בְּהַהוּא הֲנָאָה דְּלָא קָאָמַר לֵיהּ מִידֵּי וְקָא סָמֵיךְ עֲלֵיהּ טָרַח וּמַיְיתֵי לֵיהּ גָּמַר וּמַקְנֵי לֵיהּ מֵתִיב רַב שֵׁשֶׁת מַה שֶּׁאִירַשׁ מֵאַבָּא מָכוּר לָךְ מַה שֶּׁתַּעֲלֶה מְצוּדָתִי מָכוּר לָךְ לֹא אָמַר כְּלוּם מַה שֶּׁאִירַשׁ מִן אַבָּא הַיּוֹם מָכוּר לָךְ מַה שֶּׁתַּעֲלֶה מְצוּדָתִי הַיּוֹם מָכוּר לָךְ דְּבָרָיו קַיָּימִין אָמַר רָמִי בַּר חָמָא הָא גַּבְרָא וְהָא תְּיוּבְתָּא אָמַר רָבָא גַּבְרָא קָא חָזֵינָא וּתְיוּבְתָּא לָא קָא חָזֵינָא הָכָא סָמְכָא דַּעְתֵּיהּ וְהָכָא לָא סָמְכָא דַּעְתֵּיהּ הָכָא סָמְכָא דַּעְתֵּיהּ דְּאָזֵיל טָרַח וּמַיְיתֵי לֵיהּ כִּי הֵיכִי דְּלָא נִקְרְיֵיהּ גַּזְלָנָא הָכָא לָא סָמְכָא דַּעְתֵּיהּ שַׁלְחוּהָ לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אַבָּא בַּר זַבְדָּא אָמַר לְהוּ זוֹ אֵינָהּ צְרִיכָה לְפָנִים אָמַר רָבָא זוֹ צְרִיכָה לְפָנִים וְלִפְנֵי לִפְנִים הָכָא סָמְכָא דַּעְתֵּיהּ וְהָכָא לָא סָמְכָא דַּעְתֵּיהּ הֲוָה עוּבְדָּא בְּפוּמְבְּדִיתָא וְאוֹתְבֵיהּ אָמַר לְהוּ רַב יוֹסֵף זוֹ אֵינָהּ צְרִיכָה לְפָנִים וְאָמַר לֵיהּ אַבַּיֵּי צְרִיכָה לְפָנִים וְלִפְנֵי לִפְנִים הָכָא סָמְכָא דַּעְתֵּיהּ הָכָא לָא סָמְכָא דַּעְתֵּיהּ וּמַאי שְׁנָא רֵישָׁא וּמַאי שְׁנָא סֵיפָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן סֵיפָא מַה שֶּׁאִירַשׁ מֵאַבָּא הַיּוֹם מִשּׁוּם כְּבוֹד אָבִיו מַה שֶּׁתַּעֲלֶה מְצוּדָתִי הַיּוֹם

משום

רש"י

הָא מִית. לוֹקֵחַ וּמִי יְחָרְפֶנּוּ עוֹד הִלְכָּךְ לֹא נִתְכַּוֵּון לְזֶה אֶלָּא לְהַעֲמִידָהּ בְּיָדוֹ בְּחַיָּיו וְלֹא לְאַחַר מוֹתוֹ מ"ד כו': **דְּמִית גַּזְלָן.** לְאַחַר שֶׁלְּקָחָהּ וְהַבָּנִים בָּאִים לְהוֹצִיא מִיַּד הַלּוֹקֵחַ: **הָא מִית לֵיהּ.** וְלֹא נִתְכַּוֵּון לְהַעֲמִיד מִמְּכָרוֹ אֶלָּא בִּימֵי חַיָּיו שֶׁלֹּא יְחָרְפוּהוּ: **אע"ג דְּמִית נִיחָא לֵיהּ.** מֵעִיקָּרָא: **דְּלֵיקוּ בְּהֵימְנוּתֵיהּ.** אֲפִילּוּ לְאַחַר מִיתָה: **סוֹף סוֹף קָרוּ לִבְנֵיהּ בְּנֵי גַּזְלָנָא.** נִמְצָא שֶׁאַף לְאַחַר מִיתָה מְחָרְפִין אוֹתוֹ: **זַבְּנָהּ אוֹרְתָהּ.** אִם קוֹדֶם שֶׁלָּקַח מִן הַבְּעָלִים חָזַר וּמְכָרָהּ לְאִישׁ אַחֵר לְבַד מִן הָרִאשׁוֹן אוֹ הוֹרִישָׁהּ לְאֶחָד מִבָּנָיו אוֹ יַהֲבָהּ בְּמַתָּנָה וְאַחַר כָּךְ לְקָחָהּ הַאי וַדַּאי אִיגַּלֵּי דַּעְתֵּיהּ דְּלַאו לְאוֹקְמֵי קַמֵּיהּ לוֹקֵחַ רִאשׁוֹן בָּעֵי וְלֹא נִיחָא לֵי' דְּלֵיקוּם בְּהֵימְנוּתֵי' שֶׁהֲרֵי מְכָרָהּ לַשֵּׁנִי: **נָפְלָה לֵיהּ.** לַגַּזְלָן בִּירוּשָּׁה שֶׁמִּתְּחִילָּה גְּזָלָהּ לְאֶחָד מִמּוֹרִישָׁיו וּמֵת הַנִּגְזָל: **יְרוּשָּׁה מִמֵּילָא הַוְיָא.** וְהָא לֵיכָּא לְמֵימַר נִיחָא לֵיהּ דְּלֵיקוּ בְּהֵימְנוּתֵיהּ דְּהָא לֹא טָרַח אַבַּתְרָהּ דְּנֵימָא גַּלֵּי דַּעְתֵּיהּ דְּנִיחָא לֵיהּ דְּלֵיקוּ הִלְכָּךְ הָוֵי כְּיוֹרֵשׁ דְּעָלְמָא וְחוֹזֵר וְתוֹבְעָהּ וְנוֹתֵן מָעוֹת לַלּוֹקֵחַ: **גַּבְיָיהּ בְּחוֹבוֹ.** לְאַחַר שֶׁגְּזָלָהּ וּמָכַר לוֹ וּבָא לוֹ אֵצֶל נִגְזָל וְאָמַר לוֹ הַגְבֵּהּ לִי בְּחוֹבִי קַרְקַע שֶׁגְּזַלְתִּיךָ: **אִי אִית לֵיהּ אַרְעָא אַחֲרִיתִי.** לַנִּגְזָל שֶׁיָּכוֹל לִגְבּוֹת חוֹבוֹ מִמֶּנָּה וְאָמַר לֵיהּ בְּזוֹ שֶׁגָּזַלְתִּי אֲנִי חָפֵץ הָא טָרַח אַבַּתְרָהּ וְאָמְרִינָן לְאוֹקְמָהּ קַמֵּיהּ לוֹקֵחַ בָּעֵי: **יַהֲבֵיהּ נִיהֲלֵיהּ בְּמַתָּנָה.** נִגְזָל לַגַּזְלָן: **וְעַד אֵימַת.** יִקְחֶנָּה מִבְּעָלִים הָרִאשׁוֹנִים דְּאָמְרִינָן דְּמִשּׁוּם דְּנִיחָא לֵיהּ דְּלֵיקוּ בְּהֵימְנוּתֵיהּ לְקָחָהּ: **עַד שְׁעַת הַעֲמָדָה בְּדִין.** עַד שֶׁיִּטְרְפוּהָ מִן הַלּוֹקֵחַ וְיַעֲמִידֵהוּ בְּדִין אֲבָל מִשֶּׁעָמַד בְּרִשְׁעוֹ עַד שְׁעַת הַעֲמָדָה בְּדִין גַּלֵּי אַדַּעְתֵּיהּ דְּלָא מְהֵימַן הוּא וְאִם לְקָחָהּ אַחֲרֵי כֵן לַאו לְאוֹקְמֵיהּ קַמֵּיהּ לוֹקֵחַ בָּעֵי: **עַד דְּמָטָא אַדְרַכְתָּא לְיָדֵיהּ.** עַד שֶׁיְּחַיְּיבוּהוּ ב"ד לִפְרוֹעַ לַלּוֹקֵחַ מְעוֹתָיו וְעָמַד בְּמִרְדּוֹ עַד שֶׁכָּתְבוּ פְּסַק דִּין וְנָתְנוּ לַלּוֹקֵחַ עַל נְכָסָיו שֶׁל גַּזְלָן שֶׁבְּכ"מ שֶׁיִּמְצָאֵם יַחֲזִיק בָּהֶן וְהַיְינוּ תִּשְׁעִי' יוֹם לְאַחַר שֶׁעָמַד בְּדִין כִּדְאַמְרִי' בְּהַגּוֹזֵל [בַּתְרָא] (ב"ק דף קיב:): **עַד דְּמִתְחַלָּן יוֹמָא דְּאַכְרַזְתָּא.** לְאַחַר שֶׁמָּצָא זֶה קַרְקַע מִשֶּׁל גַּזְלָן וּבָא לְב"ד וְהֵן מַכְרִיזִין שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֶה לִקְנוֹת קַרְקַע יָבֹא וְיִקָּחֶנָּה כִּדְאַמְרִי' בְּעֶרְכִּין (דף כא:) שׁוּם הַיְּתוֹמִין שְׁלֹשִׁים יוֹם: **מַתְקִיף לָהּ רָמִי בַּר חָמָא.** אַהָא מַה מָּכַר רִאשׁוֹן לַשֵּׁנִי כו': **תֵּהֵא.** הָא דְּרַב: **בְּמַאֲמִינוֹ.** שֶׁאָמַר לוֹ אֲנִי סוֹמֵךְ עָלֶיךָ שֶׁתִּתְנֶנָּה בְּיָדִי: **גָּמַר וּמַקְנֵי.** כְּשֶׁלְּקָחָהּ מִבְּעָלִים הָרִאשׁוֹנִים: **מְצוּדָתִי.** שֶׁל חַיּוֹת וְעוֹפוֹת וְשֶׁל דָּגִים: **דְּבָרָיו קַיָּימִין.** לְקַמָּן פָּרִיךְ מַאי שְׁנָא רֵישָׁא כו': **הָא גַּבְרָא וְהָא תְּיוּבְתָּא.** הֲרֵי אָדָם גָּדוֹל וְכָמוֹהוּ תְּשׁוּבָתוֹ דְּקָתָנֵי לֹא אָמַר כְּלוּם וְלִכְשֶׁיִּירַשׁ לֹא קָנָה לוֹקֵחַ כֵּיוָן דְּהַהִיא שַׁעְתָּא לַאו דִּידֵיהּ הֲווּ נִכְסֵי אָבִיו וְלֹא אַמְרִינָן מַה מָּכַר לוֹ רִאשׁוֹן לַשֵּׁנִי כָּל זְכוּת שֶׁתָּבֹא לְיָדוֹ: **לֹא סָמְכָא דַּעְתֵּיהּ.** דְּלוֹקֵחַ דְּקָאָמַר מִי יֵימַר שֶׁיִּירַשׁ מֵאָבִיו כְּלוּם שֶׁמָּא יִמְכּוֹר אָבִיו נְכָסָיו בְּחַיָּיו: **שַׁלְחוּהָ.** לְהָא תְּיוּבְתָּא דְּרַב שֵׁשֶׁת דְּאוֹתִיב אַדְּרַב: **אֵינָהּ צְרִיכָה לְפָנִים.** אֵינָהּ צְרִיכָה כְּדֵי לְתָרְצָהּ לְהַכְנִיסָהּ לִפְנֵי בְּנֵי הַיְּשִׁיבָה שֶׁאֵין בָּהֶן יוֹדֵעַ לְפָרְקָהּ וּתְשׁוּבַת הַגְּאוֹנִים פּוֹרְשִׁין לִגְנַאי דְּלֵיכָּא קוּשְׁיָא מְעַלְּיָא אַל תַּעֲלוּהָ לְגָיו: **הֲוָה עוּבְדָּא בְּפוּמְבְּדִיתָא.** שֶׁדָּנוּ דִּין כְּרַב וְאוֹתְבִינָן מֵהָא מַתְנִיתִין וְאָמַר רַב יוֹסֵף כו': **מִשּׁוּם כְּבוֹד אָבִיו.** כְּשֶׁהָיָה אָבִיו גּוֹסֵס וְצָרִיךְ מָעוֹת לִקְבוּרָתוֹ וּלְתַכְרִיכִין מוּזְהָר לִכְבוֹד אָבִיו שֶׁלֹּא לְשָׁהוֹתוֹ בְּבִזָּיוֹן:

משום

תוספות

מַאי גַּזְלִינָא מִינָּךְ. וְא"ת וְכִי מָכְרָהּ נַמִּי מַה גָּזְלוֹ וַהֲלֹא צָרִיךְ לְהַחֲזִיר לוֹ מָעוֹתָיו וְי"ל דְּמ"מ יִקְרָאֶנּוּ גַּזְלָנָא כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יִפְרַע לוֹ:

אַרְצֵי קַמֵּיהּ כִּי הֵיכִי דְּלֵיקוּם בְּהֵימְנוּתֵיהּ. מַשְׁמַע דְּהָכֵי הִלְכְתָא מִדְּלָא נָקֵט לִישְׁנָא דְּלָא נִקְרְיֵיהּ גַּזְלָן וְעוֹד דַּהֲלָכָה כְּרַב אַשִׁי דְּהוּא בַּתְרָאָה וְגָדוֹל בְּחָכְמָה וּבְמִנְיָן:

הַאי שְׁטָרָא חַסְפָּא בְּעָלְמָא הוּא. וְא"ת וְלֵימָא דְּקָנֵי לָהּ בְּמַה שֶׁהֶחֱזִיק בָּהּ אַחַר שֶׁקְּנָאָהּ גַּזְלָן וְי"ל דְּמַשְׁמַע לֵיהּ מִשָּׁעָה שֶׁקְּנָאָהּ הַגַּזְלָן הִיא שֶׁל לוֹקֵחַ אע"פ שֶׁלֹּא עָשָׂה בּוֹ שׁוּם מַעֲשֶׂה וְא"ת מָעוֹתָיו שֶׁהָיוּ תְּחִלָּה מִלְוֶה נַעֲשׂוּ עַתָּה מֶכֶר וְי"ל בְּאַתְרָא דְּלָא קָנוּ בְּכַסְפָּא א"נ בְּמִלְוֶה אֵינוֹ יָכוֹל לִקְנוֹת כִּדְאַמְרִינָן פ"ק דְּקִדּוּשִׁין (דף ו:) הַמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוֶה אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת וּבְמֶכֶר לֹא קָנָה וְהָא דְּאָמַר בְּהָאִישׁ מְקַדֵּשׁ (שם דף מז.) וְשָׁוִין שֶׁבְּמֶכֶר קָנָה הַיְינוּ בְּמִלְוֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל אֲחֵרִים דְּאָז בְּאִשָּׁה בְּעִנְיָן זֶה מְקוּדֶּשֶׁת לְכ"ע אִי לַאו דְּאִשָּׁה לֹא סָמְכָא דַּעְתָּהּ וְיִרְאָה שֶׁיַּחֲזוֹר וְיִמְחוֹל אֲבָל מִלְוֶה שֶׁאִשָּׁה חַיֶּיבֶת לוֹ אִם מוֹחֵל לָהּ וּמְקַדְּשָׁהּ בָּהּ אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת דְּלָא נָתַן לָהּ כְּלוּם דְּמִקַּמֵּי הָכֵי הָיָה בִּרְשׁוּתָהּ וְכֵן בְּמֶכֶר לֹא קָנָה אע"ג דִּכְשֶׁמְּקַדְּשָׁהּ בַּהֲנָאַת מְחִילַת מִלְוֶה הִיא מְקוּדֶּשֶׁת דְּלָא גָּרַע מֵאַרְוַוח לָהּ זִמְנָא וַאֲדַבֵּר עָלַיִךְ לַשִּׁלְטוֹן דִּמְקוּדֶּשֶׁת וְכֵן בְּמֶכֶר אִם מָכַר בַּהֲנָאַת מְחִילָה קוֹנֶה כְּמוֹ בְּהֶחֱלִיף דְּמֵי שׁוֹר בְּפָרָה מ"מ לֹא מַשְׁמַע לֵיהּ שֶׁהָיָה מַקְנֶה לוֹ בַּהֲנָאַת מְחִילַת מִלְוֶה מִשּׁוּם דְּמַשְׁמַע מִיַּד שֶׁלְּקָחָהּ הַגַּזְלָן קָנָה לוֹקֵחַ רִאשׁוֹן:

בְּהַהִיא הֲנָאָה דְּקָא סָמֵיךְ כו'. וְהַוְיָא כְּאִילּוּ א"ל שָׂדֶה זוּ תְּהֵא קְנוּיָה לָךְ לִכְשֶׁאֶקָּחֶנָּה:

מַה שֶּׁאִירַשׁ מֵאַבָּא מָכוּר לָךְ לֹא אָמַר כְּלוּם. וְא"ת לֵימָא דְּרַב דְּאָמַר כְּר"מ וּבְרַיְיתָא כְּרַבָּנָן וְי"ל דִּלְדִידָן קָפָרִיךְ דְּאִית לָן כְּרַב כִּדְאִיתָא פֶּרֶק אֵיזֶהוּ נֶשֶׁךְ (לקמן דף עב:) דְּמַיְיתֵי גְּמָרָא טַעְמָא דְּלָא לִיקְרְיֵיהּ גַּזְלָנָא וְנִיחָא לֵיהּ דְּלֵיקוּ בְּהֵימְנוּתֵיהּ וּסְבִירָא לָן כְּרַבָּנָן דְּאֵין אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם דִּשְׁמוּאֵל פָּסִיק כְּרַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר פֶּרֶק אע"פ (כתובות דף נט.) וְרַב נַחְמָן סָבַר בְּפֵירוֹת דֶּקֶל אַף מִשֶּׁבָּאוּ לָעוֹלָם יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ וְרַב הַאי פָּסַק דְּאֵין הֲלָכָה כְּרַב בְּהָא מִשּׁוּם דס"ל דְּאֵין אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם וְכוּ' וְלֹא נְהִירָא מִכֹּחַ דְּאֵיזֶהוּ נֶשֶׁךְ (לקמן דף עב:):

קְנוּיָה לָךְ מֵעַכְשָׁיו. תֵּימַהּ מַה צָּרִיךְ מֵעַכְשָׁיו כֵּיוָן דְּאָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם דְּאִי לְעִנְיַן חֲזָרָה הָא כָּל זְמַן שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם יָכוֹל לַחֲזוֹר אע"ג דְּאָמַר מֵעַכְשָׁיו וְי"ל דְּנ"מ אִם נִקְרַע הַשְּׁטָר אוֹ שֶׁאָבַד קוֹדֶם שֶׁלְּקָחָהּ זֶה דְּקָנֵי כֵּיוָן דְּאָמַר מֵעַכְשָׁיו:

שדה

שדה שאני לוקח. ל"ג זו מדקאמר והאלהים אפילו בשדה זו הלא בפירוש אמר זו: **בשטרי** חלטאתא ואדרכתא דלאו בני פרעון נינהו. תימה שטרי אדרכתא אמאי לאו בני פרעון נינהו כיון דעדיין לא זכה בקרקע עד שבתבו לו שטרי חלטאתא וכן בסמוך דקאמר איהו דאפסיד אנפשיה דבעי ליה למקרעיה או אבעי ליה למכתב שטר מכירה בשטרי אדרכתא שעדיין הקרקע היא בידו במה אפסיד אנפשיה והלא יכול לטעון פרעתי ור"ל דשטרי אדרכתא נקט אליבא דרבה דאית ליה בפרק המפקיד (לקמן דף לה: ושם) דאביל פירי מכי מטא אדרכתא לידיה א"כ לא יוכל לומר עוד פרעתי כיון שכבר זכה בקרקע ולקרוא דאית ליה מכי שלמו יומי דאברוקא לדבריו יעמיד מתני' בחלטאתא גרידא ויש ספרים דל"ג אדרכתא:

אע"פ שכתוב בו הנפק לא יחזיר. תימה דמשמע דאיירי באין חייב מודה כדאמר שמא כתב ללות ולא לוה לכך לא יחזיר דהיינו דקתני לפרעון אבל אם לוה מודה יחזיר דלא חיישינן לקנוניא ולא לשמא פרעו ורוצה לחזור ולללות בו בדי להרויח פשיטי דספרא ונקשה דלקמן (דף יז.) א"ר יוחנן שטר שכתוב זמנו בו ביום וכתוב בו הנפק יחזיר ומוכר לה רב כהנא בשחייב מודה ודקא שכתוב בו ביום אבל אין כתוב בו ביום לא יחזיר או משום פשיטי דספרא או משום קנוניא וכן לעיל (דף יג) אוקי ר"י מתני' דתנצא שטרי חוב לא יחזיר בחייב מודה ומשום קנוניא דסברי רבנן דאין בו אחריות גבי (לוה) נמי ומשעבדי (ותניא בתוספתה דרבי יוחנן) ר"ל דאמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן דרב כהנא יעמיד הכא מלוה דרבי יוחנן אף בשחייב מודה ומשום קנוניא ורבי אבהו דמפרש דוקא בשאין חייב מודה אבל בשחייב מודה יחזיר דלא חיישי לקנוניא יעמיד נמי מתני' דלעיל בשחייב מודה ומשום שמא כתב ללות ולא לוה ברב אפי אבל היכא דליכא למיחש לכתב ללות ולא לוה כמו בשטרי הקנאה או כתוב בו הנפק כי הכא יחזיר דלא חיישינן לקנוניא ונגמרא דקתני לעיל טעמא דקנוניא טבר כאביי דאמר עדיו בחתומיו זכין לו או אקרי וכתיב לא אמרינן:

ומשום דהוחזק בכפרן תו לא פרע בכלל. ואף על גב דאמרינן לקמן (דף יז.) הוחזק בכפרן לאותו ממון הכא דנפל שאני דמוכחא מלתא דמשום הכי לא היה נזהר לשומרו לפי שפרעו הלוה:

חייב

1 משום בדי חייו. אמר רב הונא אמר רב האומר לחברו
2 שדה שאני לוקח לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו קנה
3 אמר רבא מסתברא מלתא דרב בשדה סתם אבל
4 בשדה זו לא מי יימר דמזבין לה ניהליה והאלהים
5 אמר רב אפי' בשדה זו מכדי רב כמאן אמרה
6 לשמעתי' ר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא
7 לעולם תניא האומר לאשה התקדשי לי לאחר
8 שאתגייר לאחר שתתגיירי לאחר שאשתחרר לאחר
9 שתשתחררי לאחר שימות בעליך לאחר שיחלוץ לך
10 יבמיך לאחר שתמות אחותיך אינה מקודשת ר"מ
11 אומר מקודשת והא אשה בשדה זו דמיא ואי"ר
12 מאיר מקודשת: אמר שמואל המוצא שטר הקנאה
13 בשוק יחזיר לבעלים דאי משום דכתב ללות ולא
14 לוה הא שעבד נפשיה ואי משום פרעון לא חיישינן
15 לפרעון דאם איתא דפרעיה מקרע הוה קרע ליה
16 אמר רב נחמן אבא מן סברי דייני דמר שמואל
17 הוה והניא כבר שיתא כבר שבע ודרבנא דהוו
18 מכרחי ואמרי הני שטרי אקנייתא דמשתכחי בשוקא
19 נהדרינהו למריהו אמר רב עמרם אף אנן תנינא
20 כל מעשה בית דין הרי זה יחזיר אלמא לא חיישינן
21 לפירעון א"ל רבי זירא מתניתין בשטרי חלטאתא
22 ואדרכתא דלאו בני פרעון נינהו אמר רבא והני לאו
23 בני פרעון נינהו והא אמרי נהרדעי שומא הדר עד
24 תריסר ירחי שתא ואמר אמימר אנא מנהרדעא אנא
25 מכבירא לי דשומא הדר לעולם אלא אמר רבא הכתם
26 היינו טעמא דאמרי אינהו הוא דאפסיד אנפשיה א"נ
27 דבעידנא דפרעיה אבעי ליה למקרעיה לשטריה א"נ
28 למכתב שטרא אחרינא עילויה דמדינא ארעא לא
29 בעיא למידהדר ומשום ועשית הישר והטוב בעיני ה'
30 הוא דאמור רבנן תהדר הלכך מרישא הוא דקא
31 יבין איבעי ליה למכתב שטר יבינו גבי שטר חוב

32 מאי איבא למימר אם איתא דפרעיה איבעי ליה למיקרעיה לשטריה אימור אשתמוטי
33 קא משתמיט ליה דא"ל למחר יהבנא לך דהשתא ליתיה גבאי אי נמי אפשיטי דספרא
34 זייר ליה: א"ר אבהו א"ר יוחנן המוצא שטר חוב בשוק אע"פ שכתוב בו הנפק לא
35 יחזירו לבעלים לא מיבעיא היכא דלא כתוב בו הנפק דאיכא למימר כתב ללות ולא
36 לוה אלא אפי' כתוב בו הנפק ומאי ניהו דמקוים לא יחזיר דחיישינן לפרעון איתיביה
37 רבי ירמיה לר' אבהו כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר א"ל ירמיה ברי לא כל מעשה ב"ד
38 שנים אלא בגון שהוחזק בכפרן אמר רבא ומשום דהוחזק בכפרן חדא זמנא תו לא פרע
39 כלל אלא אמר רבא מתניתין בשטר חלטאתא ואדרכתא וכדרבי זירא וכפרן הואיל ואתא
40 לידן נימא ביה מלתא דאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אמרו לו צא תן לו

ואמר

ואמר

ואמר פרעתי. ע"פ ב"ד: **נאמן.** לפנינו לכתוב לו שנאמן עליו אין כותבין ונותנין לו: **אינו נאמן.** לישבע אלא שכבנגדו נשבע ונוטל דכיון דתחילתו הוצרך לתובעו לדין אין דרכו למהר לפרוע עד שיפסקו דינו דפסק גמור: **ואמר פרעתי.** לאחר זמן ע"פ ב"ד: **והעדים מעידים אותו שלא פרע.** בפנינו תבעו לפרוע לו ע"פ ב"ד ולא פרעו והואיל ובפניהם היעיד לעבור ע"פ ב"ד אינו נאמן שוב לומר פרעתיו שלא בעדים: **הוחזק כפרן לאותו סמוך.** שאין נאמן עוד עליו לומר החזרתיה ופרעתי עד שיפרע בעדים: **לא הוחזק כפרן.** ונשבע שפרעו ואע"פ שלא פרע מיד כשתבעו בפני עדים ואין זה מעיד בב"ד דכיון דלא פסקו לו פסק גמור נשמט ממנו סבר כו': **אצטלא.** לבוש: **הוחזק כפרן לאותה אצטלא.** עד שיפרע: **הוחזק כפרן לאותה שבועה.** לומר נשבעתי עד שישבע בפנינו: **כשנתחייב שבועה בב"ד.** דכיון דתבעו בעדים לקיים דברי ב"ד ולא אבה אינו נאמן לומר עוד קיימתי אחרי כן: **אבל חייב עצמו שבועה.** שאמר לו אשבע לך ותבעו בעדים ולא אבה ואחר כך אמר נשבעתי נאמן ואע"ג דקמי עדים דחייה: **עביד אינש דסכרי ואמי.** לא אעשה מה שלא חייבוני ב"ד אלא אני בעצמי ואין זו קרבנות ותרחם אלא חייבוני בעלמא: **וכתוב בו זמנו בו ביום.** שכיון שנזמצא נכתב: **שכבר נמחל שעבודו.** משפרע מלוה ראשונה ועל האחרונה לא נתחב והויא לה מלוה על פה ולוה על פה גובה מן הלקוחות: **שלא בפרעיה אימתי וחזר ולוה אימתי: אי נימא למחר.** ולא ביום שנכתב: **ולימא חדא.** שתי תיבות הן ולימים אחדיו וקיצור סופרים הוא: **תיפוק ליה.** דאפילו נכתב על מלוה זו אחרונה וכתוב בו יום מוקדם בזה הוה ליה השטר מוקדם: **דלא שכיחי [אינשי] דפרעי [ביומיה] קאמינא.** הלכך לא חיישינן למידי דלא שכיחי ואי אתרמי הדברכו לומר דאין חוזר ולוה בו: **רב כהנא אמר.** הא דא"ר יוחנן יחזיר לבעלים: **בשחייב מודה.** שלא פרע: **שמעי בי רבנן.** שנמחל שעבודו: **ומפקדי לי.** למטרח לקוחות משום דשטרי חוב המוקדמין פסולין דכיון דהאי דאלקמא הכי ליה ליה עדיו בחתומיו זכין לו אף זה מן המוקדמין: **מינח ניקא ליה.** ברמאות ותלי נפשיה בספיקא ואמר דלמא לא שמעי ואיכא רווחא: **מאי איכא דשריה** לקוחות. מה שרפא יש בזה שלא יהא בשטר שיחזור ויכתוב לו והלא שניהם ביום אחד הלכך בשטר שנמחל שעבודו לא שביק: **השתא אחר מעשה ב"ה.** דבר שהוא תנאי ב"ד בגון כתובה ומזון האשה והבנות השתא ואמר פרעתי שלא בעדים לא אמר כלום:

במקום

1 **חייב** אתה ליתן לו. הכא משמע דחייב אתה ליתן לו לא הוי דבר פסק דין גמור כי אם צא ותן לו וכן משמע במרובה (ב"ק דף סט. ושם) וקשה דבפ"ק דסנהדרין (דף ו: ושם) אמרינן ה"ד גמר דין פלוני אתה חייב פלוני אתה זכאי ר"ל דהתם מקרי גמר דין לענין שאסור לבצוע לפי שיודע להיכן הדין נוטה:

רב כהנא אמר בשחייב מודה. תימה א"כ למה נקט הנפקא במילתא דר' יוחנן ור"ל דנקטיה משום דיוקא דאי אין כתוב בו ביום אפילו כתוב בו הנפק דרבי יוחנן לא יחזיר דחיישינן לקבוצ או לפשיטי דסמכי:

השתא אחר מעשה ב"ה לא אמר כלום. אינו נאמן למימר פרעתי מעשה ב"ה קרי כל דבר שחייב לה אפי' לא כתב בגון מנה ומאתים ומזון האשה ותכבות לאחר מותו וא"ת למה כותבין כתובה כיון דבלאו הכי כתובה נמי אין נאמן למימר פרעתי ר"ל משום תוספת אבל מנה ומאתים גבייה בלא כתובה ותוספת נראה דאפי' את"ל סהדי דהחתנה לה נאמן למימר פרעתי ואין ראיה מבלתי' דר' שבתאי דהדה מהימן למימר פרעתי אי לאו דהוחזק בפרן דר' שבתאי ערב היה אבל בעל שמא לא היה נאמן ואין ראיה נמי מדתני' לעיל (דף ז:) מצא כתובה לא יחזיר ומשמע דלא יחזיר משום תוספת שהיה נאמן למימר פרעתי דלגבי מנה ומאתים נמי מפסיד דהא נאמן למימר פרעתי מנה מגו דאי בעי אמר אלמנה נשאתיך אם אין לה עדי הינוקא או אם אין לה עדי קדושין נאמן

ואמר פרעתי נאמן בא מלוה לכתוב אין כותבין ונותנין לו חייב אתה ליתן לו ואמר פרעתי אינו נאמן בא מלוה לכתוב כותבין ונותנין לו בין חייב אתה ליתן לו ואמר פרעתי אין כותבין ונותנין לו אלא אי איכא לפלוגי הכי הוא דאיכא לפלוגי אמרו לו צא תן לו ואמר פרעתי והעדים מעידין אותו שלא פרע וחזר ואמר פרעתי הוחזק כפרן לאותו ממון חייב אתה ליתן לו ואמר פרעתי והעדים מעידין אותו שלא פרע וחזר ואמר פרעתי אינו נאמן משתמיט מיניה סבר עד דמעיינינו כי רבנן בדיני אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מנה ליה ביד והלה אומר אין לך בידי כלום והעדים מעידים אותו שיש לו וחזר ואמר פרעתי הוחזק כפרן לאותו ממון כי הא דשבתאי ברישה דרבי מרינוס כתב לה לכלתיה איצטלא דמילתא בכתובתה וקבלה עליה אירכס כתובתה אמר (להו) לא היו דברים מעולם אתו סהדי ואמרי אין כתב לה לסוף אמר להו פרעתיה אתא לקמיה דרבי חייא א"ל הוחזקת כפרן לאותה איצטלא: א"ר אבין א"ר אלעא א"ר יוחנן היה חייב לחביריו שבועה ואמר נשבעתי מעידין אותו שלא נשבע (וחזר ואמר נשבעתי) הוחזק כפרן לאותה שבועה א"ר יוחנן המוצא שטר חוב בשוק וכתוב בו הנפק וכתוב בו זמנו בו ביום יחזירו לבעלים אי משום כתב ללוות ולא לוה הא כתוב בו הנפק אי משום פרעון לפריעה בת יומא לא חיישינן א"ל ר' זירא לר' אבי מי א"ר יוחנן הכי הא אתי הוא דאמרת משמיה דר' יוחנן שטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שיעבודו אימת אילימא למחר ולימא הרא מאי אריא שכבר נמחל תיפוק ליה דהוה ליה מוקדם ותנן שטרי חוב המוקדמין פסולין אלא לאו ביומיה אלמא פרעי אינשי ביומיה א"ל מי קא אמינא אלא פרעי בלל דלא שכיחי אינשי דפרעי ביומיה קא אמינא רב כהנא אמר בשחייב מודה אי למימרא מהו דתימרא האי מפרע פרעיה ואי דקא אמר לא פרעתיה משום דקבעי מהדר למזופא ביה זמנא אהדריתי ולפשיטי דספרא חייש קמ"ל דאם כן מלוה גופיה לא שכח כבר שמעי בי רבנן ומפקדי לי מאי שנא מהא דתנן שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזור ואוקימנא בשחייב מודה ומשום שמא כתב ללוות בניכן ולא לוה עד תשרי ואתי למטרח לקוחות מניכן ועד תשרי שלא כדין ולא אמרינן דא"כ מלוה גופיה לא שביק דא"ל כתוב שטרא אחריני בתשרי דדלמא שמעי רבנן ומפקדי לי אמרי התם משום דאית ליה רווחא דקא טריח לקוחות מניכן ועד תשרי מינח ניקא ליה ולא אמר ולא מידי הכא בניכן דלית ליה רווחא דסוף סוף שטרא האידנא כתיב מאי איכא דקטריח לקוחות בשטר שנמחל שיעבודו לא שביק: אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן המוצן אחר מעשה ב"ד

נְאֶמָן לוֹמַר פָּרַעְתִּי הַכֹּל בְּמִגּוֹ דְּאִי בָּעֵי אָמַר אֵין אֶת אִשְׁתִּי וְאֶת דִּבְקֶרֶן אַלְמָנָה נִיזוֹנִית (כתובות דף צו. ושם ד"ה יתומים) בָּעֵי רַבִּי יוֹחָנָן הֵיא אָמְרָה לֹא נָתְנוּ מְזוֹנוֹת וְיִתּוֹמִים אָמְרוּ נֶאֱמָנוּ עַל מִי לְהָבִיא רְאָיָה וְהָא רְאָיָה הֵיא דְּלָא אָמַר כְּלוּם וְדִ"ל דְּהָתָם מְיִירֵי בִּמְזוֹנוֹת דְּלִשְׁעָבַר וְלֹא בְּלִהְבָּא:

לא אָמַר כְּלוּם. וְלֹא מִבָּעֵי בְּמָקוֹם שֶׁאֵין כּוֹתְבִין כְּתוּבָּה אוֹ בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹתְבִין וְיֵשׁ עֵדִים שֶׁנִּשְׂרְפָה כְּתוּבָּתָהּ דְּאִיכָּא נֶאֱמָן לוֹמַר פָּרַעְתִּי אִם יֵשׁ לָהּ עֵדִי גֵירוּשִׁין אֲבָל אֲפִי' בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹתְבִין כְּתוּבָּתָהּ אֵינוֹ נֶאֱמָן לוֹמַר פָּרַעְתִּי אֲפִי' אִם הִיא מוֹדָה שֶׁהַכְּתוּבָּה הִיא בְּיָדָהּ וְגַם הַגֵּט בְּיָדָהּ נִפְרַעַת בְּעֵדֵי הַגֵּט וְגֵירְשָׁהּ וְאַע"ג דְּמַמָּה שֶׁנִּשְׁאַר שָׁטַר כְּתוּבָּה בְּיָדָהּ הוּא מְפַסִּיד שֶׁאִם תַּחְזוֹר וְתִתְבַּע הַכְּתוּבָּה הוּא יְכִתּוֹב שׁוֹבֵר שלא תִגְבֶּה פַּעַם שֵׁנִית וְאֲפִילּוּ אִם יְפַסִּיד שׁוֹבְרוֹ יָכוֹל לוֹמַר פָּרַעְתִּי מַנָּה וְגוֹבֶה נִשְׁאַתִּיךְ אִם אֵין לָהּ עֵדֵי קִדּוּשִׁין אֲבָל עַכְשָׁיו שֶׁהַכְּתוּבָּה הִיא בְּיָדָהּ תִּגְבֶּה שְׁנִית מְאתַיִם אִם יְפַסִּיד שׁוֹבְרוֹ שֶׁכְּתוּבָּה בְּתוּלָתָהּ דְּא מ"מ נִפְרַעַת בְּעֵדֵי גֵירוּשִׁין לִבְד בְּלֹא חֲזָרַת כְּתוּבָּתָהּ וְגַם דְּר' יוֹחָנָן אִית לֵיהּ פֶּרֶק גַּט פְּשׁוּט (ב"ב דף קעא: ושם) כּוֹתְבִין שׁוֹבָר:

הוֹצִיאָה גֵּט וְאֵין עִמּוֹ כְּתוּבָּה גּוֹבָה כְּתוּבָּתָהּ. וְהֵכִי פֵּירוּשָׁא דְּמִתְנִי' לְר' יוֹחָנָן הוֹצִיאָה גֵּט אֲפִי' לְר' יוֹחָנָן וְאַע"פ שֶׁכְּתוּבָּה נִפְרַעַת בְּעֵדֵי הַגֵּט וְגוֹבֶה כְּתוּבָּתָהּ וְאֵין עִמָּהּ גֵּט פִּי' עֵדֵי הַגֵּט הִיא אוֹמֶרֶת אֲבָד גִּיטִי שֶׁהָלְכוּ לָהֶם עֵדֵי הַגֵּט וְהוּא אוֹמֵר פָּרַעְתִּי וְאָבַד שׁוֹבְרִי שֶׁעָשׂוּ לִי שֹׁלֵא תִּגְבֶּה שְׁנִית נֶאֱמָן בְּמִגּוֹ דְּאִי בָּעֵי אָמַר לֹא גָּרַשְׁתִּיךְ וְאֹ"א אִם אָמַר לֹא גָּרַשְׁתִּיךְ יִתְחַיֵּב לָהּ שֹׁאר כְּסוּת וְעוֹנָה וְ"ל דְּטָעֲנוּ חִסּוּן וְהוֹדָה לוֹ בְּשִׁעוּרָן פָּטוּר אַף מִן הַשִּׁעוּרִין כְּדְאִיתָא בְּהַמְּנִיחַ (ב"ק דף ה: ושם) וְהָא דְּתָנֵיא בְּרֵישׁ שְׁנֵי דַּיָּינֵי גְּזֵירוֹת (כתובות דף קו:) הָאִשָּׁה שֶׁאָמְרָה גֵּרְשַׁנִי בְּעֵלִי מִתְפַּרְנֶסֶת עַד כְּדֵי כְּתוּבָּתָהּ הָתָם שֶׁמָּא אִם הָיָה הַבַּעַל בְּפָנֵינוּ הָיָה מוֹדֶה לִדְבָרֶיהָ אֲבָל אִם הָיָה אוֹמֵר לֹא גֵּרַשְׁתִּיהָ פָּטוּר אַף מִן הַמְּזוֹנוֹת וְאֹ"א וְהֵיכִי מְצֵי אָמַר לֹא גֵּרַשְׁתִּיךְ הָא אִיהִי מְהֵימְנָא דְּאָמְרַת רַב הַמְנוּנָא אִשָּׁה שֶׁאָמְרָה לְבַעְלָהּ גֵּירַשְׁתַּנִי נֶאֱמֶנֶת יֵשׁ לוֹמַר אִם תּוֹבַעַת כְּתוּבָּתָהּ אוֹ אִם שֶׁלֹּא בְּדִינָהּ אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת כְּמוֹ בְּמָת בַּעְלָהּ דְּנֶאֱמֶנֶת וּבְזֶה הַטַּעַן אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת בְּפֵ' הָאִשָּׁה שֶׁהָלְכָה (יבמות דף קטז. קיז.) וּמִן הַסְּבָרָא וְאֵילָךְ שֶׁיִּרְאֶה לְהָבִיא עֵדֵי הַגֵּט נִפְרַעַת אע"פ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִגּוֹ וְאע"ג דִּבְשְׁאֵלוֹתֵי הַכּוֹתֵב (כתובות דף פט: ושם) פָּרִיךְ אִי לֵיכָא נְמֵי גֵּירוּשִׁין בְּמֵאי גְּבֵיָא לֵימְנֵי בְּמִגּוֹ דְּזִקָּא לְרֵב דְּלֵית לֵיהּ דִּר' יוֹחָנָן דְּאָמַר הָכָא דְּלָא אָמַר כְּלוּם אֲבָל לְר' יוֹחָנָן שֶׁיִּפֶּה כֹּחָהּ קוֹדֶם הַסְּפָרָה שֶׁאִינוֹ נֶאֱמָן לוֹמַר פָּרַעְתִּי לְאַחַר הַסְּפָרָה נְמֵי יֵשׁ לָן לְיַפּוֹת כֹּחָהּ דְּלָא יוֹעִיל מִגּוֹ שֶׁלּוֹ וְאֵיירִי כּוֹלָּה מִתְנִי' אַף בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹתְבִין כְּתוּבָּה וְאֲפִי' נְמֵי מְסַיֵּיעַ כר' יוֹחָנָן וּמוֹקֵי מִתְנִי' אַף בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹתְבִין כְּתוּבָּה וְקַשְׁיָא דְּבְפֶרֶק גַּט פְּשׁוּט (ב"ב דף קעא:) אָמַר אֲבַיֵּי אָבַד שׁוֹבְרוֹ שֶׁל זֶה יֹאבַד הַלָּה וְחַדֵּי מִשְׁמַע דְּסָבַר דְּאֵין כּוֹתְבִין שׁוֹבָר וְאֹ"כ הוֹצִיאָה גֵּט וְאֵין עִמּוֹ כְּתוּבָּה אֲמַאי נִפְרַעַת הָא כֵּיוָן דְּמִסְפְּדַת בְּמָה שֶׁנִּשְׁאַר שָׁטַר כְּתוּבָּה בְּיָדָהּ כִּדְפֵרִישׁ לֹא יִפָּרַע עַד שֶׁתּוֹצִיא כְּתוּבָּה וְיִקָּרְעוּן וְיֵשׁ לוֹמַר דְּאַבַּיֵי קָבֵל כִּדְבָרֵי רָבָא דְּאָמַר עֲבַד לֵיהּ לְאִישׁ מְלָוֶה וּבְפֶרֶק הַמַּקְנֶה (סוטה דף ז: ושם ד"ה אמר) דְּתָנֵן אָמְרָה נִטְמֵאתִי שׁוֹבֶרֶת כְּתוּבָּתָהּ וְפָרֵיק בְּגֵמָ' ש"מ דְּכוֹתְבִין שׁוֹבָר אָמַר אַבַּיֵי תְּנֵי בְּעַלְמָא הוּא כּוֹלְמָר מִדְּהָכָא לֹא תִּדּוֹק שְׁנֵי רַבָּא דְּאִית לֵיהּ כּוֹתְבִין שׁוֹבָר דְּחֵי הָתָם בְּמָקוֹם שֶׁאֵין כּוֹתְבִין כְּתוּבָּה וְשׁמוּאֵל דְּאִית לֵיהּ אֵין כּוֹתְבִין שׁוֹבָר וּמוֹקֵי הָךְ מִתְנִי' פֶּרֶק הַכּוֹתֵב בְּמָקוֹם שֶׁאֵין כּוֹתְבִין כְּתוּבָּה מְצֵי כָּבַר כר' יוֹחָנָן דְּלָא אָמַר כְּלוּם וְהוֹצִיאָה הָכִי הַיְינוּ עֵדֵי הַגֵּט וְאע"פ שֶׁמְּפַסִּיד בְּגֵט שֶׁנִּשְׁאַר בְּיָדָהּ שָׁאם לֹא הָיָה בְּיָדָהּ יָכוֹל לוֹמַר פַּעַם אַחֶרֶת אִם יְפַסִּיד שׁוֹבְרוֹ לֹא גָּרַשְׁתִּיךְ אם אֵין לָהּ עֵדֵי גֵּירוּשִׁין דְּאִי בָּעֵי אָמַר לֹא גָּרַשְׁתִּיךְ וְכֵיוָן דְּלָא אֶפְשָׁר דְּכַתְבִינַן בְּשִׁילְהֵי הַכּוֹתֵב (כתובות דף פט: ושם) כְּתוּבָּה וְאֵין עִמָּהּ גֵּט שֶׁכָּךְ אֵירַע שֶׁכָּתְבָה לָהּ וְאֵין עִמָּהּ גֵּט הַיְינוּ עֵדֵי הַגֵּט לֹא יִפָּרַע דְּנֶאֱמָן לוֹמַר פָּרַעְתִּי מִגּוֹ דְּלָא וְקָרְעִינַן לֵיהּ דְּלָא תֵּיהֲדֵר וְתִגְבֵּי בֵּיהּ וְכִתְבִינַן עָ"ג וְגִיטָא דְּנָן כו' וְקַשְׁיָא אַאַבַּיֵי דְּבְסָמוּךְ וְתוֹסָפָת ע"י כְּתוּבָּה לְבֵדָהּ עם עֵדֵי הַגֵּט שֶׁלֹּא יְהֵא לוֹ מִגּוֹ לְגָרַשְׁתִּיךְ וְקַשְׁיָא נְמֵי אַרַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר לֹא אָמַר כְּלוּם וְגִבְיָא בְּעֵדֵי הַגֵּט גְּרִידְּא:

אי לְאו דִּדְלָאי לָךְ חִסְפָּא כו'. וְאֹ"ת וְכִי דֶּרֶךְ לִמְצֹא מַרְגָּלִיּוֹת תַּחַת חֲרָסִי' וּמִפָּרָשׁ ר"ת דְּבְקַרְקָעוֹת הֵיכָא דְּחֲבָלִים וְגִרְאוֹת בַּחֲרָסִים וְתוֹחֲזִיקִין נִמְצָאִים הַמַּרְגָּלִיּוֹת וּבְהַחוֹבֵל (ב"ק דף צא.) נְמֵי אַמְרִינַן עֲלַלְתָּ בְּמִים אַדִּירִים וְהָעֲלִיתָ בְּיָדְךָ חֲרֵס:

אַלְמָנָה מִן הָאֵירוּסִין בְּמֵאי גְּבְיָא. וְאֹ"ת אַלְמָנָה מִן הַנִּישׂוּאִין וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין כּוֹתְבִין אֲתֵי לְמִיפְרְכָה דְּפִרוֹךְ בְּמֵאי גְּבְיָא אִי לָא אַמַּרִינַן דְּלָא אָמַר כְּלוּם דְּמִן הָאֵירוּסִין אֵין יָכוֹל לְהוֹצִיא דְּאִית לָהּ כְּתוּבָּה וְלִפְרוֹק מִן הַנִּישׂוּאִין בְּמָקוֹם שֶׁאֵין כּוֹתְבִין כְּתוּבָּה אֲתֵי שְׁפִיר דְּאִינוּ נֶאֱמָן לוֹמַר פָּרַעְתִּי כֵּיוָן דְּלָא נִתְקָנָה כְּתוּבָּה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹתְבִין בִּשְׁלָמָא אִי לֹא נִתְקָנָה כְּתוּבָּה אֶלָּא בִּשְׁבִיל תּוֹסֶפֶת אֲבָל מָנָה וּמָאתַיִם אֵינוֹ נֶאֱמָן לוֹמַר פָּרַעְתִּי לְהֵכִי מִן הָאֵירוּסִין דְּאִין לָהּ תּוֹסֶפֶת לֹא תִּקְּנוּ כְּתוּבָּה אֲבָל אִי אִם מִשּׁוּם מָנָה וּמָאתַיִם תִּקְּנוּ לְכְתוּבָּה כְּתוּבָּה דְּנֶאֱמָן לוֹמַר פָּרַעְתִּי מִן הָאֵירוּסִין נְמֵי יְהֵא נֶאֱמָן לוֹמַר פָּרַעְתִּי וְיִתְקְנוּ לְכְתוּבָּה כְּתוּבָּה:

מִן הָאֵירוּסִין מָנָא לֵיהּ דְּאִית לָהּ כְּתוּבָּה. וְלֹא מִצְּי לְמִיפְשַׁט מֵהָא דְּתָנֵיא פ' מִי שֶׁמֵּת (ב"ב ד' קמה.) הַמְאָרֵס אֶת הָאִשָּׁה בְּתוּלָה מָאתַיִם בו' דְּאִיכָּא לְדַחוּיֵי נְמֵי בְּדִבְרֵיהֶם לָהּ וְסֵיפָא אִיצְטְרִיךְ לֵיהּ דְּקָתָנֵי מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהַחֲזִיר קִדּוּשִׁין וְאִם נָתַן גַּט מְעֻצְמוֹ כּוֹפִין אוֹתוֹ וְנוֹתֵן לָהּ כְּתוּבָּה אֲפִי' ע"כ לֹא כָּתַב לָהּ דְּאִי כָּתַב לָהּ הֵיכִי מְצֵי לְמֵימַר לֹא קִדַּשְׁתִּיךְ דְּאִין דֶּרֶךְ לִכְתּוֹב כְּתוּבָּה קוֹדֶם קִדּוּשִׁין וְכִן מוֹכֵחַ פֶּרֶק נַעֲרָה (כתובות ד' מד.) וְכָאן אֵינוֹ רוֹצֶה לְהוֹצִיחַ אֶלָּא מִן בְּרַיְיתָא אוֹ מִן מַשְׁנָה וְלֹא מִן מִימְרָאוֹת דְּאָמְוֹרָאִים אִי נְמֵי הֵכִי קָבֵי בְּאַלְמָנָה מִן הָאֵירוּסִין דְּלֹא תִּגְבֵּי בְּעֵדֵי מִיתָה דְּלִיטְעוֹן וְלֵימָא פָּרַעְתִּי אֲבָל בְּגֵרוּשָׁה אַף מִן הָאֵירוּסִין פְּשִׁיטָא לֵיהּ כְּתוּבָּה דִּגּוּבָה בְּשֹׁטֶר אֲפִי' בְּמִגּוֹ כְּמוֹ גֵּרוּשָׁה מִן הַנִּישׂוּאִין שֶׁאִין כּוֹתְבִין וְקוֹרְעִין הַגֵּט וְנִכְתּוֹב אַבַּיֵי גִּיטָא דְּנָן כו' וּבְמִסְקָנָא דְּסָבַר אַבַּיֵי כְּרַבִּי יוֹחָנָן הַטּוֹעֵן כו' דְּלֹא אָמַר כְּלוּם אֲפִי' אַלְמָנָה מִן הָאֵירוּסִין אֵית לָהּ כְּתוּבָּה:

רַבִּי יוֹחָנָן בַּר מָרִיהּ בָּעֵי נִתְעָרְבוּ מִלְמַטָּן מַהוּ לַחְזוֹר וּלְעָרוֹת עֲלֵיהֶן מִלְמַעְלָן׃

הֲלָכָה ג מתני׳ מַרְחִיצִין אֶת הַקָּטָן לִפְנֵי הַמִּילָה וּלְאַחַר הַמִּילָה וּמְזַלְּפִין עָלָיו בְּיַד אֲבָל לֹא בִכְלִי.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר מַרְחִיצִין אֶת הַקָּטָן בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית לד) **וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹתָם כּוֹאֲבִים**.

סָפֵק וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת

[דף פ״ח ע״א]

רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר בְּאַנְדְּרוֹגִינוֹס׃

גְּמָרָא אֲנַן תָּנֵינָן מַרְחִיצִין אֶת הַקָּטָן. תָּנֵי דְּבֵית רַבִּי מַרְחִיצִין אֶת הַמִּילָה. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן הֲלָכָה כְּמִי שֶׁהוּא אוֹמֵר מַרְחִיצִין אֶת הַמִּילָה.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן הֲלָכָה כְּמִי שֶׁהוּא אוֹמֵר מַרְחִיצִין אֶת הַקָּטָן.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה עַל כָּרְחָךְ אַתְּ אוֹמֵר מַרְחִיצִין אֶת הַקָּטָן. תָּנֵי שְׁמוּאֵל אֵין מוֹנְעִין לֹא שָׁמָּן וְלֹא חַמִּין מֵעַל גַּבֵּי מַכָּה בְּשַׁבָּת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי כָּל שָׁעָה. רַבִּי זְעִירָא רַבִּי בָּא אָמַר לֵיהּ תָּנֵי מַתְנִיתָךְ וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמְּזַלְּפִין מַיִם עַל גַּבֵּי מַכָּה בְּשַׁבָּת. אִם אָמַר אַתְּ שֶׁמַּרְחִיצִין אֶת הַמִּילָה מַה בֵּין מַכָּתוֹ שֶׁל גָּדוֹל וּמַכָּתוֹ שֶׁל קָטָן.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר הֲלָכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּהוּ טַעֲמָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה **וַיְהִי בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹתָם כּוֹאֲבִים** בִּהְיוֹתוֹ כּוֹאֵב אֵין כְּתִיב כָּאן אֶלָּא בִּהְיוֹתָם כּוֹאֲבִים. מְלַמֵּד שֶׁכָּל אֵיבְרֵיהֶם כּוֹאֲבִין עֲלֵיהֶן.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹחָנָן מְפַקְּדִין לְחַיָּיתָא כָּל שְׁקוּיִין דָּעָבְדִין לַחוֹלֶה בְּשַׁבָּתָא. עָבְדִין אֲפִילוּ בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת. שְׁמוּאֵל אָמַר מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה מֵחַמִּין לוֹ חַמִּין. רַבִּי יוֹסֵי בַּר בּוֹן בְּשֵׁם רַבָּנִין דְּתַמָּן מֵחַמִּין לוֹ חַמִּין בְּשַׁבָּת. וּתְנִי בֵּן מֵחַמִּין הוּא אָדָם אַלוּנְטִית וְנוֹתְנָהּ עַל גַּבֵּי בְּנֵי מֵעַיִים בְּשַׁבָּת. לֹא יְטוֹל אָדָם עֲרֵבָה מִלֵּאָה חַמִּין וְיִתְּנֶנָּה עַל גַּבֵּי מֵעַיִים בְּשַׁבָּת. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר לֵית כָּאן אֶלָּא מַתָּר׃

סָפֵק וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס אֵין מְחַלְּלִין עֲלֵיהֶן אֶת הַשַּׁבָּת רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר בְּאַנְדְּרוֹגִינוֹס. תַּמָּן תָּנֵינַן הַכֹּל חַיָּבִין בִּרְאָיָה חוּץ מֵחֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס. מַה אָמַר בָּהּ רַבִּי יוּדָה נִשְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן דַּהֲבַאי אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוּדָה אַף הַסּוּמְא. וְלֵית בַּר נַשׁ אָמַר אַף אֶלָּא מִכְלָל דּוּ מוֹדֵי עַל קַדְמֵיתָא. מֵחָלְפָה שִׁיטַת רַבִּי יְהוּדָה תַּמָּן הוּא אָמַר פְּרָט וְכֹה הוּא אוֹמֵר לְרַבּוֹת. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבָּנָן מִקְרָא אֶחָד דָּרְשׁוּ. רַבִּי יְהוּדָה דָּרַשׁ **זָכָר**. וְרַבָּנָן דָּרְשׁוּ (בְּרֵאשִׁית לד) מַה תַּלְמוּד לוֹמַר **זָכָר** עַד שֶׁיְּהֵא כָּלוֹ

זָכָר. וְרִבִּי יְהוּדָה דָּרַשׁ זָכָר. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר **עָרֵל** אֲפִילוּ מְקֻצָּתוֹ עָרֵל. בְּרַם הָכָא **כָּל זְכוּרְךָ** פְּרַט לְאַנְדְרוֹגִינוֹס׃

הֲלָכָה ד מתני׳ מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי תִינוֹקוֹת אֶחָד לָמוּל בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְאֶחָד לָמוּל בְּשַׁבָּת, שָׁכַח וּמָל אֶת שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת בְּשַׁבָּת חַיָּיב.

אֶחָד לָמוּל אַחַר שַׁבָּת וְאֶחָד לָמוּל בְּשַׁבָּת שָׁכַח וּמָל אֶת שֶׁל אַחַר שַׁבָּת בְּשַׁבָּת רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטָּאת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר׃

גְּמָרָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא

[דף פ״ח ע״ב]

דְּאָמַר דָּבָר שֶׁעַשְׂיָתוֹ מִצְוָה פְּטוּר וְשֶׁאֵין בְּעַשְׂיָתוֹ מִצְוָה בְּמַחֲלֹקֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בְּעַשְׂיָתוֹ מִצְוָה חַיָּיב וְשֶׁאֵין בְּעַשְׂיָתוֹ מִצְוָה פָּטוּר בְּמַחֲלֹקֶת.

רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה שָׁם תָּמִים וּבֶן שָׁנָה וּשְׁלָמִים וְרָאוּי לְהִשְׁתַּנּוֹת לְשֵׁם פֶּסַח. אַתְּ שָׁמַע מִנָּה תְּלַת. שָׁמַע מִינָּהּ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ קִצְבָּה. וְדָבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהִתְחַלֵּף. וְדָבָר שֶׁיֵּשׁ בְּעַשְׂיָתוֹ מִצְוָה.

מַה אִית לְהּ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ קִצְבָּה. רַבִּי יִרְמְיָה סָבַר מֵימַר שֶׁלֹּא נָתְנָה הַתּוֹרָה קִצְבָּה בַּמָּה פְּסָחִים יִדָּחֶה אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָל הַשָּׁנָה. רַבִּי יוֹסֵי סָבַר מֵימַר שֶׁאֵין אַתְּ יָכוֹל לַעֲמוֹד עַל מִנְיָנָן. רַבִּי יוֹסָה כַּד הֲוָה מַפְטִיל אִילֵּין נְתִינָה הַתּוֹרָה קִצְבָּה בַּמָּה פְּסָחִים יִדָּחוּ אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָל הַשָּׁנָה.

רַב חִסְדָּא אָמַר

[דף פ״ט ע״א]

דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן תִּפְתֵּר שֶׁהָיָה שָׁם חַבּוּרָה אַחַת שֶׁלֹּא שָׁחֲטָה.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא מִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי יַנַּאי אָמַר וְהוּא שֶׁשָּׁכַח וּמָל אֶת שֶׁל שַׁבָּת בְּעֶרֶב שַׁבָּת.

מָלוֹ בְּשַׁחֲרִית. רַבִּי זְעֵירָא אָמַר סָבַר רַבִּי יַנַּאי פָּטוּר. רַבִּי בָּא אָמַר חַיָּיב. וּלְיֵידָא מִילָּה אָמְרָה רַבִּי יַנַּאי בָּא לְהוֹדִיעֲךָ אֵיכָן דֶּרֶךְ הַתִּינוֹקוֹת לַחֲלֹף.

עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי זְעֵירָא כְּרַבִּי יַנַּאי עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַב כְּרַבִּי מֵאִיר.

אָמַר רַבִּי מְנָא קוּמִי רַבִּי יוֹסֵי מַה דְּמַר רַב חִסְדָּא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. וּמַה דְּמַר רַבִּי יַנַּאי כְּרַבִּי מֵאִיר. וּמְשַׁיְּרִין דָּבָר בֵּין רַבִּי מֵאִיר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן וְאַשְׁכְּחַן פְּלִיגָא בֵּין רַבִּי מֵאִיר לְבֵין רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּשִׁיּוּר

אִילּוּ הַתִּנוֹקוֹת סְפֵקוֹת

[דף פ״ט ע״ב]

מַה אַתְּ עָבִיד לוֹ כַּדָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ קִצְבָּה אוֹ כְּדָבָר שֶׁאֵין לוֹ קִצְבָּה. אֵין תַּעֲבִדִינוּן כַּדָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ קִצְבָּה וְהוּא שֶׁיְּהֵא שָׁם תִּינוֹק אֶחָד לָמוּל. אָמַר רַבִּי יוֹסָה מִלֵּיהוֹן דְּרַבָּנָן עַבְדוֹן לוֹן כַּדָּבָר שֶׁאֵין לוֹ קִצְבָּה. וְהוּא שֶׁיֵּשׁ שָׁם תִּינוֹק אֶחָד לָמוּל.

אִיתָא חָמֵי הִקְדִּים זְמַנּוֹ פְּטוּר. אֲחַר זְמַנּוֹ חַיָּיב.

רַב הוּנָא אָמַר חִלּוּפִין הִיא מַתְנִיתִין דְּתָנֵי אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל מִי שֶׁהָיָה לוֹ לָמוּל אַחַר שַׁבָּת וּמָלוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁחָיָב. וְעַל מִי שֶׁהָיָה לוֹ לָמוּל בָּעֶרֶב שַׁבָּת וּמָלוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּיב חַטַּאת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן מִן קוֹשְׁיֵי מִקְשֵׁי לָהּ רַבִּי יַנַּאי וְהוּא שֶׁשָּׁכַח וּמָל שֶׁל שַׁבָּת בְּעֶרֶב שַׁבָּת.

רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה אָמַר זוֹ דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן. אֲבָל דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי אֲפִילוּ דָּבָר שֶׁאֵין בַּעֲשִׂיָּתָן מִצְוָה הוֹאִיל וְטוֹעֶה בּוֹ לְשֵׁם מִצְוָה פָּטוּר.

פֵּרֵשׁ אֵינוֹ חוֹזֵר אֶלָּא עַל צִיצִין הַמְּעַכְּבִין אֶת הַמִּילָה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסָה אֲפִילוּ פֵּרֵשׁ חוֹזֵר אֲפִילוּ עַל צִיצִין שֶׁאֵין מְעַכְּבִין אֶת הַמִּילָה. חֲיֵי דִין רַבִּי יוֹסֵי חֲיֵי דְּתָנֵינַן תַּמָּן רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת שָׁכַח וְהוֹצִיא אֶת הַלּוּלָב לִרְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוֹצִיאוֹ בִּרְשׁוּת.

אַף בְּסַכִּין שֶׁל מִילָה וְאַף בְּמִילָה בֵּן. מִמַּה דְּמַר רַבִּי יוֹחָנָן דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי אֲפִילוּ פֵּירֵשׁ חוֹזֵר אֲפִילוּ עַל צִיצִין שֶׁאֵין מְעַכְּבִין אֶת הַמִּילָה הֲדָא אָמְרָה אֲפִילוּ בְּסַכִּין שֶׁל מִילָה בֵּן אֲפִילוּ בְּמִילָה בֵּן׃

הֲלָכָה ה מתני׳ קָטָן נִמּוֹל לִשְׁמוֹנָה לְתִשְׁעָה לַעֲשָׂרָה לְאַחַד עָשָׂר לִשְׁנֵים עָשָׂר לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר. בְּדַרְכּוֹ לִשְׁמוֹנָה נוֹלָד בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת נִמּוֹל לְתִשְׁעָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת עֶרֶב שַׁבָּת נִמּוֹל לַעֲשָׂרָה יוֹם טוֹב לְאַחַר שַׁבָּת נִמּוֹל לְאַחַד עָשָׂר שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה נִמּוֹל לִשְׁנֵים עָשָׂר.

קָטָן הַחוֹלֶה אֵין מוֹלִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיִּבְרִיא׃

[דף צ׳ ע״א]

גְּמָרָא יֵשׁ קָטָן נִמּוֹל לְיוֹמוֹ. הֵיךְ עֲבִידָא. יָלְדָה וְאַחַר כָּךְ נִתְגַּיְּירָה נִמּוֹל לְיוֹמוֹ. נִתְגַּיְּירָה וְאַחַר כָּךְ יָלְדָה נִמּוֹל לִשְׁמוֹנָה.

יַעֲקֹב אִישׁ כְּפַר נְבוֹרָיָא שָׁאַל לְרַבִּי חַגַּי. מַעֲתָּה נוֹלָד בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת נִמּוֹל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. אָמַר לֵיהּ אִילּוּ חֲוֵינָן אֲנָא וְאַתְּ עָלִין בְּחַד תְּרַע דִּילְמָא חֲוֵינָן יָכְלִין מִכְווֹנָה.

שְׁמוּאֵל אָמַר אֲחָזָתוֹ חַמָּה מַמְתִּינִין לוֹ שְׁלֹשִׁים יוֹם. אוֹתָם שְׁלֹשִׁים יוֹם מַהוּ לְהַאֲכִילוֹ חָלָב תְּרוּמָה. מַהוּ לְסוּכוֹ שֶׁמֶן תְּרוּמָה, נִשְׁמְעִינָהּ מִן הֲדָא הָעֶרֶל וְכָל הַטְּמֵאִין לֹא יֹאכְלוּ בִּתְרוּמָה נְשֵׁיהֶם וְעַבְדֵיהֶן יֹאכְלוּ.

וְרַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי תַּנְחוּם בַּר חַיָּיא אֵין עָרְלָה אֶלָּא מִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וּלְהַלָּן. וְתָנֵי בֵּן: כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם אָסוּר לְהַאֲכִילוֹ חָלָב תְּרוּמָה וּלְסוּכּוֹ שֶׁמֶן תְּרוּמָה. לֵילֵי שְׁמִינִי מַה אַתְּ עָבַד לֵיהּ. מִמַּה דְּתָנֵי לֵילֵי שְׁמִינִי כְּנִכְנָם לַדִּיר לְהִתְעַשֵּׂר. הֲדָא אָמְרָה לֵיל שְׁמִינִי כִּשְׁמִינִי. וְתָנֵי בֵּן כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים מַתָּר לְהַאֲכִילוֹ חָלָב תְּרוּמָה וּלְסוּכּוֹ שֶׁמֶן תְּרוּמָה:

הֲלָכָה ו מתני׳ אֵלּוּ הֵן צִיצִין הַמְעַכְּבִין אֶת הַמִּילָה בָּשָׂר הַחוֹפֶה אֶת רוֹב הָעֲטָרָה אֵינוֹ אוֹכֵל בִּתְרוּמָה. אִם הָיָה בַּעַל בָּשָׂר מְתַקְּנוֹ מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן, מָל וְלֹא פָרַע אֶת הַמִּילָה כְּאִלּוּ לֹא מָל:

גְּמָרָא אֵלּוּ צִיצִין הַמְעַכְּבִין אֶת הַמִּילָה. רַבִּי אָבִינָא בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה: בְּחֹפֶה רוֹב גּוּבְהָהּ שֶׁל עֲטָרָה. רַבִּי יוֹסָה בֶּן חֲנִינָא אוֹמֵר: בְּחֹפֶה רוֹב גֹּבַהּ עֲטָרָה. רַבִּי טְבַיי בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: בּוֹדְקִין אוֹתוֹ בְּשָׁעָה שֶׁמִּתְקַשֶּׁה:

מָל וְלֹא פָרַע אֶת הַמִּילָה כְּאִלּוּ לֹא מָל. תָּנֵי: וְעָנוּשׁ כָּרֵת. רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּהוּ: הֲדָא דְתֵימַר בְּשֶׁאֵין בּוֹ כְּדֵי לְמָרֵק. אֲבָל אִם יֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְמָרֵק – מְמָרֵק וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

תָּנֵי:

[דף צ׳ ע״ב]

כָּל שָׁעָה שֶׁעוֹסֵק בְּמִילָה חוֹזֵר בֵּין עַל צִיצִין הַמְעַכְּבִין בְּמִילָה בֵּין עַל צִיצִין שֶׁאֵין מְעַכְּבִין, פֵּרֵשׁ אֵינוֹ חוֹזֵר אֶלָּא עַל צִיצִין הַמְעַכְּבִין בְּמִילָה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי אֲפִילּוּ עַל צִיצִין שֶׁאֵין מְעַכְּבִין הַמִּילָה. אִם פֵּרֵשׁ חוֹזֵר. הֲיֵי דִין רַבִּי יוֹסָה הִיא דְתָנֵינַן תַּמָּן רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת וְשָׁכַח וְהוֹצִיא אֶת הַלּוּלָב בִּרְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוֹצִיאוּ בִּרְשׁוּת אַף בְּסַפְּיָן שֶׁל מִילָה אַף בַּמַּצָּה כֵּן. מִמַּה דְּמַר רַבִּי יוֹחָנָן דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסָה אֲפִילּוּ עַל צִיצִין שֶׁאֵין מְעַכְּבִין בְּמִילָה אִם פֵּרֵשׁ חוֹזֵר. הֲדָא אָמְרָה אַף בְּסַפְּיָן שֶׁל מִילָה וְאַף בַּמַּצָּה כֵּן:

הדרן עלך רבי אליעזר

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק כ

הֲלָכָה א מתני׳ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר תּוֹלִין אֶת הַמְשַׁמֶּרֶת בְּיוֹם טוֹב.

וְנוֹתְנִין לְתִלּוּיָה בְּשַׁבָּת וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵין תּוֹלִין אֶת הַמְשַׁמֶּרֶת בְּיוֹם טוֹב וְאֵין נוֹתְנִין לְתִלּוּיָה בְּשַׁבָּת אֲבָל נוֹתְנִין לְתִלּוּיָה בְּיוֹם טוֹב:

גְּמָרָא תָּנֵי: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וַחֲכָמִים שֶׁנּוֹטְעִין אוֹהָלִין בַּתְּחִלָּה בְּיוֹם טוֹב וְעַל מַה נֶחְלְקוּ עַל מוֹסִיפִין שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מוֹסִיפִין בְּיוֹם טוֹב וְאֵין מוֹסִיפִין בְּשַׁבָּת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵין מוֹסִיפִין בְּיוֹם

טוֹב וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת. וְכָא לֹא בְתוֹסֶפֶת אָנַן קָיְימִין. אָמַר רַבִּי אָבִין בַּר כַּהֲנָא תִּפְתֵּר בְּמִשְׁמֶרֶת חֲדָשָׁה שֶׁמַּכְשִׁירָה לִכְלִי. כָּל שֶׁכֵּן מְהַלְּכָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. מַה אִם תַּמָּן שֶׁמַּכְשִׁירָהּ לִכְלִי אֶת אָמַר מַתָּר. כָּאן שֶׁאֵינוֹ מַכְשִׁירָהּ לִכְלִי לֹא כָּל שֶׁכֵּן. אָמַר רַבִּי חִינְנָא אָתְיָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּתָנֵי בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה אַף בְּמַכְשִׁירֵי אוֹכֶל נֶפֶשׁ הִתִּירוּ.

רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי בָּא בְּדִבְרֵי הַמַּכְשִׁיר וּבְלְבַד מִלְּמַעְלָן. כַּהֲדָא בִימֵי רַבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי הָוָה רִיבְעָה בְּבֵי מִדְרָשָׁא וְהַוֹן פָּרְסִין קִילְעֵיה מֵאֶתְמוֹל בְּאַרְבַּע אַמּוֹת וּלְמָחָר הָווּ פָּרְסִין כּוּלְּהוֹן. סַבְרוֹן מֵימַר מִדִּבְרֵי רַבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי בָּדְקוּן וְאַשְׁכְּחוּן דְּלָאו מִדַּעַת רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פָּזִי עַד שֶׁיִּפְרוֹס רַבָּן.

רַבִּי חִייָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן הַנּוֹטֵעַ אוֹהָלִין בְּשַׁבָּת חַייָב מִשּׁוּם בּוֹנֶה. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא אֵינוֹ אֶלָּא כְּפוֹרְסָן וּמְקַפְּלָן בְּשַׁבָּת. רַבִּי בָּא בַּר כֹּהֵן בְּעָא קוֹמֵי רַבִּי יוֹסֵי הָהֵן כְּלָּה דְּעַל אַרוֹנָה מַהוּ. אָמַר לֵיהּ בֵּיוָן דְּהִיא פְּרוּסָה מֵאֶתְמוֹל נַעֲשָׂה כְּפוֹתֵחַ וְנוֹעֵל בְּשַׁבָּת.

רַבִּי זְעֵירָה, רַב חִייָה בַּר אַשִׁי בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: הַמִּשְׁתַּמֵּר – חַייָב מִשּׁוּם בּוֹרֵר. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: לֹא מִסְתַּבְּרָא אֶלָּא מִשּׁוּם מְרַקֵּד. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יוֹנָה תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: בְּקַדְמֵיתָא הֲווִינָן אָמְרִין יָאוּת. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: מַה הַמְרַקֵּד קָמַח לְמַטָּן וְסֹלֶת לְמַעְלָן.

[דף צ"א ע"א]

אַף הַמְּשַׁמֵּר יַיִן לְמַטָּן וּשְׁמָרִים לְמַעְלָן. וְלֹא הֲווִינָן אָמְרִין בְּלוּם לָמָּה? שֶׁהַתֵּר מִכְּלָל בְּרִירָה וְהַתֵּר מִכְּלָל שְׁמוּר. הַתֵּר מִכְּלָל בְּרִירָה – בּוֹרֵר כְּדַרְכּוֹ בְּחֵיקוֹ וּבַתַּמְחוּי. הַתֵּר מִכְּלָל שְׁמוּר – נוֹתְנִין לַתְּלוּיָה בְּיוֹם טוֹב, וְלֹא הַתֵּר מִכְּלָל הַרְקָדָה. דְּתַנִּי ר' חֲנִינָה בְּרוֹקָה בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה: אֵין שׁוֹנִין אֶת הַקֶּמַח אֲבָל מְרַקְּדִין לַאֲחוֹרֵי נָפָה, אֵין תֵּימָא מִשּׁוּם מְרַקֵּד – יְהֵא אָסוּר! אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן: וּדְלָא כְּרַבִּי יוּדָה, דְּתָנֵי בְּשֵׁם ר' יוּדָה: אַף מַכְשִׁירֵי אוֹכֶל נֶפֶשׁ הִתִּירוּ. בָּעֲיָא דָּא מִילְתָא: מַהוּ לְשַׁנּוֹת קֶמַח לַאֲחוֹרֵי הַנָּפָה, כְּרַבָּנָן:

הלכה ב מתני' – נוֹתְנִין מַיִם עַל גַּבֵּי הַשְּׁמָרִים בִּשְׁבִיל שֶׁיִּצָּלוּ,

וּמְסַנְּנִין אֶת הַיַּיִן בְּסוּדָרִין וּבִקְפִיפָה מִצְּרִית, וְנוֹתְנִין בֵּיצָה בְּמְסַנֶּנֶת שֶׁל חֲרָדָל,

וְעוֹשִׂין יֵינוּמְילִין בַּשַּׁבָּת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בַּשַּׁבָּת, בְּכוֹס, בְּיוֹם טוֹב, בְּלָגִין, וּבַמּוֹעֵד, בְּחָבִית. רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר, חַכֵּל לְפִי הָאוֹרְחִין

גמרא – ר' בָּא בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אוֹתָהּ כְּמִין תִּיק. בָּעֲיָא דָּא מִילְתָא, מַהוּ לְכְפוֹתָן וְנַעֲשֵׂית תִּיק מֵאֵילֶיהָ? אָמַר רַבִּי מַתַּנְיָה? מַטֶּה אוֹתָהּ עַל צִדָּהּ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת כְּשֶׁעוֹשֶׂה בְּחוֹל.

כְּנֵי מַתְנִיתִין, מְפָרְדִין בֵּיצָה בִּמְסַנָּנֶת שֶׁל חַרְדָּל.

גּוּשׁ שֶׁל חַרְדָּל, ר׳ יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי אֶלִיעֶזֶר: מְמָעֲךְ בַּיָּד אֲבָל לֹא בַּכְּלִי. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: מְמָעֲךְ בֵּין בַּיָּד בֵּין בַּכְּלִי. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן: וַהֲלֹא הַכְּלָבִים אֵין עוֹשִׂין אוֹתָהּ בֵּן. רַבִּי חִזְקִיָּה רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מְמָעֲךְ בֵּין בַּיָּד בֵּין בַּכְּלִי:

וְעוֹשִׂין יֵינוֹמִילִין בַּשַּׁבָּת. רַבִּי יֶסָא בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה יַיִן וּדְבָשׁ וּפִלְפְּלִין:

הלכה ג מתני׳ – **אֵין שׁוֹרִין אֶת הַחִלְתִּית בַּפּוּשְׁרִין, אֲבָל נוֹתֵן לְתוֹךְ הַחַמִּין.**

וְאֵין שׁוֹרִין אֶת הַכַּרְשִׁינִין וְלֹא שָׁפִין אוֹתָן, אֲבָל נוֹתֵן לְתוֹךְ הַקְּעָרָה אוֹ לְתוֹךְ הַכַּלְבָּלָה.

אֵין כּוֹבְרִין אֶת הַתֶּבֶן בַּכְּבָרָה, וְלֹא יִתְּנֶנּוּ עַל גַּבֵּי מָקוֹם גָּבוֹהַּ בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּרֵד הַמּוֹץ, אֲבָל נוֹטֵל הוּא בַּכְּבָרָה וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הָאֲבוּס.

גמרא – אָמַר רַבִּי מָנָא: כֵּינִי מַתְנִיתָא אֲבָל נוֹתְנָהּ לְפָנָיו לְתוֹךְ הַחַמִּין.

רַב הוּנָא אָמַר: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּפוּשְׁרִין, הָא בְּצוֹנֵן – מֻתָּר. רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: אֲפִלּוּ בְּצוֹנֵן – אָסוּר. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן: וַהֲלֹא לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּפוּשְׁרִין, אֶלָּא

[דף צ״א ע״ב]

עַל חִנָּם יָגַעְנוּ.

רַב הוּנָא אָמַר: מֵי חִלְתִּית מוּתָּר לִשְׁתּוֹתָם בְּשַׁבָּת. שְׁמוּאֵל אָמַר חִלְתִּית עַצְמָהּ מַאֲכָל בְּרִיאִים הוּא.

רַב הוּנָא אָמַר מַאן דְּאָכַל מַתְקַל זוּזָא מִינֵּיהּ מִסְתַּכֵּן וְעוֹר נָחֲלָץ. ר׳ בָּא אָכַל מַתְקַל זוּזָא מִינֵּיהּ וּפֵרַשׁ לַנָּהָר:

אֵין שׁוֹרִין אֶת הַכַּרְשִׁינִין. מִשּׁוּם בּוֹרֵר:

וְאֵין שָׁפִין אוֹתָן. מִשּׁוּם דָּשׁ:

אֵין כּוֹבְרִין אֶת הַתֶּבֶן בִּכְבָרָה וְלֹא יִתְּנֶנָּה בָּמָקוֹם גָּבוֹהַּ בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּרֵד הַמּוֹץ. מִשּׁוּם מְרַקֵּיד:

הֲלָכָה ד מתני׳ גּוֹרְפִין מִלִּפְנֵי הַפֶּטֶם וּמְסַלְּקִין לַצְּדָדִין מִפְּנֵי הָרֵיעִי דִּבְרֵי ר׳ יוֹסֵה וַחֲכָמִים אוֹסְרִין

נוֹטְלִין מִלִּפְנֵי בְּהֵמָה זוֹ וְנוֹתְנִין לִפְנֵי בְּהֵמָה זוֹ בְּשַׁבָּת:

גמרא מִפְּנֵי מַה שָּׁהַפְּטָם מוּתָּר הָרֵעִי אוֹכֵל.

בְּעָיָא דָּא מִיקְּתָא מַהוּ לִיטּוֹל מִלִּפְנֵי בְּהֵמָה זוּ וְלִיתֵּן לִפְנֵי בְּהֵמָה זוּ. וְלָאוּ מַתְנִיתָא הִיא נוֹטְלִין מִלִּפְנֵי בְּהֵמָה זוּ וְנוֹתְנִין לִפְנֵי בְּהֵמָה זוּ בְּשַׁבָּת מַתְנִיתָא מִן בְּמִינוֹ צְרִיכָא לֵיהּ מִן בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. תָּנֵי נוֹטֵל אָדָם מִלִּפְנֵי הַחֲמוֹר וְנוֹתֵן לִפְנֵי פָּרָה. מִלִּפְנֵי בְּהֵמָה שֶׁפִּיהָ רַע וְנוֹתֵן לִפְנֵי בְּהֵמָה שֶׁפִּיהָ יָפֶה:

הֲלָכָה ה' מתני' הַקַּשׁ שֶׁעַל גַּבֵּי הַמִּטָּה לֹא יְנַעְנְעֶנּוּ בְּיָדוֹ אֲבָל מְנַעְנְעוֹ בְּגוּפוֹ.

אִם הָיָה מַאֲכָל בְּהֵמָה אוֹ שֶׁהָיָה עָלָיו כַּר אוֹ סָדִין מְנַעְנְעוֹ בְּיָדוֹ.

מַכְבֵּשׁ שֶׁל בַּעֲלֵי בָּתִּים מַתִּירִים אֲבָל לֹא כּוֹבְשִׁין וְשֶׁל כּוֹבְסִין לֹא יִגַּע בּוֹ ר' יְהוּדָה אוֹמֵר אִם הָיָה מוּתָּר מֵעֶרֶב שַׁבָּת מַתִּיר אֶת כֵּלָיו וְשׁוֹמְטָן:

גמרא מַתְנִיתָא בְּשֶׁלֹּא יָשַׁן עָלָיו מֵאֶתְמוֹל. אֲבָל אִם יָשַׁן עָלָיו מֵאֶתְמוֹל בְּגוּפוֹ הוּא.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי: רְאשׁוֹנִים הָיוּ שׁוֹאֲלִין מַהוּ דֶּרֶךְ אֲצִילֵי יָדָיו. אָמַר רַבִּי יַנַּאי: קָרוֹחַ קְרִיחָה קָפוֹחַ קְפִיחָה שְׁפוֹךְ צְנִינִים עַל מַאן דְּעָדֵי לֵיהּ נָפַל בֵּיתֵיהּ עַל מַאן דְּרָוִיחַ עָלֵיהּ. תָּנֵי רַבִּי חִיָּיה הָדֵין דִּין לָעָנִי.

וְהָתָנֵי מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי מֵאִיר בְּחוֹתָמוֹת שֶׁבַּקַּרְקַע שֶׁמְּפַקְפְּקִין וּמַפְקִיעִין וּמַתִּירִין וְחוֹתְכִין בְּשַׁבָּת. מְפַקְפְּקִין אֲבָל לֹא מַפְקִיעִין וְלֹא מַתִּירִין וְלֹא חוֹתְכִין בְּכֵלִים בְּשַׁבָּת מוּתָּר וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם טוֹב. הָדָא אָמְרָה מַכְבֵּשׁ עָשׂוּ אוֹתוֹ בְּקַרְקַע. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי

[דף צ"ב ע"א]
מַתְנִיתָא אָמְרָה בֵּן, שֶׁל כּוֹבְסִין לֹא יִגַּע בּוֹ:

הדרן עלך תולין

[באלו הארבעה פרקים שלפנינו לא מצאנו לחם בריתות בארבעה העתקות ישנות שהיו לפנינו:]

(א) נוֹטֵל אָדָם אֶת בְּנוֹ וְהָאֶבֶן בְּיָדוֹ,

כַּלְכָּלָה וְהָאֶבֶן בְּתוֹכָהּ.

מְטַלְטְלִין תְּרוּמָה טְמֵאָה עִם הַטָּהוֹרָה וְעִם הַחֻלִּין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף מַעֲלִין אֶת הַמְדַמָּע בְּאֶחָד וּמֵאָה:

(ב) חָאָבָן שֶׁעַל פִּי הֶחָבִית, מַטֶּה עַל צִדָּהּ וְהִיא נוֹפֶלֶת.

הָיְתָה בֵין הֶחָבִיּוֹת, מַגְבִּיהָהּ וּמַטֶּה עַל צִדָּהּ וְהִיא נוֹפֶלֶת.

מָעוֹת שֶׁעַל הַפַּר, נוֹעֵר אֶת הַפַּר וְהֵן נוֹפְלוֹת.

הָיְתָה עָלֶיהָ לִשְׁלֶשֶׁת, מְקַנְּחָהּ בִּסְמַרְטוּט. הָיְתָה עַל שֶׁל עוֹר, נוֹתְנִין עָלֶיהָ מַיִם עַד שֶׁתִּכָּלֶה:

(ג) בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִין, מַגְבִּיהִין מִן הַשַּׁלְחָן עֲצָמוֹת וּקְלִפִּין. וּבֵית שַׁמַּאי אוֹמְרִין, נוֹטֵל אֶת הַטַּבְלָה כֻּלָּהּ וּמְנַעֲרָהּ. מַעֲבִירִין מִלִּפְנֵי הַשַּׁלְחָן פֵּרוּרִין פָּחוֹת מִכַּזַּיִת וְשֶׁעָר שֶׁל אֲפוּנִין וְשֶׁעָר שֶׁל עֲדָשִׁים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה. סְפוֹג, אִם יֵשׁ לוֹ עוֹר בֵּית אֲחִיזָה, מְקַנְּחִין בּוֹ, וְאִם לָאו, אֵין מְקַנְּחִין בּוֹ. (וְחָכָמִים אוֹמְרִים) בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, נִטָּל בַּשַּׁבָּת, וְאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה:

הלכה א' חָבִית שֶׁנִּשְׁבְּרָה מַצִּילִין מִמֶּנָּה מָזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת וְאוֹמֵר לַאֲחֵרִים בּוֹאוּ וְהַצִּילוּ לָכֶם וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִסְפֹּג. אֵין סוֹחֲטִין אֶת הַפֵּרוֹת לְהוֹצִיא מֵהֶן מַשְׁקִין אִם יָצְאוּ מֵעַצְמָן אֲסוּרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִם לָאוֹכְלִין הַיּוֹצֵא מֵהֶן מוּתָּר. וְאִם לְמַשְׁקִין הַיּוֹצֵא מֵהֶן אָסוּר. חַלּוֹת דְּבַשׁ שֶׁרִפְּקָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת וְיָצְאוּ מֵעַצְמָן אֲסוּרִין וְרַבִּי לְעָזָר מַתִּיר:

הֲלָכָה ב' כָּל שֶׁבָּא בְּחַמִּין מִלִּפְנֵי הַשַּׁבָּת שׁוֹרִין אוֹתוֹ בְּחַמִּין בְּשַׁבָּת. וְכָל שֶׁלֹּא בָּא בְּחַמִּין לִפְנֵי שַׁבָּת מְדִיחִין אוֹתוֹ בְּחַמִּין בְּשַׁבָּת חוּץ מִן הַמָּלִיחַ הַיָּשָׁן וְדָגִים מְלוּחִים קְטַנִּים וְקוּלְיָם הָאִיסְפַּנְיָן שֶׁהֲדָחָתָן זוֹ הִיא גְּמַר מְלַאכְתָּן:

הֲלָכָה ג' שׁוֹבֵר אָדָם אֶת הֶחָבִית לוֹכַל מִמֶּנָּה גְּרוֹגָרוֹת וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹתָהּ כֵּלִי. אֵין נוֹקְבִין מִגּוּפָּה שֶׁל חָבִית דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי (אוֹמֵר) מַתִּיר. לֹא יִקְבֶּינָּה מִצִּידָּהּ וְאִם הָיְתָה נְקוּבָה לֹא יִתֵּן עָלֶיהָ שַׁעֲוָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְמָרֵחַ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מַעֲשֶׂה בָּא לִפְנֵי רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי בַּעֲרֶב וְאָמַר חוֹשֵׁשׁ אֲנִי לוֹ מֵהַטָּאת:

הֲלָכָה ד' נוֹתְנִין תַּבְשִׁיל לְתוֹךְ הַבּוֹר בִּשְׁבִיל שֶׁיִּהֵא שָׁמוּר וְאֶת הַמַּיִם הַיָּפִים בָּרָעִים בִּשְׁבִיל שֶׁיִּצְּנוּ וְאֶת הַצּוֹנְנִין בְּחַמִּין בִּשְׁבִיל שֶׁיֵּחַמּוּ. מִי שֶׁנִּשְׁרוּ בֵּלָיו בַּדֶּרֶךְ מְהַלֵּךְ בָּהֶן וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. הִנִּיעַ לָחֲצֵר הַחִיצוֹנָה שׁוֹטְחָן בַּחַמָּה אֲבָל לֹא כְּנֶגֶד הָעָם:

הֲלָכָה ה' הָרוֹחֵץ בְּמֵי מְעָרָה וּבְמֵי טְבֶרְיָה וְנִסְתַּפֵּג אֲפִילוּ בְּעֶשֶׂר לוּנְטִיּוֹת לֹא יִבְיאֵם בְּיָדוֹ. אֲבָל עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם מִסְתַּפְּגִין בַּלּוּנְטִית אַחַת פְּנֵיהֶן יְדֵיהֶן וְרַגְלֵיהֶן וּמְבִיאִין אוֹתוֹ בְּיָדָם:

הֲלָכָה ו׳ סָבִין וּמְמַשְׁמְשִׁין בִּבְנֵי מֵעַיִן אֲבָל לֹא מִתְעַסְּקִין וְלֹא מִתְגָּרְדִין. אֵין יוֹרְדִין לְפִילוּמָא וְאֵין עוֹשִׂין אֲפִיקְטְפִיזִין בְּשַׁבָּת וְאֵין מְעַצְּבִין אֶת הַקָּטָן וְלֹא מַחֲזִירִין אֶת הַשָּׁבָר. מִי שֶׁנִּפְרְקָה יָדוֹ אוֹ רַגְלוֹ לֹא יִטְרְפֶם בְּצוֹנֵן אֲבָל רוֹחֵץ הוּא כְּדַרְכּוֹ וְאִם נִתְרַפֵּא נִתְרַפֵּא: סליק פִּירְקָא

פֶּרֶק כג

הֲלָכָה א׳ שׁוֹאֵל אָדָם מֵחֲבֵירוֹ כַּדֵּי יַיִן וְכַדֵּי שֶׁמֶן וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ הַלְוֵינִי. וְכֵן אִשָּׁה מֵחֲבֶרְתָּהּ כִּכָּרוֹת. וְאִם אֵינוֹ מַאֲמִינוֹ מֵנִיחַ טַלִּיתוֹ אֶצְלוֹ וְעוֹשֶׂה

[דף צ״ב ע״ב]

עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן לְאַחַר שַׁבָּת. וְכֵן עֶרֶב פְּסָחִים בִּירוּשָׁלַם שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת מַנִּיחַ טַלִּיתוֹ אֶצְלוֹ וְאוֹכֵל אֶת פִּסְחוֹ וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן לְאַחַר יוֹם טוֹב:

הֲלָכָה ב׳ מוֹנֶה אָדָם אֶת אוֹרְחָיו וְאֶת פֵּרְפְּרוֹתָיו מִפִּיו אֲבָל לֹא מִן הַכְּתָב. מֵפִיס אָדָם עִם בָּנָיו וְעִם בְּנֵי בֵיתוֹ עַל הַשּׁוּלְחָן וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת מָנָה גְּדוֹלָה כְּנֶגֶד מָנָה קְטַנָּה מִשּׁוּם קוּבְיָא. מַטִּילִין חַלָּשִׁים עַל הַקָּדָשִׁים בְּיוֹם טוֹב אֲבָל לֹא עַל הַמָּנוֹת:

הֲלָכָה ג׳ לֹא יִשְׁכֹּר פּוֹעֲלִים בְּשַׁבָּת וְלֹא יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵירוֹ לְשָׁכוֹר לוֹ פּוֹעֲלִים וְאֵין מַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם לְשָׁכוֹר פּוֹעֲלִים וּלְהָבִיא פֵּירוֹת. אֲבָל מַחְשִׁיךְ הוּא לִשְׁמוֹר וּמֵבִיא פֵּירוֹת בְּיָדוֹ. כְּלַל אָמַר אַבָּא שָׁאוּל כָּל שֶׁאֵנִי זַכַּאי בַּאֲמִירָתוֹ רַשַּׁאי אֲנִי לְהַחֲשִׁיךְ עָלָיו:

הֲלָכָה ד׳ מַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם לְפַקֵּחַ עַל עִיסְקֵי כַּלָּה וְעַל עִיסְקֵי הַמֵּת. לְהָבִיא לוֹ אָרוֹן וְתַכְרִיכִין. גּוֹי שֶׁהֵבִיא חֲלִילִין בְּשַׁבָּת לֹא יִסְפּוֹד בָּהֶן יִשְׂרָאֵל אֶלָּא אִם כֵּן בָּאוּ מִמָּקוֹם קָרוֹב. עָשׂוּ לוֹ אָרוֹן וְחָפְרוּ לוֹ קֶבֶר יִקָּבֵר בּוֹ יִשְׂרָאֵל אִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל לֹא יִקָּבֵר בּוֹ עוֹלָמִית:

הֲלָכָה ה׳ עוֹשִׂין כָּל צָרְכֵי הַמֵּת סָכִין וּמְדִיחִין אוֹתוֹ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יָזוּז בּוֹ אֵבֶר. שׁוֹמְטִין אֶת הַפַּר מִתַּחְתָּיו וּמַטִּילִין אוֹתוֹ עַל הַחוֹל בְּשַׁבִּיל שֶׁיִּמָּתֵין. קוֹשְׁרִין אֶת הַלָּחִי לֹא שֶׁיַּעֲלֶה אֶלָּא שֶׁלֹּא יוֹסִיף. וְכֵן קוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרָה סוֹמְכִין אוֹתָהּ בְּסַפְסָל אוֹ בַּאֲרוּכוֹת הַמִּיטָּה לֹא שֶׁתַּעֲלֶה אֶלָּא שֶׁלֹּא תוֹסִיף. אֵין מְאַמְּצִין אֶת הַמֵּת בְּשַׁבָּת וְלֹא בְּחוֹל עִם יְצִיאַת נָפֶשׁ. וְכָל הַמְּאַמֵּץ עִם יְצִיאַת נָפֶשׁ הֲרֵי זֶה שׁוֹפֵךְ דָּמִים: סליק פִּירְקָא

פרק כד

הֲלָכָה א׳ מִי שֶׁהֶחְשִׁיךְ בַּדֶּרֶךְ נוֹתֵן כִּיסוֹ לַנָּבְרִי וְאִם אֵין עִמּוֹ נָבְרִי מַנִּיחוֹ עַל הַחֲמוֹר. הִגִּיעַ לֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה נוֹטֵל אֶת הַכֵּלִים הַנִּטָּלִים בְּשַׁבָּת וְשֶׁאֵינָן נִיטָּלִין מַתִּיר אֶת הַחֲבָלִים וְהַשַּׁקִּין נוֹפְלִין׃

הֲלָכָה ב׳ מַתִּירִין פְּקִיעֵי עָמִיר לִפְנֵי בְהֵמָה וּמְפַסְפְּסִין אֶת הַכִּפִּין אֲבָל לֹא אֶת הַזִּירִין׃ אֵין מְרַסְּקִין לֹא אֶת הַשַּׁחַת וְלֹא אֶת הֶחָרוּבִין לִפְנֵי בְהֵמָה בֵּין דַּקָּה בֵּין גַּסָּה. רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר בֶּחָרוּבִין לְדַקָּה׃

הֲלָכָה ג׳ אֵין אוֹבְסִין אֶת הַגָּמָל וְלֹא דוֹרְסִין אֲבָל מַלְעִיטִין. אֵין מַמְרִין אֶת הָעֲגָלִים אֲבָל מַלְעִיטִין אוֹתָן. מְהַלְקְטִין לַתַּרְנְגוֹלִים וְנוֹתְנִין מַיִם עַל גַּבֵּי מִזְרָקָן אֲבָל לֹא גוֹבְלִין וְאֵין נוֹתְנִין מַיִם לִפְנֵי דְּבוֹרִים וְלִפְנֵי יוֹנִים שֶׁל שׁוֹבָךְ אֲבָל נוֹתְנִין לִפְנֵי אַוָּזִין וְתַרְנְגוֹלִים וְלִפְנֵי יוֹנִים הִירוּדוֹסִיּוֹת׃

הֲלָכָה ד׳ מְחַתְּכִין אֶת הַדִּילוּעִין לִפְנֵי הַבְּהֵמָה וְאֶת הַנְּבֵילָה לִפְנֵי הַכְּלָבִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִם לֹא הָיְתָה נְבֵילָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת אֲסוּרָה לְפִי שֶׁאֵינָהּ מִן הַמּוּכָן׃

הֲלָכָה ה׳ מְפִירִין נְדָרִים בַּשַּׁבָּת וְנִשְׁאָלִין נְדָרִים שֶׁהֵן לְצוֹרֶךְ הַשַּׁבָּת. פּוֹקְקִין אֶת הַמָּאוֹר וּמוֹדְדִין אֶת הַמַּטְלִית וְאֶת הַמִּקְוֶה. מַעֲשֶׂה בִּימֵי אָבִיו שֶׁל רַבִּי צָדוֹק וּבִימֵי אַבָּא שָׁאוּל בֶּן בָּטְנִית שֶׁפָּקְקוּ אֶת הַמָּאוֹר בְּטָפִיחַ וְקָשְׁרוּ אֶת הַמִּקְוֶה בְּגֶמִי לֵידַע אִם יֵשׁ בַּגִּיגִית פּוֹתֵחַ טֶפַח וְאִם לַאו. מִדְּבְרֵיהֶן לָמְדִנוּ שֶׁפּוֹקְקִין וּמוֹדְדִין וְקוֹשְׁרִין בְּשַׁבָּת׃

סָלֵיק פִּירְקָא וּסְלִיקָא לָהּ מַסֶּכְתָּא שַׁבָּת בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּסַיְּעָן מֵרֵישׁ וְעַד כְּעַן

הַדְרָן עָלָךְ מַסֶּכֶת שַׁבָּת, וְהַדְרָךְ עָלָן. דַּעְתָּן עָלָךְ מַסֶּכֶת שַׁבָּת, וַדַּעְתָּךְ עָלָן. לָא נִתְנַשֵּׁי מִנָּךְ מַסֶּכֶת שַׁבָּת, וְלָא תִתְנַשֵּׁי מִנָּן, לָא בְּעָלְמָא הָדֵין וְלָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי: (ג׳ פְּעָמִים)

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא תּוֹרָתְךָ אֻמָּנוּתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְתִהֵא עֻמָּנוּ לָעוֹלָם הַבָּא.

חֲנִינָא בַּר פָּפָּא, רְמִי בַּר פָּפָּא, נַחְמָן בַּר פָּפָּא, אַחַאי בַּר פָּפָּא, אַבָּא מָרִי בַּר פָּפָּא, רַבְרָם בַּר פָּפָּא, רַכִּישׁ בַּר פָּפָּא, סוּרְחָב בַּר פָּפָּא, אַדָּא בַּר פָּפָּא, דָּרוּ בַּר פָּפָּא׃

הַעֲרֶב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה כֻּלָּנוּ אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ׃

מֵאֲבִי תְּהַמֵּנִי מִצְוֹתֶךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי; יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ, לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ, כִּי בָם חִיִּיתָנִי: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֶלָה וָעֶד׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁשִּׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְלֹא שַׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קַרְנוֹת. שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וְהֵם מַשְׁכִּימִים, אֲנִי מַשְׁכִּימִים לְדִבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדִבָּרִים בְּטֵלִים. אֲנִי עֲמֵלִים וְהֵם עֲמֵלִים, אֲנִי עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שְׂכַר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכַר. אֲנִי רָצִים וְהֵם רָצִים, אֲנִי רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רָצִים לִבְאֵר שַׁחַת. שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לִבְאֵר שַׁחַת, אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם, וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי, כְּשֵׁם שֶׁעָזַרְתַּנִי לִסְיֵים מַסֶּכֶת שַׁבָּת, כֵּן תַּעְזְרֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּכְתּוֹת וּסְפָרִים אֲחֵרִים וּלְסַיְּמָם, לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה. זְכוּת כָּל הַתַּנָּאִים וְאַמּוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, יַעֲמוֹד לִי וּלְזַרְעִי, שֶׁלֹּא תָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם. וְתִתְקַיֵּם בִּי, בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחָךְ: כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ, וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אוֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ, בְּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם׃

מַסֶּכֶת עֵירוּבִין

[דף א' ע"א]

הלכה א' מתני' מְבוֹי שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרִים אַמָּה, יְמַעֲטוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵינוֹ צָרִיךְ.

וְהָרָחָב מֵעֲשֶׂר אַמּוֹת, יְמַעֲטוּ. וְאִם יֵשׁ לוֹ צוּרַת הַפֶּתַח, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא רָחָב מֵעֲשֶׂר אַמּוֹת, אֵין צָרִיךְ לְמַעֲטוּ.

גמרא – ר' יוֹסָה אָמַר לָהּ סְתָם. רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַב רַבָּנָן: יִלְפִּין לָהּ מִפִּתְחוֹ שֶׁל הֵיכַל. וְרַבִּי יוּדָה יָלִיף לָהּ מִפֶּתַח הָאוּלָם,

[דף א' ע"ב]

אִם מִפֶּתַח הָאוּלָם – דַּיּוֹ אַרְבָּעִים אַמָּה. דְּתָנֵינַן תַּמָּן: פֶּתַח הָאוּלָם גָּבוֹהַּ אַרְבָּעִים אַמָּה וְרָחָב עֶשְׂרִים. אָמַר, תְּנִי רַבִּי חִיָּה: אֲפִלּוּ אַרְבָּעִים חֲמִשִּׁים אַמָּה. תְּנֵי בַּר קַפָּרָא, אֲפִלּוּ מֵאָה אַמָּה.

אָמַר רַבִּי אָבִין ר' יוּדָה: כְּדַעְתֵּיהּ וְרַבָּנָן כְּדַעְתְּהוֹן, דְּתָנֵינַן תַּמָּן: וְכֵן גְּשָׁרִים הַמְפַלָּשִׁין מְטַלְטְלִין תַּחְתֵּיהֶן בַּשַּׁבָּת; דִּבְרֵי רַבִּי יוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין.

הֵיךְ מַה דְּתֵימַר תַּמָּן אַתְּ רוֹאֶה אֶת הַמַּלְתֵּירָה כְּלוּ יוֹרֶדֶת וְסוֹתֶמֶת, אוּף הָכָא אַתְּ רוֹאֶה אֶת הַתִּקְרָה כְּלוּ יוֹרֶדֶת וְסוֹתֶמֶת.

הוּא דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוּדָה בְּסָפָה, הוּא דַּעְתֵּיהּ בְּמָבוֹי, הוּא דַּעְתְּהוֹן דְּרַבָּנָן בְּסָפָה הוּא דַּעְתְּהוֹן בְּמָבוֹי.

וְלֹא דָמְיָא, יֵשׁ דְּבָרִים כְּשֵׁרִים בְּסָפָה וּפְסוּלִין בְּמָבוֹי, כְּשֵׁרִין בְּמָבוֹי וּפְסוּלִין בְּסָפָה. דּוֹקְרָנִין – כְּשֵׁרִין בְּסָפָה וּפְסוּלִין בְּמָבוֹי. וְתָנֵי בֵּן, הֵבִיא אַרְבָּעָה דּוֹקְרָנִין וְסִכֵּךְ עַל גַּבֵּיהֶן סָפָה – כְּשֵׁרָה. מָבוֹי – פָּסוּל. הָדָא דְּתֵימַר בִּגְבוֹהִין ג' לְמַעְלָה מִפָּתְחֵי הַמָּבוֹי, אֲבָל אִם אֵינָן גְּבוֹהִין ג' מִפָּתְחֵי הַמָּבוֹי – כָּשֵׁר. כְּשֶׁאֵין בָּהֶן רֹחַב אַרְבָּעָה, אֲבָל אִם יֵשׁ בָּהֶן רֹחַב אַרְבָּעָה אֲפִלּוּ גְּבוֹהִין כַּמָּה – כָּשֵׁר.

דָּפְנוֹת כְּשֵׁרוֹת בְּסָפָה וּפְסוּלוֹת בְּמָבוֹי. וְתָנֵי בֵּן, שְׁתַּיִם כְּהִלְכָתָן וּשְׁלִישִׁית אֲפִלּוּ טֶפַח כָּשֵׁר. רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן: שְׁתַּיִם שֶׁל אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה טְפָחִים, וּשְׁלִישִׁית אֲפִלּוּ טֶפַח – כָּשֵׁר, וּבְמָבוֹי עַד שֶׁיְּהֵא

מְגַפְּפִ מֵאַרְבַּע רוּחוֹתָיו. רָחַב מֵעֲשָׂר אַמּוֹת, סָפָה – כְּשֵׁרָה וּמְבוֹי פָּסוּל. הִדְלָה עָלֶיהָ אֶת הַגֶּפֶן וְאֶת הַדְּלַעַת, הֲדָא דְתֵימַר עַל בֵּית סָאתַיִם, אֲבָל יַתִּיר מִבֵּית סָאתַיִם נַעֲשֵׂית כְּמְחִיצָה שֶׁהוּקְפָה זֵרָעִים, שֶׁאֵין מְטַלְטֵל בָּהּ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת.

[דף ב' ע"א]

חֲמָתָה מְרֻבָּה מִצִּלָּתָהּ, בְּסָפָה – פְּסוּלָה, וּבְמָבוֹי – כְּשֵׁר. סָפָה מְקֹרֶה – פְּסוּלָה. מָבוֹי מְקֹרֶה – כָּשֵׁר. רַבִּי אַמִּי בְּשֵׁם רַב הוֹשַׁעְיָא: לֹא סוֹף דָּבָר מְקֹרֶה, אֶלָּא נָתַן מַלְתֵּרָא, יֵשׁ בּוֹ רָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים – מַפְרֶתֶת אֶת הַמָּבוֹי.

רַבִּי אַחָא רַבִּי חִינָּנָא בְּשֵׁם כַּהֲנָא: חֲלָכָה כְּרַבִּי יוּדָה, דְּלֹא כֵן מַה אֲנַן אָמְרִינַן, רַבִּי יוּדָה וַחֲכָמִים תְּהֵא חֲלָכָה כְּרַבִּי יוּדָה?!

אֶלָּא בְּגִין דְּאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: חֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקֵּל בְּהִלְכוֹת עֵרוּבִין,

וְאָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: חֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. וּמַקְשִׁינַן עָלַיהּ, לֹא כֵן אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: חֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקֵּל בְּהִלְכוֹת עֵרוּבִין? לֹא כֵן אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: חֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי? וְקַשְׁיֵינָן עָלָהּ, סָבְרִין מֵימַר יָחִיד אֵצֶל יָחִיד, הָא יָחִיד אֵצֶל חֲכָמִים – לֹא, אָתָא רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, חֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. וַאֲפִילוּ חֲכָמִים הַחֲלוּקִין עָלָיו. וְכָא תְּהֵא חֲלָכָה כְּרַבִּי יוּדָה וַאֲפִילוּ חֲכָמִים הַחֲלוּקִים עָלָיו.

שְׁמוּאֵל אָמַר: חֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקֵּל בְּעֵרוּבִין. אָמַר לֵיהּ רַב חִיָּה בַּר אַשִׁי: כְּגוֹן הַהוּא דְתָנֵינַן תַּמָּן, וְכֵן גְּשָׁרִים הַמְפֻלָּשִׁין – מְטַלְטְלִין תַּחְתֵּיהֶן בַּשַּׁבָּת; דִּבְרֵי רַבִּי יוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. אָמַר לוֹ: לֹא עֵרוּבִין אָמַרְתִּי אֶלָּא מִחִיצוֹת. סָבַר כַּהֲנָא כַּהֲדָא דִּשְׁמוּאֵל, לְפוּם כֵּן צָרִיךְ מֵימַר אֵין חֲלָכָה כְּרַבִּי יוּדָה,

לֹא אָמַר אֶלָּא לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, הָא בְּסוֹף עֶשְׂרִים – כָּשֵׁר. וּתְנֵיא כְּרַב דְּרַב אָמַר:

[דף ב' ע"ב]

סוֹף שְׁעוּרָן לְהָקֵל. רַבִּי יוֹחָנָן: סוֹף שְׁעוּרָן לְהַחְמִיר. רַבִּי חִיָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מָבוֹי שֶׁקּוֹרָתוֹ לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, נוֹתֵן קוֹרָה בְּתוֹךְ עֶשְׂרִים וּמְמַעֵט בְּתוֹךְ עֶשְׂרִים. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: וְהוּא שֶׁיְּהֵא כָּל הַכָּשֵׁר קוֹרָה בְּתוֹךְ עֶשְׂרִים. רַבִּי חִלְקִיָּה אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא: וַאֲפִילוּ כְּרַב אַתָּיָא הִיא, דְּרַב אָמַר: שְׁחִיטָה מֻחֱצָה

לְמֶחֱצָה – כְּשֵׁרָה. וְלָמָּה אָמַר פְּסוּלָה? מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן, שֶׁאִם תֵּימַר שֶׁיִּהְיֶה בְּתוֹךְ עֶשְׂרִים אַף הוּא נוֹתֵן לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים:

יְמַעֵט: כֵּיצַד יְמַעֵט? עוֹשֶׂה אִיסְטַבָּא עַל פְּתַח הַמָּבוֹי וּמַתִּיר. הַמָּבוֹי כַּמָּה יְהֵא בָּהּ? רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: אַרְבָּעָה טְפָחִים כְּדֵי מְבוֹי. רַבִּי יוֹסָה אוֹמֵר: טֶפַח כְּדֵי קוֹרָה. חַבְרַיָּא אָמְרִין: כָּל שֶׁהוּא, חֲרֵי אֵין כָּאן גֹּבַהּ עֶשְׂרִים אַמָּה עַל רֹחַב טֶפַח,

לֹא הָיָה גֹּבַהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים – צָרִיךְ לָחוֹק.

כַּמָּה יָחוֹק? רַבִּי אַחָא אָמַר: ד׳ אַמּוֹת כְּדֵי מָבוֹי. רַבִּי יוֹסָה אָמַר: ד׳ טְפָחִים כְּדֵי מָקוֹם.

ר׳ יַעֲקֹב בַּר אַחָא ר׳ יוֹסָה בְּשֵׁם ר׳ יוֹחָנָן: עוֹשֶׂה חָרִיץ עַל פֶּתַח הַמָּבוֹי עָמוֹק י׳ וְרָחָב ד׳ וּמַתִּיר הַמָּבוֹי, בֵּין מִבִּפְנִים בֵּין מִבַּחוּץ, וְהוּא שֶׁיְּהֵא בְּתוֹךְ ג׳ לְכָתְלֵי הַמָּבוֹי, וְאֶפִּלּוּ כְּמַאן דְּמַר תַּמָּן אַרְבָּעָה – מוֹדֵי הָכָא בְּג׳. תַּמָּן חוּץ לַמָּבוֹי בְּרַם הָכָא בְּתוֹךְ הַמָּבוֹי.

עָשָׂה גָּדֵר בְּפֶתַח הַמָּבוֹי גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה וּמַתִּיר הַמָּבוֹי, בֵּין מִבִּפְנִים בֵּין מִבַּחוּץ. הָיָה שָׁם גָּדֵר, אִם מִתְלַקֵּט הוּא עֲשָׂרָה טְפָחִים מִתּוֹךְ ג׳ – צָרִיךְ קוֹרָה, וְאִם לָאו – אֵין צָרִיךְ. אִית תַּנֵּי תָּנֵי: ׳מִתּוֹךְ אַרְבַּע׳; מָאן דְּמַר

[דף ג׳ ע״א]

׳מִתּוֹךְ שָׁלֹשׁ׳ – רַבָּנָן. מַאן דְּמַר ׳מִתּוֹךְ אַרְבַּע׳ – רַבִּי מֵאִיר.

הָיָה מוּנְדָּרָן (מִדְרוֹן) בְּאֶמְצַע הַמָּבוֹי לָעֲלִיּוֹנִים – נִדּוֹן מִשּׁוּם חָרִיץ. לַתַּחְתּוֹנִים – מִשּׁוּם גָּדֵר:

הָרָחָב מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת יְמַעֵט: כֵּיצַד מְמַעֵט? נוֹתֵן מַלְתֵּרָה בְּפֶתַח הַמָּבוֹי וּמַתִּיר הַמָּבוֹי. לְרֹחַב אֵיתַמְּרַת. וְרַבָּנָן עָבְדִין לָהּ אֶפִּלּוּ בְּגָבוֹהַּ.

וְלֹא בְּפָרוּץ לְמִלּוּאוֹ הוּא?

נַעֲשֵׂית כְּאַכְסַדְרָה. רַבִּי מַתִּיר אַכְסַדְרָה בְּבֵית שָׁרֵיי. כַּמָּה עַמּוּדִין הָיָה בָּהּ? רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: אָמַר ר׳ חִיָּא ר׳ יוֹסָה, חַד אָמַר: שִׁשָּׁה. וְחַד אָמַר: שִׁמּוֹנָה. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: וְלֹא פְּלִיגִי, מָאן דְּמַר שִׁשָּׁה – לֹא מְחַשֵּׁב אִילֵּין תְּרֵין בָּרַיְיתָא (לֹא מַחְשִׁיב אֶת שְׁנֵי הָעַמּוּדִים), מָאן דְּמַר שְׁמוֹנָה – מְחַשֵּׁב אִילֵּין תְּרֵין בָּרַיְיתָא.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת נְדָרִים פֶּרֶק חֲמִישִׁי

ה,א הַנּוֹדֵר מִן הַבֵּית מִן הָעֲלִיָּה, וְקִדֵּם לִנְדְרוֹ נוֹדַע שֶׁנָּפְלוּ לוֹ בִּירוּשָׁה, אוֹ שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ בְּמַתָּנָה, וְאָמַר: ״אִילּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁכֵּן לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר״ – הֲרֵי זֶה מֻתָּר.

מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהִדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁלֹּא לַעֲלוֹת לִירוּשָׁלַיִם, וּבָאת וְהֶעֱבִירוּהָ עַל נִדְרוֹ, וְעָלְתָה וּבָאת וְשָׁאֲלָה אֶת רַבִּי יוֹסֵי, אָמַר לוֹ: ״אִילּוּ הָיִיתְ יוֹדַעַ שֶׁמְּבַטֶּלֶת אֶת דִּבְרֵיךְ שֶׁלֹּא בְּפָנֶיךָ, מַדִּירָה הָיִיתְ״? אָמַר לוֹ: ״לֹא״! וְהִתִּירוּ רַבִּי יוֹסֵי.

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אוֹמְרִים לוֹ – ״אִלּוּ אֶחָד הָיָה מְפֻיָּסְךָ, הָיִיתָ נוֹדֵר? אִם אָמַר: ׳לָאו׳ – הֲרֵי זֶה מֻתָּר. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר: אוֹמְרִים לוֹ – ״אִילּוּ חַס הָיִיתָ לְבִזָּה, הָיִיתָ נוֹדֵר״? אָמַר לוֹ: ׳לָאו׳ – הֲרֵי זֶה מֻתָּר.

ה,ב רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: יֵשׁ נֵדֶר שֶׁמִּקְצָתוֹ מֻתָּר וּמִקְצָתוֹ אָסוּר. כֵּיצַד? נָדַר מִן הַכַּלְכָּלָה שֶׁהָיָה בְּנוֹת שׁוּחַ בְּתוֹכָהּ, אָמַר, אִילּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁבְּנוֹת שׁוּחַ בְּתוֹכָהּ, לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר אֶלָּא לִשְׁאָר כַּלְכָּלָה – הַתֹּר בִּבְנוֹת שָׁבַע וּבִשְׁאָר הַכַּלְכָּלָה אָסוּר. נָדַר מִן הַבְּצָלִים וְאָמַר: אִילּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהַכּוּפְרִי יָפֶה לַלֵּב לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר אֶלָּא מִשְׁאָר בְּצָלִים – הַתֹּר בַּכּוּפְרִי, וּשְׁאָר בְּצָלִים – אָסוּר. עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָה וְלִמֵּד: שֶׁהַנֵּדֶר שֶׁהַתֹּר מִקְצָתוֹ – הַתֹּר כֻּלּוֹ.

ה,ג כֵּיצַד? אָמַר: ׳קוֹנָם שֶׁאֵינוֹ נֶהֱנֶה לְכֶלְכֶם וְהַתֹּר אֶחָד מֵהֶן׳ – הִתִּירוּ כֻּלָּן. ״שֶׁאֲנִי נֶהֱנֶה לָזֶה וְלָזֶה׳ וְהַתֹּר הָאֶמְצָעִי – הֵימֵנּוּ וּלְמַטָּה מִמֶּתֹר הֵימֵנּוּ וּלְמַעְלָה אָסוּר. ׳קוֹנָם שֶׁאֲנִי נֶהֱנֶה לִפְלוֹנִי׳, וְשָׁהָה כְּדֵי דִּבּוּר וְחָזַר וְאָמַר: ׳לִפְלוֹנִי׳ – אָסוּר בְּרִאשׁוֹן וּמֻתָּר בַּשֵּׁנִי. כַּמָּה הוּא כְּדֵי דִּבּוּר? כְּדֵי שְׁאֵלַת שָׁלוֹם, הָרַב לַתַּלְמִיד.

ה,ד ׳קוֹנָם שֶׁאֲנִי נֶהֱנֶה לִפְלוֹנִי, וְעוֹד לִפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי׳, ׳קוֹנָם שֶׁאֲנִי נֶהֱנֶה לוֹ׳ – הֲרֵי אֵלּוּ

הַשָּׁלֵם

שְׁנֵי נְדָרִים. הַתֹּר הָרִאשׁוֹן – הַתֹּר הַשֵּׁנִי. לֹא הַתֹּר הָרִאשׁוֹן – לֹא הַתֹּר הַשֵּׁנִי. קוֹנָם שֶׁאֲנִי נֶהֱנֶה לִפְלוֹנִי וּלְכָל מִי שֶׁנִּשְׁאָלִין לוֹ עָלָיו – נִשְׁאָלִין לוֹ עַל הָרִאשׁוֹן, וְחוֹזְרִין וְנִשְׁאָלִין לוֹ עַל הַשֵּׁנִי.

ה,ה נִתְכַּוֵּן לִדּוֹר בָּעוּלָּה וְנָדַר בַּנָּזִיר, בַּקָּרְבָּן וְנָדַר בַּשְּׁבוּעָה – מֻתָּר. בָּעוּלָּה וְנָדַר בַּקָּרְבָּן, בַּחֵרֶם וְנָדַר בַּנָּזִיר, בַּקָּרְבָּן וְנָדַר בַּשְּׁבוּעָה – פּוֹתְחִין לוֹ פֶּתַח אֶחָד עַל כֻּלָּם. אִם אָמַר: ׳נָדַרְתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה מִשְּׁנֵיהֶם נָדַרְתִּי׳ – פּוֹתְחִין פֶּתַח אֶחָד עַל כֻּלָּן.

ה,ו הַנּוֹדֵר מִן הָעִיר – נִשְׁאָל לֶחָכָם שֶׁבָּעִיר, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא נִשְׁאַל עַל פִּי עַצְמוֹ. מִישְׂרָאֵל – נִשְׁאַל לֶחָכָם שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא נִשְׁאַל עַל פִּי עַצְמוֹ. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר: פּוֹתְחִין לוֹ פֶּתַח לְאָדָם בְּכִבּוּד עַצְמוֹ וּבִכְבוֹד בָּנָיו. אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: זְכִיתָה בָּהּ וּבִכְלִים שֶׁעָלֶיהָ. כְּשֶׁמֵּת מַה הָיוּ אוֹמְרִים לְפָנָיו בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל? ״עַל רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּכִינָה הַמַּלְבִּישְׁכֶם שָׁנִי עִם עֲדִי, גַּם הַמַּעֲלֶה עֲדִי זָהָב עַל לְבוּשְׁכֶן״.

מַסֶּכֶת נְדָרִים פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. הַפָּרַת נְדָרִים כָּל הַיּוֹם. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמְרוּ: הֲפָרַת נְדָרִים מֵעֵת לְעֵת. כֵּיצַד? הָיוּ עַל אִשְׁתּוֹ חֲמִשָּׁה נְדָרִים, אוֹ שֶׁהָיוּ לוֹ חֲמֵשׁ נָשִׁים, וְנָדְרוּ כֻּלָּן, וְאָמַר: כֻּלָּן מָפְרִין, מוּפָר לִיךְ נֵדֶר זֶה – לֹא הוּפַר אֶלָּא נֵדֶר זֶה, וְלֹא הֻפַּר אֶלָּא לָהּ לְבַד. ׳מַה רָאִית שֶׁתִּדּוֹרִי׳, ׳אִי אֶפְשִׁי שֶׁתִּדּוֹרִי׳, ׳אֵין זֶה נֵדֶר׳ – לֹא אָמַר כְּלוּם. ׳מוּפָר׳, ׳מְבֻטָּל זֶה׳ – הֲרֵי זֶה בָּטֵל. ׳קָיֵם לִיךְ׳, ׳יָפֶה עָשִׂית׳, ׳אַף אֲנִי כְּמוֹתֵךְ׳, ׳אִם לֹא נָדַרְתְּ מַדִּירֵךְ אֲנִי׳ – אֵין יָכוֹל לְהָפֵר.

ב. אֵימָתַי אָמְרוּ: ׳מֵת הַבַּעַל נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לָאָב׳? בִּזְמַן שֶׁלֹּא שָׁמַע, אוֹ שֶׁשָּׁמַע וְהֵפֵר, אוֹ שֶׁשָּׁמַע וְשָׁתַק. שָׁמַע וְהֵפֵר וּמֵת בּוֹ בַּיּוֹם, אֲבָל שָׁמַע וְשָׁתַק, שָׁמַע וְקִיֵּם וָמֵת בְּיוֹם שֶׁל אַחֲרָיו – אֵין יָכוֹל לְהָפֵר. שָׁמַע בַּעְלָהּ וְלֹא

תּוֹסֶפְתָּא

הֵפֵר לָהּ, וְלֹא הִסְפִּיק הָאָב לְשְׁמוֹעַ עַד שֶׁמֵּת הַבַּעַל, זֶה הוּא שֶׁאָמְרוּ: ׳מֵת הַבַּעַל – נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לָאָב׳. שָׁמַע אָבִיהָ וְלֹא הֵפֵר לָהּ, וְלֹא הִסְפִּיק הַבַּעַל לְשְׁמוֹעַ עַד שֶׁמֵּת הָאָב, זֶה הוּא שֶׁאָמְרוּ: ׳מֵת הָאָב– לֹא נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לַבַּעַל׳.

ג. שָׁמַע בַּעְלָהּ וְהֵפֵר לָהּ, וְלֹא הִסְפִּיק אָבִיהָ לְשְׁמוֹעַ עַד שֶׁמֵּת – הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה, שֶׁאֵין הַבַּעַל מֵפֵר אֶלָּא בְּשֻׁתָּפוּת הָאָב. שָׁמַע אָבִיהָ וְהֵפֵר לָהּ, וְלֹא הִסְפִּיק הַבַּעַל לְשְׁמוֹעַ עַד שֶׁמֵּת, וְנִתְאָרְסָה לְאַחֵר – יַחֲזֹר הָאָב וְיָפֵר חֶלְקוֹ שֶׁל בַּעְלָהּ. אָמַר רַבִּי נָתָן: הֲרֵי הֵן דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵין יָכוֹל לְהָפֵר.

ד. נַעֲרָה הַמְאוֹרָסָה – אָבִיהָ וּבַעְלָהּ אֲחָרוֹן מְפִירִין נְדָרֶיהָ. שָׁמַע הָאָב וְהֵפֵר לָהּ, וְלֹא הִסְפִּיק הַבַּעַל לְשְׁמוֹעַ עַד שֶׁמֵּת, וְנִתְאָרְסָה – זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ: ׳אָבִיהָ וּבַעְלָהּ הָאַחֲרוֹן מְפִירִין נְדָרֶיהָ׳. שָׁמַע אָבִיהָ וְהֵפֵר לָהּ, וְלֹא הִסְפִּיק הַבַּעַל לְשְׁמוֹעַ עַד שֶׁמֵּת, וְנִתְאָרְסָה, יַחֲזֹר הַבַּעַל הַשֵּׁנִי וְיָפֵר חֶלְקוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן. אָמַר רַבִּי נָתָן: הֵן הֵן דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵין יָכוֹל לְהָפֵר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁגֵּרְשָׁהּ בּוֹ בַּיּוֹם, וְהֶחֱזִירָהּ בּוֹ בַּיּוֹם, אוֹ גֵּרְשָׁהּ בּוֹ בַּיּוֹם וְנִתְאָרְסָה לְאַחֵר, אֲבָל אִם בָּגְרָה וְנִשֵּׂאת, אוֹ שֶׁשָּׁהֲתָה שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ – אֵין יָכוֹל לְהָפֵר.

ה. שׁוֹמֶרֶת יָבָם, בֵּין יָבָם אֶחָד בֵּין שְׁנֵי יְבָמִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יָפֵר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: לְאֶחָד וְלֹא לִשְׁנַיִם. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר: לֹא לְאֶחָד וְלֹא לִשְׁנַיִם. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: וּמַה אִם אִשָּׁה, שֶׁאֵין לִי בָּהּ חֵלֶק עַד שֶׁלֹּא בָּאת לִרְשׁוּתוֹ, מִשֶּׁבָּאת לִרְשׁוּתוֹ – אֵינוֹ דִּין שֶׁנִּגְמְרָה לוֹ? אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָה: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּאִשָּׁה שֶׁאֵין לוֹ בָּהּ חֵלֶק, שֶׁכֵּשֵׁם שֶׁאֵין לִי בָּהּ חֵלֶק, כָּךְ אֵין לַאֲחֵרִים בָּהּ חֵלֶק, תֹּאמַר בְּאִשָּׁה שֶׁאֵין לוֹ בָּהּ חֵלֶק עַד שֶׁלֹּא בָּאת לִרְשׁוּתוֹ? וּמִשֶּׁבָּאת לִרְשׁוּתוֹ נִגְמְרָה לוֹ, שֶׁכֵּשֵׁם שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּהּ חֵלֶק, כָּךְ יֵשׁ לַאֲחֵרִים בָּהּ חֵלֶק. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מַה אַתָּה מֵשִׁיב עַל יָבָם אֶחָד? אָמַר לוֹ: כְּשֵׁם שֶׁלֹּא חִלְקָתְךָ לָנוּ בֵּין יָבָם אֶחָד לְבֵין שְׁנֵי יְבָמִין, בֵּין שֶׁעָשָׂה בָּהּ מַאֲמָר וּבֵין שֶׁלֹּא עָשָׂה בָּהּ מַאֲמָר, כָּךְ בִּנְדָרִים וּבִשְׁבוּעוֹת לֹא תַחֲלֹק. אָמַר לוֹ: [1]אֲבָל, אִלּוּ הָיִיתָ בִּימֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ וַהֲשֵׁבֹתָ תְּשׁוּבָה זוֹ[2].

ו. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מִקְוֶה יוֹכִיחַ, שֶׁמַּעֲלֶה אֶת הַטְּמֵאִים מִטֻּמְאָתָן וְאֵינוֹ מַצִּיל הַטְּהוֹרִין מִלִּטַּמֵּא. חָזַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְדָנוֹ דִּין אַחֵר: וּמַה אִם בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מֵפֵר נִדְרֵי עַצְמוֹ מֻשָּׁנָּדַר, הֲרֵי הוּא מֵפֵר נִדְרֵי עַצְמוֹ עַד שֶׁלֹּא יִדּוֹר, מָקוֹם שֶׁמֵּפֵר נִדְרֵי אִשְׁתּוֹ מֻשָּׁנָּדְרָה אֵינוֹ דִּין שֶׁיָּפֵר נִדְרֵי אִשְׁתּוֹ עַד שֶׁלֹּא תִּדּוֹר. אָמְרוּ לוֹ: וּמַה לְמֵפֵר נִדְרֵי עַצְמוֹ עַד שֶׁלֹּא יִדּוֹר, שֶׁאִם רָצָה לְהָקִים מְקַיֵּם, יָפֵר, נִדְרֵי אִשְׁתּוֹ עַד שֶׁלֹּא תִּדּוֹר שֶׁאִם רָצָה לְהָקִים אֵינוֹ יָכוֹל. דָּבָר אַחֵר (בַּמִּדְבָּר ל): ״אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ״ – אֶת שֶׁבָּא לְכְלָל ׳הָקֵם׳ בָּא לְכְלָל ׳הָפֵר׳, לֹא בָּא לְכְלָל ׳הָקֵם׳ לֹא בָּא לְכְלָל ׳הָפֵר׳.

ז. ׳שׁוֹר זֶה הֻקְדַּשׁ לְכִשֶּׁאֶקָּחֶנּוּ׳, ׳בֵּית זֶה הֻקְדַּשׁ לְכִשֶּׁאֶקָּחֶנּוּ׳, ׳תְּנוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי לְכִשֶּׁאַקְדֵּשֶׁנָּה׳ – לֹא אָמַר כְּלוּם. ׳שׁוֹר זֶה מָכוּר לְךָ לְכִשֶּׁאֶקָּחֶנּוּ׳, ׳בֵּית זֶה מָכוּר לְךָ לְכִשֶּׁאֶקָּחֶנּוּ׳ – לֹא אָמַר כְּלוּם. ׳שׁוֹר שֶׁאַרַשׁ מֵאַבָּא מָכוּר לְךָ׳, ׳מַה שֶּׁתַּעֲלֶה מִצּוּדְתִּי מָכוּר לְךָ׳ – לֹא אָמַר כְּלוּם, ׳מַה שֶּׁאַרַשׁ מֵאַבָּא הַיּוֹם׳, ׳מַה שֶּׁתַּעֲלֶה מִצּוּדְתִּי הַיּוֹם מָכוּר לְךָ׳– דִּבְרֵיו קַיָּמִין.

---

[1] כְּלוֹמַר, אֲפִלּוּ הָיִיתָ בִּימֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ שֶׁהָיָה מַעֲיִן הַמִּתְגַּבֵּר – הָיִיתָ מֵשִׁיב תְּשׁוּבָה זוֹ.

[2] בְּנֻסַּח הַגְּרַ״א: אָמַר: בֶּן עַזַּאי, חֻכָּל עָלֶיךָ בֶּן עַזַּאי שֶׁלֹּא שָׁמַעְתָּ אֶת רַבִּי עֲקִיבָא.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת נְדָרִים פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עִנּוּי נֶפֶשׁ בֵּין בֵּינוֹ לְבֵינָהּ אוֹ בֵּינָהּ לְבֵין אֲחֵרִים – יָפֵר, דָּבָר שְׁאֵין בּוֹ עִנּוּי נֶפֶשׁ – בֵּינוֹ לְבֵינָהּ יָפֵר, בֵּינָהּ לְבֵין אֲחֵרִים – לֹא יָפֵר, כֵּיצַד? אָמְרָה: קוֹנָם שֶׁאֲנִי עוֹשָׂה לְפִי אַבָּא, לְפִי אָבִיךָ, לְפִי אָחִי, לְפִי אָחִיךָ, שֶׁאֲנִי מְטִילָה תֶּבֶן וּמַיִם לְבָקָרְךָ – אֵין יָכוֹל לְהָפֵר מִפְּנֵי שֶׁבֵּינָהּ לְבֵין אֲחֵרִים, שֶׁלֹּא אֶכְחַל וְשֶׁלֹּא אַפְרְכֵּס וְשֶׁלֹּא אֶתְקַשֵּׁט, וְשֶׁלֹּא אֶשְׁמֵשׁ לְךָ מִטָּתִי – הֲרֵי זֶה יָפֵר מִפְּנֵי שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ.

ב. שֶׁלֹּא אַצִּיעַ לְךָ מַפָּה, וְשֶׁלֹּא אָדִיחַ לְךָ רַגְלֶיךָ, וְשֶׁלֹּא אֶמְזֹג לְךָ אֶת הַכּוֹס – אֵין צָרִיךְ לְהָפֵר, כּוֹפֶה אוֹתָהּ עַל כָּרְחָהּ, רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יָפֵר, מְשׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ל): "לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ".

ג. נָדְרָה שֶׁלֹּא תִטְעַם אֶחָד מִכָּל הַמִּינִין, בֵּין מַאֲכָל רַע בֵּין מַאֲכָל יָפֶה, אֲפִלּוּ לֹא טָעֲמָה אוֹתוֹ הַמִּין מִימֶיהָ – יָפֵר. אָמְרָה: קוֹנָם פִּלְפִּלִין שֶׁאֵינִי טוֹעֶמֶת, גְּלוּסְקִין שֶׁאֵינִי טוֹעֶמֶת, אֲפִלּוּ לֹא הָיָה לָהּ אוֹתוֹ הַמִּין מִימֶיהָ – יָפֵר. אָמְרָה קוֹנָם פֵּרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עָלַי, אִם יֵשׁ לוֹ בֶּהֶן חֵלֶק – יָפֵר. אִם לָאו – יָבִיא לָהּ מִשֶּׁלּוֹ. אָמְרָה: קוֹנָם פֵּרוֹת הַפַּרְכְּיָא זוֹ עָלַי, אִם יֵשׁ לוֹ בָּהֶן חֵלֶק – יָפֵר. אִם לָאו – יָבִיא לָהּ מֵהַפַּרְכְּיָא אַחֶרֶת. אָמְרָה: קוֹנָם פֵּרוֹת מְדִינָה זוֹ עָלַי, אִם יֵשׁ לוֹ בָּהֶן חֵלֶק – יָפֵר. וְאִם לָאו– יָבִיא לָהּ מִמְּדִינָה אַחֶרֶת.

ד. אָמְרָה: קוֹנָם פֵּרוֹת חֲנוָנִי זוֹ עָלַי, אִם יֵשׁ שָׁם חֲנוּת אַחֶרֶת – לֹא יָפֵר. וְאִם לָאו – יָפֵר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֲפִלּוּ הָיָה שָׁם מֵאָה חֲנֻיּוֹת, הוֹאִיל וְלֹא הָיְתָה פַּרְנָסְתּוֹ אֶלָּא הֵימֶנָּה – הֲרֵי זֶה יָפֵר, מִפְּנֵי שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ.

ה. קוֹנָם שֶׁאֲנִי נֶהֱנֶה לְבִרְיוֹת – אֵין יָכוֹל לְהָפֵר. יְכוֹלָה לֵהָנוֹת בְּלֶקֶט בִּשְׂכְחָה וּבְפֵאָה וּבְמַעֲשֵׂר עָנִי.

ו. נָדְרָה אִשְׁתּוֹ וְהֵפֵר לָהּ, וְסָבוּר נָדְרָה בִּתּוֹ נָדְרָה בִּתּוֹ וְהֵפֵר לָהּ, וְסָבוּר אִשְׁתּוֹ נָדְרָה – הֲרֵי זֶה יָקִים. וְאִם רָצָה – מֵפֵר. נָדְרָה בִּתּוֹ וְסָבוּר אִשְׁתּוֹ נָדְרָה וְקִיֵּם לָהּ, וְסָבוּר בִּתּוֹ נָדְרָה, נָדְרָה בִּתּוֹ וְקִיֵּם לָהּ, וְסָבוּר אִשְׁתּוֹ נָדְרָה – הֲרֵי זֶה יָפֵר. וְאִם רָצָה לְהָקִים – מְקַיֵּם.

ז. נָדְרָה מִן הַתְּאֵנִים וַעֲנָבִים. הֵפֵר לַתְּאֵנִים – יַחֲזֹר וְיָפֵר לָעֲנָבִים. לָעֲנָבִים – יַחֲזֹר וְיָפֵר לַתְּאֵנִים. לֹא הֵפֵר לַתְּאֵנִים וְהֵפֵר לָעֲנָבִים – אֲסוּרָה לֶאֱכוֹל בַּתְּאֵנִים וַעֲנָבִים. הֵפֵר לָעֲנָבִים וְלֹא הֵפֵר לַתְּאֵנִים – אֲסוּרָה לֶאֱכוֹל בָּעֲנָבִים וּתְאֵנִים. הֵפֵר לַתְּאֵנִים וְחָשְׂכָה, אֲסוּרָה לֶאֱכוֹל תְּאֵנִים וַעֲנָבִים. הֵפֵר לָעֲנָבִים וְחָשְׂכָה – אֲסוּרָה לֶאֱכוֹל עֲנָבִים וּתְאֵנִים. אָמְרָה: קוֹנָם תְּאֵנִים שֶׁאֲנִי טוֹעֶמֶת וְעוֹד עֲנָבִים שֶׁאֲנִי טוֹעֶמֶת – הֲרֵי אֵלּוּ שְׁנֵי נְדָרִים, מֵפֵר אֵיזֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה וּמְקַיֵּם אֵיזֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ל): "אִישָׁה יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ" – אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ לְזוֹ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ לְזוֹ.

ז,ח חֹמֶר בְּ׳הָקֵם׳ שֶׁאֵין בְּ׳הֵפֵר׳ וּבְ׳הֵפֵר׳ שֶׁאֵין בְּ׳הָקֵם׳, שֶׁהַשְׁתִּיקָה מְקַיֶּמֶת וְאֵין שְׁתִיקָה מְבַטֶּלֶת. הָאִישׁ מְקַיֵּם בְּלִבּוֹ וְאֵין הָאִשָּׁה מְבַטֶּלֶת בְּלִבָּהּ. יֵשׁ בְּ׳הָקֵם׳ שֶׁאֵין בְּ׳הֵפֵר׳ וְיֵשׁ בְּ׳הֵפֵר׳ שֶׁאֵין בְּ׳הָקֵם׳, מֻשָּׁ׳הָקֵם׳ – אֵין יָכוֹל לְהָפֵר וּמֻשָּׁ׳הֵפֵר׳ – אֵין יָכוֹל לְהָקֵם.

ז,ט אֶשֶׁת אִישׁ שֶׁאָמְרָה: ׳הֲרֵינִי נְזִירָה לְכָשֶׁאֶתְגָּרֵשׁ. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: לֹא יָפֵר. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: יָפֵר. אַלְמָנָה שֶׁאָמְרָה: הֲרֵינִי נְזִירָה לְכָשֶׁאֶנָּשֵׂא; רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: יָפֵר. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: לֹא יָפֵר, שֶׁרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר (בַּמִּדְבָּר ל): "וְנֵדֶר אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה כָּל אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ" – עַד שֶׁיְּהֵא אִסּוּר נוֹדֵר בְּשָׁעָה שֶׁהִיא אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה. וְרַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: "אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ" – עַד שֶׁיְּהֵא אִסּוּר שָׁעָה שֶׁאָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ. קוֹנָם שֶׁאֲנִי עוֹשָׂה לְפִיךָ שֶׁנֶּהֱנֶה, לְאַבָּא וּלְאָבִיךָ, רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יָפֵר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא יָפֵר. ׳נְטוּלָה הִיא מִן הַיְּהוּדִים (אִם)

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

מְשַׁמְשַׁתְּךָ אֲנִי׳ – יָפֶר חֶלְקוֹ וּמְשַׁמַּשְׁתּוֹ. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: לֹא יָפֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יָפֶר.

מַסֶּכֶת נָזִיר פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א,א בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: כְּנוּיֵי כְּנוּיִין אֲסוּרִין. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: כְּנוּיֵי כְּנוּיִין מֻתָּרִין. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין מַשִּׁיאִין עַל פִּי בַּת קוֹל. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִין: מַשִּׁיאִין עַל פִּי בַּת קוֹל.

א,ב הָאוֹמֵר ׳נְזִירוּת׳; רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הֲרֵי זֶה נָזִיר שְׁתַּיִם. הֲרֵינִי נָזִיר וְאַחַת – מוֹנֶה שְׁתַּיִם. וְעוֹד – מוֹנֶה שָׁלֹשׁ. אַחַת וְעוֹד וְשׁוּב – מוֹנֶה אַרְבַּע.

סוּמְכוֹס אוֹמֵר: הֲרֵינִי נָזִיר פּוּנְטוּגִין – הֲרֵי זֶה נָזִיר חֲמֵשׁ. טַטָרְגִין – הֲרֵי זֶה נָזִיר אַרְבַּע. טְרִיגִין – הֲרֵי זֶה נָזִיר שָׁלֹשׁ. דִּיגוֹן – הֲרֵי זֶה נָזִיר שְׁתַּיִם. הֵן – אַחַת. הֲרֵינִי נָזִיר אִם לֹא אֲגַלֶּה מִשְׁפָּחוֹת – הֲרֵי זֶה נָזִיר וְאַל יְגַלֶּה מִשְׁפָּחוֹת.

א,ג ׳הֲרֵינִי נָזִיר בְּשָׁעוֹת יוֹם כְּחַדְשֵׁי הַשָּׁנָה׳ – הֲרֵי זֶה נָזִיר שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה. ׳בִּימוֹת הַשַּׁבָּת כְּשֵׁנֵי שָׁבוּעַ כְּשִׁמְיטַת יוֹבֵל׳ – הֲרֵי זֶה נָזִיר שִׁבְעָה. ׳הֲרֵינִי נָזִיר כִּימֵי חַמָּה, כִּמְנַיַן יְמוֹת הַחַמָּה׳ – הֲרֵי זֶה נָזִיר שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחֲמֵשׁ נְזִירוּת כִּמְנַיַן יְמוֹת הַחַמָּה. ׳הֲרֵינִי נָזִיר כִּימוֹת הַלְּבָנָה, כִּמְנַיַן יְמוֹת הַלְּבָנָה׳ – נָזִיר שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים וְאַרְבַּע נְזִירוּת כִּמְנַיַן יְמוֹת הַלְּבָנָה. רַבִּי אוֹמֵר: עַד שֶׁיֹּאמַר: ׳נְזִירוּת עָלַי כִּמְנַיַן יְמוֹת הַחַמָּה וּכְמִנַיַן יְמוֹת הַלְּבָנָה׳.

א,ד רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אָמַר ׳הֲרֵינִי נָזִיר מִנַיַן הֶלְקֵטֵי קֵיץ[3] וּכְמִנַיַן שִׁבֳּלֵי שְׁמִיטָה׳ – הֲרֵי זֶה נָזִיר לְעוֹלָם וּמְגַלֵּחַ אֶחָד לְשִׁלְשִׁים יוֹם, עַד שֶׁיֹּאמַר: ׳לֹא לְכָךְ נִתְכַּוַּנְתִּי׳. ׳הֲרֵינִי נָזִיר כְּשֵׂעָר רֹאשִׁי, כַּעֲפַר הָאָרֶץ, כְּחוֹל הַיָּם׳ – הֲרֵי זֶה נָזִיר לְעוֹלָם, וּמְגַלֵּחַ אֶחָד לְשִׁלְשִׁים יוֹם. רַבִּי אוֹמֵר: אֵין זֶה מְגַלֵּחַ אֶחָד לְשִׁלְשִׁים יוֹם. ׳שֶׁאֵין זֶה נָזִיר עוֹלָם, הֲרֵינִי נָזִיר מִכָּאן וְעַד הַתְּהוֹם מִן הָאָרֶץ וְעַד לָרָקִיעַ׳ – הֲרֵי זֶה נָזִיר עוֹלָם. ׳הֲרֵינִי נָזִיר כָּל חַיַּי, הֲרֵינִי נָזִיר עוֹלָם׳ – הֲרֵי זֶה נָזִיר עוֹלָם. מֵאָה שָׁנָה, אוֹ מֵאתַיִם שָׁנָה, אֲפִלּוּ אֶלֶף שָׁנָה – אֵין זֶה נָזִיר עוֹלָם.

א,ה כֵּיצַד שְׁכִנּוּיֵי נְזִירוּת כִּנְזִירוּת, כָּךְ כִּנּוּיֵי שִׁמְשׁוֹן כְּשִׁמְשׁוֹן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נָזִיר שִׁמְשׁוֹן מְטַמֵּא לַמֵּתִים שֶׁשִּׁמְשׁוֹן עַצְמוֹ טִמֵּא לַמֵּתִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הָאוֹמֵר ׳הֲרֵינִי נָזִיר שִׁמְשׁוֹן׳ – לֹא אָמַר כְּלוּם, שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּשִׁמְשׁוֹן שֶׁיְּצָאָה נְזִירוּת מִפִּיו עָלָיו.

א,ו נְזִירוּת נוֹהֶגֶת בָּאָרֶץ וּבְחוּץ לָאָרֶץ, בֵּין שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֵׂעָר בֵּין שֶׁאֵין לוֹ שֵׂעָר, אַף עַל פִּי שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ו, יח): ״וְלָקַח אֶת שֵׂעָר רֹאשׁ נִזְרוֹ״, בֵּין שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַּפַּיִם וּבֵין שֶׁאֵין לוֹ כַּפַּיִם, אַף עַל פִּי שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ו, יט): ״וְנָתַן עַל כַּפֵּי הַנָּזִיר״.

א,ז הַמּוֹרֵט – בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: צָרִיךְ לְהַעֲבִיר תַּעַר עַל כָּל בְּשָׂרוֹ. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵין צָרִיךְ, וְכֵן בַּמְצֹרָע, וְכֵן בַּלּוֹיִם.

א,ח חֹמֶר בְּנָזִיר שֶׁאֵין בְּמִצְרָע, וְחֹמֶר בְּמִצְרָע שֶׁאֵין בְּנָזִיר – נָזִיר. אִם גִּלַּח בְּיוֹם מִלֹּאת סוֹפֵג אֶת אַרְבָּעִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמִצְרָע. מְצוֹרָע מְגַלֵּחַ רֹאשׁוֹ וּזְקָנוֹ וְגַבּוֹת עֵינָיו, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּנָזִיר. חֹמֶר בִּנְזִירוּת מִבִּשְׁבוּעוֹת וּבִשְׁבוּעוֹת מִבִּנְזִירוּת, שֶׁיֵּשׁ נָזִיר בְּתוֹךְ נָזִיר וְאֵין שְׁבוּעָה בְּתוֹךְ שְׁבוּעָה, חֹמֶר בִּשְׁבוּעוֹת, שֶׁשִּׁגְגַת שְׁבוּעוֹת – אֲסוּרָה. וְשִׁגְגַת נְזִירוּת – מֻתֶּרֶת.

הַשָּׁלֵם

[3] יֵשׁ מְפָרְשִׁים, הַיְנוּ כְּמִנְיַן שְׁבִילִים שֶׁעוֹשִׂים מִיבֵּשֵׁי תְּאֵנִים בֵּין הַקְּצִיעוֹת, כְּדֵי כַּאֲשֶׁר הֵם הוֹלְכִים בֵּינֵיהֶם – לֹא תִּהְיֶינָה הַקְּצִיעוֹת נִדְרָסוֹת בִּרְגְלֵיהֶם. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים כְּהֶלְקֵטֵי קֵיץ – הַיְנוּ, כַּאֲשֶׁר מְיַבְּשִׁים אֶת הַתְּאֵנִים עוֹשִׂים תִּלִּים תִּלִּים מְתֻאָנִים. וְאוּלַי יֵשׁ לְפָרֵשׁ כְּלָקֵט הַנּוֹשֵׁר בְּשָׁעַת קְצִירָה בְּעוֹנַת הַקַּיִץ ׳.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת נָזִיר פֶּרֶק שֵׁנִי

ב,א בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: כִּנּוּיֵי כִּנּוּיִין – אֲסוּרִין. כֵּיצַד? אָמַר: הֲרֵינִי נָזִיר מִן הַגְּרוֹגֶרֶת וּמִן הַדֶּבְלָה. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: נָזִיר. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינוֹ נָזִיר. אָמַר: ׳הֲרֵינִי נָזִיר עַל מְנָת שֶׁאֵהֵא שׁוֹתֶה יַיִן וּמְטַמֵּא לַמֵּתִים׳ – הֲרֵי זֶה נָזִיר, וּבָטֵל תְּנָאוֹ, שֶׁהוּא מַתְנֶה עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה, כָּל הַמַּתְנֶה עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה – תְּנָאוֹ בָּטֵל. יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁיֵּשׁ נְזִירִין אֲבָל אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁהַנְּזִירִין אֲסוּרִין בַּיַּיִן, שֶׁאָסוּר לִשְׁתּוֹת יַיִן וְלִטָּמֵא לַמֵּתִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵין לְךָ פֶּתַח גָּדוֹל מִזֶּה.

ב,ב ׳הֲרֵי עָלַי לְגַלֵּחַ חֲצִי נָזִיר׳ – הֲרֵי זֶה מְגַלֵּחַ נָזִיר שָׁלֵם; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִים. ׳הֲרֵינִי נָזִיר, וְעָלַי לְגַלֵּחַ נָזִיר, וְאִם גִּלַּח לְעַצְמוֹ׳ – לֹא יָצָא. ׳הֲרֵי עָלַי לְגַלֵּחַ חֲצִי נָזִיר וְעָלַי לְגַלֵּחַ נָזִיר, וְאִם גִּלַּח לְעַצְמוֹ׳ – לֹא יָצָא.

ב,ג ׳אֵלּוּ קָרְבָּנוֹת שֶׁאַזִּיר עֲלֵיהֶן׳ – לֹא אָמַר כְּלוּם, שֶׁנֶּאֱמַר ׳: "קָרְבָּנוֹ לַה׳ עַל נִזְרוֹ" – וְלֹא נִזְרוֹ עַל קָרְבָּנוֹ. ׳הֲרֵי עָלַי חַטָּאתוֹ וַאֲשָׁמוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי׳, מַדְּעָתוֹ – יָצָא. ׳שֶׁלֹּא מַדְּעָתוֹ׳ – לֹא יָצָא. ׳הֲרֵי זֶה חַטָּאתוֹ וַאֲשָׁמוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי׳, וְהָלַךְ הַלָּה וְהֵבִיא בְּעַצְמוֹ – הֲרֵי זֶה כַּחַטָּאת כְּאָשָׁם שֶׁכִּפְּרוּ בְּעָלֶיהָ.

ב,ד ׳הֲרֵי עָלַי לְגַלֵּחַ חֲצִי נָזִיר׳, וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ וְאָמַר: ׳וְאֲנִי׳, וְעָלַי לְגַלֵּחַ חֲצִי נָזִיר – זֶה מְגַלֵּחַ נָזִיר שָׁלֵם וְזֶה מְגַלֵּחַ נָזִיר שָׁלֵם; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: זֶה מְגַלֵּחַ חֲצִי נָזִיר וְזֶה מְגַלֵּחַ חֲצִי נָזִיר׳. ׳הֲרֵינִי נָזִיר כְּשֵׁיהֵא לִי בֵּן׳ וְנוֹלַד לוֹ בֵּן. סָפֵק שֶׁהוּא בֶּן קַיָּמָא סָפֵק אֵינוֹ בֶּן קַיָּמָא; רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר, שֶׁשִּׁגְגַת נְזִירוּת מֻתֶּרֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן מְחַיֵּב, שֶׁשִּׁגְגַת נְזִירוּת אֲסוּרָה, וְיֹאמַר: ׳אִם הָיָה בֶּן קַיָּמָא, הֲרֵינִי נָזִיר חוֹבָה, וְאִם לָאו הֲרֵינִי נָזִיר נְדָבָה׳. ׳הֲרֵינִי נָזִיר עַל מְנָת שֶׁיְּהֵא בַּכְּרִי זֶה מֵאָה כּוֹר׳, וְהָלַךְ וּמְצָאוֹ שֶׁנִּגְנַב אוֹ שֶׁאָבַד, סָפֵק הָיוּ בוֹ סָפֵק לֹא הָיוּ בוֹ, רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר, סָפֵק נְזִירוּת לְהָקֵל, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר סָפֵק נְזִירוּת לְהַחְמִיר, וְיֹאמַר: ׳אִם הָיוּ כִּדְבָרַי הֲרֵינִי נָזִיר חוֹבָה׳, וְאִם לָאו ׳הֲרֵינִי נָזִיר נְדָבָה׳.

ב,ה ׳הֲרֵינִי נָזִיר לְאַחַר עֶשְׂרִים יוֹם׳ – נָזִיר מֵעַכְשָׁו מֵאָה יוֹם. מוֹנֶה עֶשְׂרִים וְאַחַר כְּךָ מוֹנֶה שְׁלֹשִׁים, וּמְסַפֵּק – מוֹנֶה שְׁמוֹנִים וְחוֹזֵר וּמוֹנֶה שְׁלֹשִׁים – לְהַשְׁלִים נְזִירוּתוֹ רְאשׁוֹנָה.

ב,ו אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל, עַל שֶׁנָּדַר נָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁאִם גִּלַּח בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים – שֶׁלֹּא יָצָא, עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שֶׁנָּדַר סְתָם לְבֵית שַׁמַּאי, שֶׁאִם גִּלַּח בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים יָצָא. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אִם גִּלַּח לְיוֹם שְׁלֹשִׁים – לֹא יָצָא.

ב,ז שְׁתֵּי נְזִירוּת. רִאשׁוֹנָה נְזִירוּת סְתָם, וּשְׁנִיָּה נְזִירוּת שְׁלֹשִׁים, מְגַלֵּחַ אֶת הָרִאשׁוֹנָה בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד, וְאֶת הַשְּׁנִיָּה בְּיוֹם שִׁשִּׁים וְאֶחָד, וְאִם גִּלַּח אֶת הָרִאשׁוֹנָה יוֹם שְׁלֹשִׁים, וְגִלַּח אֶת הַשְּׁנִיָּה בְּיוֹם שִׁשִּׁים – לֹא יָצָא. רִאשׁוֹנָה נְזִירוּת שְׁלֹשִׁים, וּשְׁנִיָּה נְזִירוּת סְתָם, מְגַלֵּחַ אֶת הָרִאשׁוֹנָה בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד, וְהַשְּׁנִיָּה בְּיוֹם שִׁשִּׁים וְאֶחָד, וְאִם גִּלַּח אֶת הָרִאשׁוֹנָה בְּיוֹם שִׁשִּׁים וְאֶת הַשְּׁנִיָּה בְּיוֹם שִׁשִּׁים – יָצָא.

ב,ח מִי שֶׁאָמַר: ׳הֲרֵינִי נָזִיר׳ וְנִטְמָא בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים – סוֹתֵר אֶת הַכֹּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: לֹא סָתַר אֶלָּא שִׁבְעָה. ׳הֲרֵינִי נָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם׳, וְנִטְמָא יוֹם שְׁלֹשִׁים – סוֹתֵר אֶת הַכֹּל. ׳הֲרֵינִי נָזִיר מֵאָה יוֹם׳ וְנִטְמָא יוֹם מֵאָה – סוֹתֵר אֶת הַכֹּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: לֹא סָתַר אֶלָּא שְׁלֹשִׁים יוֹם. נִטְמָא בְּיוֹם מֵאָה וְאֶחָד – סוֹתֵר שְׁלֹשִׁים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: לֹא סָתַר אֶלָּא שִׁבְעָה. זֶה הַכְּלָל שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: כָּל שֶׁנִּטְמָא בְּיוֹם שֶׁרָאוּי לְהָבִיא בּוֹ קָרְבָּן, וְיֵשׁ לוֹ לִסְפּוֹר, סוֹתֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם, וְכָל שֶׁנִּטְמָא בְּיוֹם שְׁלֹשִׁים, שֶׁאֵין רָאוּי לְהָבִיא בּוֹ קָרְבָּן,

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

וְיֵשׁ לוֹ לְסַפֵּר – לֹא סָתַר אֶלָּא שִׁבְעָה יָמִים, חוּץ מִימֵי טֻמְאָתוֹ בִּלְבַד.

ב,ט מִי שֶׁהָיָה טָמֵא, וְנָזַר – אָסוּר לְגַלַּח וְלִשְׁתּוֹת יַיִן וְלִטָּמֵא לַמֵּתִים, וְאִם גִּלַּח וְשָׁתָה – סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים. מַזֶּה וְשׁוֹנֶה – הַטָּמֵאִין לֹא עָלוּ לוֹ, וְאֵין יוֹם שְׁבִיעִי עוֹלֶה לוֹ מִן הַמְּנָיָן. כָּל אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ: מַתְחִיל מוֹנֶה מֵיָּד, יוֹם שְׁבִיעִי עוֹלֶה לוֹ מִן הַמְּנָיָן.

ב,י מָנָה נְזִירוּתוֹ וְלֹא הֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו – אָסוּר לְגַלַּח וְלִשְׁתּוֹת יַיִן וְלִטָּמֵא לַמֵּתִים. הֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו וְלֹא גִּלַּח – אָסוּר לִשְׁתּוֹת יַיִן וְלִטָּמֵא לַמֵּתִים. אִם גִּלַּח וְשָׁתָה יַיִן וְנִטְמָא לַמֵּתִים – הֲרֵי זֶה סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כֵּיוָן שֶׁנִּזְרַק עָלָיו אֶחָד מִן הַדָּמִים – הַתֵּר לַנָּזִיר לִשְׁתּוֹת יַיִן וְלִטָּמֵא לַמֵּתִים.

ב,יא מִי שֶׁנָּזַר שְׁתֵּי נְזִירוּת, מָנָה רִאשׁוֹנָה וְלֹא הֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו, וְאַחַר כָּךְ נִשְׁאַל עַל הָרִאשׁוֹנָה לֶחָכָם, וְהִתִּיר לוֹ– יָצְתָה נְזִירוּת שְׁנִיָּה בְּרִאשׁוֹנָה. מָנָה שְׁתֵּיהֶן וְהֵבִיא קָרְבְּנוֹת שְׁתֵּיהֶן כְּאַחַת – לֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ אֶלָּא אַחַת. הִפְרִישׁ שֶׁל זוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְשֶׁל זוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְהָלַךְ וְהִקְרִיב אֶת שֶׁל זוֹ בָּזוֹ וְאֶת שֶׁל זוֹ בָּזוֹ – לֹא יָצָא.

מַסֶּכֶת נָזִיר פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

ג,א אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל, עַל שְׁתֵּי שְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים, אַחַת אוֹמֶרֶת: שְׁתַּיִם, וְאַחַת אוֹמֶרֶת: חָמֵשׁ, שֶׁהוּא נָזִיר כִּקְטַנָּה שֶׁבָּהּ, עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שֶׁהָיוּ שְׁנֵי עֵדִים מְעִידִין אוֹתוֹ. כַּת אַחַת אוֹמֶרֶת: שְׁתַּיִם. וְאַחַת אוֹמֶרֶת: חָמֵשׁ, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: נֶחְלְקָה עֵדוּתָן, וְאֵין נְזִירוּת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יֵשׁ בִּכְלַל חָמֵשׁ שְׁתַּיִם – יְהֵא נָזִיר שְׁתַּיִם.

ג,ב מִי שֶׁאָמַר: 'הֲרֵינִי נָזִיר', וְשָׁהָה כְּדֵי דִּבּוּר, וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ, וְאָמַר: 'וַאֲנִי' – הוּא אָסוּר וַחֲבֵרוֹ מֻתָּר. כַּמָּה הוּא כְּדֵי דִּבּוּר? כְּדֵי שְׁאֵלַת שָׁלוֹם.

ג,ג 'הֲרֵינִי נָזִיר', וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ וְאָמַר: 'פִּי כְפִיו, וְשַׂעֲרֵי כִשְׁעָרוֹ' – הֲרֵי זֶה נָזִיר. 'יָדַי כְּיָדוֹ, רַגְלַי כְּרַגְלוֹ' – הֲרֵי זֶה נָזִיר. 'יָדַי נְזִירָה וְרַגְלַי נְזִירָה' – לֹא אָמַר כְּלוּם. 'רֹאשִׁי נְזִירָה, כְּבֵדַי נְזִירָה' – הֲרֵי זֶה נָזִיר. זֶה הַכְּלָל: דָּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה תְּלוּיָה בּוֹ – הוּא נָזִיר. דָּבָר שֶׁאֵין הַנְּשָׁמָה תְּלוּיָה בּוֹ – אֵין זֶה נָזִיר.

ג,ד הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: 'הֲרֵינִי נָזִיר! וְאַתְּ?'[4] אִם אָמְרָה: 'הֵן'! – שְׁנֵיהֶם אֲסוּרִין. אִם רָצָה לְהָפֵר – מֵפֵר לָהּ, מִפְּנֵי שֶׁקָּדַם נִדְרוֹ לְהֶקֵּם. וְאִם לָאו – הוּא אָסוּר וְהִיא מֻתֶּרֶת.

הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: 'הֲרֵינִי נָזִיר וְאַתְּ'![5] אִם אָמְרָה: 'הֵן' – שְׁנֵיהֶן אֲסוּרִין. וְאִם לָאו – שְׁנֵיהֶן מֻתָּרִין, מִפְּנֵי שֶׁתְּלָה נִדְרוֹ בִּנְדָרָהּ.

אָמְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ: 'הֲרֵינִי נְזִירָה', וְאִם אָמַר 'הֵן' – אֲסוּרִין. אִם רָצָה לְהָפֵר – אֵינוֹ יָכוֹל, מִפְּנֵי שֶׁקָּדַם 'הֶקֵּם' לַנֶּדֶר. וְאִם לָאו – הִיא אֲסוּרָה וְהוּא מֻתָּר.

אָמְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ: 'הֲרֵינִי נְזִירָה, וְאַתָּה?', אִם אָמַר 'הֵן' – שְׁנֵיהֶן אֲסוּרִין. וְאִם לָאו – שְׁנֵיהֶן מֻתָּרִין, מִפְּנֵי שֶׁתְּלָתָהּ נִדְרָהּ בִּנְדָרוֹ.

הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: 'הֲרֵינִי נָזִיר, וְאַתָּה?', אִם אָמַר: 'הֵן' – שְׁנֵיהֶן אֲסוּרִין. וְאִם לָאו – הוּא אָסוּר וַחֲבֵרוֹ מֻתָּר.

הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: 'הֲרֵינִי נָזִיר, וְאַתָּה!'[6], אִם אָמַר: 'הֵן' – שְׁנֵיהֶן אֲסוּרִין. וְאִם לָאו – שְׁנֵיהֶן מֻתָּרִין, מִפְּנֵי שֶׁתְּלָה נִדְרוֹ בִּנְדָרוֹ.

---

[4] הוּא נָדַר בַּנָּזִיר בְּוַדָּאוּת, וְתוֹךְ כְּדֵי כָּךְ הוּא שׁוֹאֵל אוֹתָהּ, אִם גַּם אַתְּ רוֹצָה לִהְיוֹת נְזִירוּת.

[5] לֹא בְּדֶרֶךְ שְׁאֵלָה כְּמוֹ בָּאָפֵן הַקּוֹדֵם, אֶלָּא שָׁתְּלָה אֶת הַנֶּדֶר שֶׁלּוֹ בַּנֶּדֶר שֶׁלָּהּ, וּמִתְכַּוֵּן לוֹמַר לָהּ: הֲרֵינִי נָזִיר אִם גַּם אַתְּ תִּהְיִי כָּמוֹנִי.

הַשָּׁלֵם

תוֹסֶפְתָּא

ג,ה הָאִשָּׁה שֶׁנָּדְרָה בַּנָּזִיר, וְשָׁמְעָה חֲבֶרְתָּהּ, וְאָמְרָה: ׳וַאֲנִי׳. וְאַחַר כָּךְ בָּא בַּעְלָהּ שֶׁל רִאשׁוֹנָה וְהֵפֵר לָהּ – הִיא מֻתֶּרֶת וַחֲבֶרְתָּהּ אֲסוּרָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם אָמְרָה: ׳אַף אֲנִי׳ – לֹא נִתְכַּוְּנָה אֶלָּא כְּמוֹתָהּ, וּשְׁתֵּיהֶן מֻתָּרוֹת. ׳שְׁבוּעָה לְבֵיתִי שֶׁאֲנִי נִכְנֶסֶת׳, וְשָׁגְגָה וְנִכְנְסָה – מֻתֶּרֶת לְשָׁעָבָר, וַאֲסוּרָה לֶעָתִיד לָבֹא.

ג,ו הָאִשָּׁה שֶׁנָּדְרָה בַּנָּזִיר, וְשָׁמַע בַּעְלָהּ וְלֹא הֵפֵר לָהּ. רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמְרִים: הוּא נָתַן אֶצְבַּע בֵּין שִׁנֶּיהָ, שֶׁאִם רָצָה לְהָפֵר – יָפֵר. וְאִם אָמַר: ׳אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה נְדָרָנִית׳ – יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: הִיא נָתְנָה אֶצְבַּע בֵּין שִׁנָּיו, שֶׁאִם רָצָה לְהָפֵר – אֵינוֹ יָכוֹל. וְאִם אָמַר: אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה נְזִירָה – תֵּצֵא שֶׁלֹּא בִכְתֻבָּה. הָאִשָּׁה שֶׁנָּדְרָה בַּנָּזִיר, וְשָׁמַע בַּעְלָהּ וְהֵפֵר לָהּ, וְהִיא לֹא יָדְעָה שֶׁהֵפֵר לָהּ בַּעְלָהּ, וְהָיְתָה שׁוֹתָה יַיִן וּמְטַמְּאָה לַמֵּתִים – הֲרֵי זוֹ סוֹפֶגֶת אֶת הָאַרְבָּעִים. כְּשֶׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָה מַגִּיעַ לְדָבָר זֶה הָיָה אוֹמֵר: וּמָה מִי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לַעֲלוֹת בְּיָדוֹ בְּשַׂר חֲזִיר וְעָלָה בְּיָדוֹ בְּשַׂר טָלֶה וַאֲכָלוֹ – צָרִיךְ כַּפָּרָה וּסְלִיחָה, הַמִּתְכַּוֵּן לַעֲלוֹת בְּיָדוֹ בָּשָׂר חֲזִיר וְעָלָה בְּיָדוֹ בְּשַׂר חֲזִיר, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁצָּרִיךְ כַּפָּרָה וּסְלִיחָה!

ג,ז בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּתְגַלְּחַת טָהֳרָה אֲבָל בִּתְגַלַּחַת טֻמְאָה – יָפֵר שֶׁמִּפֵּר לֶעָתִיד לָבֹא, שֶׁיְּכוֹל לוֹמַר: ׳אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה מְגֻלַּחַת׳. רַבִּי אוֹמֵר: אַף בִּתְגַלַּחַת טָהֳרָה, עַד שֶׁלֹּא גִּלְּחָה – יָפֵר, שֶׁיְּכוֹל לוֹמַר: ׳אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה מְגֻלַּחַת׳. מִי שֶׁנָּדַר בַּנָּזִיר, וְהָיָה שׁוֹתֶה יַיִן וּמְטַמֵּא לַמֵּתִים וְאַחַר כָּךְ נִשְׁאַל לֶחָכָם וְהֵתִּר לוֹ – אֵין סוֹפֵג אֶת אַרְבָּעִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם אֵין סוֹפֵג אֶת אַרְבָּעִים – יִסְפֹּג מַכַּת מַרְדּוּת.

ג,ח הַמַּפְרִישׁ מֵעוֹת לְנְזִירוּתוֹ – לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיִין לְהָבִיא בְּכָלָן

[6] לֹא בְּדֶרֶךְ שְׁאֵלָה.

הַשָּׁלֵם

שְׁלָמִים. מֵת, וְהָיוּ לוֹ מָעוֹת סְתוּמִין – יִפְּלוּ לְנְדָבָה. מֵעוֹת מְפֹרָשִׁין – דְּמֵי חַטָּאת יוֹלִיךְ לְיַם הַמֶּלַח. לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין. דְּמֵי עוֹלָה – יָבִיאוּ עוֹלָה וּמוֹעֲלִין. דְּמֵי שְׁלָמִים – יָבִיאוּ שְׁלָמִים, וְנֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד, וְאֵינָן טְעוּנִין לֶחֶם. אֵלּוּ לְעוֹלָתוֹ, וְהַשְּׁאָר לַשְּׁאָר. מֵת, דְּמֵי שְׁלָמִים – יָבִיא בְּהֶן שְׁלָמִים. וְהַשְּׁאָר – יִפְּלוּ לְנְדָבָה. ׳אֵלּוּ לְחַטָּאתִי וְהַשְּׁאָר לִשְׁאַר נְזִירוּתִי – דְּמֵי חַטָּאת יוֹלִיכוּ לְיַם הַמֶּלַח. וְהַשְּׁאָר – יָבִיאוּ חֲצִיָּהּ לְעוֹלָה וְחֲצִיָּהּ לִשְׁלָמִים, וּמוֹעֲלִין בְּכֻלָּן וְאֵין מוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. אֵלּוּ לְעוֹלָה, וְהַשְּׁאָר לִשְׁאַר נְזִירוּת, דְּמֵי עוֹלָה יָבִיאוּ בְּהֶן עוֹלָה, וּמוֹעֲלִין בָּהֶן, וְהַשְּׁאָר – יִפְּלוּ לְנְדָבָה, וּמוֹעֲלִין בְּכֻלָּן, וְאֵין מוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. אֵלּוּ לְעוֹלָתִי וְאֵלּוּ לְחַטָּאתִי וְאֵלּוּ לִשְׁלָמִים וְנִתְעָרְבוּ – הֲרֵי זֶה לוֹקֵחַ בָּהֶן שָׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת, בֵּין מִמָּקוֹם אֶחָד בֵּין מִשָּׁלֹשׁ מְקוֹמוֹת, וּמְחַלֵּל דְּמֵי חַטָּאת עַל חַטָּאתוֹ. דְּמֵי עוֹלָה עַל עוֹלָה, דְּמֵי שְׁלָמִים עַל שְׁלָמִים, וְנָתַן לַבְּעָלִים – לֹא יִתְּנֵם לַבְּעָלִים עַד שֶׁיְּחַלְּלֵם עַל כֻּלָּם.

ג,ט בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין אָדָם מַדִּיר אֶת בָּנָיו בְּנָזִיר. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מַדִּיר אֶת בָּנָיו בְּנָזִיר. הִדִּירוֹ כְּשֶׁהוּא קָטָן, וְגִדֵּל, אוֹ שֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת – בָּטְלָה הֲיָמֶנּוּ נְזִירוּת אֲבִיו. אֵימָתַי אָמְרוּ ׳הָאִישׁ מְגַלֵּחַ עַל נְזִירוּת אֲבִיו׳? בִּזְמַן שֶׁנָּזַר לְאַחַר מִיתַת אָבִיו, אֲבָל נָזַר בְּחַיֵּי אָבִיו, וְהִפְרִישׁ אֲבִיו מְעוֹתָיו לְנְזִירוּתוֹ – הֲרֵי אֵלּוּ יִפְּלוּ לְנְדָבָה. רַבִּי יְהוּדָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אֵין זֶה מְגַלֵּחַ עַל נְזִירוּת אֲבִיו. אֵימָתַי אָמְרוּ ׳הָאִישׁ מְגַלֵּחַ עַל נְזִירוּת אֲבִיו׳? בִּזְמַן שֶׁהִנִּיחַ אֲבִיו מָעוֹת סְתוּמִים לְנְזִירוּתוֹ וָמֵת, אֲבָל הִנִּיחַ מְפֹרָשִׁין, אוֹ בְּהֵמָה, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אֵין זֶה מְגַלֵּחַ עַל נְזִירוּת אֲבִיו; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ מְגַלֵּחַ עַל נְזִירוּת אֲבִיו.

ג,י מִי שֶׁנָּדַר בַּנָּזִיר, וְנִשְׁאַל לֶחָכָם וְאָסַר לוֹ; בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מוֹנֶה מִשָּׁעָה שֶׁשָּׁאַל,

תּוֹסֶפְתָּא

וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מוֹנֶה מִשָּׁעָה שֶׁנִּדַּר, נִשְׁאָל לָחָכָם וְהִתִּיר לוֹ, אֲלוּ וְאֲלוּ מוּדִים, שֶׁאִם הָיְתָה לוֹ בְּהֵמָה מְפֹרֶשֶׁת – תֵּצֵא וְתִרְעֶה בָּעֵדֶר; זוֹ טָעוּת טָעָה נָחוּם אִישׁ הַמְּדִי כְּשֶׁפָּתְחוּ בַּנֶּדֶר.

ג,יא הָיוּ מְהַלְכִין בַּדֶּרֶךְ, וְאֶחָד בָּא כְּנֶגְדָּן. אָמַר אֶחָד: ׳הֲרֵינִי נָזִיר שָׁזֶה פְּלוֹנִי׳, וְאֶחָד אָמַר: ׳הֲרֵינִי נָזִיר שֶׁאֵינוֹ הוּא׳. ׳הֲרֵינִי נָזִיר שֶׁאֶחָד מִכֶּם נָזִיר׳, וְאֶחָד אָמַר: ׳הֲרֵינִי נָזִיר שֶׁאֵין אֶחָד מִכֶּם נָזִיר׳. ׳הֲרֵינִי נָזִיר שֶׁשְּׁנֵיכֶם נְזִירִים׳. וְאֶחָד אָמַר: ׳הֲרֵינִי נָזִיר שֶׁכֻּלְּכֶם נְזִירִים׳; בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: כֻּלָּם נְזִירִים. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵין נָזִיר אֶלָּא מִי שֶׁלֹּא נִתְקַיְּמוּ דְּבָרָיו, וְיָבִיאוּ קָרְבָּן בְּשֶׁתְּפוּת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מְשׁוּם רַבִּי טַרְפוֹן: אֵין אֶחָד מֵהֶם נָזִיר, שֶׁלֹּא נִתְּנָה נְזִירוּת אֶלָּא בְּהַפְלָאָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הָיוּ בֵית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: ׳הֲרֵינִי נָזִיר שָׁזֶּה יוֹסֵף׳, וְנִמְצָא יוֹסֵף, ׳שֶׁזֶּה שִׁמְעוֹן׳, וְנִמְצָא שִׁמְעוֹן. ׳שֶׁהוּא נָזִיר׳. רָאָה אַנְדְּרוֹגִינוּס וְאָמַר: ׳הֲרֵינִי נָזִיר שָׁזֶּה אִישׁ׳. וְאֶחָד אָמַר: ׳הֲרֵינִי נָזִיר שֶׁאֵין זֶה אִישׁ׳. ׳הֲרֵינִי נָזִיר שֶׁזֶּה אִשָּׁה׳. וְאֶחָד אוֹמֵר: ׳הֲרֵינִי נָזִיר שֶׁאֵין זֶה אִשָּׁה׳. ׳הֲרֵינִי נָזִיר שֶׁזֶּה אִישׁ וְאִשָּׁה׳. וְאֶחָד אָמַר: ׳הֲרֵינִי נָזִיר שֶׁאֵין זֶה אִישׁ וְאִשָּׁה׳. ׳הֲרֵינִי נָזִיר שֶׁאֶחָד מִכֶּם נָזִיר׳. ׳שֶׁאֵין אֶחָד מִכֶּם נָזִיר׳. ׳שֶׁשְּׁנֵיכֶם נְזִירִין׳. ׳שֶׁכֻּלְּכֶם נְזִירִין׳ – הֲרֵי אֵלּוּ כֻּלָּן נְזִירִין, וְכֻלָּם מוֹנִין תֵּשַׁע נְזִירִין.

מַסֶּכֶת נָזִיר פֶּרֶק רְבִיעִי

ד,א נָזִיר שֶׁאָכַל כָּל הָאֲסוּרִין לוֹ בְּהַתְרָאָה אַחַת – אֵין חַיָּב אֶלָּא אַחַת. הִתְרוּ בּוֹ וְאָכַל, הִתְרוּ בּוֹ וְשָׁתָה – חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. כֻּלָּן מִצְטָרְפִין בִּכְזַיִת, יַיִן וְחֹמֶץ כֵּיוֹצֵא בָּהֶן, כְּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? מֵבִיא כּוֹס מָלֵא יַיִן וּמֵבִיא כַּזַּיִת אִיגּוּרוֹ וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ וְשׁוֹפֵעַ, אִם שָׁתָה כֵּיוֹצֵא בָּהֶן – חַיָּב. וְאִם לָאו – פָּטוּר; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה פּוֹטֵר, עַד שֶׁיִּשְׁתֶּה רְבִיעִית יַיִן בֵּין שֶׁמְּזִגוֹ וְשָׁתָאוֹ, בֵּין שֶׁשְּׁתָאוֹ חֲצָאִים. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: נָזִיר שֶׁהִנִּיחַ פִּיו עַל פִּי חָבִית שֶׁל יַיִן וְשָׁתָה, שְׁתָאָהּ כֻּלָּהּ בְּהַתְרָאָה אַחַת – אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אַחַת. מַתְרִין בּוֹ וְשׁוֹתֶה מַתְרִין בּוֹ וְשׁוֹתֶה – חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: נָטַל אֶשְׁכּוֹל שֶׁל עֲנָבִים וְאָכַל כֻּלּוֹ בְּהַתְרָאָה אַחַת – אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אַחַת. מַתְרִין בּוֹ וְאוֹכֵל, מַתְרִין בּוֹ וְאוֹכֵל – חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אָכַל הֵימֶנּוּ עֲנָבִים, לַחִים וְיבֵשִׁים, אוֹ שֶׁאָכַל הֵימֶנּוּ שְׁנֵי חַרְצַנִּין וְזָג, אוֹ שֶׁסָּחַט הֵימֶנּוּ כַּזַּיִת יַיִן הֶתֵּר – הֲרֵי זֶה חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

ד,ב נָזִיר שֶׁמֵּירֵט[7] אוֹ שֶׁשִּׁפְשֵׁף, אוֹ שֶׁתָּלַשׁ בּוֹ בְּזוּג, אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא – הֲרֵי זֶה חַיָּב. אֲבָל אֵין סוֹתֵר אֶלָּא בְּתַעַר וּבְרֹב רֹאשׁוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: כְּשֵׁם שֶׁשְּׁתֵּי שְׂעָרוֹת מְעַכְּבוֹת בּוֹ – כָּךְ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת סוֹתְרוֹת בּוֹ.

ד,ג חָמֵר בַּתְּגַלַּחַת, שֶׁהַתְּגַלַּחַת אֵין לָהּ שִׁעוּר, וְעָשָׂה בָהּ אֶת הַמְּגַלֵּחַ כַּמִּתְגַּלֵּחַ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁתִיֵּהן, כִּיצַד לֹא הֶתֵּר בִּכְלָל הִיוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן? נָזִיר שֶׁשָּׁתָה יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה וְשֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, ׳שִׁבּוּעָה שֶׁאֶשְׁתֶּה יַיִן׳ וְשָׁתָה – הֲרֵי זֶה חַיָּב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. כֵּיצַד הֶתֵּר מִכְלַל תִּגְלַחַת? מְצוֹרָע מָחְלָט – הֲרֵי זֶה מְגַלֵּחַ, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִצָּרַעְתּוֹ, אֶלָּא אֲפִלּוּ לְתֵת סִימָן לְנִתְקוֹ, אִם פָּשָׂה וְאִם לֹא פָּשָׂה.

ד,ד בֵּין שֶׁנִּטְמָא הוּא, בֵּין שֶׁטִּמְּאוּהוּ אֲחֵרִים, בֵּין בִּשּׁוּגִג בֵּין בְּמֵזִיד, בֵּין בְּאוֹנֶס בֵּין בְּרָצוֹן – סוֹתֵר אֶת הַכֹּל, וְחַיָּבִין קָרְבָּן, בֵּין שֶׁגִּלְּחוּהוּ אֲחֵרִים, בֵּין בִּשּׁוּגִג בֵּין בְּמֵזִיד, בֵּין בְּאוֹנֶס בֵּין בְּרָצוֹן – סוֹתֵר אֶת הַכֹּל וְחַיָּבִין קָרְבָּן. אֵימָתַי אָמְרוּ ׳תִּגְלַחַת סוֹתֶרֶת שְׁלֹשִׁים יוֹם? בִּזְמַן שֶׁאֵין לוֹ לְסִפּוֹר, הָא אִם יֵשׁ לוֹ לְסַפֵּר – הֲרֵי זֶה אֵין סוֹתֵר. גִּלַּח עַל הַזָּבַח וְנִמְצָא פָּסוּל – תִּגְלַחְתּוֹ פְּסוּלָה וְסוֹתֶרֶת שְׁלֹשִׁים יוֹם.

[7] שֶׁמֵּרֵט בְּיָדוֹ שְׂעָרוֹת מֵעִקָּרָן.

תּוֹסֶפְתָּא

ד,ה הַכֹּל מְשַׁלְּחִין תַּחַת הַדָּוִד, חוּץ מִן טָמֵא שֶׁגִּלַּח בְּמַדְינָה, מִפְּנֵי שֶׁשָּׁעֲרוֹ נִקְבָּר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: טְהוֹרִים כָּאן וְכָאן. הָיוּ מְשַׁלְּחִים טְמֵאִים כָּאן וְכָאן – לֹא הָיוּ מְשַׁלְּחִים. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַכֹּל לֹא הָיוּ מְשַׁלְּחִים תַּחַת הַדָּוִד, חוּץ מִן הַטָּהוֹר שֶׁבַּמְקֻדָּשׁ, מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשָׂה כְּמִצְוָתוֹ. טָמֵא כֵּן וְכֵן וְטָהוֹר שֶׁבַּגְּבוּלִין – אֵין מְשַׁלְּחִין תַּחַת הַדָּוִד, וְאֵין לְךָ שֶׁמְּשַׁלֵּחַ תַּחַת הַדָּוִד אֶלָּא נָזִיר שֶׁגִּלַּח בְּטָהֳרָה וּבְפָתַח אֹהֶל מוֹעֵד, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ו, יח): ״וְגִלַּח הַנָּזִיר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד״ וְגוֹ׳.

ד,ו רַבִּי שִׁמְעוֹן הַשִּׁזּוּרִי אוֹמֵר: הָאִישׁ מְשַׁלֵּחַ תַּחַת הַדָּוִד וְאֵין הָאִשָּׁה מְשַׁלַּחַת תַּחַת הַדָּוִד, מִפְּנֵי פִּרְחֵי כְהוּנָּה. כֵּיצַד מְשַׁלְּחוֹ? נוֹתֵן עָלָיו רֹטֶב וּמְשַׁלֵּחַ, וְאִם שָׁלַח תַּחַת הַדָּוִד שֶׁל חַטָּאת וְאָשָׁם – יָצָא. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק: מִימַי לֹא אָכַלְתִּי אָשָׁם נָזִיר טָמֵא אֶלָּא אַחַת. מַעֲשֶׂה שֶׁבָּא אֵלַי אֶחָד מִן הַדָּרוֹם, וּרְאִיתִיו יָפֶה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי, וּקְווּצוֹתָיו סְדוּרוֹת לוֹ תְּלָתַּלִּים. אָמַרְתִּי לוֹ: בְּנִי! מַה רָאִיתָ לְשַׁחֵת שֵׂעָר זֶה נָאֶה? נָם לִי: רוֹעֶה הָיִיתִי לְאָבִי, וְהָלַכְתִּי לְמִלְאוֹת מַיִם מִן הַמַּעְיָן, וְנִסְתַּכַּלְתִּי בְּבָבוּאָה שֶׁלִּי, וּפָחַז יִצְרִי עָלַי, וּבִקֵּשׁ לְהַעֲבִירֵנִי מִן הָעוֹלָם. אָמַרְתִּי לוֹ: רֵיקָה! מִפְּנֵי מָה אַתָּה מִתְגָּאֶה בְּעוֹלָם שֶׁאֵינוֹ שֶׁלְּךָ? בְּדָבָר שֶׁעָתִיד לִהְיוֹת עָפָר רִמָּה וְתוֹלֵעָה? הֲרֵי עָלַי לְגַלַּח לַשָּׁמַיִם! עָמַדְתִּי וְנִשַּׁקְתִּיו עַל רֹאשׁוֹ, וְאָמַרְתִּי: כְּמוֹתְךָ יִרְבּוּ עוֹשֵׂי רָצוֹן מָקוֹם בְּיִשְׂרָאֵל, עָלֶיךָ הַכָּתוּב אוֹמֵר (בַּמִּדְבָּר ו, יב): ״אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַפְלִיא לִנְדֹּר נֶדֶר נָזִיר לְהַזִּיר לַה׳״.

ד,ז נָזִיר שֶׁנִּטְמָא בַּשְּׁבִיעִי, וְחָזַר וְנִטְמָא בַּשְּׁבִיעִי – אֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא קָרְבָּן אֶחָד. נִטְמָא בַּשְּׁמִינִי וְחָזַר וְנִטְמָא בַּשְּׁמִינִי – מֵבִיא קָרְבָּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: קָרְבָּן אֶחָד עַל הַכֹּל עַד שֶׁיָּבִיא אֶשְׁמוֹ. הֵבִיא אֶשְׁמוֹ וְנִטְמָא, אֶשְׁמוֹ וְנִטְמָא – חַיָּב קָרְבָּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: קָרְבָּן אֶחָד עַל הַכֹּל, עַד שֶׁיָּבִיא חַטָּאתוֹ. הֵבִיא חַטָּאתוֹ וְנִטְמָא, וְהֵבִיא חַטָּאתוֹ וְנִטְמָא – מֵבִיא קָרְבָּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. הֵבִיא חַטָּאתוֹ וְלֹא הֵבִיא אֶשְׁמוֹ – מוֹנָה. הֵבִיא אֶשְׁמוֹ וְלֹא הֵבִיא חַטָּאתוֹ – אֵינוֹ מוֹנֶה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁחַטָּאתוֹ מְעַכֶּבוֹ, כָּךְ אֶשְׁמוֹ מְעַכְּבוֹ.

ד,ח מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁאִם גִּלַּח עַל חַטָּאתוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, וְאַחַר כָּךְ הֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו לִשְׁמָן – תִּגְלַחְתּוֹ פְּסוּלָה וּזְבָחָיו לֹא עָלוּ לוֹ. גִּלַּח עַל הָעוֹלָה וְעַל הַשְּׁלָמִים שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, וְאַחַר כָּךְ הֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו לִשְׁמָן – תִּגְלַחְתּוֹ פְּסוּלָה, וּזְבָחָיו לֹא עָלוּ לוֹ. הָרָאוּי לָבֹא בֶּן שָׁנָה וְהֵבִיא בֶּן שְׁתַּיִם, בֶּן שְׁתַּיִם וְהֵבִיא בֶּן שָׁנָה, אוֹ שֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֶן רוֹבֵעַ, וְנִרְבָּע, מְקֻצֶּה, וְנֶעֱבָד, אֶתְנַן, מְחִיר, שְׁרוּעַ, וְקָלוּט – תִּגְלַחְתּוֹ פְּסוּלָה, וּזְבָחָיו לֹא עָלוּ לוֹ, וּשְׁאָר שַׁלְמֵי נָזִיר, שֶׁהֵבִיאָן שֶׁלֹּא כְּמִצְוָתוֹ – נֶאֱכָלִין לְיוֹם וָלַיְלָה אֶחָד, וְאֵינָן טְעוּנִין לֹא לֶחֶם וְלֹא זְרוֹעַ.

ד,ט מִי שֶׁנִּזְרַק עָלָיו אֶחָד מִן הַדָּמִים, וְנִטְמָא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: סוֹתֵר אֶת הַכֹּל, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יָבִיא שְׁאָר קָרְבָּנוֹ וְיִטָּהֵר, מִפְּנֵי שֶׁקִּדֵּשׁ שְׂעָר בְּדָם. מַעֲשֶׂה בְּמֹרֶן הַתַּרְמוֹדִית שֶׁנִּזְרְקוּ עָלֶיהָ אֶחָד מִן הַדָּמִים, וּבָאוּ וְאָמְרוּ לָהּ עַל בִּתָּהּ שֶׁהָיְתָה מְסַכֶּנֶת, וְהָלְכָה וּמְצָאתָהּ שֶׁמֵּתָה, וְנִטְמְאָה. עָלֶיהָ אָמְרוּ חֲכָמִים: תָּבִיא שְׁאָר קָרְבָּנָהּ וְתִטָּהֵר, מִפְּנֵי שֶׁקִּדֵּשׁ שֵׂעָר בְּדָם.

ד,י כָּל מִי שֶׁנָּזַר שְׁתֵּי נְזִירוּת מָנָה רִאשׁוֹנָה וְלֹא הֵבִיא קָרְבְּנוֹתֶיהָ – אָסוּר לְגַלַּח וְלִשְׁתּוֹת יַיִן וּלְהִטָּמֵא לַמֵּתִים. נִטְמָא עַד שֶׁלֹּא גִּלַּח; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: צָרִיךְ לְהָבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ, מִפְּנֵי שֶׁיָּצָא מִכְּלַל רִאשׁוֹנָה וְלִכְלַל הַשְּׁנִיָּה לֹא בָא.

הַשָּׁלֵם

ד,ה הַכֹּל מְשַׁלְּחִין תַּחַת הַדָּוִד, חוּץ מִן טָמֵא שֶׁגִּלַּח בְּמַדְינָה, מִפְּנֵי שֶׁשָּׁעֲרוֹ נִקְבָּר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: טְהוֹרִים כָּאן וְכָאן. הָיוּ מְשַׁלְּחִים טְמֵאִים כָּאן וְכָאן – לֹא הָיוּ מְשַׁלְּחִים. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַכֹּל לֹא הָיוּ מְשַׁלְּחִים תַּחַת הַדָּוִד, חוּץ מִן הַטָּהוֹר שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ, מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשָׂה כְּמִצְוָתוֹ. טָמֵא כֵּן וְכֵן וְטָהוֹר שֶׁבַּגְּבוּלִין – אֵין מְשַׁלְּחִין תַּחַת הַדָּוִד, וְאֵין לְךָ שֶׁמְּשַׁלֵּחַ תַּחַת הַדָּוִד אֶלָּא נָזִיר שֶׁגִּלַּח בְּטָהֳרָה וּבְפָתַח אֹהֶל מוֹעֵד, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ו, יח): ״וְגִלַּח הַנָּזִיר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד״ וְגוֹ׳.

ד,ו רַבִּי שִׁמְעוֹן הַשִּׁזּוּרִי אוֹמֵר: הָאִישׁ מְשַׁלֵּחַ תַּחַת הַדָּוִד וְאֵין הָאִשָּׁה מְשַׁלַּחַת תַּחַת הַדָּוִד, מִפְּנֵי פִּרְחֵי כְהוּנָּה. כֵּיצַד מְשַׁלְּחוֹ? נוֹתֵן עָלָיו רֹטֶב וּמְשַׁלֵּחַ, וְאִם שָׁלַח תַּחַת הַדָּוִד שֶׁל חַטָּאת וְאָשָׁם – יָצָא. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק: מִימַי לֹא אָכַלְתִּי אָשָׁם נָזִיר טָמֵא אֶלָּא אַחַת. מַעֲשֶׂה שֶׁבָּא אֵלַי אֶחָד מִן הַדָּרוֹם, וּרְאִיתִיו יָפֶה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי, וּקְווּצוֹתָיו סְדוּרוֹת לוֹ תְּלָתַּלִּים. אָמַרְתִּי לוֹ: בְּנִי! מַה רָאִיתָ לְשַׁחֵת שֵׂעָר זֶה נָאֶה? נָם לִי: רוֹעֶה הָיִיתִי לְאָבִי, וְהָלַכְתִּי לְמִלְאוֹת מַיִם מִן הַמַּעְיָן, וְנִסְתַּכַּלְתִּי בְּבָבוּאָה שֶׁלִּי, וּפָחַז יִצְרִי עָלַי, וּבִקֵּשׁ לְהַעֲבִירֵנִי מִן הָעוֹלָם. אָמַרְתִּי לוֹ: רֵיקָה! מִפְּנֵי מָה אַתָּה מִתְגָּאֶה בְּעוֹלָם שֶׁאֵינוֹ שֶׁלְּךָ? בְּדָבָר שֶׁעָתִיד לִהְיוֹת עָפָר רִמָּה וְתוֹלֵעָה? הֲרֵי עָלַי לְגַלַּח לַשָּׁמַיִם! עָמַדְתִּי וְנִשַּׁקְתִּיו עַל רֹאשׁוֹ, וְאָמַרְתִּי: כְּמוֹתְךָ יִרְבּוּ עוֹשֵׂי רָצוֹן מָקוֹם בְּיִשְׂרָאֵל, עָלֶיךָ הַכָּתוּב אוֹמֵר (בַּמִּדְבָּר ו, יב): ״אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַפְלִיא לִנְדֹּר נֶדֶר נָזִיר לְהַזִּיר לַה׳״.

ד,ז נָזִיר שֶׁנִּטְמָא בַּשְּׁבִיעִי, וְחָזַר וְנִטְמָא בַּשְּׁבִיעִי – אֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא קָרְבָּן אֶחָד. נִטְמָא בַּשְּׁמִינִי וְחָזַר וְנִטְמָא בַּשְּׁמִינִי – מֵבִיא קָרְבָּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: קָרְבָּן אֶחָד עַל הַכֹּל עַד שֶׁיָּבִיא אֶשְׁמוֹ. הֵבִיא אֶשְׁמוֹ וְנִטְמָא, אֶשְׁמוֹ וְנִטְמָא – חַיָּב קָרְבָּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: קָרְבָּן אֶחָד עַל הַכֹּל, עַד

נחום פרק ב

א הִנֵּה עַל־הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם
חָגֵּי יְהוּדָה חַגֵּיִךְ שַׁלְּמִי נְדָרָיִךְ כִּי לֹא יוֹסִיף עוֹד
לעבור־ לַעֲבָר־ בָּךְ בְּלִיַּעַל כֻּלֹּה נִכְרָת: **ב** עָלָה
מְפִיץ עַל־פָּנַיִךְ נָצוֹר מְצוּרָה צַפֵּה־דָרֶךְ חַזֵּק
מָתְנַיִם אַמֵּץ כֹּחַ מְאֹד: **ג** כִּי שָׁב יְהוָה אֶת־גְּאוֹן
יַעֲקֹב כִּגְאוֹן יִשְׂרָאֵל כִּי בְקָקוּם בֹּקְקִים וּזְמֹרֵיהֶם
שִׁחֵתוּ: **ד** מָגֵן גִּבֹּרָיו מְאָדָּם אַנְשֵׁי־חַיִל מְתֻלָּעִים
בְּאֵשׁ־פְּלָדֹת הָרֶכֶב בְּיוֹם הֲכִינוֹ וְהַבְּרֹשִׁים
הָרְעָלוּ: **ה** בַּחוּצוֹת יִתְהוֹלְלוּ הָרֶכֶב יְשְׁתַּקְשְׁקוּן
בָּרְחֹבוֹת מַרְאֵיהֶן כַּלַּפִּידִים כַּבְּרָקִים
יְרוּצֵצוּ: **ו** יִזְכֹּר אַדִּירָיו יִכָּשְׁלוּ
בהלכותם בַּהֲלִיכָתָם יְמַהֲרוּ חוֹמָתָהּ וְהֻכַן
הַסֹּכֶךְ: **ז** שַׁעֲרֵי הַנְּהָרוֹת נִפְתָּחוּ וְהַהֵיכָל
נָמוֹג: **ח** וְהֻצַּב גְּלוּתָהּ הָעֲלָתָה וְאַמְהֹתֶיהָ מְנַהֲגוֹת
כְּקוֹל יוֹנִים מִתְפָּפֹת עַל־לִבְבֵהֶן: **ט** וְנִינְוֵה
כִּבְרֵכַת־מַיִם מֵימֶי הֵיא וְהֵמָּה נָסִים עִמְדוּ עֲמֹדוּ
וְאֵין מַפְנֶה: **י** בְּזוּ בֶסֶף בְּזוּ זָהָב וְאֵין קֵצֶה לַתְּכוּנָה
כָּבֵד מִכֹּל כְּלִי חֶמְדָּה: **יא** בּוּקָה וּמְבוּקָה
וּמְבֻלָּקָה וְלֵב נָמֵס וּפֵק בִּרְכַּיִם וְחַלְחָלָה בְּכָל־
מָתְנַיִם וּפְנֵי כֻלָּם קִבְּצוּ פָּארוּר: **יב** אַיֵּה מְעוֹן
אָרְיוֹת וּמִרְעֵה הוּא לַכְּפִרִים אֲשֶׁר הָלַךְ אַרְיֵה
לָבִיא שָׁם גּוּר אַרְיֵה וְאֵין מַחֲרִיד: **יג** אַרְיֵה טֹרֵף
בְּדֵי גְרוֹתָיו וּמְחַנֵּק לְלִבְאֹתָיו וַיְמַלֵּא־טֶרֶף חֹרָיו
וּמְעֹנֹתָיו טְרֵפָה: **יד** הִנְנִי אֵלַיִךְ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת
וְהִבְעַרְתִּי בָעְשָׁן רִכְבָּהּ וּכְפִירַיִךְ תֹּאכַל חָרֶב
וְהִכְרַתִּי מֵאֶרֶץ טַרְפֵּךְ וְלֹא־יִשָּׁמַע עוֹד קוֹל
מַלְאָכֶיהָ: {פ}

נחום פרק ג

א הוֹי עִיר דָּמִים כֻּלָּהּ כַּחַשׁ פֶּרֶק מָלְאָה לֹא יָמִישׁ
טָרֶף: **ב** קוֹל שׁוֹט וְקוֹל רַעַשׁ אוֹפָן וְסוּס דֹּהֵר
וּמֶרְכָּבָה מְרַקֵּדָה: **ג** פָּרָשׁ מַעֲלֶה וְלַהַב חֶרֶב
וּבְרַק חֲנִית וְרֹב חָלָל וְכֹבֶד פֶּגֶר וְאֵין קֵצֶה לַגְּוִיָּה
יכשלו וְכָשְׁלוּ בִּגְוִיָּתָם: **ד** מֵרֹב זְנוּנֵי זוֹנָה טוֹבַת
חֵן בַּעֲלַת כְּשָׁפִים הַמֹּכֶרֶת גּוֹיִם בְּזְנוּנֶיהָ
וּמִשְׁפָּחוֹת בְּכְשָׁפֶיהָ: **ה** הִנְנִי אֵלַיִךְ נְאֻם יְהוָה
צְבָאוֹת וְגִלֵּיתִי שׁוּלַיִךְ עַל־פָּנָיִךְ וְהַרְאֵיתִי גּוֹיִם
מַעְרֵךְ וּמַמְלָכוֹת קְלוֹנֵךְ: **ו** וְהִשְׁלַכְתִּי עָלַיִךְ
שִׁקֻּצִים וְנִבַּלְתִּיךְ וְשַׂמְתִּיךְ כִּרְאִי: **ז** וְהָיָה כָּל־
רֹאַיִךְ יָדוּד מִמֵּךְ וְאָמַר שְׁדְּדָה נִינְוֵה מִי יָנוּד לָהּ
מֵאַיִן אֲבַקֵּשׁ מְנַחֲמִים לָךְ: **ח** הֲתֵיטִבִי מִנָּא אָמוֹן
הַיּוֹשְׁבָה בַּיְאֹרִים מַיִם סָבִיב לָהּ אֲשֶׁר־חֵיל יָם מַיִם
חוֹמָתָהּ: **ט** כּוּשׁ עָצְמָה וּמִצְרַיִם וְאֵין קֵצֶה פּוּט
וְלוּבִים הָיוּ בְּעֶזְרָתֵךְ: **י** גַּם־הִיא לַגֹּלָה הָלְכָה
בַּשֶּׁבִי גַּם עֹלָלֶיהָ יֻרְטְשׁוּ בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת וְעַל־
נִכְבַּדֶּיהָ יַדּוּ גוֹרָל וְכָל־גְּדוֹלֶיהָ רֻתְּקוּ
בַזִּקִים: **יא** גַּם־אַתְּ תִּשְׁכְּרִי תִּהְיִ נַעֲלָמָה גַּם־אַתְּ
תְּבַקְשִׁי מָעוֹז מֵאוֹיֵב: **יב** כָּל־מִבְצָרַיִךְ תְּאֵנִים
עִם־בִּכּוּרִים אִם־יִנֹּעוּ וְנָפְלוּ עַל־פִּי אוֹכֵל: **יג** הִנֵּה
עַמֵּךְ נָשִׁים בְּקִרְבֵּךְ לְאֹיְבַיִךְ פָּתוֹחַ נִפְתְּחוּ שַׁעֲרֵי
אַרְצֵךְ אָכְלָה אֵשׁ בְּרִיחָיִךְ: **יד** מֵי מָצוֹר שַׁאֲבִי־לָךְ
חַזְּקִי מִבְצָרָיִךְ בְּאִי בַטִּיט וּרְמְסִי בַחֹמֶר הַחֲזִיקִי
מַלְבֵּן: **טו** שָׁם תְּאכָלֵךְ אֵשׁ תַּכְרִיתֵךְ חֶרֶב
תְּאכֶלֵךְ כַּיֶּלֶק הִתְכַּבֵּד כַּיֶּלֶק הֵתְכַּבְּדִי
כָּאַרְבֶּה: **טז** הִרְבֵּית רְכָלַיִךְ מִכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם יֶלֶק
פָּשַׁט וַיָּעֹף: **יז** מְנֻזָּרַיִךְ כָּאַרְבֶּה וְטַפְסְרַיִךְ כְּגוֹב
גְּבֵי הַחוֹנִים בַּגְּדֵרוֹת בְּיוֹם קָרָה שֶׁמֶשׁ זָרְחָה
וְנוֹדַד וְלֹא־נוֹדַע מְקוֹמוֹ אַיֵּם: **יח** נָמוּ רֹעָיִךְ מֶלֶךְ

אַשּׁוּר יִשְׁכְּנוּ אַדִּירֶיךָ נָפְשׁוּ עַמְּךָ עַל־הֶהָרִים וְאֵין
מְקַבֵּץ: **יט** אֵין־כֵּהָה לְשִׁבְרֶךָ נַחְלָה מַכָּתְךָ כָּל |
שֹׁמְעֵי שִׁמְעֲךָ תָּקְעוּ כַף עָלֶיךָ כִּי עַל־מִי לֹא־
עָבְרָה רָעָתְךָ תָּמִיד: {ש}

חבקוק פרק א

א הַמַּשָּׂא אֲשֶׁר חָזָה חֲבַקּוּק הַנָּבִיא: **ב** עַד־אָנָה
יְהוָה שִׁוַּעְתִּי וְלֹא תִשְׁמָע אֶזְעַק אֵלֶיךָ חָמָס וְלֹא
תוֹשִׁיעַ: **ג** לָמָּה תַרְאֵנִי אָוֶן וְעָמָל תַּבִּיט וְשֹׁד
וְחָמָס לְנֶגְדִּי וַיְהִי רִיב וּמָדוֹן יִשָּׂא: **ד** עַל־כֵּן תָּפוּג
תּוֹרָה וְלֹא־יֵצֵא לָנֶצַח מִשְׁפָּט כִּי רָשָׁע מַכְתִּיר
אֶת־הַצַּדִּיק עַל־כֵּן יֵצֵא מִשְׁפָּט מְעֻקָּל: **ה** רְאוּ
בַגּוֹיִם וְהַבִּיטוּ וְהִתַּמְּהוּ תְּמָהוּ כִּי־פֹעֵל פֹּעַל
בִּימֵיכֶם לֹא תַאֲמִינוּ כִּי יְסֻפָּר: **ו** כִּי־הִנְנִי מֵקִים
אֶת־הַכַּשְׂדִּים הַגּוֹי הַמַּר וְהַנִּמְהָר הַהוֹלֵךְ
לְמֶרְחֲבֵי־אֶרֶץ לָרֶשֶׁת מִשְׁכְּנוֹת לֹא־לוֹ: **ז** אָיִם
וְנוֹרָא הוּא מִמֶּנּוּ מִשְׁפָּטוֹ וּשְׂאֵתוֹ יֵצֵא: **ח** וְקַלּוּ
מִנְּמֵרִים סוּסָיו וְחַדּוּ מִזְאֵבֵי עֶרֶב וּפָשׂוּ פָּרָשָׁיו
וּפָרָשָׁיו מֵרָחוֹק יָבֹאוּ יָעֻפוּ כְּנֶשֶׁר חָשׁ
לֶאֱכוֹל: **ט** כֻּלּה לְחָמָס יָבוֹא מְגַמַּת פְּנֵיהֶם
קָדִימָה וַיֶּאֱסֹף כַּחוֹל שֶׁבִי: **י** וְהוּא בַּמְּלָכִים
יִתְקַלָּס וְרֹזְנִים מִשְׂחָק לוֹ הוּא לְכָל־מִבְצָר יִשְׂחָק
וַיִּצְבֹּר עָפָר וַיִּלְכְּדֵהּ: **יא** אָז חָלַף רוּחַ וַיַּעֲבֹר
וְאָשֵׁם זוּ כֹחוֹ לֵאלֹהוֹ: **יב** הֲלוֹא אַתָּה מִקֶּדֶם יְהוָה
אֱלֹהַי קְדֹשִׁי לֹא נָמוּת יְהוָה לְמִשְׁפָּט שַׂמְתּוֹ וְצוּר
לְהוֹכִיחַ יְסַדְתּוֹ: **יג** טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת רָע
וְהַבִּיט אֶל־עָמָל לֹא תוּכַל לָמָּה תַבִּיט בּוֹגְדִים
תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ: **יד** וַתַּעֲשֶׂה
אָדָם כִּדְגֵי הַיָּם כְּרֶמֶשׂ לֹא־מֹשֵׁל בּוֹ: **טו** כֻּלּה
בְחַכָּה הֶעֱלָה יְגֹרֵהוּ בְחֶרְמוֹ וַיַּאַסְפֵּהוּ בְּמִכְמַרְתּוֹ
עַל־כֵּן יִשְׂמַח וְיָגִיל: **טז** עַל־כֵּן יְזַבֵּחַ לְחֶרְמוֹ
וְיקַטֵּר לְמִכְמַרְתּוֹ כִּי בָהֵמָּה שָׁמֵן חֶלְקּוֹ וּמַאֲכָלוֹ
בְּרִאָה: **יז** הֲעַל כֵּן יָרִיק חֶרְמּוֹ וְתָמֵיד לַהֲרֹג גּוֹיִם
לֹא יַחְמוֹל: {ס}

חבקוק פרק ב

א עַל־מִשְׁמַרְתִּי אֶעֱמֹדָה וְאֶתְיַצְּבָה עַל־מָצוֹר
וַאֲצַפֶּה לִרְאוֹת מַה־יְדַבֶּר־בִּי וּמָה אָשִׁיב עַל־
תּוֹכַחְתִּי: **ב** וַיַּעֲנֵנִי יְהוָה וַיֹּאמֶר כְּתֹב חָזוֹן וּבָאֵר
עַל־הַלֻּחוֹת לְמַעַן יָרוּץ קוֹרֵא בּוֹ: **ג** כִּי עוֹד חָזוֹן
לַמּוֹעֵד וְיָפֵחַ לַקֵּץ וְלֹא יְכַזֵּב אִם־יִתְמַהְמָהּ חַכֵּה־
לוֹ כִּי־בֹא יָבֹא לֹא יְאַחֵר: **ד** הִנֵּה עֻפְּלָה לֹא־יָשְׁרָה
נַפְשׁוֹ בּוֹ וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה: {ס} **ה** וְאַף כִּי־
הַיַּיִן בּוֹגֵד גֶּבֶר יָהִיר וְלֹא יִנְוֶה אֲשֶׁר הִרְחִיב
כִּשְׁאוֹל נַפְשׁוֹ וְהוּא כַּמָּוֶת וְלֹא יִשְׂבָּע וַיֶּאֱסֹף אֵלָיו
כָּל־הַגּוֹיִם וַיִּקְבֹּץ אֵלָיו כָּל־הָעַמִּים: **ו** הֲלוֹא־אֵלֶּה
כֻּלָּם עָלָיו מָשָׁל יִשָּׂאוּ וּמְלִיצָה חִידוֹת לוֹ וְיֹאמַר
הוֹי הַמַּרְבֶּה לֹא־לּוֹ עַד־מָתַי וּמַכְבִּיד עָלָיו
עַבְטִיט: **ז** הֲלוֹא פֶּתַע יָקוּמוּ נֹשְׁכֶיךָ וְיִקְצוּ
מְזַעְזְעֶיךָ וְהָיִיתָ לְמִשִּׁסּוֹת לָמוֹ: **ח** כִּי־אַתָּה שַׁלּוֹתָ
גּוֹיִם רַבִּים יִשְׁלְוּךָ כָּל־יֶתֶר עַמִּים מִדְּמֵי אָדָם
וַחֲמַס־אֶרֶץ קִרְיָה וְכָל־יֹשְׁבֵי בָהּ: {פ}
ט הוֹי בֹּצֵעַ בֶּצַע רָע לְבֵיתוֹ לָשׂוּם בַּמָּרוֹם קִנּוֹ
לְהִנָּצֵל מִכַּף־רָע: **י** יָעַצְתָּ בֹּשֶׁת לְבֵיתֶךָ קְצוֹת־
עַמִּים רַבִּים וְחוֹטֵא נַפְשֶׁךָ: **יא** כִּי־אֶבֶן מִקִּיר
תִּזְעָק וְכָפִיס מֵעֵץ יַעֲנֶנָּה: {פ}
יב הוֹי בֹּנֶה עִיר בְּדָמִים וְכוֹנֵן קִרְיָה
בְּעַוְלָה: **יג** הֲלוֹא הִנֵּה מֵאֵת יְהוָה צְבָאוֹת וְיִיגְעוּ
עַמִּים בְּדֵי־אֵשׁ וּלְאֻמִּים בְּדֵי־רִיק יִעָפוּ: **יד** כִּי
תִּמָּלֵא הָאָרֶץ לָדַעַת אֶת־כְּבוֹד יְהוָה כַּמַּיִם יְכַסּוּ

עַל־יָם: {פ}
טו הָוִי מַשְׁקֵה רֵעֵהוּ מְסַפֵּחַ חֲמָתְךָ וְאַף שַׁכֵּר
לְמַעַן הַבִּיט עַל־מִעוֹרֵיהֶם: **טז** שָׂבַעְתָּ קָלוֹן
מִכָּבוֹד שְׁתֵה גַּם־אַתָּה וְהֵעָרֵל תִּסּוֹב עָלֶיךָ כְּוֹס
יְמִין יְהוָה וְקִיקָלוֹן עַל־כְּבוֹדֶךָ: **יז** כִּי חֲמַס לְבָנוֹן
יְכַסֶּךָּ וְשֹׁד בְּהֵמוֹת יְחִיתָן מִדְּמֵי אָדָם וַחֲמַס־אֶרֶץ
קִרְיָה וְכָל־יֹשְׁבֵי בָהּ: **יח** מָה־הוֹעִיל פֶּסֶל כִּי פְסָלוֹ
יְצָרוֹ מַסֵּכָה וּמוֹרֶה שֶׁקֶר כִּי בָטַח יֹצֵר יִצְרוֹ עָלָיו
לַעֲשׂוֹת אֱלִילִים אִלְּמִים: {ס} **יט** הַוֹי אֹמֵר לָעֵץ
הָקִיצָה עוּרִי לְאֶבֶן דּוּמֶם הוּא יוֹרֶה הִנֵּה־הוּא
תָּפוּשׂ זָהָב וָכֶסֶף וְכָל־רוּחַ אֵין בְּקִרְבּוֹ: **כ** וַיהוָה
בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ: {ס}

חבקוק פרק ג

א תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא עַל שִׁגְיֹנוֹת: **ב** יְהוָה
שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי יְהוָה פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים
חַיֵּיהוּ בְּקֶרֶב שָׁנִים תּוֹדִיעַ בְּרִגְזְ רַחֵם
תִּזְכּוֹר: **ג** אֱלוֹהַ מִתֵּימָן יָבוֹא וְקָדוֹשׁ מֵהַר־פָּארָן
סֶלָה כִּסָּה שָׁמַיִם הוֹדּוֹ וּתְהִלָּתוֹ מָלְאָה
הָאָרֶץ: **ד** וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה קַרְנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ וְשָׁם
חֶבְיוֹן עֻזּוֹ: **ה** לְפָנָיו יֵלֶךְ דָּבֶר וְיֵצֵא רֶשֶׁף
לְרַגְלָיו: **ו** עָמַד | וַיְמֹדֵד אֶרֶץ רָאָה וַיִּתַּר גּוֹיִם
וַיִּתְפֹּצְצוּ הָרְרֵי־עַד שַׁחוּ גִבְעוֹת עוֹלָם הֲלִיכוֹת
עוֹלָם לוֹ: **ז** תַּחַת אָוֶן רָאִיתִי אָהֳלֵי כוּשָׁן יִרְגָּזוּן
יְרִיעוֹת אֶרֶץ מִדְיָן: **ח** הֲבַנְהָרִים חָרָה יְהוָה אִם
בַּנְּהָרִים אַפֶּךָ אִם־בַּיָּם עֶבְרָתֶךָ כִּי תִרְכַּב עַל־
סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ יְשׁוּעָה: **ט** עָרְיָה תֵּעוֹר קַשְׁתֶּךָ
שִׁבְעוֹת מַטּוֹת אֲמֶר סֶלָה נְהָרוֹת תְּבַקַּע־
אָרֶץ: **י** רָאוּךָ יָחִילוּ הָרִים זֶרֶם מַיִם עָבָר נָתַן
תְּהוֹם קוֹלוֹ רוֹם יָדָיו נָשָׂא: **יא** שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד
זְבֻלָּה לְאוֹר חִצֶּיךָ יְהַלֵּכוּ לְנֹגַהּ בְּרַק
חֲנִיתֶךָ: **יב** בְּזַעַם תִּצְעַד־אָרֶץ בְּאַף תָּדוּשׁ
גּוֹיִם: **יג** יָצָאתָ לְיֵשַׁע עַמֶּךָ לְיֵשַׁע אֶת־מְשִׁיחֶךָ
מָחַצְתָּ רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע עָרוֹת יְסוֹד עַד־צַוָּאר
סֶלָה: {פ}
יד נָקַבְתָּ בְמַטָּיו רֹאשׁ פְּרָזָו יִסְעֲרוּ לַהֲפִיצֵנִי
עֲלִיצָתָם כְּמוֹ־לֶאֱכֹל עָנִי בַּמִּסְתָּר: **טו** דָּרַכְתָּ בַיָּם
סוּסֶיךָ חֹמֶר מַיִם רַבִּים: **טז** שָׁמַעְתִּי | וַתִּרְגַּז בִּטְנִי
לְקוֹל צָלְלוּ שְׂפָתַי יָבוֹא רָקָב בַּעֲצָמַי וְתַחְתַּי אֶרְגָּז
אֲשֶׁר אָנוּחַ לְיוֹם צָרָה לַעֲלוֹת לְעַם יְגוּדֵנוּ: **יז** כִּי־
תְאֵנָה לֹא־תִפְרָח וְאֵין יְבוּל בַּגְּפָנִים כִּחֵשׁ
מַעֲשֵׂה־זַיִת וּשְׁדֵמוֹת לֹא־עָשָׂה אֹכֶל גָּזַר מִמִּכְלָה
צֹאן וְאֵין בָּקָר בָּרְפָתִים: **יח** וַאֲנִי בַּיהוָה אֶעְלֹזָה
אָגִילָה בֵּאלֹהֵי יִשְׁעִי: **יט** יְהוִה אֲדֹנָי חֵילִי וַיָּשֶׂם
רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמוֹתַי יַדְרִכֵנִי לַמְנַצֵּחַ
בִּנְגִינוֹתָי: {ש}

צפניה פרק א

א דְּבַר־יְהוָה | אֲשֶׁר הָיָה אֶל־צְפַנְיָהוּ בֶּן־כּוּשִׁי בֶּן־
גְּדַלְיָה בֶּן־אֲמַרְיָה בֶּן־חִזְקִיָּה בִּימֵי יֹאשִׁיָּהוּ בֶן־
אָמוֹן מֶלֶךְ יְהוּדָה: **ב** אָסֹף אָסִיף כֹּל מֵעַל פְּנֵי
הָאֲדָמָה נְאֻם־יְהוָה: **ג** אָסֵף אָדָם וּבְהֵמָה אָסֵף
עוֹף־הַשָּׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם וְהַמַּכְשֵׁלוֹת אֶת־הָרְשָׁעִים
וְהִכְרַתִּי אֶת־הָאָדָם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה נְאֻם־
יְהוָה: **ד** וְנָטִיתִי יָדִי עַל־יְהוּדָה וְעַל כָּל־יוֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלִָם וְהִכְרַתִּי מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶת־שְׁאָר
הַבַּעַל אֶת־שֵׁם הַכְּמָרִים עִם־הַכֹּהֲנִים: **ה** וְאֶת־
הַמִּשְׁתַּחֲוִים עַל־הַגַּגּוֹת לְצְבָא הַשָּׁמָיִם וְאֶת־
הַמִּשְׁתַּחֲוִים הַנִּשְׁבָּעִים לַיהוָה וְהַנִּשְׁבָּעִים
בְּמַלְכָּם: **ו** וְאֶת־הַנְּסוֹגִים מֵאַחֲרֵי יְהוָה וַאֲשֶׁר

לְא־בקְשׁוּ אֶת־יְהוָה וְלְא דְרָשֵׁהוּ׃ **ז** הַס מִפְּנֵי
אֲדֹנָי יְהוִה כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה כִּי־הֵכִין יְהוָה זֶבַח
הִקְדִּישׁ קְרֵאָיו׃ **ח** וְהָיָה בְּיוֹם זֶבַח יְהוָה וּפָקַדְתִּי
עַל־הַשָּׂרִים וְעַל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְעַל כָּל־הַלְּבֻשִׁים
מַלְבּוּשׁ נָכְרִי׃ **ט** וּפָקַדְתִּי עַל כָּל־הַדּוֹלֵג עַל־
הַמִּפְתָּן בַּיּוֹם הַהוּא הַמְמַלְאִים בֵּית אֲדֹנֵיהֶם
חָמָס וּמִרְמָה׃ **י** וְהָיָה׀ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה קוֹל
צְעָקָה׀ מִשַּׁעַר הַדָּגִים וְיִלֶלָה מִן־הַמִּשְׁנֶה וְשֶׁבֶר
גָּדוֹל מֵהַגְּבָעוֹת׃ **יא** הֵילִילוּ יֹשְׁבֵי הַמַּכְתֵּשׁ כִּי
נִדְמָה׀ כָּל־עַם כְּנַעַן נִכְרְתוּ כָּל־נְטִילֵי כָסֶף׃
{ס} **יב** וְהָיָה׀ בָּעֵת הַהִיא אֲחַפֵּשׂ אֶת־יְרוּשָׁלַם
בַּנֵּרוֹת וּפָקַדְתִּי עַל־הָאֲנָשִׁים הַקְּפָאִים עַל־
שְׁמְרֵיהֶם הָאֹמְרִים בְּלִבָּם לְא־יֵיטִיב יְהוָה וְלְא
יָרֵעַ׃ **יג** וְהָיָה חֵילָם לְמִשּׁסָּה וּבָתֵּיהֶם לְשִׁמָּמָה
וּבָנוּ בָתִּים וְלְא יֵשֵׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְלְא יִשְׁתּוּ
אֶת־יֵינָם׃ **יד** קָרוֹב יוֹם־יְהוָה הַגָּדוֹל קָרוֹב וּמַהֵר
מְאֹד קוֹל יוֹם יְהוָה מַר צוֹרֵחַ שָׁם גִּבּוֹר׃ **טו** יוֹם
עֶבְרָה הַיּוֹם הַהוּא יוֹם צָרָה וּמְצוּקָה יוֹם שֹׁאָה
וּמְשׁוֹאָה יוֹם חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה יוֹם עָנָן
וַעֲרָפֶל׃ **טז** יוֹם שׁוֹפָר וּתְרוּעָה עַל הֶעָרִים
הַבְּצֻרוֹת וְעַל הַפִּנּוֹת הַגְּבֹהוֹת׃ **יז** וַהֲצַרְתִּי לָאָדָם
וְהָלְכוּ כַּעִוְרִים כִּי לַיהוָה חָטָאוּ וְשֻׁפַּךְ דָּמָם כֶּעָפָר
וּלְחֵמָם כַּגְּלָלִים׃ **יח** גַּם־כַּסְפָּם גַּם־זְהָבָם לְא־
יוּכַל לְהַצִּילָם בְּיוֹם עֶבְרַת יְהוָה וּבְאֵשׁ קִנְאָתוֹ
תֵּאָכֵל כָּל־הָאָרֶץ כִּי־כָלָה אַךְ־נִבְהָלָה יַעֲשֶׂה אֵת
כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃ {ס}

צפניה פרק ב

א הִתְקוֹשְׁשׁוּ וָקוֹשׁוּ הַגּוֹי לְא נִכְסָף׃ **ב** בְּטֶרֶם
לֵדֶת חֹק כְּמֹץ עָבַר יוֹם בְּטֶרֶם | לְא־יָבוֹא עֲלֵיכֶם
חֲרוֹן אַף־יְהוָה בְּטֶרֶם לְא־יָבוֹא עֲלֵיכֶם יוֹם אַף־
יְהוָה׃ **ג** בַּקְּשׁוּ אֶת־יְהוָה כָּל־עַנְוֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר
מִשְׁפָּטוֹ פָּעָלוּ בַּקְּשׁוּ־צֶדֶק בַּקְּשׁוּ עֲנָוָה אוּלַי
תִּסָּתְרוּ בְּיוֹם אַף־יְהוָה׃ **ד** כִּי עַזָּה עֲזוּבָה תִּהְיֶה
וְאַשְׁקְלוֹן לִשְׁמָמָה אַשְׁדּוֹד בַּצָּהֳרַיִם יְגָרְשׁוּהָ
וְעֶקְרוֹן תֵּעָקֵר׃ {ס} **ה** הוֹי יֹשְׁבֵי חֶבֶל הַיָּם גּוֹי
כְּרֵתִים דְּבַר־יְהוָה עֲלֵיכֶם כְּנַעַן אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים
וְהַאֲבַדְתִּיךְ מֵאֵין יוֹשֵׁב׃ **ו** וְהָיְתָה חֶבֶל הַיָּם נָוֹת
כְּרֹת רֹעִים וְגִדְרוֹת צֹאן׃ **ז** וְהָיָה הֶחָבֶל לִשְׁאֵרִית
בֵּית יְהוּדָה עֲלֵיהֶם יִרְעוּן בְּבָתֵּי אַשְׁקְלוֹן בָּעֶרֶב
יִרְבָּצוּן כִּי יִפְקְדֵם יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְשָׁב
שבותם שְׁבִיתָם׃ **ח** שָׁמַעְתִּי חֶרְפַּת מוֹאָב וְגִדֻּפֵי
בְּנֵי עַמּוֹן אֲשֶׁר חֵרְפוּ אֶת־עַמִּי וַיַּגְדִּילוּ עַל־
גְּבוּלָם׃ **ט** לָכֵן חַי־אֲנִי נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל כִּי־מוֹאָב כִּסְדֹם תִּהְיֶה וּבְנֵי עַמּוֹן כַּעֲמֹרָה
מִמְשַׁק חָרוּל וּמִכְרֵה־מֶלַח וּשְׁמָמָה עַד־עוֹלָם
שְׁאֵרִית עַמִּי יְבָזּוּם וְיֶתֶר גּוֹי יִנְחָלוּם׃ **י** זֹאת לָהֶם
תַּחַת גְּאוֹנָם כִּי חֵרְפוּ וַיַּגְדִּילוּ עַל־עַם יְהוָה
צְבָאוֹת׃ **יא** נוֹרָא יְהוָה עֲלֵיהֶם כִּי רָזָה אֶת כָּל־
אֱלֹהֵי הָאָרֶץ וְיִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ כֹּל אִיֵּי
הַגּוֹיִם׃ **יב** גַּם־אַתֶּם כּוּשִׁים חַלְלֵי חַרְבִּי
הֵמָּה׃ **יג** וְיֵט יָדוֹ עַל־צָפוֹן וְיאַבֵּד אֶת־אַשּׁוּר וְיָשֵׂם
אֶת־נִינְוֵה לְשִׁמָּמָה צִיָּה כַּמִּדְבָּר׃ **יד** וְרָבְצוּ
בְתוֹכָהּ עֲדָרִים כָּל־חַיְתוֹ־גוֹי גַּם־קָאַת גַּם־קִפֹּד
בְּכַפְתֹּרֶיהָ יָלִינוּ קוֹל יְשׁוֹרֵר בַּחַלּוֹן חֹרֶב בַּסַּף כִּי
אַרְזָהּ עֵרָה׃ **טו** זֹאת הָעִיר הָעַלִּיזָה הַיּוֹשֶׁבֶת
לָבֶטַח הָאֹמְרָה בִּלְבָבָהּ אֲנִי וְאַפְסִי עוֹד אֵיךְ |
הָיְתָה לְשַׁמָּה מַרְבֵּץ לַחַיָּה כָּל עוֹבֵר עָלֶיהָ יִשְׁרֹק
יָנִיעַ יָדוֹ׃ {פ}

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת ויקהל

יום **ראשון**	**ל** 10	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא מציעא יא **ירושלמי:** שבת פח **תוספתא:** נדרים ה **נ"ך:** נחום א	**א' דראש חודש אדר ב'** עלות השחר (72 דק') ... 4:42 | חצות היום ..... 11:48 נץ החמה ..... 5:54 | שקיעה ..... 5:42 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:16 | צאת הכוכבים ..... 5:56 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:51 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:54
יום **שני**	**א** 11	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא מציעא יב **ירושלמי:** שבת פט **תוספתא:** נדרים ו **נ"ך:** נחום ב	**ב' דראש חודש אדר ב'** עלות השחר (72 דק') ... 4:41 | חצות היום ..... 11:48 נץ החמה ..... 5:53 | שקיעה ..... 5:42 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:15 | צאת הכוכבים ..... 5:56 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:51 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:54
יום **שלישי**	**ב** 12	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא מציעא יג **ירושלמי:** שבת צ **תוספתא:** נדרים ז **נ"ך:** חבקוק א	עלות השחר (72 דק') ... 4:40 | חצות היום ..... 11:48 נץ החמה ..... 5:52 | שקיעה ..... 5:43 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:14 | צאת הכוכבים ..... 5:57 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:50 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:55
יום **רביעי**	**ג** 13	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא מציעא יד **ירושלמי:** שבת צא **תוספתא:** נזיר א **נ"ך:** חבקוק ב	עלות השחר (72 דק') ... 4:39 | חצות היום ..... 11:47 נץ החמה ..... 5:51 | שקיעה ..... 5:44 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:13 | צאת הכוכבים ..... 5:58 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:49 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:56
יום **חמישי**	**ד** 14	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא מציעא טו **ירושלמי:** שבת צב **תוספתא:** נזיר ב **נ"ך:** חבקוק ג	עלות השחר (72 דק') ... 4:37 | חצות היום ..... 11:47 נץ החמה ..... 5:49 | שקיעה ..... 5:45 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:12 | צאת הכוכבים ..... 5:59 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:48 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:57
יום **ששי**	**ה** 15	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא מציעא טז **ירושלמי:** ערובין א **תוספתא:** נזיר ג **נ"ך:** צפניה א	**ערב שבת קודש** עלות השחר (72 דק') ... 4:36 | חצות היום ..... 11:47 נץ החמה ..... 5:48 | שקיעה ..... 5:45 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:12 | צאת הכוכבים ..... 6:00 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:47 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:57 **הדלקת נרות** (40 דק'): 5:05 (20 דק'): 5:25
שב"ק	**ו** 16	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא מציעא יז **ירושלמי:** ערובין ב **תוספתא:** נזיר ד **נ"ך:** צפניה ב	**שבת קודש פרשת פקודי** עלות השחר (72 דק') ... 4:35 | חצות היום ..... 11:47 נץ החמה ..... 5:47 | שקיעה ..... 5:46 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:11 | צאת הכוכבים ..... 6:00 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:47 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 6:58 **מוצש"ק לשיטת ר"ת:** 6:58

אָדָם שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא - "יִישַׁר כֹּחַ, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי נוֹתֵן לְךָ תּוֹדָה!" - זֶה עוֹשֶׂה אֶת הַחַיִּים הֲכִי מְאֻשָּׁרִים! זֶה מוֹצִיא אוֹתוֹ מִכָּל הָעַצְבוּת שֶׁלּוֹ! כִּי טֶבַע הָאָדָם שֶׁתָּמִיד חוֹשֵׁב "חָסֵר לִי כָּכָה, וְחָסֵר לִי כָּכָה", וְאִם הָיָה נִגַּשׁ אֶל הַחַיִּים בְּצוּרָה חִיּוּבִית - הָיָה יוֹצֵא מִכָּל הַקַּטְנוּת הַזֹּאת, כִּי "לָמָּה לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל מַה שֶּׁחָסֵר? לָמָּה שֶׁלֹּא תִּתְבּוֹנֵן מַה קִּבַּלְתָּ? אֲפִלּוּ אִם זֶה רַק דָּבָר קָטָן - תֵּן תּוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא!"... (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)